

KS'

ΠΑΝΔΘΗΝΑΙΑ

ΕΤΟΣ ΙΒ'

ΤΕΥΧΟΣ 283—284

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ε. Π. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗ
Τὸ Χαλιφάτον καὶ ἡ Εὐρώπη.

ΙΩ. Α. ΓΚΙΚΑ
Ὁ Ἰατροφιλόσοφος.

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
Συρανὸ ντὲ Μπερζεράκ.

Γ. ΝΤ' ΑΝΝΟΥΝΤΣΙΟ
Ἡ Νεκρὴ Πολιτεία, τραγωδία, συνέχεια.

ΛΕΩΝΙΔΑ ΡΑΖΕΛΟΥ
Ἡ Γοργόνα.

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ
Σελίδες ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ ἐν Οὐγγαρίᾳ καὶ
Αὐστρίᾳ Μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

ΚΝΟΥΤ ΧΑΜΣΟΥΝ
Μυστήρια, μυθιστόρημα, συνέχεια.

ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ ΛΑΠΑΘΙΩΤΗ
Ὁ θρύλος γιὰ τὰ ἑπτὰ Μαργαριτάρια, διήγημα.

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

Λόγοι καὶ ἀντίλογοι, ὑπὸ Παύλου Νιρβάνα. — Κριτικά Σημειώματα, ὑπὸ Ἡλ.
Π. Β. — Θεάτρον, ὑπὸ Χρ. Θεμ. Δαραλέξη. — Ἑλληνικά Περιοδικὰ καὶ Ἑφη-
μερίδες, ὑπὸ Σταύρου Λαμπέτη. — Χρονικά. — Πολιτικὸν Δελτίον, ὑπὸ Τριφί-
λου. — Τὰ ὑπὲρ καὶ κατά. — Εἰδήσεις. — Νέαι ἐκδόσεις. — Ἀλληλογραφία. —
Πρακτικὸς ὁδηγός.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ποταμὸς Πρόχωβα, ὑπὸ Ο. Φωκά, ἐκτὸς τοῦ κειμένου. — Χιόνι, Χιονισμένο, Χιο-
νισμένο ρυάκι, ὑπὸ Ο. Φωκά. — Ἀγῶνες ἱστιοπλοΐας. — Ἀγῶνες λεμβοδρομίας. —
Ἀγῶνες κολυμβητικῆς. — 4 εἰκόνες τοῦ ἀεροπλάνου Καραμανλάκη. — 2 εἰκόνες
ἀπὸ τὸ θέατρον Κυβέλης. — 3 εἰκόνες ἀπὸ τὸ θέατρον Μαρίας Κοτοπούλη. —
Ἑρρικός Πουανκαρέ. — Ὁ Τσικλητήρας εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς Στοκχόλμης.

Ἀθῆναι, δόξ. Ἀριστοτέλους 35

Τεύχος διπλοῦν Δραχ. 2

ΕΓΓΡΑΦΑΙ: Δι' ἐν ἔτος Δρ.-Φρ. 25. — Δι' ἑξ ἡμέρας Δρ.-Φρ. 12.50.
ΚΑΤΑ ΔΟΣΕΙΣ: Δρ.-Φρ. 3 κατὰ μῆνα. Ἡ πρώτη δόσις Δρ.-Φρ. 3.
ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΙΔΙΚΗ
διὰ τοὺς διδασκάλους
καὶ τοὺς σπουδαστάς } Δι' ἐν ἔτος Δρ.-Φρ. 10. — Δι' ἑξ ἡμέρας Δρ.-Φρ. 5.
Αἱ ΕΓΓΡΑΦΑΙ ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΤΗΝ 15 ΕΚΑΣΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΠΑΡΟΝΟΝΤΑΙ
ΤΑ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ» ἐκδίδονται τὴν 15 καὶ 30 ἐκάστου μηνός.
Ἐκαστον ἔτος ἀποτελεῖται ἀπὸ 2 τόμων: ἀπὸ 15 Ὀκτωβρίου καὶ ἀπὸ 15 Ἀπρι-
λίου. Τὸ τρίτον τῆς ἐγγραφῆς ἀποστέλλεται διὰ ταχυδρομ. ἡ τραπεζικὴ ἐπιτα-
γὴς πρὸς τὸν κ. Κίμωνα Μιχαηλίδην, διευθυντὴν «Παναθηναίων» Ἀθήνας.

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΜΑΣ

ΤΑ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ», ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΝΑ ΠΡΟΜΗΘΕΥΟΥΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΤΩΝ ΑΝΕΞΟΔΩΣ
ΛΑΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΔΙΑ ΚΑΘΕ ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑΝ ΚΛΗΡΩΣΙΝ

Μαζὶ μὲ τὴν παραγγελίαν πρέπει νὰ στέλλεται καὶ ἡ ἀξία αὐτῆς μὲ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗΝ ἐπι-
ταγήν. Οἱ ἀποστέλλοντες ἐπιταγήν τραπεζικὴν, πρέπει νὰ προσθέτουν 50 ΛΕΠΤΑ διὰ
χαρτόσημον ἐξοφλήσεως τῆς ἐπιταγῆς.

Εἰς κάθε παραγγελίαν πρέπει νὰ προσθέτονται 50 ΛΕΠΤΑ δι' ἐξόδα ἀποστολῆς τῶν λαχείων.
Κάθε παραγγελία θὰ ἐκτελεῖται ἀμέσως. Οἱ παραγγέλλοντες πρέπει νὰ μᾶς ἀναγγέλλουν
ΑΜΕΣΩΣ τὴν παραλαβὴν, ὥστε ἂν ὑπάρξῃ βραδύτης, νὰ εἶναι δυνατὴ συνεννόησις πρὶν
φθάσῃ ἡ ἐποχὴ τῆς κληρώσεως.

ΠΡΟΣΕΧΕΙΣ ΚΛΗΡΩΣΕΙΣ ΤΟΥ 1912

28 Ὀκτωβρίου (10 Νοεμβρ.) καὶ 31 Δεκεμβρίου (15 Ἰανουαρίου 1913).

ΙΩΑΝΝ. Γ. ΚΡΑΝΙΩΤΗΣ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΙΑΤΡΟΣ ΣΤΟΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΟΔΟΝΤΩΝ

Παρακολουθῶν ἐγγύτατα τὰς νεωτέρας θεραπευτικὰς μεθόδους καὶ πᾶσαν πρόοδον τῆς ὁδοντοϊα-
τρικῆς τέχνης, ἐφαρμόζει ταύτας τελειότατα ἐν τῇ ἀπαραμίλλῳ Κλινικῇ του διὰ νεωτάτων ἡλεκτρι-
κῶν μηχανημάτων, ἐργαλείων καὶ ἀπλῶν Rontgen, εἰδικῶν διὰ τὸ στόμα καὶ τοὺς ὁδόντας.

ΟΜΗΡΟΥ 5^α (ΕΝΑΝΤΙ ΒΟΥΛΗΣ) ΑΘΗΝΑΙ

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΠΑΛΛΗ & ΚΟΤΖΙΑ

ΔΙΑΔΟΧΟΣ Α. Γ. ΠΑΛΛΗΣ

ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΟΝ ΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΩΝ, ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩ 1870

Μεγάλαι ἀποθήκαι χάρτου Ἑφημερίδων, Συγγραμμάτων, Περιοδικῶν καὶ πάσης ποιότητος.
Μεγάλαι ἀποθήκαι εἰδῶν γραφικῆς ὕλης πάσης προελεύσεως.
Ἀτμοκίνητα Ἑργοστάσια Καταστίχων, Φακέλλων καὶ Φωτογραφικῶν Χαρτονίων.
Μόνον ἐκδίδονται ἐν Ἑλλάδι Ἑπιστολικῶν Δελταρίων. Δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτελοῦνται τάχιστα. Ἐξεδόθησαν
πλέον τῶν 3,000 εἰδῶν μέχρι τοῦδε.
Ἀτμοκίνητον Τυπογραφεῖον μὲ 10 πιεστήρια διὰ μικρὰς ἐπιμελεημένας ἐργασίας (Travaux de ville) ὥς καὶ
διὰ μεγάλας καλλιτεχνικὰς τοιαύτας.
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ Εἶδη: Μεγάλῃ παρακαταθήκῃ φωτογραφικῶν πλακῶν καὶ χάρτου διαφόρων προελεύσεων.
Μόνον ἀντιπρόσωποι τῶν φωτογραφικῶν πλακῶν Imperial Dry Plate Co Ltd.

ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΣΤΙΓΜΙΑΙΩΣ

ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ LIMITED

ΣΥΣΤΑΘΕΙΣΑ ΤΩ 1839

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΝ £ 600.000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ: Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Κερκύρα, Κεφαλληνίᾳ, Ζακύνθῳ, Πάτραις,
Πειραιεῖ, Τριπόλει, Ναυπλίῳ.

Καταθέσεις. Ἡ Ἰονικὴ Τράπεζα Limited ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1910 μέχρι νεωτέρας εἰδοποιήσεως,
δέχεται καταθέσεις εἰς τραπεζογραμμάτια ἐπὶ τόκῳ ὑπὸ τοὺς κάτωθι ὅρους:

3% ἑτησίως ἐπὶ ἀποδόσει εἰς ἂν ζήτησιν διὰ ποσὰ μέχρι 100,000 Δρ. — 1/2% ἑτησίως εἰς ἂν ζήτησιν διὰ
ποσὰ πέραν τῶν 100,000 Δρ. — 3 1/2% ἑτησίως μετὰ 6 μῆνας μέχρι 2 ἐτῶν. — 4% ἑτησίως μετὰ 2 ἐτῶν μέχρι 4
ἐτῶν. — 4 1/2% ἑτησίως πέραν τῶν 4 ἐτῶν.

Ἡ Τράπεζα δέχεται ἐπίσης καταθέσεις εἰς chèques ἐπὶ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, ὡς ἑξῆς: 3% ἑτησίως εἰς ἂν
ζήτησιν. — 3 1/2% ἑτησίως μετὰ 6 μῆνας μέχρι 2 ἐτῶν. — 4% ἑτησίως μετὰ 2 ἐτῶν μέχρι 4 ἐτῶν. — 4 1/2% ἑτησίως
μετὰ 4 ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα.

Αἱ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ἐπὶ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας καταθέσεις ἀποδίδονται εἰς δ εἶδος ἐγένετο ἡ κατάθεσις,
παντὶς δικαιώματος χαρτοσήμου ἐπιβαρύνοντος τὸν καταθέτην.

ΤΑΝΤΑΛ

Ἡλεκτρικοὶ λαμπτήρες οἰκονομίας ἐκ μετάλλου
Tantal 70% οἰκονομία ἐπὶ τῆς καταναλώσεως
τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος

ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΑΤΗΡΙΟΝ
ΤΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Α. Δ. ΖΑΧΑΡΙΟΥ & ΣΑΣ

27 — ΟΔΟΣ Γ' ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ — 27

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ

35 — ΟΔΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ — 35

ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΩΝ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ»

Κατηρίσθη χορῳδία ἀντὶ 5 δραχμῶν μηνιαίως
συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς θεωρίας. Ἡ χορῳ-
δία θὰ παρουσιάζεται εἰς διαφόρους συναυλίας καὶ
ἐορτάς. Εἰς τὴν ἰδίαν σχολὴν δίδονται μαθήματα
μονωδίας, κλειδοκυμβάλου, βιολίου καὶ musique
de chambre.

ΘΕΟΦ. Μ. ΧΑΛΚΩΜΑΤΑΣ

ΕΜΠΟΡΟΡΡΑΠΤΗΣ

ΤΗΣ Α. Μ. ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ Α. Β. Υ. ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ

ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΑΓΓΛΙΑΣ ΚΑΙ ΓΑΛΛΙΑΣ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 21^α

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Γ. ΦΕΞΗ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΙΑΤΡΙΚΑ

ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΑΙΔΩΝ υπό Ε. Weill, καθηγητού της Κλινικής των Παιδών, μεταφρασθέντα υπό Α. Καλλιβωκά, μετά πολλών εικόνων. Δρ. 15.—

ΑΦΡΟΔΙΣΙΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ, υπό Edmond Leser, καθηγητού της Συφιλιδολογίας εν Βερολίνο. Μετάφρασις εκ της τελευταίας εκδόσεως υπό Σ. Ζωγραφίδου και Α. Γεωργιάδου Δρ. 8.—

ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ υπό L. Dubrisay, πρώην αρχιάτρου και G. Jeannin έκτακτου καθηγητού. Μετάφρασις υπό Α. Καλλιβωκά, λατρου, μετά πολλών εικόνων. Δρ. 12.—

ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ εν τῇ καθ' ἡμέραν πράξει, μετά πολλών εν τῷ κεμένῳ εικόνων υπό Γερ. Φωκά, καθηγητού εν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ, τόμοι 3. Δρ. 39.—

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚ. ΧΗΜΕΙΑΣ υπό Γ. Γαρουφαλίδου. Δρ. 5.—

ΕΙΔΙΚΗ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ, υπό Α. Strümpell, καθηγητού, διευθυντοῦ τῆς Ιατρικῆς κλινικῆς τοῦ ἐν Breslau Πανεπιστημίου. Ἐκδόσεις ἐκ της τελευταίας 16ης εκδόσεως τοῦ Γερμανικοῦ πρωτοτύπου υπό Α. Καλλιβωκά και Θ. Βαρουῆνη, ὑφηγητῶν τοῦ Ἐθν. Πανεπιστ. Μετ' εικόνων. Τόμοι 3. Δρ. 50.—

ΕΠΙΤΟΜΗ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ, υπό Paul Lefert, καθηγ. Μετάφρ. Α. Καλλιβωκά. Δρ. 4.—

ΕΠΙΤΟΜΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑΣ, υπό Paul Lefert. Μετάφρ. Ν. Μακρίδου. Δρ. 4.—

ΕΠΙΤΟΜΗ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑΣ, γραφεῖσα υπό Ἀν. Καλλιβωκά, λατρου. Σελ. 390. Δρ. 4.—

ΟΞΕΙΑΙ ΛΟΙΜΩΔΕΙΣ ΝΟΣΟΙ Α. Strümpell, μετάφρασις Α. Καλλιβωκά. Δρ. 3.—

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ, υπό E. Vialat και E. Jolyet καθηγητῶν, μετάφρασις Ἀλ. Γεωργιάδου, λατρου, εικόνες 150 Δρ. 16.—

ΠΕΡΙ ΟΡΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ, υπό Ἰω. Καραβία, ὑφηγητοῦ τῆς Φαρμακολογίας κλπ. Δρ. 3.—

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ, υπό τοῦ Dr Villeroy, κατὰ μετάφρασιν Ὁ. ῥέστου Κυπριάδου, λατρου. Δρ. 5.—

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑΣ και ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ υπό Henri Durand. Μετάφρασις Α. Καλλιβωκά. Δρ. 5.—

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑΣ υπό Dr Villeroy, μετάφρασις Χρ. Μοσχονηρίου, λατρου. Δρ. 5.—

ΕΠΙΤΟΜΗ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ γραφεῖσα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ συγγράμματος τοῦ καθηγητοῦ Λουκά Παπαϊωάννου υπό Ἀλέξ. Γεωργιάδου, λατρου. Δρ. 10.—

ΕΠΙΤΟΜΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑΣ, ἡτοι περὶ αἰτίων, ἀνατομικῶν ἀλλοιώσεων κ.τ.λ. γραφεῖσα υπό Μεν. Σακοράφου. Δρ. 16.—

ΠΛΗΡΗΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ἐφηρμοσμένη, υπό Gaston Lyon. Μετάφρασις ἐκ της τελευταίας εκδόσεως υπό Ι. Καραβία, Ι. Παπαβασιλείου, Ι. Ἀράβου και Α. Καλλιβωκά λατρου. Τόμοι 2, σελ. 2000. Δρ. 30.—

ΛΑΓΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ. — ΕΚΑΣΤΟΝ ΛΕΠΤΑ 50.

ΦΘΙΣΙΣ. Ἡ φθίσις εἶνε μεταδοτική. Ἡ φυματίσις και ὁ ἀλκοολισμός. Πῶς δύναται τις νὰ ἀποφυγῇ τὴν φθίσιν. Θεραπεία.

ΡΕΥΜΑΤΙΣΜΟΙ. Ὁξὺς ἀρθριτικός ρευματισμός. Χρόνιος ρευματισμός. Μυϊκός ρευματισμός. Ἐπιπλοκαί. Θεραπεία.

ΑΥΤΙΣΜΟΣ. Νευρική ἀσθένεια. Ἀσθένεια νευρασθενικῶν. Ὑπνωτικά τινα φάρμακα. Θεραπεία.

ΔΥΣΚΟΙΛΙΟΤΗΣ. Μορφαί τῆς δυσκοιλιότητος. Κίνδυνος και συνέπειαι. Θεραπεία.

ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΚΑΡΔΙΑΣ. Περικαρδίτις. Μυοκαρδίτις. Ἀθηρωμάτωσις. Παλμοί. Θεραπεία.

ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΑΙΜΑΤΟΣ (Ἀναιμία, Χλωρώσις κ.λ.) Θεραπεία.

ΝΕΥΡΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ. Νοσήματα τῶν νευρῶν. Παραλύσεις. Σπασμοί. Νευραλγία. Ἀναισθησία. Συνολκαί. Θεραπεία.

ΒΛΕΝΝΟΡΡΟΙΑ. Ἡ βλεννορροία εἰς τὸν ἄνδρα και εἰς τὴν γυναῖκα. Ἐπιπλοκαί. Θεραπεία.

ΣΥΦΙΛΙΣ. Πῶς μεταδίδεται. Τὸ σκληρὸν ἔλκος. Β' περίοδος. Γ' περίοδος. Στοματίτις. Θεραπεία.

ΑΥΝΑΝΙΣΜΟΣ. Αἷτια. Μέσα θεραπείας. Ἀνάλογα νοσήματα.

ΔΙΦΘΕΡΙΤΙΣ. Συμπτώματα. Μεταδοτικότης. Θεραπεία.

ΑΝΙΚΑΝΟΤΗΣ. Ἀνικανότης νευρολογική. Ἀνικανότης ἐκ καταχρήσεων. Θεραπεία.

ΝΕΥΡΑΣΘΕΝΕΙΑ. Ἱστορία. Συμπτώματα. Ἐξέλιξις. Θεραπεία.

ΙΜΦΛΟΥΕΝΤΖΑ. Συμπτώματα. Αἷτια. Διάρκεια. Ἐπιπλοκαί. Θεραπεία. Προφύλαξις.

ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ. Κνησμός. Λευκορροία. Κολπίτις. Ἐμμηνα. Μητρίτις. Θεραπεία.

Ο ΓΑΜΟΣ. (Συζυγική ὑγιεινή). Αἱ συζυγικαὶ σχέσεις. Διατηρητική τῆς ἐγκύου γυναίκος. Περὶ στειρώσεως. Αἰμόμικτοι γάμοι κτλ.

ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΦΕΞΗ. — ΕΚΑΣΤΟΝ ΛΕΠΤΑ 35.

ΘΑΥΡΕΥΣ ΑΝΔΡΟΥΤΟΣ (ΤΟ ΧΑΝΙ ΤΗΣ ΓΡΑΒΙΑΣ) Χ. Ἀννίνου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΙΡΤΙΗΣ Ο ΣΚΕΡΑΜΠΕΝΗΣ, Η. Οικονομοπούλ.

Η ΟΛΟΚΑΥΤΩΣΙΣ ΤΟΥ ΑΡΚΑΔΙΟΥ υπό Ι. Κονδυλάκη.

Η ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΤΟΥ ΝΑΥΑΡΙΝΟΥ υπό Γ. Τσοκοπούλου.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑΦΕΞΑ υπό Ι. Πετρουνάκου.

Η ΛΑΟΣΙΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΥΠΟ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ. ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΠΥΡΓΟΙ κ.λ. υπό Π. Δημητράκοπούλου.

Ο ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ υπό Χρ. Χρηστοβασιλῆ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ο ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ υπό Α. Καλογεροπούλου.

Η ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ ΑΘΗΝΩΝ υπό Γ. Ἀσπρέα.

ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΚΑΙ ΛΑΟΣΙΣ ΤΗΣ ΤΡΙΠΟΛΙΤΣΑΣ Γ. Τσοκοπούλου.

ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΚΑΙ ΕΣΘΛΟΙ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ Ε. Παντελίδου.

Η ΚΥΡΑ ΦΡΟΣΥΝΗ υπό Σπ. Ποταμιάνου.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΙΑΚΟΣ υπό Τιμ. Μωραϊτίνη.

Η ΛΑΟΣΙΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΥΠΟ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ Γ. Φραγκοῦδη.

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΛΑΒΑΝΩΝ ΕΝ ΝΑΥΠΛΙΩ Γ. Ἀντωνοπούλ.

ΑΝΑΜΝΗΣΙΣ ΕΚ ΤΗΣ ΕΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ 1878 υπό Ἰδομενέως Στρατηγόπουλου.

Η ΕΜΒΟΣΙΣ ΜΑΧΗΣ ΤΗΣ ΠΕΤΡΑΣ υπό Ἀνδρέου Στράτου.

ΟΙ ΒΟΥΛΓΑΡΟΚΤΟΝΟΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΕΣ υπό Ε. Ευστρατιάδου.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ υπό Γ. Τσοκοπούλου.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΙΛΟΥΑΝΗΣ υπό Γ. Τσοκοπούλου.

ΣΟΥΛΙΟΤΕΣ ΚΑΙ ΛΙΑΠΗΔΕΣ υπό Χρ. Χρηστοβασιλῆ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗΣ υπό Γ. Τσοκοπούλου.

Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΚΑΛΟΓΗΡΟΣ υπό Χρ. Χρηστοβασιλῆ.

Η ΓΡΑΜΒΟΥΣΙΑ υπό Ἰωάν. Κονδυλάκη.

ΡΗΓΑΣ Ο ΦΕΡΡΑΙΟΣ υπό Γ. Τσοκοπούλου.

Ο ΛΟΡΔΟΣ ΒΥΡΩΝ υπό Θεοδ. Γ. Κυπρίου.

200 ΔΡ. ΒΙΒΛΙΑ ἀγοράζετε πληρώνοντες ἀνὰ 10 ΔΡ. ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ THOMSON HUSTON. — ΕΔΡΑ: ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΕΙΣ ΜΕΤΟΧΑΣ: ΔΡΑΧ. 10,000,000. ≡ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΕΙΣ ΟΜΟΛΟΓΙΑΣ: ΦΡ. ΧΡ. 10,000,000

Κεντρικὸν Ἐργοστάσιον ἐν Νέῳ Φαλήρῳ. — Σταθμοί: Ἐν Ἀθήναις, Πειραιεῖ, Νέῳ Φαλήρῳ και Κηφισίᾳ. — Ἠλεκτρικὴ κίνησις τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ Σιδηροδρόμου και τῶν Τροχιοδρόμων Ἀθηνῶν, Πειραιῶς και Περιχώρων. — Προνόμιον φωτισμοῦ δι' ἠλεκτρισμοῦ και ἀερίου: Πειραιῶς, Πατρῶν, Σύρου, Καλαμῶν, Ἀργοστολίου, Χαλκίδος. — Ἠλεκτρικὸς Τροχιοδρόμος Πατρῶν.

Ἐγκαταστάσεις φωτισμοῦ και κινητηρίου δυνάμεως και ἐν γένει πᾶσα ἐργασία σχετιζομένη με τὸν ἠλεκτρισμόν. — Ἡ Ἐταιρία προμηθεύει παντὸς εἶδους ὑλικά ἠλεκτρισμοῦ, ἰδίᾳ ὄργανα και μηχανὰς **Thomson Houston** τῶν ὁποίων εἶναι ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.

Τὰ ἀνώτερα και οἰκονομικώτερα Ἑλληνικά ὑποδήματα, θὰ εὑρετε εἰς τὰ καταστήματα

Γ. ΜΟΥΓΕΡ
ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ

Πλήρης συλλογὴ ἐτοιμῶν υποδημάτων. — Εἰδικότης εἰς τὰ γυναικεῖα.

ΤΙΜΑΙ
18-20 ΕΤΟΙΜΑ, 22-25 ΕΠΙ ΜΕΤΡῳ

ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

Ε. ΚΑΖΑΝΗ

ΤΟ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΕΝ Τῇ ΑΝΑΤΟΛῇ

ΒΡΑΒΕΥΘΕΝ ΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΜΕ ΤΑ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ

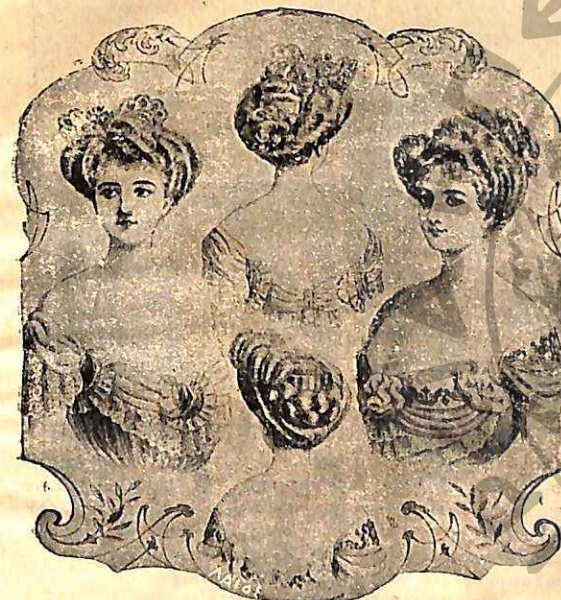
ΟΔΟΣ ΛΕΚΑ — ΣΤΟΑ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ

Μόνον τὸ τσιγκογραφεῖον **Ε. Καζάνη** ἐβραβεύθη ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Βορδῶ.

ΤΟ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΚΟΜΜΩΣΕΩΣ

Σ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 4

La vraie ondulation Marcel.

ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Κ. Βελισσάριος, ὁδὸς Σταδίου 67. **Κολώνια**

Κοιμώσεις Κυριῶν

Κ. Βελισσάριος, ὁδὸς Σταδίου, 67.

Γαλακτοκομεῖα

Ι. Χρυσάκης, Πλατεῖα Συντάγματος.

Φαρμακεία

Π. Βασιλείου, ὁδὸς Σταδίου και Αἰόλου.

Φηλὶς Ράνιος, ὁδὸς Σταδίου 8 **Ὀπτικά**
(Εἶδη ὀπτικά, φωτογραφικά, ἐπιστημονικά).

Ἐδωδιμοπωλεῖα

Καρακώστας και Γιαννάκος, Κλεισθένους 9-11.
(Ὅπισθεν Δημαρχείου), ἅπαντα τὰ εἶδη τῶν ἐδωδίων εἰς ἀρίστην ποιότητα και μεγάλην παρακαταθήκην.

Βιβλιοδετεῖα

Σ. Ἀμπατζόπουλος, ὁδὸς Κολοκοτρώνη 7.
Β. Κοντομανώλη, ὁδὸς Ἱπποκράτους 3.

Σ. Π. Α. Π.

Ἀναχωρήσεις ἐξ Ἀθηνῶν

6.30 π.μ. Διὰ Κόρινθον, Ναύπλιον, Τρίπολιν, Μεγαλόπολιν, Κυπαρισσίαν, Καλάμας.
7.05 » Διὰ Κόρινθον, Καλάβρυτα, Πάτρας, Κυλλήνην (λουτρά), Πύργον, Ὀλύμπια.
8.20 » Διὰ Κόρινθον και τὰς μέχρις Ἀκράτας στάσεις.

1.00 μ.μ. Διὰ Κόρινθον, Ναύπλιον, Πάτρας.

Ἀναχωρήσεις ἐκ Πατρῶν

7.30 π.μ. Διὰ Κόρινθον, Ἀθήνας.
11.40 » Διὰ Καλάβρυτα, Κόρινθον, Ναύπλιον, Ἀθήνας.
6.30 » Διὰ Κυλλήνην (λουτρά), Πύργον, Ὀλύμπια, Κυπαρισσίαν, Καλάμας, Μεγαλόπολιν, Τρίπολιν.
3.45 μ.μ. Διὰ Κυλλήνην (λουτρά), Πύργον, Ὀλύμπια.

Ἀναχωρήσεις ἐκ Καλαμῶν

7.00 π.μ. Διὰ Κυπαρισσίαν, Ὀλύμπια, Πύργον, Πάτρας, Μεγαλόπολιν, Τρίπολιν, Ναύπλιον, Ἀθήνας.
12.05 » Διὰ Πύργον, Ὀλύμπια, Τρίπολιν.
ΑΦΙΞΕΙΣ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ
4.40 μ.μ. Ἐκ Πατρῶν, Τριπόλεως, Ναυπλίου.
6.15 » Τοπικὴ ἐκ Κόρινθον.
7.05 » Ἐξ Ὀλυμπίων, Πύργου, Κυλλήνης (λουτρῶν), Πατρῶν, Καλαβρυτῶν.
8.05 » Ἐκ Καλαμῶν, Κυπαρισσίας, Μεγαλόπολεως, Τριπόλεως, Ναυπλίου.

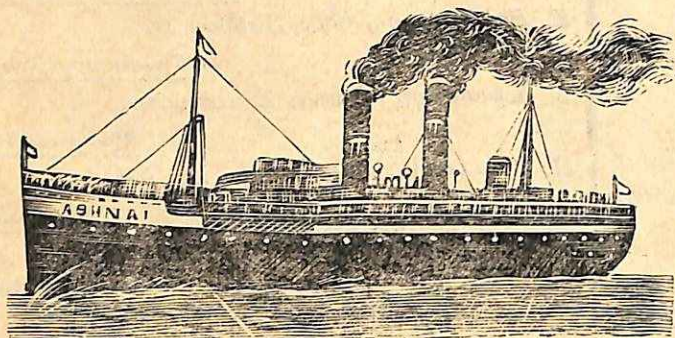
ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑΡΙΑ ΤΑΞΕΙΔΙΩΝ

1000 χιλίωμ.	Α' Θ.	Δρ.	90	διαρκείας
ἐκπτώσις 25%	Β'	>	75	6 μηνῶν
	Γ'	>	45	
2500 χιλίωμ.	Α' Θ.	Δρ.	210	διαρκείας
ἐκπτώσις 30%	Β'	>	175	12 μηνῶν
	Γ'	>	105	

ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΕΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ—ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Γραφεία: Ὀδὸς Ἰωάννου Περματζόγλου (Χρηματιστήριον)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Δ. Ἡλιόπουλος (Πρόεδρος), Κ. Θ. Κυριακὸς (Ἀντιπρόεδρος), Χ. Ἰωσήφογλου, Μ. Ἀνδριτσάκης, Ὁδων Τετενές, Ν. Ἀθανασίου, Δημ. Καρέλλας, Α. Ζίννης, Ε. Στρατηγός, Κ. Συννεφιάς, Π. Ζαῦνης, Γ. Τσιτσιλιανόπουλος, Γ. Σκιαδαρέσης.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Α. Χ. ΜΟΣΧΟΝΑΣ

Ἄνευ σύρματος τηλεγράφος

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΑΞΕΙΔΙΟΥ ΗΜΕΡΑΙ 14

ΑΤΜΟΠΛΟΙΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ { ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ τόνων 12000 μὲ 1200 θέσεις Γ'. 200 Α'—Β'.
ΑΘΗΝΑΙ » 14000 μὲ 1500 » Γ'. 300 Α'—Β'.

Νεότευκτα, ταχύτερα, μὲ διπλὸν ἔλικας, διπλὰς μηχανάς, ταχύτητος 15 μιλίων, συγκεντροῦντα ἅπαντα τὰ προσόντα διὰ τὴν τελείαν ἀνεσιν τῶν ἐπιβατῶν. Ἡλεκτρικαὶ—Παγοποιητικαὶ μηχαναὶ, Νοσοκομεῖα, Λουτήρες κ.λ.π. κ.λ.π.

Γραμμὴ τακτικὴ κατὰ 25ήμερον ἐξ Ἑλλάδος καὶ Ἀνατολῆς δι' Ἀμερικὴν.

Δρομολόγιον τακτικὸν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, Σμύρνης, Πειραιῶς, Γυθείου, Καλαμῶν, Πατρῶν, κατ' εὐθείαν διὰ Νέαν Ὑόρκην μετ' ἐπιστροφῆς ἐκ Νέας Ὑόρκης, Πειραιᾶ, Κωνσταντινουπόλεως, Σμύρνης.

Γενικὰ Πρακτορεῖα ἐν Κων/πόλει, Σμύρνῃ, Πειραιεῖ, Ἀλεξανδρείᾳ, Πάτραις, Καλάμῃς, Βόλῳ, Νέᾳ Ὑόρκῃ. Ἀντιπροσωπεῖται εἰς ἅπαντα τὰ μέρη τοῦ Ἑσωτερικοῦ καὶ Ἐξωτερικοῦ

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ ΜΑΝΤΙΚΑ

ΕΝ ΑΜΙΣΩΙ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΚΑΙ ΞΥΛΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΡ. ΠΑΪΟΥ
ΘΕΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ
ΑΡ. 55
ΑΘΗΝΑΙ

ΒΡΑΒΕΥΘΕΝ ΕΝ Τῇ ΕΚΘΕΣΕΙ ΤΟΥ ΒΟΡΩΣ 1907
ΤΟ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛῃ.
ΜΕ ΤΑ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΑΧΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ

Always Drink

FRAGRANT & DELICIOUS SOLD IN LEAD PACKETS & DECORATED TINS

BLUE-CROSS-TEA.

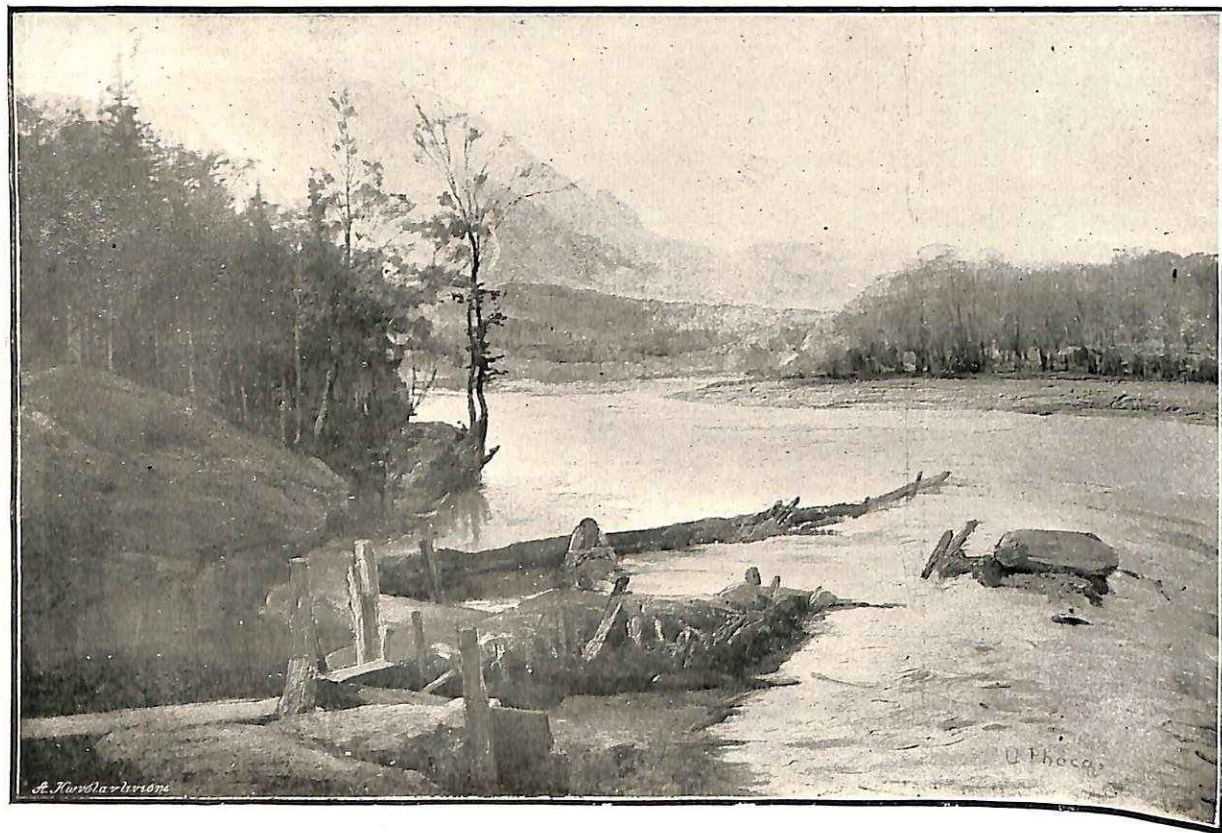
ΤΕΪΑ ΚΥΑΝΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Εἶναι τὰ ἄριστα πάντων. Διὰ τοῦτο ὅπου εἰσῆχθησαν ἐπεβλήθησαν γενικῶς. Ἡ συσκευὴ τῶν εἰς πακέτα καὶ κυτία μὲ τὸ σῆμα τοῦ ΚΥΑΝΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ γίνεται ἐν Λονδίῳ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν ἁνωτέρων ὑπαλλήλων τοῦ Ἀγγλικοῦ Κράτους. Πωλοῦνται εἰς ὅλα τὰ ἐδωδιμοπωλεῖα.

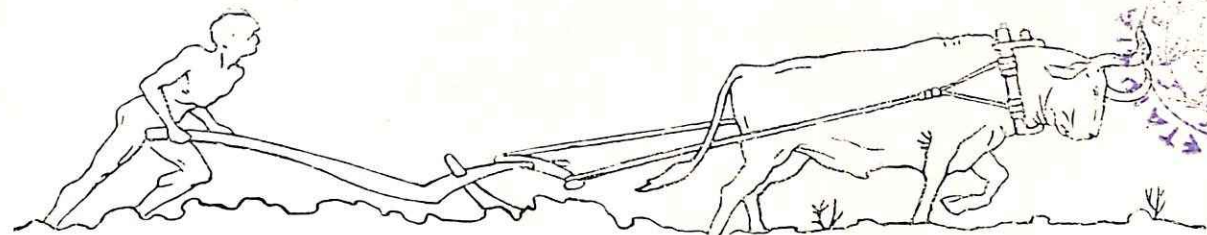
ΠΡΟΣΟΧΗ ΕΙΣ ΤΟ ΣΗΜΑ

Γεν. ἀντιπρόσωπος διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Κρήτην: ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΚΟΛΛΑΣ—Ἐν Πειραιεῖ (Στοὰ Ριζάρη)

ΠΟΤΑΜΟΣ ΠΡΟΧΩΒΑ — Ο. ΦΩΚΑ

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΔ

ΕΤΟΣ ΙΒ' 15-31
ΙΟΥΛΙΟΥ 1912

ΤΟ ΧΑΛΗΦΑΤΟΝ ΚΑΙ Η ΕΥΡΩΠΗ

Εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ θελήσῃ τις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀκριβῶς καὶ ἐπὶ ἀσφαλῶν ὁπωσδήποτε δεδομένων νὰ υπολογίσῃ τὸ σύνολον τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἀπανταχοῦ Μουσουλμάνων· τινὲς μὲν καταβιβάζουσι αὐτὸ μέχρι τῶν διακοσίων ἑκατομμυρίων, ἐνῶ ἕτεροι τὸ ἀναβιβάζουσι καὶ πέραν τῶν τριακοσίων. Ὅπως καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα, ἡ ἀλήθεια φαίνεται νὰ ἔγκειται ἐν τῷ μέσῳ, κατὰ τοὺς πιθανωτέρους δὲ υπολογισμοὺς ὁ μουσουλμανικὸς πληθυσμὸς πρέπει νὰ συμποσοῦται εἰς διακόσια πενήκοντα περίπου ἑκατομμύρια· ἐκ τούτων ὀγδοήκοντα πέντε περίπου (μετὰ τῆς Αἰγύπτου) υπάγονται ὑπὸ τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν τῆς Ἀγγλίας, περὶ τὰ εἴκοσι καὶ δύο (ἐκτὸς τοῦ Μαρόκου ἀριθμοῦντος περὶ τὰ 8-9 ἑκατομμύρια Μουσουλμάνων) περιλαμβάνονται εἰς τὰς κτήσεις τῆς Γαλλίας, πλέον τῶν δεκαοκτὼ ὑπόκεινται εἰς τὸν Τσάρον τῆς Ρωσίας, περὶ τὰ τριάκοντα διατελοῦσιν ὑπὸ τῆς Ὀλλανδίας, τριάκοντα καὶ τέσσαρα ὅλα περιλαμβάνει τὴν σήμερον ἡ Κίνα, ὅπου τὸ Ἰσλάμ κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἔχει κάμει ἄλματα προόδου τεράστια καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ διαδίδεται καὶ ἐξαπλοῦται καταπληκτικῶς, δεκαπέντε μόλις ἑκατομμύρια διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν ἄμεσον πολιτικὴν καὶ θρησκευτικὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σουλτάνου τῆς Τουρκίας καὶ Χαλήφου πάντων τῶν Ὀρθόδοξων (Σουνῆ, Σουνῖται) Μουσουλμάνων, περὶ τὰ τρία υπάγονται ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς Γερμανίας, περὶ τὸ ἥμισυ ἑκατομμύριον περιλαμβάνει καὶ ἡ Αὐστρία εἰς τὰς νέας τῆς ἐπαρχίας Βοσνίας καὶ Ερζεγοβίνην, ὁ δὲ ἐπίλοιπος μουσουλμανικὸς κόσμος διαβιοῖ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐλευθερος εἰς ἀνεξάρτητα καὶ ἡμιανεξάρτητα κράτη, ἐν Ἀραβίᾳ, Περσίᾳ, Ἀφγανιστάν καὶ ἄλλαχοι.

Ἡ πρόρρησις τοῦ Ρενὰν ὅτι τὸ Ἰσλάμ, μόνον ὡς ἐπίσημος θρησκεία τοῦ Κράτους, ἔχει λόγον τινὰ ὑπάρξεως καὶ ὅτι πανταχόθεν ἠρχίσεν ἤδη νὰ καταρρέῃ, ἐλέγχεται ἐσφαλμένη, διότι, ὡς ἀπέδειξαν νεώτεροι ἔρευναι, ὁ Ἰσλαμισμὸς ὡς θρησκεία καὶ ὁργανισμὸς, ὅχι μόνον δὲν ἔχει σταματήσει εἰς τὸ ἔργον του, ὡς ἐφρόνει ὁ Barthélemy Saint-Hilaire ἀλλὰ καὶ τοῦναντίον ἐξακολουθεῖ νὰ διατηρῇ ὅλην τὴν ζωτικότητά του καί, χωρὶς νὰ χάσῃ σπιθαμὴν ἐδάφους, ὅπερ ἀπὸ αἰῶνων τόσων ἔχει κατακτήσει καὶ καταλάβει, ὁσημέραι κατακτᾷ νέον ἔδαφος καὶ ἐξαπλοῦται τεραστίως καὶ ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀφρικῇ καὶ τῇ Ἀσίᾳ, δεικνύον τάσεις νὰ καταστῇ ἐν τῷ μέλλοντι δεσπόζουσα θρησκεία καὶ ἐν Κίνα καὶ ἐν Ἰνδίᾳ, παραμερίζουσα πᾶσαν ἑτέραν. Αἱ εὐρωπαϊκαὶ κατακτήσεις ἐν Ἀφρικῇ καὶ ἡ εὐκολία καὶ ἀνάπτυξις τῶν συγκοινωνιῶν, μεθ' ὅλην τὴν ἐπίσημον προστασίαν ἣν παρέχουσι πρὸς διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ αἱ εὐρωπαϊκαὶ κυβερνήσεις, συντελοῦσι τοῦναντίον τὰ μέγιστα εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ Ἰσλάμ· καὶ ἐνῶ τὸ ἔργον τῆς Χριστιανικῆς προπαγάνδας ὀλίγου· μόνον ἡδυνήθη νὰ ἐπιφέρῃ μονίμους καρποὺς παρὰ τοῖς ἀγρίοις καὶ ἡμιαγρίοις λαοῖς, πολλοὶ τούτων καίτοι ἅπαξ ἀποδεχθέντες τὸν Χριστιανισμόν, ἠσπάσθησαν κατόπιν τὸ Ἰσλάμ, θεωρήσαντες τὸν Χριστιανισμόν ὡς προσηλαγωγικὴν τινὰ θρησκείαν, ἵνα προπαρασκευάσῃ αὐτοὺς εἰς τὸν Ἰσλαμισμόν.

Οὕτω ὁ μουσουλμανικὸς κόσμος κατὰ τὸ μέγιστον μὲν μέρος διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν τῶν χριστιανικῶν εὐρωπαϊκῶν πολιτειῶν, χωρὶς ὅμως ἐκ τούτου νὰ ἔπεται ὅτι ἀποδέχεται τὴν περαιτέρω τύχην του καὶ διαρροῦμαι τοῦ ἐσωτερικοῦ του βίου ἐκ τῶν

πολιτειῶν τούτων τούναντίον μάλιστα δυσπιστεῖ ὡς ἐκ συστήματος πρὸς αὐτὰς καὶ τὸν εὐρωπαϊκὸν ἐν γένει πολιτισμὸν καὶ ἀντιδρᾷ ἐναντίον πάσης ἐισχωρήσεως ἐν ἑαυτῷ νέων ιδεῶν εὐρωπαϊκῶν, καὶ ἐν τῇ ἀντιδράσει συσπειροῦται καὶ συσσωματοῦται ἢ καὶ ἐξεγείρεται φανερὰ μὲν παρῶν παρῶν ἢ ἐλαχίστη εὐκαιρία. Ἀπανταχοῦ γῆς οἱ Μουσουλμάνοι καὶ ἐν ταῖς γαλλικαῖς καὶ ἀγγλικαῖς καὶ ὀλλανδικαῖς κτήσεις καὶ ἐν Ρωσία καὶ ἀλλαχοῦ, σὺν τῇ θρησκείᾳ διατηροῦσι τὰ ἴδια ἢ θρησκεία καὶ τὴν ἰδίαν νομοθεσίαν, ἢ τοὶ τὸν ἱερὸν νόμον τοῦ Ἰσλάμ (Σερῆτ), ὅσον ἰδίᾳ ἀφορᾷ τὴν διαρρῦθμιν τῶν σχέσεων τοῦ ἀστικοῦ δικαίου καὶ ἰδιαιτέρως τῶν λεγομένων προσωπικῶν θεσμῶν (statut personnel), ἔχουσι τὴν αὐτοδιοίκησιν ὅσον ἀφορᾷ τὰς κοινότητας αὐτῶν, ἢ δὲ παρὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν πολιτειῶν διακυβέρνησις τῶν ἀπαιτεῖ ἰδιαιτέραν τινὰ προσοχὴν καὶ ἐπιστήμην, προσπορίζομένην μόνον διὰ τῆς σπουδῆς καὶ γνώσεως τοῦ ἰδιαιτέρου θρησκευτικοῦ, πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου τῶν μουσουλμανικῶν λαῶν, τῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων αὐτῶν, κατ' ἐξοχὴν δὲ τῆς γνώσεως τοῦ ἱεροῦ Νόμου, τοῦ περιλαμβανόντος καὶ διακανονίζοντος τὰ πάντα.

Ἡ εὐρωπαϊκὴ κατάκτησις ἐσωτερικῶς οὐδόλως ἢ ἐλάχιστα ἐθίξε τὰς πεποιθήσεις τῶν, τὸν ἰδιαιτέρον πολιτισμὸν τῶν, τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ αἰσθάνεσθαι καὶ τὰς περὶ τοῦ εὐτυχεστέρου καὶ λαμπροτέρου μέλλοντος ἰδέας καὶ ἀρχὰς τῶν, καὶ τὸ μέλλον τοῦτο διαβλέπονσι μόνον ἐν τῇ τελείᾳ ἐπικρατήσει τοῦ Ἰσλάμ καὶ τῇ ἰδρύσει ὑπὸ ἑνὸς Χαλήφου μεγάλου καὶ ἰσχυροῦ μουσουλμανικοῦ κράτους, μέλλοντος νὰ περιλάβῃ ὅλον τὸν μουσουλμανικὸν κόσμον.

Χαλήφ (πλ. χουλεφά) σημαίνει τὸν διάδοχον, τὸν διαδεχόμενον τινὰ εἰς τι, ἰδιαιτέρως δὲ τὸν διάδοχον τοῦ προφήτου Μωάμεθ, οὐχὶ ἐν τῷ προφητικῷ χαρίσματι τοῦ ἀλλ' ἐν τῇ κοσμικῇ καὶ πνευματικῇ ἐξουσίᾳ καὶ ἀρχηγίᾳ τῶν πιστῶν. Ὁ Χαλήφης εἶναι ὁ μέγιστος Ποντίφηξ (Ἰμάμ) τῶν Μουσουλμάνων, ὁ ἀνώτατος θρησκευτικὸς καὶ πολιτικὸς Ἄρχων, ὁ ἀρχηγὸς τῶν πιστῶν (ἐμῆρ ἐλ μουμινῶν) ὁ ἐπιστατὼν εἰς τὴν τήρησιν τῶν ἐντολῶν καὶ διατάξεων τοῦ Θεοῦ, τῶν περιεχομένων ἐν τῷ Κορανίῳ, ὁ ἐπιβάλλων εἰς τοὺς παραβάτας αὐτῶν τὰς καθωρισμένας ποινὰς, ὁ συνάζων τὴν δεκάτην ἐκ τῶν προϊόντων τῆς γῆς, ὁ πρωτοστατὼν εἰς τὰς δημοσίας προσευχὰς ἐκάστης Παρασκευῆς καὶ τῶν δύο Μπαϊράμ, ὁ δικάζων τοὺς πιστοὺς συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἱεροῦ Νόμου, καὶ ἐν γένει ἔχων

τὴν ἀνωτάτην καὶ ἀπόλυτον ἐξουσίαν καὶ διεύθυνσιν ὅσον ἀφορᾷ τὰς ὑποθέσεις τῶν Μουσουλμάνων.

Ὅλα τὰ διάφορα μουσουλμανικὰ κράτη αποτελοῦσι κατὰ τὸν ἱερὸν Νόμον ἐν κυρίῳ κράτος, ἐν πολιτικὸν καὶ κοινωνικὸν σῶμα, μίαν Ἐκκλησίαν, κατὰ μουσουλμανικὴν δὲ ἀντίληψιν ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς Ἐκκλησίας περιλαμβάνεται ἡ ἐννοία τῆς Πολιτείας, διότι κατ' αὐτὴν ἡ μὲν Πολιτεία ἐν τῇ ἐξωτερικῇ της μορφῇ παρίσταται διὰ τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ἐσωτερικὴν δὲ ἐννοίαν τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ ἡ Πολιτεία. Πᾶν μουσουλμανικὸν κράτος δέον νὰ ἀναγνωρισθῇ ὡς τοιοῦτον ὑπὸ τοῦ Χαλήφου καὶ νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸν Χαλήφην ὡς ἐπικυρίαρχον, ἐνῶ κατὰ τὴν γνώμην ἐτέρων θεολόγων νομοδιδασκάλων (φεικῆ) δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ ἐπισήμως ὡς τοιοῦτον νὰ ἀναγνωρισθῇ ἰδιαιτέρον κράτος ἢ βασιλεῖον μουσουλμανικόν, ἐὰν μὴ χωρίζεται ἀπὸ τῆς μοναρχίας τοῦ Χαλήφου ἢ διὰ θαλάσσης ἢ δι' ἄλλων ξένων χωρῶν, παρεμπιπτονσὶν μεταξὺ τῶν δύο μουσουλμανικῶν κρατῶν.

Τὸ Κοράνιον ἀναφέρει «ὑποτάσσεσθε τῷ Θεῷ, ὑποτάσσεσθε τῷ Προφῆτῇ καὶ ἐκεῖνῳ ἐξ ἡμῶν ὅστις ἔχει τὸ ὑπέρτατον ἀξίωμα». Καὶ κατὰ τὴν ἱερὰν μουσουλμανικὴν παράδοσιν ὁ προφήτης Μωάμεθ εἶπεν «ὅστις ἀποθνήσκει χωρὶς νὰ ἔχη ἀναγνωρίσει τὸ κύρος καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἰμάμ τῆς ἐποχῆς του, κριθῆσεται ἐν τῇ τελευταίᾳ κρίσει ὡς ἐὰν ἀπέθνησκεν ἐν τῇ ἀμαθείᾳ, συγκαταλεγόμενος μεταξὺ τῶν ἀπίστων».

Οἱ Μουσουλμάνοι θεολόγοι καὶ ἐριμνηστὰς τοῦ ἱεροῦ Νόμου διαστέλλουσι μεταξὺ Χαλήφου (Χηλαφέτ, τὸ ἀξίωμα τοῦ Χαλήφ) καὶ Ἰμαμάτου (Ἰμαμέτ, τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἰμάμ), μεγίστου ποντίφηκος) θεωροῦντες ὅτι μόνον τὸ Χαλήφον τῶν τεσσάρων πρώτων Χαλήφων, φίλων ἐπιστηθίων καὶ συναγωνιστῶν τοῦ Προφήτου Μωάμεθ καὶ ἀμέσων κατ' ἐκλογὴν διαδόχων τοῦ ἱεροῦ Ἰμῶν Μπεκήρ, Ὁμέρ, Ὁσμὰν καὶ Ἀλῆ, διαρκέσαν ἐν ὅλῳ κατὰ πρόρρησιν τινὰ τοῦ Προφήτου μὲν τριάντα ἀπὸ τοῦ θανάτου του (632-661) εἶναι τὸ κυρίως Χαλήφον (χηλαφέτ κιμιλέ, πλήρες, τέλειον) καὶ οἱ τέσσαρες πρῶτοι οὗτοι αἰρετοὶ Χαλήφαι φέρουσι καὶ τὴν ἰδιαιτέραν ὀνομασίαν γνησίων καὶ ἀληθῶν Χαλήφων (Χουλεφάι ῥασσιδδίν), ἐνῶ μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ τετάρτου Χαλήφου Ἀλῆ καὶ τὴν ἀνοδὸν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Χαλήφου τοῦ οἴκου τῶν Ὁμμεϊάδων, τὸ Χαλήφον μεταβιβάζομενον κληρονομικῶς κατέστη ἀτελὲς (γάιρ κιμιλέ) καὶ οὐχὶ τέλειον καὶ πλήρες καὶ αἰρετὸν ὅπως ἦτο πρίν, οἱ δὲ κατόπιν Χαλήφαι δέον νὰ θεωρῶνται οὐχὶ ὡς κυ-

ρίως Χαλήφαι ἀλλ' ὡς Ἰμάμαι. Ἡ λέξις Ἰμάμ σημαίνει κυρίως τὸ πρόσωπον ὅπερ προεδρεῖ (τίθεται ἐπὶ κεφαλῆς) τῆς συνελεύσεως τῶν πιστῶν κατὰ τὴν ἐνάσκησιν θρησκευτικῆς τινὸς τελετῆς καὶ ἰδίᾳ τῆς κατ' ἐκάστην Παρασκευὴν ἐπαναλαμβανομένης γενικῆς καὶ δημοσίας προσευχῆς (ναμάζ) καὶ τῶν δύο ἑορτῶν τοῦ Μπαϊράμ ἐκ τῆς κυρίας ἐννοίας ταύτης ἡ λέξις Ἰμάμ κατήντησε νὰ σημαίῃ καὶ τὸν μέγιστον ποντίφηκα τοῦ Ἰσλάμ, τὸν ἀνώτατον θρησκευτικὸν καὶ πολιτικὸν ἄρχοντα τῶν Μουσουλμάνων. Οὕτω λοιπὸν Χαλήφον καὶ Ἰμαμάτον τὴν σήμερον σημαίνουνσι πλέον ἐν καὶ τὸ αὐτὸ καὶ εἶναι λέξεις σχεδὸν συνώνυμοι, τῆς πρώτης οὖσης εὐχερηστοτέρας καὶ κοινοτέρας, ἐνῶ ἡ μετὰ τῶν δύο διακρίσις καὶ διαφορὰ ἀφορᾷ μόνον τοὺς θεολόγους καὶ νομοδιδασκάλους τοῦ ἱεροῦ Νόμου.

Ὡς εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς ἱστορίας, τριάντα ἔτη ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Προφήτου ἐδολοφονήθη ὁ τέταρτος χαλήφης Ἀλῆ, τὸ δὲ χαλήφον ἀνέλαβεν ὁ οἶκος τῶν Ὁμμεϊάδων (661-749) ἐγκαθιδρυθεὶς ἐν Δαμασκῷ τῆς Συρίας καὶ μετὰ τοῦτον ὁ οἶκος τῶν Ἀββασιδῶν, ἐγκατασταθεὶς ἐν Βαγδάτῃ καί, μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1258 καταστροφὴν τῆς πόλεως ταύτης ὑπὸ τῶν Μογγόλων, μετοικήσας εἰς Αἴγυπτον καὶ διατηρήσας τὸ ἀξίωμα μέχρι τῆς ἐν ἔτει 1517 κατακτήσεως τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου τῶν Τούρκων Σελήμ, ὅποτε ὁ τελευταῖος Ἀββασίδης Χαλήφης Ἐμποῦ Δζαφέρ παρητήθη ἐπισήμως τοῦ χαλήφου ὑπὲρ τοῦ Σουλτάνου τοῦτον ὡς χαλήφην ἀνεγνώρισεν εὐθὺς ἀμέσως καὶ ὁ τότε Σερῆφ τῆς Μέκκας Μωχαμέτ Ἐμποῦ-λ-Μπερεκιάτ, παρουσιάσας διὰ τοῦ υἱοῦ του εἰς τὸν Σουλτάνον ἐπὶ ἀργυροῦ δίσκου τὰς κλεῖδας τοῦ Κεαμπέ, τοῦ ἐν Μέκκᾳ κατ' ἐξοχὴν μητροπολιτικοῦ τούτου ναοῦ ἀπάντων τῶν Μουσουλμάνων.

Ἡ ὑπὲρ τοῦ Σουλτάνου παραίτησις τοῦ Ἀββασίδου χαλήφου καὶ ἡ ἀναγνώρισις τῆς παραίτησεως ταύτης καὶ ἐκ μέρους τοῦ Σερῆφ τῆς Μέκκας ἀποτελοῦσι τοὺς κυρίους δικαιολογικοὺς λόγους, ἐφ' ὧν ἐδράζεται τὸ Χαλήφον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὑπάρχει ὅμως ἐν τῷ ἱερῷ Νόμῳ καὶ ἑτέρα τις διάταξις, βασιζομένη ἐπὶ τοῦ ἑξῆς ῥητοῦ (χαδῆς) τοῦ Προφήτου «οἱ Ἰμάμαι δέον νὰ ἀνήκωσιν ἐξ αἵματος εἰς τὸ γένος τῶν Κορεΐσιτων». Οἱ Κορεΐσιται ἦσαν τὸ ἀριστοκρατικώτερον γένος (gens) ἐν Μέκκᾳ καὶ εἰς τοῦτο ἀνῆκε καὶ ὁ Προφήτης καὶ οἱ τέσσαρες πρῶτοι χαλήφαι καὶ οἱ χαλήφικοι οἶκοι τῶν Ὁμμεϊάδων καὶ Ἀββασιδῶν, ἐνῶ ὁ τουρκικὸς Σουλτανικὸς οἶκος τῆς Κωνσταντινουπό-

λεως οὔτε εἰς τὸ γένος τῶν Κορεΐσιτων ἀλλ' οὔτε εἰς τὴν ἀραβικὴν ἐν γένει φυλὴν ἀνήκει.

Εἰς τὴν παρὰ τοῦ Σερῆφ τῆς Μέκκας ἀναγνώρισιν τοῦ Χαλήφου, ἀποδίδουσιν ὅλως ἰδιαιτέραν σημασίαν οἱ Τούρκοι θεολόγοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, διότι ὁ Σερῆφ καὶ ὡς ἀνήκων εἰς τὸ εὐγενὲς γένος τῶν Κορεΐσιτων καὶ διατελῶν ἐκ τῶν ἀπογόνων τοῦ προφήτου (ἐκ τοῦ οἴκου Ἀλῆ, γαμβροῦ τοῦ προφήτου) καὶ ὡς φύλαξ καὶ ἐπιμελητὴς τῶν δύο κατ' ἐξοχὴν ἱερῶν πόλεων τοῦ Ἰσλάμ, τῆς Μέκκας καὶ Μεδινᾶς, ὅπου κατ' ἔτος χιλιάδες προσκυνητῶν συρρέουσι πανταχοθεν πρὸς προσκύνησιν, κατέχει ὅλως ἰδιόζουσαν σημασίαν καὶ ἀπολαύει ἰδιαιτέρου σεβασμοῦ παρὰ σύμπαντι τῷ μουσουλμανικῷ κόσμῳ. Καὶ οἱ Σουλτάνοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως σὺν τῷ ἀξιώματι τοῦ χαλήφου φέρουσι καὶ τὸν τίτλον «Χαδῆμ ἐλ Χαρεμῖν ἐξ σερηφῆν» (ἐπιμεληταὶ τῶν δύο ἱερῶν τόπων, πόλεων) καὶ οὕτω τὸ Χαδῆματ (ἡ ἐπιμελητεία) θεωρεῖται ὡς παράρτημα καὶ συμπλήρωμα τοῦ Χαλήφου, ἡ δὲ πραγματικὴ παρὰ τῆς Τουρκίας κατοχὴ τῆς ἐν Ἀραβίᾳ ἐπαρχίας τῆς Χετζάζης, τῆς περιλαμβανούσης τὰς δύο ἱερὰς πόλεις, συντελεῖ κατὰ πολὺ εἰς τὸ νὰ διατελῇ τὸ Χαλήφον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπρόσβλητον ἐναντίον πάσης ἐκ μέρους ἄλλων διεκδικήσεως.

Ἀπὸ τοῦ Σουλτάν Σελήμ, τοῦ πρώτου Τούρκου Χαλήφου, ὅλοι οἱ Ὁσμανλήδες Σουλτάνοι τῆς Τουρκίας σὺν τῷ ἀξιώματι τοῦ Σουλτάν (βασιλεῦς, ἄρχων) ἐξακολουθοῦσι νὰ φέρωσι καὶ τὸν τίτλον τοῦ Χαλήφου, ἀναγραφόμενον καὶ ἐν τῷ Ὁθωμανικῷ Συντάγματι (ἄρθρ. 3-4).

Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σουλτάνος ὡς Χαλήφης ἐνδιαφέρεται καὶ δέον κατὰ τὸν ἱερὸν Νόμον νὰ ἐνδιαφέρεται, οὐχὶ μόνον διὰ τὴν τύχην τῶν ἰδίων Μουσουλμάνων ὑπηκόων, ἀλλὰ καὶ ὅλων ἐν γένει τῶν Μουσουλμάνων καὶ τῶν ὑποκειμένων ὑπὸ τῇ κοσμικῇ ἐξουσίᾳ χριστιανικῆς τινὸς πολιτείας, τοσοῦτον μᾶλλον κατ' ὅσον ἡ ἐξουσία αὕτη ὡς μόνον λόγον ὑπάρξεως ἔχουσα τὴν βίαν καὶ τὸν ἐξαναγκασμὸν, οὐδόλως δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς νόμιμος (μεσσοῦ).

Τὴν σήμερον ὅμως αἱ πρώτισται μουσουλμανικαὶ Δυνάμεις, αἱ περιλαμβάνουσας τοὺς περισσότερους Μουσουλμάνους ὑπηκόους, εἶναι κατὰ πρῶτον λόγον ἡ Ἀγγλία καὶ μετ' αὐτὴν ἡ Γαλλία, ἡ Ὀλλανδία, ἡ Ρωσία καὶ κατόπιν ἔρχεται ἡ Τουρκία. Αἱ εὐρωπαϊκαὶ κυβερνήσεις, συνειδησέναι νὰ κάμωσι διακρίσεις μεταξὺ κοσμικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἐξουσίας, παραδέχονται τὸ

Χαλιφάτον ὡς ἀνωτέραν τινὰ πνευματικὴν καὶ θρησκευτικὴν μουσουλμανικὴν ἀρχήν, ἀρνούνται δὲ εἰς αὐτὸ πᾶν δικαίωμα ἀναμίξεως εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν ἰδίων Μουσουλμάνων ὑπηκόων των, τὰς μὴ συνδεομένας ἀμέσως μετὰ τῆς μουσουλμανικῆς θρησκείας. Κατὰ μουσουλμανικὴν ὁμῶς ἀντίληψιν, τοιαύτη διάκρισις καὶ χωρισμὸς μεταξὺ πνευματικῆς καὶ κοσμικῆς ἐξουσίας καθίσταται δυσδιάκριτος ἢ καὶ ἐντελῶς ἀδύνατος, ἐν τῇ ἐννοίᾳ δὲ τῆς θρησκείας συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ διαρρύθμισις παντὸς τοῦ βίου συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Θεοῦ, τὰς περιεχομένας ἐν τῷ Κορανίῳ.

Καθίσταται λοιπὸν παντελῶς ἀδύνατον νὰ γείνη συμβιβασμὸς τις μεταξὺ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀντιλήψεως καὶ τῆς μουσουλμανικῆς ἀπόψεως τοῦ ζητήματος. Συνάμα κατὰ τὸν Ἱερὸν Νόμον τοῦ Ἰσλάμ μεταξὺ τῶν καθηκόντων ἄτινα ὁ Θεὸς οὐχὶ ἀπλῶς συνέστησεν, ἀλλὰ καὶ ἐπέβαλεν ὡς ἀπαράβατον καθήκον (βατζίπ) παντὸς Μουσουλμάνου, ἱκανοῦ νὰ φέρῃ τὰ ὅπλα, εἶναι καὶ ὁ κατὰ τῶν ἀπίστων πόλεμος. «Μία ἡμέρα ἐν πολέμῳ ἀξίζει περισσότερον εἰς τὰ ὅμιματα τοῦ Θεοῦ ἀπὸ νηστείας ἐνὸς μηνὸς» εἶπεν ὁ Προφήτης. «Ἐὰν φρονεῖτε ἢ ἀποθάνετε, μαχόμενοι ὑπὲρ πίστεως, ἢ ἄφρεσις τῶν ἁμαρτημάτων ἀναμένει ὑμᾶς» γράφει τὸ Κοράνιον (Γ. 15). Συμβαίνει λοιπὸν ἵνα πᾶσα ἐξέγερσις, πᾶσα στάσις ἢ ἐπανάστασις Μουσουλμάνων ἐν τινὶ χώρᾳ ἢ ὁποῖα ὑπάγεται ὑπὸ ἐξουσίαν εὐρωπαϊκὴν, γινομένη πάντοτε ἐπ' ὀνόματι τῆς θρησκείας, νὰ εὐρίσκη τὸν ἀντίκτυπόν της ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ νὰ φέρῃ εἰς δύσκολον θέσιν τὸ Χαλιφάτον, ἢ φανερὰ ἀνάμειξις τοῦ ὁποίου θὰ ἐξῆπτε μὲν κατὰ πολὺ τὰ πνεύματα τῶν ὑπὲρ πίστεως ἀγωνιζομένων, θὰ ἔφερεν ὁμῶς εἰς ἄμεσον σύγκρουσιν τοῦτο μὲ τὰς εὐρωπαϊκὰς Δυνάμεις, εὐκόλως διατεθειμένας νὰ ὑποπεύωνται κρυφίας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐνθαρρύνσεις.

Οὕτω μεταξὺ Χαλιφάτου καὶ Εὐρωπαϊκῶν Μουσουλμανικῶν Δυνάμεων γεννῶνται καθημερινῶς πλείστα ζητήματα καὶ παράγονται προστριβαί, ἀπαιτεῖται δὲ μεγίστη πολιτικὴ φρόνησις παρὰ τὸν Βόσπορον καὶ πρὸ παντὸς ἢ συναίσθησις τῆς παρούσης ἀδυναμίας τῆς Τουρκίας καὶ ὁ φόβος τῶν Εὐρωπαίων περὶ γενικωτέρας ἐξεγέρσεως τοῦ Ἰσλάμ ἵνα μὴ ἐκτραχυνθῶσιν αἱ σχέσεις καὶ ἐπέλθῃ ἡ σύγκρουσις.

Τὸ Χαλιφάτον εἶναι δαιμόκλειον ξίφος, αἰωρούμενον ὑπεράνω τῶν εὐρωπαϊκῶν πολιτειῶν τῶν κατεχουσῶν χώρας μουσουλμανικῆς, πρόδηλον δὲ τυγχάνει ὅτι καὶ ἡ Εὐρώπη δὲν θὰ ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ ἀπαθής, ἀλλὰ θὰ ἐφρόντιζε νὰ ἐξείρῃ τὰ μέσα, δι' ὧν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀμβλύνη

τὴν δύναμιν τοῦ Χαλιφάτου καὶ καταστήσῃ τοῦτο, ὅσον ἔνεστιν, μᾶλλον ἀκίνδυνον.

Οἱ Ἀραβες, φυλὴ εὐφυὴς καὶ ὑπερήφανος διὰ τὴν ἀρχαίαν καταγωγὴν της, τὴν ἱστορίαν, τὴν φιλολογίαν καὶ πολιτισμὸν της, ζῶσα μὲ τὰς ἀναμνήσεις παλαιᾶς δόξης καὶ εὐκλείας, βαρέως φέρουσι τὴν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων, οὓς μισοῦσι καὶ θεωροῦσι κατὰ πολὺ κατωτέρους των καὶ παραιτίους τῆς καταστροφῆς τοῦ πάλαι ποτὲ μεγάλου καὶ παγκοσμίου σημασίας ἀραβικοῦ κράτους. Κατέχοντες ἐκτὸς τῆς κυρίας ἀραβικῆς χερσονήσου καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Ἀλεξανδρέτιος μέχρι τοῦ Περσικοῦ καὶ μεταξὺ τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέξ καὶ Τίγρητος καὶ Εὐφράτου χώρας, ἵτοι τὴν Συρίαν καὶ Μεσοποταμίαν, ὅπου γενικῶς ἐπικρατοῦσα γλῶσσα εἶναι ἡ ἀραβικὴ, οἱ Ἀραβες ἀποτελοῦσι μέγιστον τμήμα τοῦ ὅλου μουσουλμανικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Τουρκίας, καὶ ἐκ τούτων πάλιν οἱ περισσότεροι (βεδουίνου), διάγοντες βίον νομαδικόν, διατελοῦσιν ἐκτὸς τῆς πραγματικῆς ἐξουσίας τοῦ Σουλτάνου καὶ δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν στρατιωτικὴν θητείαν, οὔτε πληρώνουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φόρους, μόνοι δὲ οἱ μονίμως ἐγκατεστημένοι εἰς πόλεις καὶ χωρία εἶναι οἱ κυρίως πιστοὶ καὶ νομοταγεῖς ὑπῆκοοι. Ἐκ τῆς κυρίας ἀραβικῆς χερσονήσου, δύο μόνον ἐπαρχίαι κατὰ μήκος τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ἡ τῆς Χερζάκης, ἡ περικυκλούσα τὰς δύο ἱερὰς πόλεις, Μέκκαν καὶ Μεδινὰν καὶ ἡ τῆς Ὑεμένης (Εὐδαίμων Ἀραβία) ὑπόκεινται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἵττον ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐξουσίαν τοῦ Σουλτάνου, ἐνῶ ἡ κεντρικὴ Ἀραβία καὶ τὰ πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον μέρη αὐτῆς ἀποτελοῦσιν ἀνεξάρτητα ἢ ἡμιανεξάρτητα κράτη, διατελοῦντα τὸ πλεῖστον ὑπὸ τὴν προστασίαν ἢ τὴν πολιτικὴν ἐπιτροπὴν τῆς Ἀγγλίας, ἣτις κατέχουσα τὸ Ἄδεν καὶ διὰ τῆς Αἰγύπτου καὶ τὴν χερσονήσον τοῦ Ὄρους Σινᾶ, ὡς καὶ τὰς ἐν τῷ περσικῷ κόλπῳ νήσους ἢ καὶ ἕτερα τινὰ μέρη, ἔχει περισφίγγει πανταχόθεν τὴν Ἀραβίαν.

Τὸ ἀμοιβαῖον μεταξὺ Ἀράβων καὶ Τούρκων μῖσος δὲν ἔχει διαφύγει τὸ ὅξυ παρατηρητικῶν πνεύμα τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος κατὰ τὴν ὀλιγοχρόνιον (1798-1799) ἐν Αἰγύπτῳ διαμονήν του· ἐπὶ τοῦ μίσους τούτου ἠθέλησε νὰ στηρίξῃ δλόκληρον πολιτικὸν πρόγραμμα, παρορμισζόμενος ὡς θανμαστὴς καὶ ὑπέρμαχος τοῦ Ἰσλαμισμοῦ καὶ ἰδιαίτερος προστάτης τοῦ Σερήφ τῆς Μέκκας καὶ φίλος τῶν Ἀράβων ἐναντίον τῶν Τούρκων, ὑποθάλπων τὰ ὄνειρά των περὶ ἐπανιδρύσεως μεγάλου Ἀραβικοῦ Κράτους ὑπὸ τὸν Σερήφ τῆς Μέκκας ὡς Χαλίφ, ἐλπί-

ζων οὕτω ὅτι θὰ εἶχεν ὑποχέριον τοῦτον εἰς τὰ ἐναντίον τῶν Ἰνδιῶν καὶ τοῦ ἀποικιακοῦ ἐν γένει κράτους τῆς Ἀγγλίας κατακτητικὰ σχέδιά του.

Τὸ σχέδιον τοῦ Ναπολέοντος κατὰ τοὺς τότε ἰδίᾳ χρόνους ἦτο πράγματι εὐφρέστατον καὶ λιαν τολμηρὸν ἀλλ' ἀνεπίδεκτον ἐκτελέσεως καὶ παρὰ παντὸς μὲν ἄλλου μάλιστα δ' ἐκ μέρους τῆς Γαλλίας, διότι ἔλειπον καὶ τὰ μέσα καὶ αἱ ἀπαιτούμεναι γνώσεις διὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Τὸ τοιοῦτον δὲν ἠμποδίσεν ἵνα ἐκείνο, ὅπερ ἐν γενικαῖς μόνον γραμμαῖς ἐσχέδιασεν ἡ μεγαλουργὸς διάνοια τοῦ Ναπολέοντος, ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν σπονδασθῇ καὶ μελετηθῇ καθ' ὅλας τὰς λεπτομερείας καὶ καταστῇ σπονδαῖον μέλημα εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων, ἰδιαίτερος ἐνδιαφερομένων διὰ τὴν τύχην τῶν Μουσουλμάνων ὑπηκόων των καὶ ἐπιθυμουσῶν νὰ διατηρῶσι τοὺς μακρὰν ἀπὸ τῆς ἐπιβολῆς εἰς αὐτοὺς τοῦ Χαλιφάτου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εὐνοουσῶν δὲ παντοιοτρόπως τὴν ἵδρυσιν ἑτέρου ἐν Ἀραβίᾳ Χαλιφάτου, ὑποκειμένου περισσότερον ὑπὸ τὰς ἐπιρροὰς των καὶ δυναμένου νὰ ἐξυπηρετήσῃ καλύτερον τὰ συμφέροντά των.

Τὴν πάλιν μεταξὺ Χαλιφάτου καὶ Ἀγγλίας μὲν ἰδίᾳ, ἀλλὰ καὶ Γαλλίας ἢ καὶ Ρωσίας, διεξαγομένην καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη μετὰ μεγίστης διπλωματικῆς καὶ πολιτικῆς τέχνης, ἦλθε κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους νὰ ὀξύνῃ ὁ Ἀγγλογερμανικὸς ἀνταγωνισμὸς. «Διακηρύξατε εἰς τὰ τριακόσια ἑκατομμύρια τῶν ἀπανταχοῦ Μουσουλμάνων, εἶπε δημοσίᾳ πρὸς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Σουλτάνου Ναζήμ Πασᾶν κατὰ τὸ εἰς Συρίαν ταξείδιόν του ὁ Αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος, ὅτι εἰμαι φίλος των». Ὁ Γουλιέλμος διὰ τῆς φιλίας του μετὰ τοῦ νῦν ἐκπτώτου Σουλτάνου Ἀμποῦλ Χαμίτ ἐπεδίωξε καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Χαλιφάτου, ἵνα δύναται ἐν ἐνδεχομένη περιστάσει διὰ τῆς ἐπιβολῆς τούτου παρὰ τοῖς Μουσουλμανικοῖς λαοῖς τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Αἰγύπτου, καὶ Ἀλγερίας καὶ Τύνιδος ἢ καὶ ἀλλαχοῦ νὰ ἐπιφέρῃ περισπασμοὺς εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Γαλλίαν ἢ καὶ Ρωσίαν καὶ συνάμα ἵνα χάριν τῆς ἐνίσχύσεως ταύτης καὶ ἐπιβολῆς τῆς ἐξουσίας τοῦ Χαλήφου ἐπὶ τοῦ Ἀραβικοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἀπομεμακρυσμένων ἐπαρχιών των καὶ τῆς εὐχερεστερας μετὰ τοῦ Χαλιφάτου συγκοινωνίας τοῦ Μουσουλμανικοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἀπωτέρας Ἀσίας γίνωσι σιδηροδρόμοι (ὁ πολύκροτος σιδηροδρόμος τῆς Βα-

γδάτης), εἰς τὰς σιδηροδρομικὰς δὲ ἐπιχειρήσεις, ἐξυπηρετούσας καὶ τὰ ἰδιαίτερα ἐν Ἀνατολῇ σχέδια τῆς Γερμανίας, εὐρωσιν ἐπωφελῆ ἀπασχόλησιν τὰ γερμανικὰ κεφάλαια καὶ αἱ γερμανικαὶ χεῖρες.

Τὰ σχέδια τοῦ Ἀμποῦλ Χαμίτ πρὸς κραταίωσιν καὶ ἐπέκτασιν τῆς ἐξουσίας του ἐν τῇ κυρίως Ἀραβίᾳ καὶ παρὰ τὸν Περσικὸν κόλπον πον κατεπολέμησεν ἡ Ἀγγλία καὶ ἐνισχύουσα τὴν ἰδίαν θέσιν της ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Ἀραβίᾳ, ὑποθάλλουσα δὲ συνάμα διαρκεῖς ταραχὰς καὶ ἐπαναστάσεις εἰς τὰς χώρας τοῦ Σουλτάνου (ἐπαναστάσεις τῶν Δρούσων, τῆς Ὑεμένης, Κρητικῆς ἐπανάστασις, Ἑλληνοτουρκικὸς πόλεμος, Μακεδονικὸν ζήτημα, κίνημα Νεοτουρκικὸν κτλ.) καὶ ἐπὶ τέλους ἐξαναγκάσασα τοῦτον εἰς παραίτησιν.

Ἀλλὰ καὶ ὁ σημερινὸς ἐκ τῆς Τριπολίτιδος Ἰταλοτουρκικὸς πόλεμος, ὀφειλόμενος κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν πρωτοβουλίαν ἢ τὴν συναίνεσιν τῆς ἀγγλικῆς διπλωματίας, ἀπὸ ἐτῶν προπαρασκευασάσης τὴν διανομὴν τῆς βορείου Ἀφρικῆς (Μουσουλμανικῆς) ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ἀναγνωρισθῇ μὲν διεθνῶς ἡ ἐν Αἰγύπτῳ θέσις τῆς Ἀγγλίας, δοθῇ δὲ ὡς ἀντάλλαγμα τὸ Μαρόκον εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἡ Τριπολίτις εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐὰν ὡς κυρίαν ἀφορμὴν δὲν ἔχῃ τὸ Χαλιφάτον καὶ τοὺς ἐκ τοῦ Χαλιφάτου πολὺς, πάντως ὁμῶς συσχετίζεται ὑπὸ πολλὰς ἐπὶ αὐτοῦ συντελῶν κατὰ πολὺ εἰς τὴν ἀπέναντι ἰδίᾳ τῶν Αἰγυπτίων ἐθνικοφρόνων ἐνίσχυσιν τῆς θέσεως τῆς Ἀγγλίας ἐν Αἰγύπτῳ, εἰς ἐξασθένισιν δὲ παρὰ τῷ Μουσουλμανικῷ κόσμῳ τῆς εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Χαλιφάτου τῆς Κωνσταντινουπόλεως πεποιδήσεως καὶ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀδυναμίας τούτου ἵνα προστατεύσῃ χώρας καθαρῶς Μουσουλμανικὰς ἐναντίον ἐπιθέσεως Εὐρωπαϊκῆς.

Οὕτω τὸ Χαλιφάτον προσδίδει μὲν μεγίστην αἴγλην ἀνὰ τὸν μουσουλμανικὸν κόσμον εἰς τὸν σουλτανικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ εὐρύνει τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ πολὺ πέραν τῶν ὁρίων τῆς Τουρκίας, ἀλλὰ καὶ γίνε-ται συνάμα παραιτίον διαρκῶν ἀπασχολήσεων καὶ καθίσταται κέντρον διήνεκων περισπασμῶν καὶ ἐνοχλήσεων, αἵτινες πολλάκις τὰ μέγιστα ζημοῦσι τὴν Τουρκίαν καὶ θίγουσιν αὐτὴν καιρῶς, ἐπιφέρει δὲ πολλάκις εἴτε ἀμέσως, εἴτε ἐμμέσως καὶ συνασπισμοὺς πλειόνων εὐρωπαϊκῶν κυβερνήσεων ἐναντίον της.

Ν. Π. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ

Ο ΙΑΤΡΟΦΙΛΟΣΟΦΟΣ

— ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ —

Η σημερινή πρόοδος της επιστήμης όσο και αν ευεργέτησε την ανθρωπότητα, εξημίωσε όμως αρκετά την καλλιτεχνίαν, διότι έχει γίνη άφορμή να εξαλειφθούν σχεδόν από προσώπου της γης μερικοί τύποι ανθρώπων, οι οποίοι, γνωρίζοντας πρακτικώς λίγο απ' όλα, έβλεπούντο με τόσον φανατισμόν από τον όλον ότι κατέχουν τέλεια κάθε τέχνην κ' επιστήμην, ώστε, παρ' όλην την μετριοφροσύνην των ότι δεν ξεύρουν άπολύτως τίποτε, επείθοντο και αυτοί επί τέλους ότι άσυνειδήτως βέβαια θά γνωρίζουν τα πάντα και ότι θά εγεννήθησαν εξ άπαντος υπεράνθρωποι, μόνον και μόνον για να ήναι όργανα τυφλά της θείας προνοίας. Τους ανθρώπους τούτους ο λαός μας ώνόμαζε ιατροφιλοσόφους και τους εθαύμαζε και τους αγαπούσεν εξαιρετικά, διότι, εν ό τούς έπίστευε ότι ήσαν ούρανοκατέβητοι, δεν έπανε να τους θεωρή και σάρκα εκ της σαρκός του και υποχρεωμένους να ήναι πάντοτε, όπως και ήσαν, υπό τας διαταγάς του και να του θεραπεύουν, δωρεάν εννοείται, πάσαν νόσον και μαλακίαν και τοϋ σώματος και τοϋ πνεύματος και της ψυχής. Γι' αυτό, όσο περισσότερα έπαγγέλματα μετήρχετο ο ιατροφιλόσοφος, τόσο και ειδικώτερος εις το καθένα έθεωρείτο, ίσως- ίσως και διότι, κατά την θεοκρατικήν έποχην της βασιλείας του, εγενικοποιούντο τα πάντα εις μίαν και μόνην άπόλυτην άρχήν: ότι άρκει να έχη κανείς πολλές θεολογικάς γνώσεις, για να κατέχη τέλεια και πολλές τέχνας και επιστήμας μαζί. Γι' αυτό ιατροφιλόσοφος και να μη γνωρίζη από στήθους την Αποκάλυψιν, την Σολομωνικήν και τον Αγαθάγγελον έθεωρείτο πρώτης τάξεως τσαρλατάνος, εν ό, εάν έξευρε καλά έστω επί τέλους και ένα μόνον από την τριάδα των λαοφιλών αυτών βιβλίων, εθαυμάζετο ως παντογνώστης επάνω-κάτω, κ' εξεφύτρων έπιτυχώς άκόμη κ' εκει όπου δεν τον έσπερναν. Έκαμινε λοιπόν ο ιατροφιλόσοφος και τον δάσκαλον μαζί και τον δικολάβον και τον όνειροκρίτην και τον ιεροψάλτην και, χωρίς να διαβάση ποσώς τον Ίπποκράτην και τον Γαληνόν, έγνωρίζε περίφημα, με την θεολογικήν του διαίσθησιν, και «την επιρροήν των άέρων, των υδάτων και των τόπων» και ότι «ο άριστος ιατρός είναι και ο άριστος φιλόσοφος». Επίσης χωρίς ποτέ του να διαβάση Κόντους και Ψυχάρηδες, δμιλούσε μολαταῦτα αισθηματικώτερα και, έπομέ-

νως, όρθότερα και καλλιτεχνικώτερα, την ελληνικήν γλώσσαν, και οι συμπατριώται του τόσον ευκολώτερα και βαθύτερα τον έννοούσαν, όσον όλιγώτερην γραμματικήν ανακάτενε εις τους λόγους του. Έπειτα, ο θεός αυτος άνθρωπος αντιπροσώπευε — θαυμάσια μα την αλήθειαν! — και την ήθικήν της επιστήμης, και αν σήμερα κάποτε-κάποτε μερικοί ειδικοί, θεραπεύοντες το σώμα με τας γνώσεις των, το μολύνουν συγχρόνως με τα κτηνώδη πάθη των, να ήσθε βέβαιοι, ότι επί της άπολυταρχίας των ιατροφιλοσόφων τέτοιου είδους ήθικήν συμφοράν δεν έτρεχε κίνδυνον να πάθη ο φτωχός οικογενειάρχης ο έμπιστευόμενος την γυναίκα του και το παιδί του — όχι μόνον θηλυκού γένους — εις τας χείρας του ιατροφιλοσόφου. Έστερα, εν ό σήμερα και ο κοινότερος επιστήμων εκμεταλλεύεται την θέσιν του για τας μικροφιλοδοξίας του, ο ιατροφιλόσοφος του παρελθόντος εν ό ήμπορούσε άριστα να γίνη και κοιματάρχης και δήμαρχος και βουλευτής και τύραννος των πολλών, έτυρανείτο, ο μακάριος, πώς να ώφελή τους άλλους και να ζημιώνη τον εαυτόν του. Γι' αυτό συνήθως επέθαινε εις την ψάθαν, ευτυχισμένος με την έλπίδα ότι θάνταμειφθί τουλάχιστον εις την άλλην ζωήν. Εις την άλλην ζωήν! Να κ' ένας άλλος λόγος, ο σπουδαιότερος όλων, για τον όποιον ο δυστυχέστατος λαός της εποχής εκείνης ήτο σχεδόν ευτυχής με τους ιατροφιλοσόφους του. Πράγματι οι άνθρωποι από τον πάμπαν της Ρώμης. Πάντα ο ιατροσις και τελευταίος θά έφρευγε, άφ' ου έκανε τακτικά τον ψάλτην, συχνά τον ιεροκήρυκα, καμιά φορά και τον κανδηλανάπτην και πάντοτε τον Έπίτροπον γυρίζων, μόλις ήρχιζε ή εκκλησιαζόμενος, τον δίσκον «για βοήθεια της εκκλησίας», χωρίς, έννοείται, να κλέφτη και από τα φτωχά της εισοδήματα. Κατ' αυτόν τον τρόπον ή ανεπιτήδευτη και ανεξάντλητη άφροσύνη του εις τα θεία και ή ταπεινοφροσύνη και αγαθότης του ήσαν βάλαμο διαρκούς παρηγορίας και υπομονής και συχνάκις άφορμή χαράς και αγαλλιάσεως εις τον άμαθη και άναξιοπαθούντα όχλον. Ποτέ δεν έλεγε ότι ήμπορεί να κάμη τίποτε, και πάντοτε μόλα ταῦτα ήτο πρόθυμος για όλα και για όλους. Και με μίαν

λέξιν ήτον ο πανταχού παρών και τα πάντα πληρών και εις τας πόλεις και εις τα χωριά.

Ένα τέτοιον ιατροφιλόσοφον, τον μακαρίτην Χριστόδουλον Χριστοδούλου, έπρόφθασα εις τα παιδικά μου χρόνια εις την Κέρκυραν. Ο Χριστοδούλου δεν ήτο βέβαια καθ' όλα όμοιος προς τους ιατροφιλοσόφους της δουλείας του Έθνους μας, διότι, κατά τα γηρατεία του, ευτύχησε να ζήση και ως ελεύθερος πολίτης του κλασικού βασιλείου, και, θαυμαστής του ρητού του Σωκράτους «γηράσκω άει διδασκόμενος», έπηρε και μερικά πολύτιμα μαθήματα κομματισμού από τους νεωτέρους Έλληνες, έτσι για να γίνη τελειότερα παντογνώστης. Όπωσδήποτε όμως ώμοιάζε, κατά τα δύο τρίτα τουλάχιστον, τους συναδέλφους του της άλλης γενεάς. Ο Χριστοδούλου ήτον ιατρός της οικογενείας μου, έπίτροπος εις τρεις άλλας εκκλησίας, πάρεδρος του Αγίου Ρόκκου, κωμοπόλεως της Κερκύρας, ψάλτης αναπληρωτικός της βυζαντινής μουσικής εις την «Παναγίαν των Ξένων», δάσκαλος των ελληνικών, της αριθμητικής, και, εν ανάγκη, και των λατινικών εις το σχολαρχείον Κερκύρας, έρασιτέχνης φαρμακοποιός χωρίς ποτέ να κάνη λάθος εις την εκτέλεσιν των συνταγών, εξασκών έπιτυχώς και καθήκοντα οδοντοίατροϋ ευκαιρίας δοθείσης. Δεν είδα εις την ζωήν μου ευτυχέστερον και αγαθότερον άνθρωπον. Μάλλον κοντός και ευτραφής παρὰ παχύς, ήτο στρογγυλοπρόσωπος με μεγάλα και διάπλατα γαλανά μάτια, γελαστά άκόμη και όταν έγέμιζαν από δάκρυα, και έμπνέοντα αγάπην, σέβας και άφοσίωσιν. Ροδοκόκκινος και με πεταμένα σαν πορτοκαλάκια τα μάγουλά του, έτρεφε μακρυνά γενειάδα μεταξένιαν και χιονόλευκήν, ξονορίζων αυτήν τακτικά κατά το πηγούνι, το όποιον έχωριζε εις την μέσην λακκίσκος, διπλασιάζων την γλύκαν που άστείρευτη έτρεχε από το πρόσωπο του ιατροφιλοσόφου. Επί δύο χρόνια τον είχα διδάσκαλον εις το σχολαρχείον, και αν έμεινα διετής εις την τρίτην ελληνικού, δεν έμεινα μόνον διότι ο αγαπητός μου διδάσκαλος τα δύο τρίτα τουλάχιστον του έτους άπουσίαζε υποχρεωμένος να τρέχη εις συμβούλια ιατρικά, εκκλησιαστικά και οικογενειακά, αλλά διότι και δεν ήθελα να τον αποχωρισθώ τόσο γλήγορα. Άλλοι, πολύ έξυπνότεροι συμμαθηταί μου, έχασαν και τρία έτη εις το σχολαρχείον για να απολαύσουν περισσότερον καιρόν τον μάγον τους διδάσκαλον, κ' εάν δεν υπήρχε άπάνθρωπος για τη ρωμαίικη τεμπελιά νόμος, ότι μετά τρία έτη φοιτήσεως εις την αυτήν τάξιν ο μαθητής αποβάλλεται, είμαι βέβαιος ότι άκόμη και σήμερα θά εύρίσκοντο μερικοί συμμαθηταί μου εις την

αυτήν τάξιν. Εις την τάξιν τον έπεριμέναμεν ως Μεσσίαν, όχι τόσο διότι συνήθως τον έπεριμέναμε χωρίς να φαίνεται ερχόμενος, όσο διότι, όταν ήρχετο, εύρισκόμεθα πολύ καλύτερα παρὰ όταν άπουσίαζε. Ποτέ δεν μάς ύβριζε, ποτέ δεν μάς εκτύπησε, ποτέ δεν ξεχώριζε το πλουσιόπαιδο από τους πτωχούς, τους όποιους έσυμπαθοϋσε εξαιρετικά περισσότερο, φθάνει να ήσαν και πτωχοί τῷ πνεύματι. Έμπαινε βιαστικός πάντα μέσα εις την τάξιν, εκρατούσε υπό μάλης σάκκον περιέχοντα τα χειρουργικά του εργαλεία, τάρχατα ελληνικά της τάξεώς μας, το ιερόν Ευαγγέλιον και την εικόνα του προστάτου της Κερκύρας αγίου Σπυριδωνος, και μάς χαιρετούσε πάντα φαιδρόγελως μ' ένα μεγαλόστομο: «Καλημέρα, παιδιά μου!... Έ! να με συγχωρήτε που άργησα σήμερα, που άπουσίασα χθές, που δεν θά μπορέσω νάλθω αύριο! Έγώ δεν φταίω! Δεν θέλω να κάνω και το δάσκαλο! Με σταυρώνουν οι πατεράδες σας, οι μητεράδες σας να σας γιάνω και το μυαλό όπως σας γιάνω και το σώμα! Δεν έχω καιρό, μωρές παιδιά, να σας μάθω τίποτε! τί να σας κάμω!... Λέγε τώρα το «Πάτερ ήμῶν» έσύ, παιδί μου Γιάννη», έλεγ' έπειτα προς έμε συνήθως, διότι, σαν να έγνώριζα ότι θά γίνω δάσκαλος μια φορά, είχα, από μικρό παιδί, κάποιον ήσωντισμόν επάνω μου, και την υποκρισίαν μου ο αγαθώτατος διδάσκαλός μου παρεξηγών, μ' έθεωρούσε ως τον περισσότερον άφοσιωμένον εις τα θεία μαθητήν του. Και όταν έτελείωνα το «Πάτερ ήμῶν», ο διδάσκαλός μας εκείνος έλεγε σιγά και σοβαρά το τροπάριο του αγίου Σπυριδωνος «Χαίροις Τριμυθούντος ή καλλονή», και συγχρόνως άνοιγε τον σάκκον του κ' έβγαζε το εικόνισμα του θαυματουργού αγίου μας τυλιγμένον εις μεταξωτό καταπράσινο μαντήλι, κ' εξακολουθών να λέγη πολλές φορές και όλο και δυνατώτερα το τροπάριον, έκανε τον γύρον όλης της τάξεως και μάς έδινε και το φιλούσαμε σταυροκοπούμενοι, εν ό μάς εκύτταζε εις το στόμα φιλοστοργότατα. Κ' έπειτα ο αγαπητός μας διδάσκαλος το φιλούσε, τελευταίος αυτός, τρεις φορές, το κινούσε σταυρωτά απέναντί μας άλλες τρεις, το έτύλιγε προσεκτικά πάλαι εις το μαντήλι, το ξαναφιλούσε και απ' έξω, εν ό όλοι μας έσπεκόμεθα όρθιοι, κ' ύστερα, άφ' ου μάς έλεγε αυστηρά: «Παιδιά μου, αν δεν έβούλιαξε ο Θεός το νησί μας άκόμη για τ' ανομήματά μας, να το χωράτατε στον Άγιο μας!», άρχιζε τέλος το μύθημά μας τακτικά ένίοτε. Και γράφω ένίοτε, διότι συνήθως, μόλις έτέλειωνε ή τελετή της προσευχής, κάποιος θά ήρχετο βιαστικά να μάς πάρη τον διδάσκαλον για κάποιαν άνωτερην βέ-

βαια τῆς πνευματικῆς μας ἀναπτύξεως ἀνάγκη...

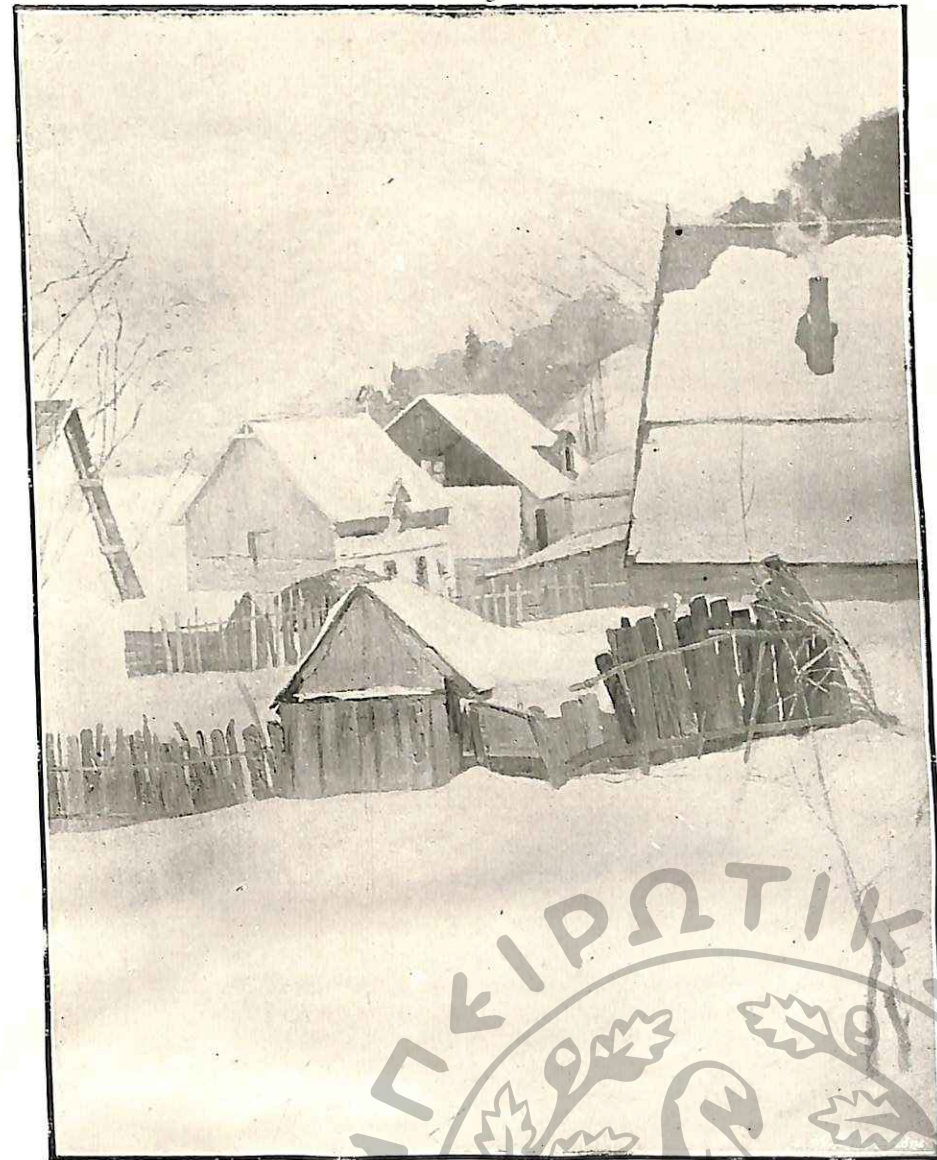
Κατὰ τὸ μάθημα ὁ Χριστοδούλου εἶχε μεγάλην ἐπιτηδειότητα ν' ἀνακαλύπτει παντοῦ καὶ πάντοτε τὴν παρουσίαν τῆς Θείας Προνοίας καὶ τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος ἀκόμη. Ἀρχαῖο κείμενον ἐδίδασκε διαρκῶς τὸν «Ἀριστείδην» τοῦ Πλούταρχου καὶ τὸν μὲν πτωχὸν φιλόσοφον τῆς Χαιρωνείας ἐθεωροῦσε κατὰ θεϊαν οἰκονομίαν βαπτισθέντα Πλούταρχον, διότι πλοῦτος εἶναι ἡ φιλοσοφία καὶ ὅχι τὰ χρήματα, τὸν δὲ πάμπτωχον Ἀριστείδην ἄριστον κατὰ τὸ εἶδος, διότι μόνον ὁ δίκαιος εἶναι καὶ ὁ ἄριστος ἄνθρωπος. Ὅταν δὲ ἐφθάνε εἰς τὸ μέρος τοῦ κειμένου ὅπου ὁ Πλούταρχος κάμνει λόγον περὶ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας, ὁ διδάσκαλός μας μᾶς ἐβεβαίωνε ὅτι τὴν ἁγίαν ἐκείνην ἡμέραν συνέβη μεγάλη τρικυμία καὶ ἐφάνησαν ἀόριστοι πνευματικαὶ διυνάμεις καὶ ἐκατάστρεψαν τοὺς Πέρσας, ὅπως ἐκατάστρεψε, παιδιὰ μου, καὶ ὁ ἅγιος Σπυρίδωνάς μας τὸν τούρκικο στόλο πὺν πολιορκοῦσε τὴν Κέρκυρά μας στὴν ἐποχὴ τῶν Βενετσιάνων». Καὶ μὲ τὴν ἀφορμὴν αὐτὴν τῆς παρομοιώσεως μᾶς διηγείτο ἀκατάσχετος καὶ ἐν ἐκτάσει τὸ θαῦμα ἐκεῖνο τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος δακρύνων καὶ κατασυγκινημένος:

«Ἦτον, παιδιὰ μου, ἀρχὲς Αὐγούστου τοῦ 1716. Ὁ Τούρκος στρατάρχης Καρὰ Μουσταφᾶς μὲ στρατὸ τριακόσιες πενήντα χιλιάδες — καὶ ὅχι τριάντα πέντε ὅπως γράφουν οἱ ἀμαθεῖς ἱστορικοὶ τοῦ καιροῦ ἐκείνου! — εἶχε ὑποτάξει ὅλο τὸ νησί μας, καὶ μονάχα τὰ δύο φρούρια τῆς πατρίδος μας δὲν κατώρθωνε νὰ κυριεύσῃ ἀκόμη, γιατί ἦσαν τὰ ἰσχυρότερα φρούρια τοῦ κόσμου ἐκείνη τὴν ἐποχὴ καὶ εἶχαν ὑπερασπιστάδες τὸν Σχόλεμβουργ, τὸν ἱκανώτερο στρατηγὸ τῆς Βενετίας, καὶ δέκα χιλιάδες ἀνδρείους στρατιῶτες ἀποφασισμένους ἢ νὰ διώξουν τοὺς Τούρκους ἢ νὰ σκοτωθοῦν ὅλοι. Μὰ γλήγορα-ἀργὰ θάπεφταν καὶ τὰ φρούρια στὰ χέρια τοῦ Καρὰ Μουσταφᾶ ἀπὸ ἔλλειψι τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων, γιατί καὶ ἀπὸ τὴ θάλασσα τὰ πολιορκοῦσε ὁ Καπετὰν Πασσᾶς Τζανούμ Μεχμέτ Κότζας — μωρὲ ὄνομα γιὰ τὴν ἀθανασία! — μ' ἐξακόσια δύο μεγάλα καράβια, καὶ ὅχι μ' ἐξήντα δύο, ὅπως πάλαι ψεύτικα ἔγραψαν οἱ ἀναξιόπιστοι ἱστορικοὶ τοῦ καιροῦ ἐκείνου!

«Ἡ πολιορκία τοῦ νησιοῦ μας, παιδιὰ μου, εἶχε ἀρχίσει ἀπὸ τὸν Ἰούνιο μῆνα, καὶ ἡ καταστροφὴ πὺν ἔπαθε ἡ ὁμορφὴ Κέρκυρα μας ἀπὸ τοὺς Ἀγαρηνοὺς δὲν περιγράφεται! Ἐσκότωναν, οἱ ἄνομοι, γέροντες καὶ γερόντισσες, ἀτίμαζαν παιδιὰ καὶ κορίτσια, ἐκοφταν τὰ δέντρα μας, ἐκατάκαιαν τὰ σπίτια καὶ τὰ χωράφια, ἐγύμνωναν πρῶτα καὶ ἐκατάσκαφταν ἔπειτα τὶς

ἐκκλησιᾶς μας καὶ τὰ πλοῦσια μνήματα. Οἱ δυστυχισμένοι Κερκυραῖοι ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα πὺν ἐφάνηκαν οἱ Τούρκοι στὸ νησί μας, ἐκέτευαν τὸν Ἅγιο μας νὰ τοὺς γλυτώσῃ ἀπὸ τὴν θεομηνίαν αὐτὴν. Δεήσεις τοῦ ἔκαναν, πράματα καὶ θαύματα τοῦ ἔταζαν, χαρίσματα τοῦ ἔφερναν, γιὰ νὰ τοὺς ἐλεήσῃ. Τοῦ κάκου ὁμως! Ὁ Ἅγιος μας ἔκανε τὸν κουφό, — καὶ μ' ὅλο του τὸ δίκιο, γιατί τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ ἀθεΐα εἶχε κυριεύσει τὶς ψυχὰς ὅλων, ὅπως καὶ σήμερα, καὶ σύντομα, πάλε, παιδιὰ μου, θὰ καταστραφούμε, γιατί μὲ τοὺς εὐρωπαϊκοὺς πολιτισμοὺς πὺν μᾶς ἔφερε ἡ εὐλογημένη ἐλευθερία μας ἀπομακρυνόμεστε πολὺ μέρα μὲ τὴν ἡμέρα ἀπὸ τὰς παραδόσεις μας καὶ ἀπὸ τὴ θρησκεία μας καὶ ἀπὸ τὴ λατρεία τοῦ Ἁγίου μας!... Εἶχαν ἀπελπισθῇ λοιπὸν πλέον οἱ πατεράδες μας γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ νησιοῦ μας, καὶ ἄρχισαν νὰ πιστεύουν, οἱ ἄπιστοι Θωμάδες, πὺν ὁ Ἅγιος μας εἶναι σκληρὸς ἅγιος καὶ νᾶμφιβάλλον ἀκόμη, οἱ παράνομοι Ἰουδαί, ὡς καὶ γιὰ τί; — ὡς καὶ γιὰ τὴ θαυματουργικὴ δύναμί του, οἱ κακοῦργοι, παιδιὰ μου! Ὁ Ἅγιος μας ὁμως ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα πὺν ἐφθασαν οἱ Τούρκοι στὸ νησί μας εἶχε ἀρχίσει — πάει πὺν πάει! — νὰ θαυματουργῇ, γιατί δὲν ἤθελε μονάχα νὰ διώξῃ τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἀπὸ τὸ νησί του, ἤθελε καὶ νὰ τοὺς καταστρέψῃ ὅλους μὲ τὰ κανόνια καὶ τὰ καράβια τοὺς πέρα-πέρα! Καὶ γιὰ νᾶναι λοιπὸν ἡ καταστροφὴ τοὺς φοβερώτερη καὶ γιὰ νὰ κάμῃ καὶ μεγαλύτερη ἐντύπωσιν εἰς τοὺς Κερκυραίους, τοὺς ἄφησε πρῶτα, σὰν ἐπιδέξιος στρατηγός, νὰ τὸ πάρουν ἐπάνω τους, νὰ ξεχάσουν ὁλότελα τὸ ἱερὸν ρητὸν τοῦ Εὐαγγελίου μας «ὁ ὑψὼν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται» καὶ νὰ φαίνωνται πὺν νικοῦν τάχα, πὺν ἡμποροῦν ἀτιμώρητοι, οἱ μωροὶ καὶ τυφλοὶ, νὰ σφάζουν τοὺς πατεράδες μας, νᾶτιμάζουν τὶς γυναῖκες τῶν καὶ τὰ παιδιὰ τῶν καὶ νὰ κάνουν γῆς Μαδιάμ τὰμπέλια μας, τὰ σπίτια μας, τὶς ἐκκλησιᾶς μας — ὅπως καὶ τᾶκαμαν ὅλα αὐτὰ τὰ τερατώδη κακουργήματα, καθὼς σᾶς τὸ προανάφερα, καὶ κάτι παραπάνω, παιδιὰ μου! Ὅταν ὁμως τὰ αἰμοδιησασμένα ἐκεῖνα θηρία ἐτοιμαζόντανε νὰ κάμουν τὴν τελευταίαν ἐφοδὸ στὰ φρούρια τῆς πατρίδας μας καὶ νὰ περάσουν ἐν στόματι μαχαίρας τὶς χιλιάδες τὰ γυναικόπαιδα πὺν εἶχαν σωρευθῇ ἐκεῖ μέσα, τότες ἄνοιξαν τέλος τὰ στραβά τοὺς οἱ πατεράδες μας εἶδαν, ὡς ἄλλοι ἀπατημένοι Συμεῶνες, πόσον ὁ Ἅγιος μας ἐφρόντιζε γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ πολυαγαπημένου καὶ ἀχάριστου νησιοῦ του!

«Ἐξημέρωνε λοιπὸν πὺν λέτε, παιδιὰ μου — εὐλογημένη μέρα! — ἔντεκα τοῦ Αὐγούστου, καὶ

XION!

Ο. ΦΟΚΑ

χιλιάδες τῶν χιλιάδων Τούρκοι κατὰ ξηρὰν καὶ ἑκατοντάδες τῶν ἑκατοντάδων καράβια κατὰ θάλασσαν ἐτοιμάσθηκαν νὰ προσβάλλουν καὶ κυριεύσουν δίχως ἄλλο τὰ φρούριά μας. Ἡ καταστροφὴ τοῦ μνησμένου νησιοῦ μας ἦτον καὶ τελειωμένη! Ὁ κορφατικός οὐρανὸς μας πὺν εἶναι, ὅπως ξέρετε, ὁ πιὸ ἄστατος καὶ ἀνάποδος οὐρανὸς τοῦ κόσμου, ἦτον γλυκύτατος καὶ ζαφειρένιος καὶ ὁ ἥλιος ἔβγαγε ὁλόλαμπρος σὰν νὰ ἤθελε νὰ πανηγυρίσῃ καὶ αὐτὸς τὴν ἐξασφαλισμένη νίκη τῶν Ἀγαρηνῶν! Ἀλλὰ μὲ τὸ

πρῶτο κανόνι πὺν ἔδωκε στοὺς Τούρκους τὸ σύνθημα τῆς μάχης, σύννεφα κατὰμαυρα σὰν πίσσα καὶ παχεία σὰν ἐναέρια κάστρο ἀρχίνησαν νᾶνεβαίνουν εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀπὸ τὸ βορρῆα, καὶ ἀγένηδες ξεπλώθηκαν μανιωμένοι στὴν ἡσυχίαν καὶ καταγάλανη θάλασσα τοῦ νησιοῦ μας, καὶ βροντῆς καὶ ἀστραπῆς καὶ ἀστροπελέκια καὶ χαλάζι ἐτρόμαζαν τοὺς Τούρκους, ἐσκότιζαν τὰ κινήματά τους, ἐθάμπωναν τὰ μάτια τους, ἐσάκιζαν καὶ ἔκαιαν τὰ καράβια τους, ἔπνιγαν τοὺς ναῦτες, τοὺς ἔβρεχαν τὶς σφαῖρες,

ΧΙΟΝΙΣΜΕΝΟ

Ο. ΦΩΚΑ

τοὺς ἀναβαν ἄσβυστες πυρκαϊές, κ' οἱ χιλιάδες τῶν χιλιάδων στρατιῶτες καὶ ναῦτες κ' οἱ εκατοντάδες τῶν εκατοντάδων τὰ καράβια ἦσαν ἓνα ἀνακάτωμα ἀπὸ φλόγες τῆς Κολάσεως, ἀπὸ πλημμύρισμα κατακλυσμοῦ, ἀπὸ κομματιασμένα ἄρμενα καὶ πανιά, ἀπὸ κουρελιασμένες σημαίες κ' ἀπὸ ξεσκισμένα καὶ καρβουνισμένα κορμιά. Οἱ ἀπελπιστικὲς φωνὲς τῶν Ἀγαρηνῶν ἔφθιναν σὰν ἀντιλάλημα τῶν κολασμένων τοῦ Ἀδὴ σταυτιᾶ τῶν πολιορκουμένων πατεράδων μας. Στὴν ἀρχὴν οἱ πολιορκούμενοι, ἂν καὶ ἦσαν συνηθισμένοι ἀπὸ τὸ ἄστατο κλίμα τῆς πατρίδας μας, μολαταῦτα κατατρομασμένοι ἀναστέναζαν βαθειὰ κ' ἐθρηνοῦσαν κ' εἶχαν τὴν ἀπίστευτην ἀδιαντροπιά, οἱ ἀχάριστοι, νὰ φωνάζουν κ' ὅλα πὼς ὁ Ἅγιος μας πέρα καὶ πέρα τοὺς ἐξέχασε καὶ τοὺς ἔφερε ἐπίτηδες τέτοιο κατακλυσμὸ γιὰ νὰ τοὺς καταστρέψουν γλιγορώτερα οἱ Τούρκοι! Ὅταν ὅμως οἱ ἀπελπιστικὲς φωνὲς τῶν Ἀγαρηνῶν ἄρχισαν νὰ φθάνουν δυνατότερες κ' ἀδιάκοπες σταυτιᾶ τους κ' οἱ φρωτιὲς τῶν καραβιῶν νὰ λάμπουν πελώριες στὰ μάτια τους, ἱερὸς ἐνθουσιασμὸς τοὺς ἐπίασε ὅλους, κ' ἡ φαντασία τους ὑψώθηκε ἕως τὰ

ἐπουράνια, κ' ὅλοι εὐρέθηκαν εἰς ὑπεράνθρωπην ἔκστασι, κ' ἔβλεπαν τώρα ἔντρομοι καὶ κατασυνκινημένοι τὸ τίμιο λείψανο τοῦ καλοῦ Ἁγίου μας νὰ σχίζει γοργὰ τὸν ἀέρα συνοδευμένο ἀπὸ χιλιάδες φτεροφόρους Ἀγγέλους καὶ νὰ κρατῇ ρομφαίαν στὸ δεξιὸ καὶ νὰ κατασφάζῃ τοὺς Ἀγαρηνοὺς, καὶ μὲ τὰριστερὸ νὰ κατακαίῃ μ' ἀναμμένο δανλὶ τοὺς στόλους τῶν βρωμερῶν Ὀθωμανῶν ἐν ᾧ τὰ εὐλογημένα του μάτια, γυρμένα πρὸς τοὺς θεοπλήκτους πολιορκουμένους, τοὺς ἔστελναν ἀστραπὲς παρηγοριᾶς κ' ἀγάπης καὶ συγχωρήσεως γιὰ τὴν ἀπιστίαν τους στὸ θαυματουργὸ τους προστάτη. Μολαταῦτα, παιδιὰ μου, ὁ στρατάρχης τῶν Τούρκων Μουσταφᾶς κ' ὁ Ναύαρχος Κότζας εἶχαν τὸ θράσος, τὰ βρωμόσκυλλα, στὴν ἀρχὴ νάψηφουν τὸ θαῦμα τοῦ Ἁγίου μας, κ' ἔκαναν τὰδύνατα δυνατὰ νὰ δώσουν θάρρος στοὺς στρατιῶτες καὶ τοὺς ναύτες τῶν καὶ τοὺς ἐφώναζαν πὼς ἡ κακοκαιρία εἶναι φυσικὸ πρᾶμα καὶ γλήγορα θὰ περάσῃ. Ἀλλὰ τότε πιά τότε κ' ὁ Ἅγιος μας ὠργίσθηκε καὶ τοὺς ἔφερε τὴν τελειωτικὴν καταστροφὴν ἀπὸ κεῖ πού δὲν τὴν ἐπερίμεναν, γιὰ νὰ τοὺς δείξῃ ὅτι ἡ κακοκαιρία ἦτον ὑπερφυσικὸ πρᾶμα τὴν

ἐποχὴν ἐκείνην καὶ δὲν θὰ τοὺς περάσῃ τόσον εὐκόλα ἢ ἀπιστία τους!

«Τὴν ἴδια λοιπὸν ἡμέρα τῆς φοβερῆς τρικυμίας, μέσα στὸ ἀνάμια τῆς καταστροφῆς τῶν Τούρκων καὶ κατὰ θεῖαν οἰκονομίαν μὲ τὴν μεσιτείαν τοῦ Ἁγίου μας, φθάνει εἰδησις στὸ Μουσταφᾶ — ἄκου τα πασσᾶ μου! — ὅτι στὴν Οὐγγαρίαν ἐκαταστράφηκαν ἑκατὸν πενήντα χιλιάδες Τούρκοι κ' ἐσκοτώθηκε κ' ὁ μέγας βεζύρης τῶν Ἀλῆς Κουμβουργῆς καὶ νὰ φύγῃ ἀμέσως — ὦρα σου καλή, Μουσταφᾶ! — ἀπὸ τὴν Κέρκυρα καὶ νὰ τρέξῃ εἰς βοήθειαν τῆς πατρίδας του. Τρελλὸς λοιπὸν ὁ σιὸρ στρατάρχης μας ἀπὸ τὴν καταστροφὴν πού τοῦ ἐπροξένησε μὲ τὸ πρῶτο τοῦ θαῦμα ὁ Ἅγιος μας, δαιμονισμένος τώρα κ' ἀπὸ τὸ δεύτερο θαῦμα τοῦ ἱεροῦ Καλοῦ Ἁγίου μας, γιατί τοῦ ἦλθε, πρεσβείαις τοῦ Ἁγίου μας πάντα, τὴν ἴδια μέρα κ' ἡ φοβερὴ εἰδησις ἀπὸ τὴν Οὐγγαρίαν, διατάζει ἀμέσως οἱ Τούρκοι νὰ λύσουν τὴν πολιορκίαν τῆς πατρίδας μας καὶ νὰ μποῦν στὰ καράβια ὅπως-ὅπως. Ἀλλὰ τότε, παιδιὰ μου, ἔκαμε καὶ τὸ τρίτο — Πατὴρ, Υἱὸς καὶ Ἅγιον Πνεῦμα! —

θαῦμα τοῦ ὁ Ἅγιος μας, γιατί ἐκεῖ πού ξεφρενιασμένοι ἔμπαιναν, πατεῖς με-πατῶ σε, στὰ καράβια τους οἱ Τούρκοι, φθάνει στὸ ναύαρχό τους — ἄκου τα καὶ τοῦ λόγου σου, καπετὰν Τζανούμ Μεχμέτ Κότζα! — ἡ μαύρη εἰδησις ὅτι ἔρχεται, πρεσβείαις τοῦ Ἁγίου μας πάντα, γιὰ βοήθειαν τῆς Κερκύρας ὁ Ἰσπανικὸς κ' ὁ Πορτογαλικὸς στόλος! Καὶ τότε, μωρὲ παιδιὰ μου, ἔγινε τοῦ Κουτρούλη ὁ γάμος! Ὁ σιὸρ ναύαρχος διατάζει ἀμέσως καὶ τοῦ λόγου του ν' ἀνοίξουν πανιά τὰ λίγα καράβια πού τοῦ ἔμειναν καὶ νὰ τὸ κόψουν λάσπη ἀπὸ τὴν Κέρκυρα. Ἀλλὰ χιλιάδες Τούρκοι δὲν εἶχαν προφθάσει νὰ μποῦν μέσα, καὶ τοῦ κάκου ἐπετοῦσαν τὰ ὅπλα τους γιὰ νὰ σωθοῦν γλιγορώτερα, κ' ἐσήκωναν κατὰ τοὺς οὐρανοὺς τὰ χέρια τους κ' ἐφώναζαν τοῦ ναύαρχου, τοῦ παλληκαρᾶ, γιὰ τ' ὄνομα τοῦ Ἀλλὰ καὶ τοῦ Μωάμεθ νὰ τοὺς πάρῃ μαζί του. Ὁ καπετὰν Κότζας, ὅχι μόνον ἦτον θεόκουφος στὶς ἱκεσίαις των, ἀλλὰ εἶχε κατακυριευθῇ διὰ μιᾶς κ' ἀπὸ ἀπερίγραπτη λύσσα θυμοῦ, γιατί, μόλις ἐδιάταξε νὰ κάμουν πανιά τὰ καράβια του, ἡ κακοκαιρία, πού ἐφώναζε πρῶτα πὼς ἦτον

ΧΙΟΝΙΣΜΕΝΟ ΠΥΛΟΙ

ΦΩΚΑ

φυσικὸ πρᾶγμα καὶ γλῆγορα θὰ περάσῃ, ἄρχισε νὰ καταπαύῃ—αὐτὸ δὲν ἤθελες, καπετάνε μου;— γληγορώτερα κι ἂπ' ὅτι, ἐλογάριαζε, κ' ἡ θάλασσα ὅλη ἐγινότανε σὰν λάδι, πρᾶγμα πάλε φυσικώτατο βέβαια· καὶ μολοντόι κ' ἡ ξαφνικὴ αὐτὴ μεταβολὴ τοῦ καιροῦ ἦτον τέταρτο θαῦμα τοῦ Ἀγίου μας, ὃς παραδεχθούμε, γιὰ νὰ μὴ χαλάσουμε καὶ τὸ χατίρι τοῦ καπετὰν Κότζα μας, πὼς ὠφειλότανε μονάχα στὸ ἄστατο κλίμα τῆς πατρίδας μας. Ὡστόσο ὁ στρατηγὸς μας Σχόλεμβουργ βλέποντας τοὺς Τούρκους νὰ φεύγουν, ἄοπλοι σχεδόν, καὶ τὸν Ἰσπανικὸ καὶ Πορτογαλλικὸ στόλο νὰ φθάνῃ γιὰ βοήθειά του, παίρνει καὶ δίνει θάρρος στοὺς πολιορκουμένους καὶ κάνει ἔξοδο κατὰ τῶν Τούρκων. Κ' ἐν ᾧ ἀρχίζει τρομερὴ σφαγὴ τούτων ἐδῶ, τὰ κανόνια τῶν Ἰσπανῶν καὶ τῶν Πορτογάλλων ἀνοίγουν πῦρ κατὰ τοῦ μισοκαμένου καὶ παραβοτσακισμένου στόλου τῶν Ἀγαρηνῶν, κ' ἡ καταγάλανη θάλασσα στὰ περιγιάλια τοῦ νηιοῦ μας τώρα ἐκατακοκκίνιζε, ποὺ λέτε, παιδιά μου, ἀπὸ τὰ αἵματα τῶν Τούρκων, ποὺς τοὺς ἔσφαζε ἀνυπε-

ράσπιστους ὁ Σχόλεμβουργ στὸ λιμάνι, κ' ἐπλημ-
 μύριζε ἀπὸ τὰ ξυλάρμενα τῶν καραβιῶν, ποῦ
 τὰ ἐκατασάκιζαν οἱ σφαῖρες τῶν Ἰσπανῶν καὶ
 τῶν Πορτογάλλων καὶ τῶν φρουρίων μας. Ἔτσι
 ἡ καταστροφή τοῦ φοβεροῦ ἐχθροῦ ἐγένηκε τέ-
 λεια καὶ τ' ὥμορφον νησί μας ἐσώθηκε, καλὰ
 παιδιὰ, μὲ τὴ βοήθεια μονάχα τοῦ Ἀγίου μου
 οὐ ἡ χάρις εἴη μετὰ πάντων ἡμῶν! Ἀμήν!

Καὶ μόλις ὁ σοφὸς μας διδάσκαλος κατα-
συγκινημένος ἐτελείωνε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον
τὴν διήγησιν τοῦ τριαδικοῦ καὶ μοναδικοῦ τοῦ-
του θαύματος τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, τόσον ὁ-
θηροσκευτικὸς ἐνθουσιασμοὺς τὸν ἐκυρίευε, ὥστε,
πρὶν σχεδὸν ν' ἀρχίσῃ τὸ μάθημα, διέκοπτε τὴν
παράδοσιν καὶ μᾶς ἔλεγε: «Πηγαίνετε τῶρα,
παιδιά μου, ὅλοι μαζί — ἀκοῦτε; ὅλοι μαζί σὰν
γὰ νὰ κάμετε διαδήλωσι — στὴν ἐκκλησίᾳ τοῦ
Ἁγίου μας, νὰ φιλήσετε τὴν κάσα του, καὶ πρὸς
δόξαν τοῦ σᾶς χαρίζω σήμερα τὴν ἡμέρα νὰ μὴ
κάμετε μάθημα! Ἄν δὲν εἶχα ἱατρικὸ συμβού-
λιον αὐτὴν τὴν ὥρα, θ' ἀρχόμουν κα' ἐγὼ ἐπὶ
κεφαλῇς μαζί σας, παιδιά μου!...

³Αλεξάνδρεια, 27/6 1912

ΙΩ. Α. ΓΚΙΚΑΣ

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΣΥΡΑΝΟ ΝΤΕ ΜΠΕΡΖΕΡΑΚ

Ἡ ὁσίασος Μαρίκας Κοτοπούλη ἔδωσε αὐτὴν τὴν ἐβδομάδα τὸν Συρανό ντὲ Μπερζεράκ τοῦ κ. Ἐδμόνδου Ροσσάν. Θὰ διαβάσουν μ' εὐχαρίστησιν οἱ ἀναγνώσται τὴν «Παναθηναϊά» δύο ἀποσπάσματα μεταφρασμένα ἀπὸ τὸν συνεργάτην μας κ. Ἠλ. Βουτιερίδη.

ΑΠΟ ΤΟ Β' ΜΕΡΟΣ — ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΟΗ

ΣΥΡΑΝΟ (στὸν Λεμπρέ)

Καὶ τί νὰ κάμω θάπρεπε; Προστάτη νὰ ζητήσω
μεγάλο κι' ἀπὸ πάνω μου νὰ βάλω ἓναν ἀφέντη;
Καὶ σὰν τὸ σκοτεινὸ μισοδὸν ὅπου περιτυλίγει
τὸ δέντρο καὶ τοῦ γένιται προστάτης, γλειφοντάς του
τὴ φλοῦδα, μὲ τίς πονηριῆς ψηλὰ νὰ σκαρφάλωνω,
ἀντὶ γενναῖα νὰ ὑψώνουμαι; Ἄ! ὄχι! εὐχαριστῶ!
Σάν ὅλοι, στοὺς χρηματιστὲς ν' ἀφαιρῶν ὅτιχους;
Τὸν μπούφο νὰ ὑποχρῶνουναι μὲ τὴ γελίστρα ἑλπίδα
νὰ ἰδῶ στὰ χεῖλ' τοῦ ὑπουργοῦ χαμόγελο ν' ἀντίξῃ,
ποῦ νὰ μὴν εἶν' ἀπαίσιο στὰ ὕστερα κι' αὐτό;
Εὐχαριστῶ! Μὲ βάρταρο νὰ γιοματίζω πάντα;
Νάχω κοιλιὰ, ποῦ ἀπ' τὸν πολὺ τὸ δρόμο νὰ σουρῶνῃ;
Τομάρι, ποῦ στὰ γόνατα συχνότερα λερόνεται;
Ἡ ράχη μου γυμνάσματα σκυφιματός νὰ κάνῃ;
Εὐχαριστῶ! Μὲ τὸ ἓνα μου τὸ χέρι νὰ χαδεύω
καμιάς κατσίκας τὸ λαιμὸ τὴν ὥρα, ποῦ μὲ ἄλλο
θὲ νὰ ποτίζω λάχανα; Συναμικὴ νὰ παίρνω
ἐνθ' ὁραβέντι ἐπιθυμῶ; Νὰ θυματίζω πάντα
τὰ γένεια κάποιου; Εὐχαριστῶ! Νὰ σποφώνουμαι ἀπὸ

σὲ σκάλα καὶ νὰ γίνουμαι μεγάλος ἀνθρωπάκος,
νὰ ταξιδεύω, ἀντὶ κουπιὰ ἔχοντας τραγουδάκια,
καὶ στᾶρμενα τοὺς στεναγμοὺς τῶν λαδικῶν νᾶγω;

Κοντολογίς παράσιτος κισσός νά μὴ θιλήσω
νά γίνω· κι' ἀφοῦ πλάτανος ἢ φλαμουριά δὲν εἶμαι,
ἴσως νά μὴ ὑψωθῶ πολὺ, μὰ νά ὑψωθῶ μονάχος!

ΑΠΟ ΤΟ Δ' ΜΕΡΟΣ — ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΦΩΝΕΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΣΩΜΑΤΟΦΥΛΑΚΩΝ

Πεινώ !

ΣΥΡΑΝΟ

Ἔτσι! μὰ δὲ σκέφτεστε παρὰ νὰ φάτε μόνο;
Ἔλα κοντὰ γεροβοσκέ, παγιαυλιστή, Βερτράνδε
καὶ βγάλε ἀπ' τὴν δερμάτινη τὴ θήκη μιὰ φλογέρα
κ' ἔμπρῳς σ' αὐτοὺς τοὺς λαίμαργους καὶ τοὺς φαγά-
[δες παῖξε
ἐκείνους τοὺς παλιοὺς σκοποὺς τοῦ τόπου μας, ποὺ
[κλειοῦνε
μὲς στὸ γλυκὸ τους τὸ ρυθμὸ λύπη βαθειὰ καὶ πόνο,
καὶ ποῦναι ἢ κάθε νότα τους σὰν μιὰ μικρὴ ἀδερ-
[φούλα,
ποὺ ἀγαπημένων μας φωνῶν μέσα τους κρύβουν ἤχους,
ἐκείνους τοὺς σκοποὺς, ποὺ ἀργὰ στὸν οὐρανὸ ἀνεβαί-
[νουν
σὰν τὸ καπνὸ, ποὺ τὸ χωρὶ τὸ πατρικὸ ἀναδίνει
ἀπὸ τὶς στέγες. Τοὺς σκοποὺς, ποὺ ἡ μουσικὴ τους
[μοιάζει
τοῦ τόπου μας τὴ γλῶσσα.

τοῦ τόπου μας τὴ γλῶσσα.

(Ὁ γέρος κάθεται κ' ἐτοιμάζει τὴ φλογέρα του)

Σήμερα ἡ πολεμικὴ φλογέρα, ποὺ λυπᾶται,
ἀς θυμηθῇ γιὰ μιὰ στιγμὴν, ἐνῶ τὰ δάχτυλά σου
θὲ νὰ χορεύουν πάνω τῆς κάποιο χορὸ πουλιδῶνε,
πὼς πρὶν νὰ γίνῃ ἀπὸ ἔβρον, ἦταν ἀπὸ καλὰμι.
Ἄς κάμῃ ἀπ' τὸ τραγοῦδι τῆς νὰ ξαφιστῇ κ' ἡ ἴδια
καὶ νὰ γνωρίσῃ μὲς σ' αὐτὸ καὶ πάλι τὴν ὥραια
ψυχὴ ὅλης τῆς χωριάτικης καὶ τῆς γλυκειᾶς τῆς νειότης.

(Ο γέρος αρχίζει να παίζει σκοπούς της Λαγκεδόκης)

Γασκόννοι, ἀκοῦστε! . . . Δὲν εἶν' πιά, κάτω ἀπὸ τὰ δά-
[χυλά του,

δὲν εἶναι τὸ στριγγόφωνο πῖφερο τῶν πολέμων
εἶν' ἡ φλογέρα τῶν δασῶν! καὶ κάτω ἀπὸ τὰ χεῖλη

τῆς μάχης· εἰν' τ'αργόφωνα μισκάλι τῶν βοσκῶν μας!
 Ἀκούστε! . . . εἰν' ἡ λαγκαδιά, ἡ χέρσα γῆς, τὸ δάσος
 εἶναι ὁ μικρὸς μελαχροινὸς βοσκὸς μας μὲ τὸν
 κοῦκο

τὸν ἄλικο, εἶναι ἢ πράσινη τοῦ δειλινοῦ γλυνκάδα
ἐπάνω στὴ Δορδόνι,
Γασκόνιοι, ἀκοῦστε: ὁλάκαιρη ἢ Γασκονία μας εἶναι!

(“Ὅλων τὰ κεφάλια γέρονται· φαίνονται σὰν νὰ ὄνειρεῦνται καὶ σκουπίζουν κρυφὰ τὰ δάκρυά τους μὲ τὰ χερομάνικά τους ἢ μὲ τὴν ἄκρη τοῦ μανδύα).

Μετάφρ. ΗΛ. Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ

Η ΝΕΚΡΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ*

— ΤΡΑΓΩΔΙΑ —

ΠΡΑΞΕΙΣ Β'

Δωμάτιον σὸ διὰ μέρισμα τοῦ Λεονάρδου. Κατὰ μή-
κος τῶν τοίχων, πού εἶναι βαμμένοι με βαθύ κόκκινο
χρῶμα, στημένες μεγάλες θήκες με διάφορα χωρί-
σματα καὶ μέσα σ' αὐτές οἱ ἀρετροῖτο ἠθασαυροὶ πό-
βρέθησαν στοὺς τύμβους τῆς Ἀγορᾶς. Τὰ πλατεῖα κύ-
πελλα, οἱ μίσσκες, τὰ διαδήματα, τὰ σπαθία, οἱ ἀξίνες,
οἱ λόγχεις, οἱ θώρακες, οἱ χρυσῆς ζώνες χύνουν στὸ
οἰλόγητες, οἱ δώδεκα λάμπη. Ἀπάνω σὲ δύο τραπέζια γυρ-
σκοτάδι πολλή λάμπη. Ἀπάνω σὲ δύο φέρετρα, εἶναι τοποθετημένα
μένα, πού μοιάζουν με φέρετρα, εἶναι τοποθετημένα
τα πλούσια φορέματα καὶ κοσμήματα, πού φοροῦσαν
ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ἡ Κασάνδρα, ἔτσι πού νὰ φαίνονται
οὗσαν νὰ ὑπῆρχαν τα σώματα κάτω ἀπ' αὐτά. Κι βιώτια
ἀπὸ χρυσὰ πράγματα, ἀγγεῖα χάλκινα γεμάτα
γεμάτα ἀπὸ χρυσὰ πλάσματα, ἀπὸ πῶδια τῶν δύο τραπέζιων.—
ἀπὸ στάγιον νεκρῶν στὰ πόδια τῶν δύο τραπέζιων.—
Στὸν δεξιὸ τοίχο μιὰ θύρα κλειστή. Στὸ βάθος
ἐξώστης ἀνοιχτός βλέπει πρὸς τὴν πεδιάδα τοῦ Ἀρ-
γίου καὶ τὰ μακρινὰ βουνά. Οἱ βραδυνοὶ ὥρες ποδο-
βαμμένες.

Σ Κ Η Ν Η Α'

Ἡ ΔΕΥΚΗ, ὄρθια, ταξιδεύει τὰ διάφορα κοσμήματα. Σκύβει καὶ παίρνει ἀπὸ τὰ κιβώτια, κορόνες, βραχιόλια, χτένες, δακτυλίδια, δίσκου, εἰδώλια γιὰ νὰ τὰ τοποθετήσει ἐπάνω στὸ ἕνα τραπέζι, γύρω στ' ὁλόχρυσο φάντασμα, ἀόριστον ὁμοίωμα τῆς ἀρχαίας μάγισσας. Βρίσκει μικρὲς σπερτές, πού τες μεταχειρίζονται καὶ νὰ κρατοῦν γύρω στὸ μέτωπο τῆς μοῦσικας.

* Ἡ ἀρχὴ εἰς τὸ τεῦχος τῆς 15-30 Ἰουνίου.

Τὶς δοκιμάζει στὰ μαλλιά της. — Πίσω ἀπὸ τὴ θύρα ἀκούεται ἡ φωνὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Λεονάρδε, ἐδῶ εἶσαι;

ΔΕΥΚΗ, ξαφνιάζεται. Διστακτική — Ὁ ἀδελφός μου βγήκε μόλις τώρα... Δὲν ἤξερα ποῦ ἐπήγε... [Πηγαίνει καὶ ἀνοίγει τὴ θύρα. Ὁ Ἀλέξανδρος φαίνεται στὸ κατώφλι].

ΑΔΕΞΑΝΔΡΟΣ, κάπως δειλά—'Α, εἴσθε μόνη...
μόνη, τριγυρισμένη ἀπὸ τὸ χρυσάφι. Ζητοῦσα
τὸ Λεονάρδο.

ΔΕΥΚΗ — Δὲν ἠξέρω ποῦ ἐπῆγε. ἴσως νὰ κατέβηκε στὴν πηγὴ Περσεΐα... [Ἀποφεύγουν νὰ κυταχθοῦν].

ἈΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, κάνει ἓνα βήμα πρὸς τὰ μέσα —
Ἐμείναιτε φύλακας τῶν θησαυρῶν, Λευκή...
Τί ἐκάμαντε ἐκεῖ;

ΔΕΥΚΗ, τοποθετοῦσα γύρω στὴν Κασάνδρα τὰ στο-
λῖδια τῆς — Βλέπετε; τὸ κιβώτιο αὐτὸ εἶναι γε-
μᾶτο. Ὑποσχέθηκα τοῦ ἁδελφοῦ μου νὰ εἶναι

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Θέλετε νὰ σὰς βοηθήσω; Είναι
ἀργὰ πειά.

ΛΕΥΚΗ — Εἶναι ἀργὰ πειά...

ΑΔΕΞΑΝΔΡΟΣ, προχωρεί προς τὸ τραπέζι — Τί παράδοξο! Μέσα ἀπὸ τὸ χουσάφι νομίζεις πὼς βγαίνει μιὰ ἀόριστη μορφή... Μὲ τὸ βραδυνὸ

φῶς θὰ μπορούσε νὰ γελαστῇ κανεὶς καὶ νὰ ἰδῇ ἀληθινὸ σῶμα... Βέβαια, ὁ Λεονάρδος θὰ γνῶρισε καλὰ τὴν ἀπάτη αὐτῇ τῶν ματιῶν. Πολλὲς φορὲς θὰ εἶδε τὴν ὄψιν τῆς κόρης τοῦ Πριάμου.

ΛΕΥΚΗ, με ἀναστεναγμόν — "Α, τὰ μάτια του λὲς καὶ δὲν βλέπουν ἄλλο ἀπὸ φαντάσματα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Τὸν πονῶ ἀληθινά, Λευκή. Τὸν ζητοῦσα, με τὴν ἐλπίδα νά... Εἶναι μερικὲς μέρες, πού ὅταν μένωμε μόνοι, φαίνεται νὰ τὸν βασανίζῃ ἓνα μυστικὸ πού θέλει νὰ μοῦ φανερώσῃ. Καὶ περιμένω, σιωπῶντας, ἀνίσυχος κ' ἐγώ, νὰ μιλήσῃ. Πάνε ν' ἀνοίξουν τὰ χεῖλη του, μὰ ὕστερα σταματοῦν, κλειδωμένα. Δὲν τολμῶ νὰ τὸν ρωτήσω, μὴ τύχῃ καὶ τὸν ἀναγκάσω νὰ μοῦ πῇ πράγμα πού ἡ ψυχὴ του δὲν ἡμπορεῖ ἀκόμα νὰ μοῦ φανερώσῃ. Καὶ ποιοῦμε μαζί, ἕναν κρυφὸ πόνο. [Διακοπὴ]. Τί συλλογίζεσθε;

ΛΕΥΚΗ, διώχνοντας τὴ σκέψιν της — Θέλετε νὰ με βοηθήσετε; Ὁ ἀδελφός μου δὲ θ' ἀργήσῃ. [Σκύβει ἀπάνω στὸ κιβώτιο. Ὁ Ἀλέξανδρος τὴν κυττάζει].

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Τί ἔχετε στὰ μαλλιά σας; [τὴν πλησιάζει].

ΛΕΥΚΗ, με κάποια ταραχὴ, — "Α, οἱ σπεῖρες... Τὶς φόρεσα, νὰ δοκιμάσω... Ἦθελα νὰ τὶς δεῖξω ἔτσι τοῦ Λεονάρδου πού φαίνεται νὰ μὴν εἶναι ἀκόμα βέβαιος σὲ τί τὶς μεταχειρίζονταν οἱ ἀρχαῖοι. [Κάνει νὰ τὶς βγάλῃ].

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, θέλει νὰ τὴν ἐμποδίσῃ χωρὶς ὅμως νὰ τὴν ἐγγίξῃ — "Α, ὄχι. Γιατί νὰ τὶς βγάλετε; Ἀφήστε τὶς ἔτσι, ὅπως εἶναι.

ΛΕΥΚΗ, προσπαθεῖ νὰ χαμογελάσῃ — Πρέπει νὰ τὶς ἀποδώσω στὴ νεκρὴ βασιλοπούλα, πού τόσο τὴν ἀγαπήσατε...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Ὁχι, ἀφήσατέ τις λίγο ἀκόμα στὰ μαλλιά σας.

[Θέλει νὰ τὴν ἐμποδίσῃ κ' ἐγγίξει τὸ χέρι της. Καὶ οἱ δύο νοιώθουν ταραχὴ. Κυττάζονται κατὰματα με κάποιο αἰσθημα ὁρμῆς συγκρατημένης].

ΛΕΥΚΗ, με φωνὴ ἀδύνατη, χαμηλόφωνα τὰ μάτια. Δὲν με βοηθεῖτε...

[Διακοπὴ. Σκύβουν καὶ οἱ δύο ἀπάνω στὸ κιβώτιο].

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Κυττάξτε τὴ γλυφὴ τοῦ δαχτυλιδιοῦ αὐτοῦ: μὴ γυναικα καθισμένη, πού κρατεῖ τρεῖς παπαροῦνες, κ' ἐμπρός της ὄρθιες τρεῖς μορφὲς ἀόριστες, πού ἔχουν ἀπάνω στὸ κεφάλι τὸ διπλὸ πελέκι καὶ τὸν ἡλιακὸ δίσκο πού λαμποκοπᾷ. Κυττάξτε καὶ τοῦτο: μὴ νέα γυναικα καθισμένη, πού ἀπλώνει τὰ χέρια καὶ γυρίζει πρὸς τὰ πίσω τὸ κεφάλι, κ' ἐμπρός της ἓνας ἄνδρας πού ἀπλώνει καὶ αὐτὸς τὰ χέρια. Κυττάξτε: ἡ χτενισιά της, τί μεγάλη πού εἶναι.

ΛΕΥΚΗ — Γυρίζει πρὸς τὰ πίσω τὸ κεφάλι...

[Διακοπὴ. Ἡ Λευκὴ ἐξακολουθεῖ νὰ τοποθετῇ τὰ στολίδια γύρω στὴν Κασάνδρα. Ὁ Ἀλέξανδρος πηγαίνει πρὸς τὸν ἐξώστη, καὶ μένει λίγες στιγμὲς κυττάζοντας πρὸς τὴν πεδιάδα. Καὶ οἱ δύο θέλουν νὰ νικῇσουν τὴν ἀγωνία πού τοὺς πιάνει].

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Φαίνεται, ἀλήθεια, αὐτὸς ὁ κάμπος νὰ ἔχῃ τὴν ὄψιν τῇ θερμοσμένη πού παίρνει κανεὶς, πεθαμένος ἀπὸ δίψα. Παντοῦ ἡ ἐξοχὴ ἀνασέει πὶδ ἐλαφρὰ ὅταν σιμόνει ἡ νύχτα. Ἡ δική μας, ἐδῶ, διηγείται τὸ μαρτύριο τῆς δίψας καὶ τὴ νύχτα ἀκόμα. Ἀργὰ τὸ βράδυ βλέπετε θλιβερὴ ν' ἀσπρίζῃ ἡ στεγνὴ κοίτη τῶν ποταμῶν της. Τὰ μακρὰ βουνά, με τὰ σκληρά τους καπούλια, δὲν φαίνονται σὰν κοπάδι ἀπὸ πελωρίους ὀνάνους; Κυττάξτε πέρα ἐκεῖ τὴν Ἀράχνη, πῶς φλέγεται. Σχεδὸν ὅλα τὰ βράδια εἶναι κόκκινη ἡ κορυφὴ της, λὲς καὶ θυμίζει τὴ φωτιά πού ἔστειλε στοὺς φύλακας τῆς Κλυταιμνήστρας τὸ μήνυμα γιὰ τὴν ἄλωση τῆς Τροίας. Ἀπὸ τὴν Ἰδὴ ὡς τὴν Ἀράχνη, τί μεγάλη σειρὰ ἀπὸ φωτεινὰ μηνύματα! Διαβάζαμε πάλι χθὲς τὴ θανμαστὴ ἀπαρίθμησι τῶν πυρῶν ὅπου ἀπάνω στὰ βουνὰ ἀνάψε ἡ Νίκη... Καὶ τὴ στιγμὴ αὐτῇ, μπορεῖτε νὰ σκορπίσετε με τὰ χέρια σας τὴ στάχτη ἐκείνου, πού ἐμύνησε με τέτοια σημάδια τὸν γυρισμὸ του! Φορεῖτε στὰ μαλλιά σας τὰ στολίδια τῆς βασιλικῆς σκλάβας, πού τὴν διάλεξε ἀπὸ τὰ λάφυρα τοῦ πολέμου. [Πλησιάζει καὶ πάλι τὴ Λευκὴ κυττάζοντάς την]. Καὶ ὅλα αὐτὰ γίνονται τόσο ἀπλὰ μέσ' στὰ δικὰ σας τὰ χέρια. Καὶ ξεχνιέται ἡ ἄβυσσος τῶν χρόνων, πού σὰς χωρίζουν ἐσὰς ζωντανὴ ἀπὸ τὰ λείψανα τοῦ βασιλέως καὶ τῆς μάντισσας πού φυλάγετε. Ὅλο αὐτὸ τὸ χρυσάφι λὲς καὶ ἀνήκει ἀπὸ χρόνους μακρυνούς σὲ σὰς πού εἴσθε ἡ Ἑμορφία καὶ ἡ Ποίησις. Ὅλα σὲ σὰς ὑποταγμένα, ὅλα στὴν ἐξουσία σας...

ΛΕΥΚΗ, χλωμὴ καὶ τρέποντας, ἀκουμπᾷ τὴ ράχη της στὸ τραπέζι — Μὴ μοῦ μιλάτε ἔτσι!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Γιατί νὰ μὴ σὰς μιλήσω γιὰ τὶς ἀλήθειες πού ἀποκαλύπτει στὴν ψυχὴ μου; Νομίζετε πῶς δὲν πρέπει νὰ εἰποῦν τὶς ἀλήθειες πού ζητοῦν ν' ἀποκαλυφθοῦν, ἐκεῖνοι πού εἶναι ἀποφασισμένοι νὰ χαροῦν τὴ ζωὴ χωρὶς ψέμα; Πόσες φορὲς ἐθάψαμε μέσα στὴ σιωπὴ χίλια πράματα πού γεννιόντανε στὸ στήθος μας καὶ ἀνέβαιναν ὡς τὰ χεῖλη! Πάντα λύπη αἰσθάνομαι ὅταν τὰ θυμοῦμαι. Θαρρῶ πῶς τὰ βλέπω κάτω ἀπὸ ἓνα νεκρωμένο νερό, ἄψυχα καὶ ἄμορφα. Καὶ θὰ γεννοῦσαν γιὰ μᾶς ποῖος ξέρεῖ τί καινούριες χαρὲς καὶ θλίψεις καὶ ἐμορφίες, με τὸ νὰ ζωντάνευαν μέσ' στὴ φωνή μας! "Α, ἐκεῖνος πού κρύβεται, πού σωπαίνει, πού πνίγεται, αὐτὸς εἶναι ψεύτης πρὸς τὴ ζωὴ. Γιατί λοιπὸν νὰ μὴν τολμήσωμε ποτὲ ὡς σήμερα νὰ κυτ-

ταθοῦμε στὰ μάτια; Ἐφοβόμαστε νὰ διαβάσωμε, ἐφοβόμαστε νὰ ἰδοῦμε φανερά ἐκεῖνο πού γνωρίζαμε καὶ οἱ δύο;

ΛΕΥΚΗ, με ἀνησυχία — Ξέρομε πῶς εἶναι πράματα πού δὲν ἡμποροῦν νὰ γίνουν, οὔτε θὰ μπορέσουν ποτέ!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — "Α, πάντα ἡ ἴδια προσπάθεια!

ΛΕΥΚΗ — Εἶναι πράματα, πὶδ δυνατὰ ἀπ' τὸ θάνατο, πού χωρίζουν δυὸ ζωές. Ὁ θάνατος δὲν ἡμπορεῖ νὰ χωρίσῃ τόσο δυνατὰ, ὅπως αὐτὰ μᾶς χωρίζουν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Ποιὰ πράματα;

ΛΕΥΚΗ — Τὰ ξέρετε. Πράματα ἱερά.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — "Α, ἤθελα χίλιες ζωὲς νὰ στερέψουν γιὰ νὰ πιοῦν τὰ δικὰ σας τὰ χεῖλη.

ΛΕΥΚΗ — Μὴ μοῦ μιλεῖτε ἔτσι!... Στὸ πλευρό σας, ἐνωμένη με τὴ ζωὴ σας, εἶναι μὴ ζωὴ πολὺ πὶδ πολύτιμη ἀπ' τὴ δική μου, μὴ ζωὴ σχεδὸν οὐράνια. Μὴ ζωὴ τόσο βαθεῖα, πού ποτὲ δὲν τὴν πλησίασα χωρὶς νὰ τρέμω ὀλόκληρη. Τίποτε, νομίζεις, δὲν τῆς εἶναι ἄγνωστο τίποτε ξένο γι' αὐτήν. Πάντα ἔνοιωσα στὸ βάθος της νὰ περνᾷ, δὲν ἤξερω ποιὰ μυστικὴ ἐμορφία, πού μ' ἐνθουσιάζει, καὶ μαζί με ταπεινώνει. Καὶ ποτὲ δὲν ἔκλαψα ὅπως ἔκλαψα πάνω στὰ γόνατά της με τὴν ἀνακούφισιν καὶ με τὸσον πόνο.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Δὲν ἤξερετε με τί φοβερὴ καὶ ἀπροσδόκητη στεῖρωσι χτυπᾷ ὁ χρόνος καὶ τὴν πὶδ βαθύτερη ἔνωση δύο ὑπάρξεων. Οἱ πὶδ δυνατὲς ρίζες μένουν βυθισμένες, δεμένες ἡ μὴ με τὴν ἄλλη μέσα στὴ γῆ: μὴ ἡ δύναμις των πού ἔχασε τὴν ὁρμὴ τῆς ζωῆς, δὲν ἀποδίδει πειὰ ὅργασμό; Ἡ ὄψη σας μονάχα δίνει στὸ πνεῦμα μου ἀπειρη γονιμότητα. Ὅταν προχθὲς, στὸν ἐξώστη, μέσα στὴ σιωπὴ πού ἀκολούθησε τὶς κραυγές, ἔφερε ὁ ἄνεμος ἀπάνω μου τὰ μαλλιά σας, ἡ ψυχὴ μου σὲ μὴ στιγμὴ ἀπλώθηκε πέρα ἀπὸ κάθε ὄριο καὶ ἀγκάλιασε χίλια καινούρια πράματα. Ἀκόμα καὶ ἡ στάχτη τῶν τάφων ἦταν γι' αὐτὴν τόσα σπέρματα πού θὰ ἐβλάσταναν θὰ καθόμαστε πλάι-πλάι στὴ μοναξιά, μακρὰ ἀπ' τὸ δρόμο τῶν ἀνθρώπων, ἀκίνητοι καὶ βουβοί, ὅπως εἶναι τὸ πρῶτ' οἱ κάμποι καὶ κάθε φύσημα τοῦ ἀνέμου θὰ μᾶς ἔφερε νέα θαυμάσια σπέρματα.

ΛΕΥΚΗ — Σὲ σὰς μέσα, σὲ σὰς βρίσκεται ὅλη αὐτὴ ἡ δύναμις.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Σὲ σὰς μέσα εἶναι ὅλα αὐτὰ τὰ πράματα πού νοσταλγοῦν οἱ ἄνθρωποι καὶ χωρὶς νὰ τὰ γνῶρισαν ποτέ. Ὅταν σὰς κυττάζω, ὅταν ἀκούω τὸ ρυθμὸ τῆς ἀναπνοῆς σας, νοιώθω

πῶς ὑπάρχουν ἄλλες ἐμορφίες ἀπόκρυφες, ἄλλα ἀγαθὰ γιὰ νὰποκτήσῃ κανεὶς, καὶ ἀκόμα ἄλλα ἔργα νὰ ἐκτελέσῃ, θελκτικὰ σὰν τὰ πὶδ ἐμορφα ποιητικὰ ὄνειρα. Δὲν ἤξερω νὰ σὰς εἰπῶ τί αἰσθάνθηκα μὴ μέρη πού βρισκόμουν κοντὰ σας, στὴν πρώτη ἐμφάνισιν τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ πόθου. Ἐνα συναίσθημα καινούριο, νά, κατὶ σὰν ξύπνημα τῆς μακρινῆς μου ἐφηβικῆς ἡλικίας. Θυμοῦμαι τὸ ξύπνημα αὐτὸ σὰν γενέθλια χαρούμενα, σὰν ἀνατολὴ ἄλλης ζωῆς, χίλιες φορὲς πὶδ ἀγνῆς καὶ πὶδ δυνατῆς καὶ ὅπου ἄπλωσε ἔξαφνα τὰ χέρια της ἀπάνω μου ἡ Μοῖρα. Ταξίδενα πρῶτὴ φορὰ ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Ἀπουλίας πρὸς τὴν ἐλληνικὴ θάλασσα. Στὸν Κορινθιακὸ κόλπο, στὸν Σαλῶνων τὸν ὄρμο, στὸ λιμανάκι τῆς Ἰτέας βγήκα γιὰ ν' ἀνέβω στοὺς Δελφούς. Γνωρίζετε τὰ μέρη αὐτὰ, ἐσεῖς, προσκυνητρία κάθε ἀκτῆς ἀφιερωμένης στὸ Μυστήριον καὶ στὴν Ἑμορφία.

ΛΕΥΚΗ, σὰν ὀνειρευομένη — Τὰ Σάλωνα! θυμοῦμαι: Ἐνας γαλάζιος ὄρμος, τριγυρισμένος ἀπὸ μικροὺς ἀπόκρυφους ὀρμίσκους σὰν βαθουλῶματα κοχυλίων, πού ἔχουν καὶ τὸ χρώμα τῶν κοχυλίων, πρὸς τὸ βράδυ... Μέσα στὰ βουνὰ τὰ γεμάτα ἀπὸ σπηλιές, ἀνάμεσα στοὺς βράχους, σὲ κάποιες λουρίδες γῆς ὑπόξανθες, κυμάτιζαν λιγοστὰ καὶ ἀδύνατα στάχνα μαζί με ἄλλα χαμόκλαδα ἀρωματικά... Θυμοῦμαι ἓνα βράδυ, πάνω σ' ἓνα βουνό, πῆρε φωτιά τὸ χορτάρι. Οἱ φλόγες ἐλαφρὲς καὶ κυματιστὲς ἔτρεχαν ἀνάμεσα στοὺς βράχους, γλήγορες σὰν ἀστραπές. Ποτὲ δὲν εἶχα ἰδῇ φωτιά τόσο ζωερὴ καὶ τόσο τρελή. Ὁ μπάτης ἔφερε τὴ μυρωδιὰ τοῦ καμένου χορτοῦ. Ὅλη ἡ θάλασσα φαινόταν ἀρωματισμένη με δύοσμο. Χιλιάδες γεράκια στριφογύριζαν τρομαγμένα πάνω ἀπ' τὴ φωτιά καὶ γέμιζαν με τὶς φωνές τους τὸν οὐρανό...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Ἐκεῖ λοιπὸν, ἐκεῖ, εἶχα ἀποκοιμηθῇ στὴ γέφυρα τοῦ πλοίου, με τὸ πρόσωπο γυρισμένο πρὸς τὰ ἀστρα, μὴ νύχτα τοῦ Αὐγουστοῦ. Τὴν αὐγὴ με ξύπνησε τῆς ἀγκυρας ὁ κρότος, ὅταν ἄραξε τὸ καράβι. Ξέρετε πόσο μακρὰ, καὶ σήμερα ἀκόμα, σκορπᾷ ὁ Παρνασσὸς τὴν ἀγιωσύνη τοῦ θρόνου του. Τὰ μάτια σας, ὅπου μέσα τους καθρεφτίστηκαν τὰ ἐμορφότερα καὶ τὰ πὶδ σεβαστὰ ὁράματα, ἦσαν βέβαια τὸ ἰδανικὸν αὐτὸ φῶς πού κάθε πρῶτ', τὸ καλοκαίρι, χύνεται γύρω στὸ ἀπολλώνιο βουνό. Ξαπλωμένος ἀκόμα, ἔβλεπα μόνο τὶς μυθικὲς κορυφὲς μέσα στὴ βουβὴ χλωμάδα τοῦ οὐρανοῦ. Ἀπ' τὸ λιμάνι ὅμως ἐφάνε ὡς ἐκεῖ τὸ κράξιμο τοῦ πετεινοῦ ἐλαφροῦ καὶ ὑπερήφανο, ἀτέλειωτες φωνές καὶ ἀτέλειωτοι ἀντίλαλοι πού γέμιζαν τὴ σιγὴ τῆς θαυμαστῆς περι-

χῆς. "Α, ποτέ, ποτέ δὲ θὰ λησμονήσω τὴ χαρὰ πού ξημέρωνε στὴ νέα μου ζωὴ, στοὺς τόπους ἐκείνους, τὴν αὐγὴ, μὲ τὸ ζωογόνο αὐτὸ κραξίμο!

ΛΕΥΚΗ — Ἀλήθεια, ἀλήθεια, θυμοῦμαι...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Λοιπόν, τὸ ἴδιο συναίσθημα τῆς μακρυνῆς αὐτῆς αὐγῆς, τὸ ξαναεἶχα τὴν εὐτυχισμένη στιγμή πού γνώρισα τὴ δύναμι πού βρίσκεται μέσα σὲ σᾶς. Τὰ χεῖλη σας ἦταν ἀκίνητα ὅμως ἀπ' ὅλο τὸ εἶναι σας ἀκουσα ἓνα τραγοῦδι πού ξανάλεγε ὅλα ἐκεῖνα τὰ λόγια. "Α, τὸ ἤξερα καλὰ, τὸ ἤξερα καλὰ, πὼς τὰ λόγια ἐκεῖνα, θάβγαιναν μιὰν ἡμέρα ἀληθινά. Καὶ ἔτσι ἐπερίμενα... Καὶ ἤρθατε σὰν ἀγγελιοφόρα, φανήκατε στὸ δρόμο μου τὴ στιγμή πού ἔχανα τὸ θάρρος, ἀνίσυχος γιὰ τὴν ἀρρογία. Καὶ ἄλλες φορὲς σᾶς εἶχα ἰδῆ, εἶχα ἀκούσει τὸν ἦχο τῆς φωνῆς σας. Μὰ τὴ στιγμή ἐκείνῃ μοῦ φανήκατε σὰν μιὰ νέα ὑπαρξίς, πού ἔρριχνε ξαφνικά ἀπὸ πάνω της τὸ πέπλο πού τὴν ἐκρυβε... Ἄλλες φορὲς σᾶς εἶχα κυττάξει χωρὶς νὰ ἰδῶ, σᾶς εἶχα ἀκούσει χωρὶς νὰ καταλάβω. Τώρα σᾶς ἀναγνωρίζω. Μοῦ θυμίζετε ὅλα τὰ λόγια τῆς μακρυνῆς ἐκείνης αὐγῆς. Καὶ περιμένω νὰ ἐπαληθεύσουν, καὶ ἂν ἀκόμα πρόκειται νὰ ἐξαναγκάσω τὴ Μοῖρα...

ΛΕΥΚΗ, σὲ ἀπελπιστικὴ ἀγωνία — Σωπάστε, σωπάστε. Μιλᾶτε ὅπως μιλεῖ κανεὶς, μεθυμένος...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, δὲν ἠμπορεῖ πειὰ νὰ συγκρατηθῇ — Δὲν μπορῶ χωρὶς ἐσᾶς. "Αν ἡ μορφή πού ἔδωκα σὲς ἰδέες μου σᾶς ἐφάνηκε καμιὰ φορὰ ὠραία, ἂν καμιὰ φορὰ εὐρίσκατε στοὺς στίχους μου παρηγοριά, ἢ κάποια εὐγένεια στὴ σκέψι μου, σᾶς παρακαλῶ, σᾶς παρακαλῶ, προσέξτε σ' αὐτὸ πού με φέρνει κοντά σας. Ἡ ζωὴ μου, αὐτὴ τὴ στιγμή, εἶναι σὰν ποταμὸς φουσκωμένος ἀπὸ τὶς ἀνοιξιὰτικες βροχές, γεμάτος ἀπὸ δέντρα πού ξεριζώσε στὸ δρόμο του, καὶ πού ξεχειλίζει σὲς ἐκβολές ἀπὸ τὸ φορτίο πού σέρνει μαζί του. Καὶ μοῦ φαίνεται πὼς ἐσεῖς, μονάχα ἐσεῖς, μπορεῖτε νὰ τὸν σταματήσετε: ἐσεῖς μονάχα, μ' ἓνα χορτάρι, μ' ἓνα κοτσάνι λουλουδιοῦ μέσ' στὸ μικρὸ σας τὸ χεράκι.

ΛΕΥΚΗ — "Οχι, ὄχι... Σᾶς τυφλώνει τὸ ὄνειρό σας... Ἐγώ, ὄχι...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Ἐσεῖς, μόνο ἐσεῖς! Εἶσθε δική μου, σὰν νὰ σᾶς εἶχα δώσει ἐγὼ τὴ ζωὴ, μὲ τὰ χεῖριά μου, μὲ τὴν πνοὴ τὴ δική μου. Γιὰ μένα τὸ πρόσωπό σας εἶναι τόσο ἔμορφο, ὅσο ἔμορφη εἶναι μέσα μας μιὰ σκέψις. "Οταν ἀνοικοκλείνετε τὰ βλέφαρά, θαρρῶ πὼς τὰ ματόκλαδά σας ρίχνουν τὴ σκιά τους στὰ μύχια τῆς ζωῆς μου...

ΛΕΥΚΗ — Σωπάτε. Σωπάτε. Πνίγομαι. "Α, δὲν μπορῶ, δὲν μπορῶ πειὰ νὰ ζήσω!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Θὰ ζήσετε μέσα μου μὲ τὴ δική μου ζωὴ, γιατί εἶσθε γιὰ μένα ὅ,τι ἡ φωνή σας εἶναι στὸ στόμα σας. Πόσο σᾶς ἐπρίμενα! Μὲ τί ἀφοσίωσι! Δὲ σᾶς ρωτῶ γιὰ τὸν καιρὸν αὐτὸν πού ἐμείναμε ξένοι, μακρὰ ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλον, μολονότι ἐξούσαμε ἐδῶ, κάτω ἀπὸ τὸν ἴδιον οὐρανό! Τὸ ξέρω, τὸ ξέρω... Ἐβυθίσατε τὴν ψυχὴ σας στὸ Μυστήριον καὶ τὴν Ἐμορφιά, ἤπιατε στὴν πιὸ ἀπόμακρη πηγὴ τῆς ποιήσεως, ἐζήσατε τὰ ὄνειρά σας στὴ λάμψη πού σκόρπισαν οἱ πιὸ μεγάλες περασμένες ζωές. Ξέρω, ξέρω τί ἐκάματε γιὰ νὰ βρῇ μιὰν ἡμέρα ἓνας ποιητὴς τὴν ἀρχαία ψυχὴ μέσ' στὴ δροσιὰ τῆς ἀγάπης σας.

ΛΕΥΚΗ — Μεγαλόνετε μὲ τὴν πνοή σας τὸ πιὸ ταπεινὸ πλάσμα. Μιὰ καλὴ ἀδελφὴ εἶμαι μονάχα. Συνόδευα παντοῦ μὲ τὴν ἀγάπῃ μου τὸν ἀδελφὸ μου πού ἐργαζότανε.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Μὰ δὲν ἐξοῦσε καὶ ἓνα ἄλλο πλάσμα στὸ πλάι τῆς καλῆς ἀδελφῆς; Ἐγὼνᾶτιζε ἀπάνω στοὺς τύμβους, ἐκαθάρριζε τὰ ἀγάλματα ἀπὸ τὸ χῶμα καὶ ἔβλεπε ἔξωφρα μέσ' στὴ σκοτεινὴ γῆ νὰ χαμογελᾷ ἡ γαλήνη μιᾶς ζωῆς θεϊκῆς. Στὸν κάμπο τοῦ Μαραθῶνος ἐδιάβαζε, μὲ μάτια γεμάτα δάκρυα, πάνω σὲ μιὰ κολόνα, τὰ δνόματα τῶν Ἀθηναίων πού εἶχαν πέσει στὴ μάχη καὶ στοὺς Δελφοὺς ἐμάντευε τὴ μελωδία τοῦ παιᾶνος πού ἦταν χαραγμένος πάνω σὲ μιὰν ἐπιτύμβια στήλη. Παντοῦ ὅπου ἀπέμειναν ἴχνη τῶν μεγάλων θρύλων ἢ συντρίμματα τῶν τελείων μορφῶν, περνοῦσε μὲ τὴ χάρι της τὴ ζωδότειρα, βαδίζοντας μέσ' στοὺς ἀπόμερους αἰῶνας, ἐλαφρά, σὰν νὰ ἀκροαζότανε τὸ τραγοῦδι τοῦ ἀηδονιοῦ, μέσα σὲ κάμπον ἀπὸ ἔρεπια...

ΛΕΥΚΗ — Ποιὰ ἦταν; Πὼς σ' αὐτὴν νὰ γνωρίσω τὸν ἑαυτό μου; Στὰ μάτια σας, ὅλα παίρνουν ἄλλη μορφή. Ἡμουν μιὰ ἄσημη, μιὰ καλοπροαίρετη βοηθός. Καὶ οἱ χαρὲς καὶ οἱ λύπες τοῦ ἀδελφοῦ μου ἦταν δική μου χαρὰ καὶ δικές μου λύπες. Ἡ καρδιά μου ἔτρεμε ὅταν ἔτρεμε ἡ δική του καρδιά...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — "Α, ποιοῦ μυστηρίου καὶ ποιᾶς ὁμορφιάς τὴ λάμψη δὲν ἔχετε μέσα σας; Καὶ σεῖς, καὶ σεῖς ὅπως ἡ Κασάνδρα, πού φυλάγετε ἐδῶ τὴν τέφρα της καὶ τὰ στολίδιά, ἔχετε περάσει τὰς Σκαιὰς Πύλας. Ἀνάμεσα στὸ χῶμα τῶν ἐπὶ πόλεων, τὰ μάτια σας ἀναγνώρισαν τὴν ἀπαίσια πυρκαϊὰ πού εἶχε προφητέψει ἡ ἀκούραστη φωνὴ ἐκείνης πού τώρα μένει βουβή, κάτω ἀπὸ τὸν ἥσκιο σας. Γιὰ σᾶς, ἦταν σὰν νὰ μὴν ὑπῆρξαν οἱ αἰῶνες πού πέρασαν. Ἐπρεπε ἐπιτέλους, σ' ἓνα πλάσμα ἀγαπημένο, νὰ εὔρω καὶ πάλι τὴν ἐνότητα τῆς ζωῆς πού ζητεῖ ἡ τέχνη

μου. Ἐσεῖς μονάχα κατέχετε τὸ θεῖκό μυστικό. "Οταν τὸ χέρι σας πιάνη τὸ διάδημα πού ἐστόλιζε τὸ μέτωπο τῆς μάντισσας, ἡ κίνησίς σας αὐτὴ φαίνεται ν' ἀνακαλῇ τὴν ἀρχαία ψυχὴ νομίζεις πὼς μιὰ ἀναβίωσις λαμπρύνει μιὰ τόσο ἀπλὴ πράξι. Μέσα σας εἶναι μιὰ δύναμις ἀποκαλυπτικὴ πού καὶ σεῖς δὲν τὴν γνωρίζετε. Ἡ πιὸ ἀπλὴ πράξις σας μοῦ φανερῶνει μιὰν ἀλήθεια πού μοῦ ἦταν ἀγνωστή. Καὶ ἡ ἀγάπη μοιάζει μὲ τὴ διάνοια: τόσο περισσότερο λάμπει, ὅσο περισσότερες οἱ ἀλήθειες πού ξεσκεπάζει πῆτε μου λοιπόν, ὑπάρχει τίποτε πιὸ ἱερό, καὶ πιὸ τιμημένο;

ΛΕΥΚΗ, χωρὶς δύναμι πειὰ — "Οχι, ὄχι... Σᾶς μετᾷ ἡ ψυχὴ σας. Ἐκεῖνο πού βλέπετε σ' ἐμένα, εἶναι στὴ σκέψι σας μόνο. Ἀπὸ τὸ τίποτε δημιουργεῖτε τὴν εἰκόνα πού θέλετε ν' ἀγαπᾶτε. Μέσα σας, μέσα σὲ σᾶς εἶναι ὅλη ἡ δύναμις.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Τί μ' αὐτό; "Ολη ἡ δύναμις πού εἶναι μέσα μου, θὰ ἔμεινε φυλακισμένη καὶ θὰ χανότανε μὲ χίλια παραστρατήματα, ἂν ἡ θεϊκὴ λαχτὰρα πού εἶναι μέσα σὲ σᾶς, δὲν τὴν ἐθέρμαινε καὶ δὲν τὴν ὠθοῦσε νὰ ἐκδηλωθῇ. Τὴ χαρὰ, τὴ χαρὰ σᾶς ζητῶ. Προχθές, ὅταν σᾶς ἔδωσα τὰ λουλούδια, τὸ πρόσωπό σας εἶχε σημάδια ἀπὸ δάκρυα γύρω σας ὅμως, μέσα στὸν ἥλιο, τὰ μαλλιά σας ἀνυπόμονα μιλοῦσαν τὴ χαρὰ. Τῆς ἀγάπης σας ἡ εὐτυχία θὰ μοῦ ἐνέπνεε τὰ λόγια πού θὰ γράψω καὶ πού ὁ κόσμος τὰ περιμένει. Χωρὶς ἐσᾶς, τίποτε.

ΛΕΥΚΗ — Καλιὰ πῆτε μου, πῆτε τί θέλετε; Τί θέλετε νὰ γείνω ἐγώ, τί νὰ γείνουν ἐκεῖνοι πού ἀγαπῶ καὶ πού ἀγαπᾶτε; [Διακοπή].

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — "Ας γείνη τὸ θέλημα τῆς εἰμαρμένης...

ΛΕΥΚΗ — Καὶ ὁ πόνος; ὁ πόνος; Δὲν αἰσθάνεσθε πὼς ἓνα σύννεφο πόνου βαρύνει ἐπάνω μας καὶ μᾶς πιέζει; Δὲ νοιώθετε πὼς ψυχρὴς ἀγαπημένες στὸ πλάι μας πονοῦν, γιατί προαισθάνονται ἓνα σφάλμα ἢ φοβοῦνται ἓνα δυστύχημα πού δὲν ἠξέρουν πὼς νὰ τὸ ἐμποδίσουν; Αὐτὴ τὴ στιγμή μοῦ θυμίζετε τὰ δάκρυά μου... "Ω, ἂν ἠμποροῦσα νὰ σᾶς εἰπῶ πόσο πονῶ καὶ φοβοῦμαι. Ἐγνώριζε, ἐγνώριζε ἐκείνη. Τὸ αἰσθάνθηκα πὼς ἐγνώριζε. Τὰ χεῖριά της, πού ἔχουν μέσα τους ζωὴ, ἔψαχναν τὴν ψυχὴ μου ὅπως ψάχνουμε ἓνα φῶρεμα σὲς πιὸ ἀπόκρυφες πτυχές του. Τὸ μυστικό μου ἦταν μέσα στὰ χεῖριά της, καὶ τὸ ξεφύλλιζε ὅπως ξεφυλλίζομε ἓνα τριαντάφυλλο. Καὶ ὅμως ἐνοιωθᾶ μέσα της μιὰ καλωσύνη μαζί μὲ τὴν ἀπελπισία της. Καὶ μοῦ φαινόταν πὼς ἡ καρδιά της τότε ἦταν κλεισμένη σὰν κόμπος, τότε ἀνοίγε σὰν λουλούδι,

καὶ πὼς ἤθελε νὰ πεθάνη, καὶ πάλι πὼς τρελὰ ἀγκάλιαζε τὴ ζωὴ... [Διακοπή].

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, μὲ δισταγμό — Λέτε νὰ εἶναι βεβαία;

ΛΕΥΚΗ — Εἶναι βεβαία. [Διακοπή]. Κ' ἐκεῖνος; Δὲν φοβάσθε πὼς κ' ἐκεῖνος ἔχει κάποια ὑποψία;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — "Ω, ὄχι, τίποτε δὲν ὑποπτεύει. Εἶμαι βέβαιος...

ΛΕΥΚΗ — Μὰ, αὐτὴ ἡ ὄψη του ἡ παραξενι, ἡ μελαγχολία του ἡ μυστικὴ, ἡ ἀγρία σχεδόν, ὁ τρόπος του πρὸς ἐμένα... Εἶναι φορὲς πού με κυττάζει μὲ μάτια, πού δὲν ἠμπορῶ νὰ τὰ ἀντικρύσω. "Οταν τὸν πλησιάζω, ὅταν τοῦ πιάνω τὰ χεῖριά, μοῦ φαίνεται κάποτε πὼς ἓνα του βίαιο συναίσθημα θέλει νὰ με διώξῃ, μακρὰ...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Ἐχετε λάθος, Λευκή. Τίποτε δὲν ὑποπτεύει. Ἡ ἀρρώστεια τοῦ δίνει αὐτὴ τὴν ταραχή.

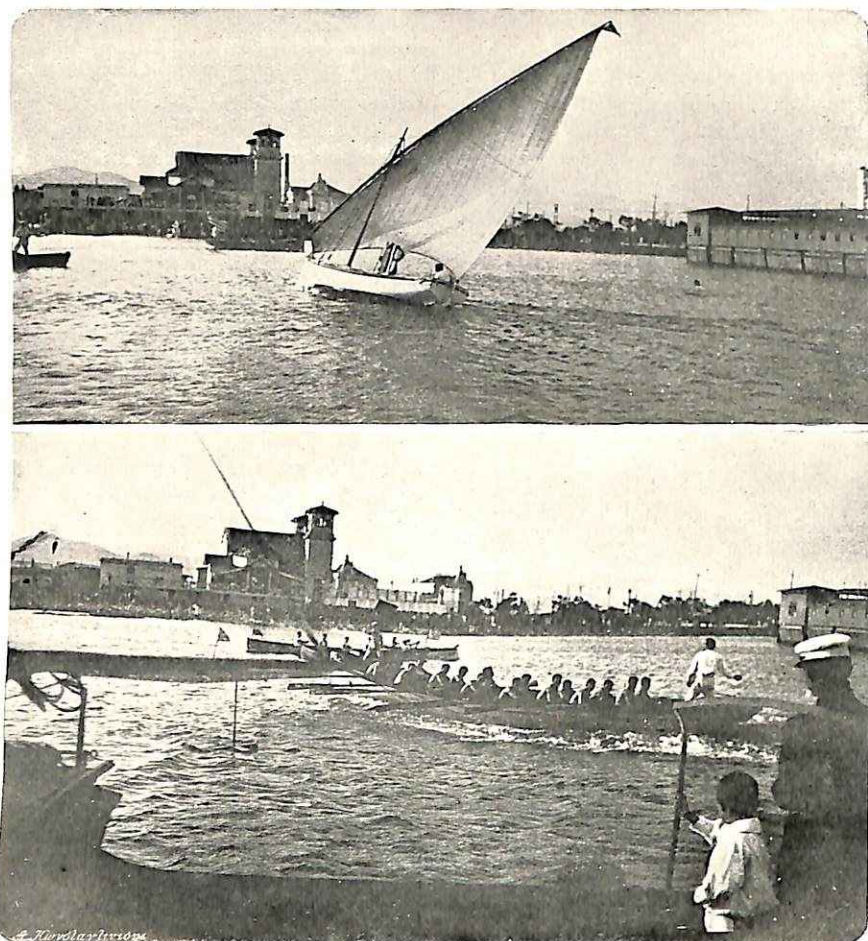
ΛΕΥΚΗ — Ἡ ἀρρώστεια! Καὶ σεῖς λοιπόν νομίζετε πὼς εἶναι ἀρρωστος;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Τὰ νεῦρα του ἐλύγισαν ἀπὸ τὸ πολὺ καὶ δυνατὸ τέντωμα. Τὸ πνεῦμα του τὸ καταπονεμένο, πρέπει πὼς τὸ βασανίζουν μαῦρα φαντάσματα. Βέβαια κάτι ἀνεξήγητο εἶναι μέσα του... Θὰ μιλήσῃ ὅμως, θὰ μοῦ πῇ γιὰ τὸ φάντασμα πού τὸν κυνηγᾷ, θὰ μοῦ φανερώσῃ τὸ φόβο του. Ἐτσι ἡσυχᾶ-ἡσυχᾶ δὲν θ' ἀνοίγῃ τοὺς τάφους καὶ ν' ἀντικρύξῃ τὰ πρόσωπα τῶν νεκρῶν. Καὶ τί νεκρῶν! [Διακοπή]. Θὰ μοῦ μιλήσῃ... Χθὲς τὸ βράδυ ἦταν ἑτοιμος νὰ μιλήσῃ... Θὰ πᾶω ἀπόψε νὰ τὸν ἰδῶ. Δὲν ξέρετε πού ἐπῆγε;

ΛΕΥΚΗ — "Οχι. Ἴσως στὴν πηγὴ Περσεΐα. Ἐκεῖ πηγαίνει σὰν θέλῃ νὰ μείνῃ μόνος... Τὸ νερό! τὸ νερό! Εἶναι ἄλλο στὸν κόσμο, ἀγαπημένο σὰν τὸ νερό; Ἐδῶ, καθεὶ εἶναι ξεραμένο. Παντοῦ δίψα... Ἐκεῖ εἶναι τὸ μόνο καταφύγιο: ἐκεῖ, ὁ θόρυβος τοῦ νεροῦ πρᾶννε, πρᾶννε τὴ σκέψι. [Ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸ τραπέζι καὶ πηγαίνει πρὸς τὸν ἐξώστη σιγανά, σὰν ἀπελπισμένη]. Εἶναι ἄλλο σὰν τὸ νερό; Πόσον καιρὸ ἔχω νὰ ἰδῶ ἓνα ποτάμι νὰ τρέχῃ σὲ πράσινο λιβάδι, μιὰ λίμνη σκιασμένη ἀπὸ δέντρα, ἓνα καταρράκτη πού ν' ἀσπρίζουν κατὰλευκα τὰ νερά του...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, τὴν σταματᾷ καὶ τῆς πιάνει τὰ χεῖριά, χλωμὸς ἀπὸ τὸν πόθο — "Α, ἔμορφη, ἔμορφη καὶ ἀληθινὰ γλυκεῖα καὶ δολόδροση σὰν νερὸ τρεχάμενο, σὰν πηγὴ πού ξεδιψάει... "Ολη ἡ ἔμορφιά σας, ἂ! μοῦ φαίνεται πὼς ὅλη ἡ ἔμορφιά σας χύνεται σὲς αἰσθήσεις μου σὰν νερὸ ζωντανό, σὰν νερὸ πού πᾶλλεται καὶ τρέμει...

ΛΕΥΚΗ, σὰν τρελή — Ἀφήστε με, ἀφήστε με, Ἀλέξανδρε!

Ἀγῶνες Ιστιοπλοίας Ν. Φαλήρου. Ἡ νικήτρια λέμβος. — Ἀγῶνες λεμβοδρομίας. Ἡ νικήτρια λέμβος τοῦ θωρηκτοῦ «Υδρα»

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, μέ ὀρμή — Νοιώθω μέσα στίς φλέβες σας, μέσα στὰ μαλλιά σας, νοιώθω τὴν ἀγάπη πὺν ἔρχεται, πὺν ἔρχεται. Τὴν βλέπω κάτω ἀπὸ τὰ βλέφαρά σας πὺν ἀνεβαίνει... Νοιώθω κάτω ἀπὸ τὰ βλέφαρά σας τὸ ἄρωμα τῶν δακρῶν... Ὅλο τὸ πρόσωπό σας γλωμιάζει μέσα μου... Εἰσθε ὅλη μέσα μου, σὰν ἓνα ὕγρὸ πὺν τὸ ἔχω πῆ... [Σκύβει νὰ φιλήσῃ τὰ χεῖλη τῆς παρθένου. Ἐκεῖνη πετιέται πρὸς τὰ ὀπίσω, τρελὴ, καὶ μόλις πνίγει μὴ φωνή. Μένουν ἔτσι ταραγμένοι, ἀνίκανοὶ νὰ μιλήσουν].

ΔΕΥΚΗ, φοβισμένη — Ἀκούστε!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Τί;

ΔΕΥΚΗ — Αὐτὴ τὴ φωνή! [Λίγες στιγμὲς ἀκροάζονται]. Εἶναι ἡ φωνή τῆς! Εἶναι ἡ φωνή τῆς! Σὰς ζητεῖ, νά, σὰς ζητεῖ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Μὴ φοβᾶσθε, μὴ φοβᾶσθε.

ΔΕΥΚΗ — Ὅλα τὰ γνωρίζει. Ὅλα τὰ βλέπει. Τίποτε δὲν ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ τῆς κρύψῃ... Μόλις πατήσῃ τὸ κατώφλιο, θ' ἀκούσῃ τοὺς παλμούς μας. Δὲν ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ τῆς κρύψῃ...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, μελαγχολικά — Δὲν πρέπει νὰ κρύψωμε τίποτε ἀπ' τὴν ψυχὴ ἐκείνης, πὺν εἶναι ἱκανὴ ν' ἀκούσῃ τὴν ἀλήθεια.

ΔΕΥΚΗ — Καὶ ὁ πόνος, καὶ ὁ πόνος...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, μέ βαθύτερη μελαγχολία — Εἶναι σκλάβος τοῦ πόνου. Δὲν ἔχομε δικαίωμα, τίποτε νὰ κάνωμε γιὰ νὰ τὴν ἐλευθερώσωμε. Ζῇ σὲ ἄλλῃ ζωῇ.

ΔΕΥΚΗ — Σὲ ἄλλῃ ζωῇ! [Σκύβει τὸ κεφάλι καὶ πηγαίνει πρὸς τὴ θύρα].

ΣΚΗΝΗ Β'

Ἡ ΑΝΝΑ ὀδηγομένη ἀπὸ τὴν ΤΡΟΦΟΝ, φαίνεται στὸ κατώφλιο. Ὅλη ἡ ὄψη τῆς ἐκφράζει θλίψη, ἐξαιρετικὰ ἡρεμὴ.

ΑΝΝΑ — Λευκή!

ΔΕΥΚΗ, τὴν πιάνει ἀπὸ τὸ χέρι — Ἐδῶ εἶμαι, κοντὰ σας.

ΑΝΝΑ — Πήγαινε, πήγαινε, βάβω. [Ἡ τροφὸς φεύγει. Ἡ Λευκὴ ὀδηγεῖ τὴν τυφλὴ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρο]. Ἀλέξανδρε!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Ἐδῶ εἶμαι, Ἀννα. [Ἡ τυφλὴ ἀπλύνει τὸ χέρι κ' ἐκείνος τὸ πιάνει. Καὶ μένει μεταξύ τους λίγες στιγμὲς σιωπηλὴ. Ἐπειτα ἀφίνει τὸ χέρι του καὶ σέρνει σιμὰ τῆς τὴ Λευκὴ].

ΑΝΝΑ — Φίλησέ με, Λευκή. [Τὴν φιλεῖ στὸ στόμα]. Μοῦ φαίνεται πὺν πέρασε καιρὸς καὶ καιρὸς πὺν δὲν εἶσαι κοντὰ μου... Τί ἔκαμες; [Ἡ Λευκὴ ξαφνιασμένη διστάζει ν' ἀπαντήσῃ]. Τί ἔκαμες;

ΔΕΥΚΗ, μέ φωνὴ ὅχι σταθερά — Ἐμεινὰ ἐδῶ ὅλη σχεδὸν τὴν ἡμέρα, βοιθῶντας τὸν ἀδελφό μου. [Ὁ Ἀλέξανδρος πηγαίνει στὸν ἐξώστη καὶ ἀκουμπᾷ στὰ κάγκελα, κυττάζοντας πρὸς τὴν πεδιάδα].

ΑΝΝΑ — Ἐδῶ εἶναι ἡ αἶθουσα τῶν θησαυρῶν;

ΔΕΥΚΗ — Ναί, ἡ αἶθουσα τῶν θησαυρῶν.

ΑΝΝΑ — Καὶ τῶν νεκρῶν;

ΔΕΥΚΗ — Καὶ τῶν νεκρῶν.

ΑΝΝΑ — Ποῦ εἶναι ἡ στάχτη τῶν νεκρῶν;

ΔΕΥΚΗ — Ἐκεῖ, μέσ' στὰ δοχεῖα τὰ χάλκινα.

ΑΝΝΑ — Πήγαινε με. Ἦθελα νὰ τὰ γγίξω.

ΔΕΥΚΗ, τὴν ὀδηγεῖ — Ἐδῶ εἶναι τῆς Κασάνδρας ἡ τέφρα. Ἐδῶ ἡ τέφρα τοῦ βασιλέως.

ΑΝΝΑ, μέ χαμηλὴ φωνή — Ἡ Κασάνδρα! Κ' ἐκεῖνη ἔβλεπε... ἔβλεπε πάντα γύρω τῆς τὴ δυστυχία καὶ τὸ θάνατο... [Σκύβει ἐπάνω στὸ δοχεῖο, παίρνει μὴ φύχτα στάχτη καὶ τὴν ἀφίνει, νὰ χυθῇ μέσα ἀπὸ τὰ δάχτυλά τῆς]. Τί μαλακὴ πὺν εἶναι ἡ τέφρα τῆς. Σὰν ἄμιος τῆς θάλασσας τρέχει μέσα στὰ δάχτυλα... Ἐδιάβαζες ἐχθρὲς τὰ λόγια τῆς, Ἀλέξανδρε. Μέσα σὲ τόσες φοβερὲς κραυγές, ἦταν μερικοὶ ἀναστεναγμοὶ τόσο ἡρεμοὶ καὶ θλιβεροί. Οἱ γέροντες τὴν ὀνόμαζαν ἀηδὸν. Τί ἔλεγε λοιπὸν ὅταν θυμότανε τὸ ἔμορφο ποτάμι τῆς πατρίδας τῆς; Καὶ ὅταν οἱ γέροντες τὴν ρωτοῦσαν γιὰ τὸν ἔρωτα τοῦ Θεοῦ; Δὲ θυμᾶσαι;

ΔΕΥΚΗ — Δὲ σὰς ἀκουσε, Ἀννα.

ΑΝΝΑ — Δὲ μ' ἀκουσε;

ΔΕΥΚΗ — Εἶναι στὸν ἐξώστη.

ΑΝΝΑ — Ἀ, εἶναι στὸν ἐξώστη...

ΔΕΥΚΗ, στρέφεται πρὸς τὸν ἐξώστη — Κυττάζει τὴ δύσι. Μὴ δύσις, θαῦμα. Πίσω ἀπὸ τὸ Ἀρτεμῖς ὅλος ὁ οὐρανὸς φλέγεται. Ἡ κορυφὴ τῆς Ἀράχνης καίεται σὰν λαμπάδα. Ὡς ἐδῶ φθάνει τὸ ἀντιφάγγισμα καὶ πέφτει ἀπάνω στὸ χρυσάφι.

ΑΝΝΑ — Πάρε με κοντὰ στὰ χρυσάφια.

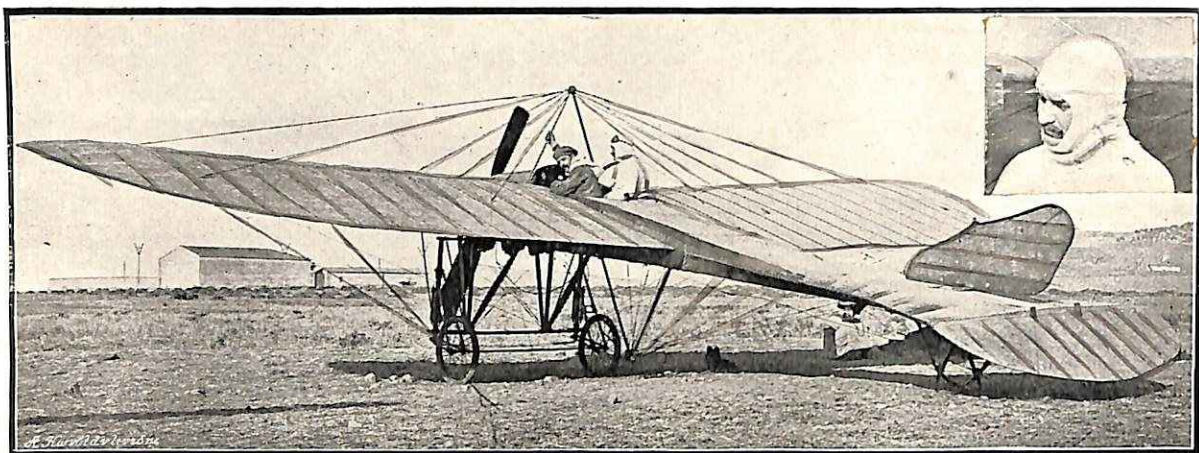
ΔΕΥΚΗ, τὴν ὀδηγεῖ κοντὰ σ' ἓνα τραπέζι — Ἐδῶ εἶναι τὰ λείψανα τῆς Κασάνδρας.

ΑΝΝΑ, τὰ ἐγγίξει — Ἡ μάσκα τῆς εἶναι ἐδῶ;

ΔΕΥΚΗ, ὀδηγεῖ τὰ χεῖρα τῆς Ἀννας — Νά, ἐδῶ.

Ἀγῶνες λεμβοδρομίας Ν. Φαλήρου. Εἰς τὴν πρώτην εἰκόνα ἡ νικήτρια λέμβος τοῦ Ναυτικοῦ Ὀμίλου Ν. Φαλήρου. Ἀγῶνες κολυμβητικῆς. Νικητὴς Παῦλος Παυλίδης τοῦ Ἐθνικοῦ Συλλόγου

Τὸ ἀεροπλάνον τοῦ κ. Καραμανλᾶκη

ANNA, ψάχνει τὴ χρυσή μάσκα — Τί στόμα μεγάλο! Ἡ φοβερὴ ἐργασία τῆς μάντισσας τὸ εἶχε πλατύνει. Αἰώνια: κραυγές, κατάρες, μυρολόγια. Φαντάζεσαι τὸ στόμα τῆς σιωπηλῆς; Τί σχῆμα θὰ εἶχαν κλεισμένα τὰ χεῖλη τῆς τὰ ὀδυνηρά; Τί τρομάρα ὅταν σωπαίνει, ὅταν τὸ πνεῦμα βάνει μιὰ παῦλα στὰ μαντικά τῆς λόγια! Ἀπόψε, Λευκή, θὰ μοῦ ξαναδιαβάσης τὸ διάλογο τῶν γερόντων καὶ τῆς Κασάνδρας. Δὲ θυμᾶσαι τὰ λόγια τῆς, ὅταν μιλεῖ γιὰ τὸν Θεὸ πὺν τὴν ἀγάπησε, καὶ ὁ χορὸς τῶν γερόντων τὴν ρωτᾷ ἂν ὑποτάχθηκε στὸν Θεό; Τὴν βλέπω κατακόκκινη ἀπὸ ντροπὴ, τὴ στιγμή ἐκείνη... Ἔτσι λέει: «Ὑποσχέθηκα, ὑποσχέθηκα...» Δὲ θυμᾶσαι τὰ λόγια τῆς;

ΛΕΥΚΗ, μεγαλύνει ἡ ταραχὴ τῆς ὁλοένα — Ὁχι, Ἄννα. Ἀπόψε θὰ σᾶς διαβάσω...

ANNA — «Ὑποσχέθηκα, μὰ τὸν ἐγέλασα», λέγει. Ἐγέλασε τὸν Θεό, κ' ἐκεῖνος ἐκδικήθηκε. Κανεὶς πιά δὲν ἐπίστευε τὰ λόγια τῆς. Ἦταν μόνη, στὴν κορυφὴ ἑνὸς πύργου, μόνη μὲ τὴν ἀλήθεια τῆς. [Διακοπὴ. Ἐξακολουθεῖ νὰ ψάχνῃ τὰ λείψανα]. Τὴν ἀγαπᾷς καὶ σύ, ὅπως ὁ Ἀλέξανδρος, τὸ ἀηδόνι αὐτό;

ΛΕΥΚΗ — Εἶναι σκληρὴ ἡ μοῖρα τῆς. Ἐμαρτύρησε.

ANNA — Ἦτον πολὺ ὥραία ἦταν ὅμοια μὲ τὴν Ἀφροδίτη. Ὁ Λεονάρδος εἶδε τὸ πρόσωπό τῆς κάτω ἀπὸ τὴ χρυσή μάσκα. Παραδόξο: μοῦ φαίνεται σὰν νὰ τὸ εἶδα καὶ ἐγώ... Τί χρώμα λές νὰ εἶχαν τὰ μάτια τῆς;

ΛΕΥΚΗ — Μαῦρα ἴσως.

ANNA — Δὲν ἦταν, μὰ φαινότανε μαῦρα, γιατί μέσα στὴ μανία τὴ μαντικὴ μεγάλωναν οἱ

κόρες τῶν ματιῶν τῆς καὶ σκέπαζαν ὅλη τὴν ἰριδα. Σὰν ἦταν ἥρεμη κ' ἐσκοῦπιζε τοὺς ἀφροὺς ἀπὸ τὰ γλωμιασμένα χεῖλη τῆς, τὰ μάτια τῆς θὰ εἶχαν τὴ γλυκεῖα μελαγχολία τῆς βιολέττας. Ἔτσι θὰ ἦταν πρὶν κλείσουν γιὰ πάντα. Θυμᾶσαι, Λευκή, τὰ τελευταῖα λόγια τῆς;

ΛΕΥΚΗ — Ἀπόψε, Ἄννα, θὰ σᾶς διαβάσω...

ANNA — Μιλεῖ γιὰ μιὰ σκιά πὺν περὶ πάνω ἀπ' ὅλα τὰ πράγματα καὶ γιὰ ἓνα ὑγρὸ σφουγγάρι πὺν σβύνει κάθε ἴχνος. Θυμᾶσαι; «Καὶ τότε, λέγει, τότε ἐστέναξα περισσότερο παρὰ ποτέ». Εἶναι τὰ τελευταῖα λόγια τῆς. [Διακοπὴ. Κρατεῖ στὰ χεῖριά τῆς μιὰ χρυσή ζυγαριά]. Ἀκουσε!

ΛΕΥΚΗ — Εἶναι τὰ γεράκια πὺν κραζοῦν στὸ βουνό, τὴν Εὐβοία.

ANNA — Πῶς κραζοῦν ἀπόψε!

ΛΕΥΚΗ — Ὅταν εἶναι φλογισμένη ἡ ἀτμοσφαῖρα, ἔτσι δυνατὰ κραζοῦν.

ANNA — Γιατί κραζοῦν; Ἦθελα, ὅπως ἡ μάντισσα, νὰ καταλαβαίνω τὴ φωνὴ τῶν πουλιῶν. Δὲν ἐγνώριζα τὸ ἐπεισόδιον αὐτὸ τῆς παιδικῆς τῆς ἡλικίας πὺν μοῦ διηγήθηκε ὁ Ἀλέξανδρος. Τὴν ἄφησαν μιὰ νύχτα στὸν ναὸ τοῦ Ἀπόλλωνος. Καὶ τὸ πρῶτὴ τὴν βρῆκαν ξαπλωμένη στὰ μάρμαρα, καὶ ἓνα φρεῖδι, τυλιγμένο γύρω τῆς, τῆς ἐγλυφε τ' αὐτιά. Ἀπὸ τότε καταλάβαινε κάθε φωνὴ πὺν ἀκούεται στὸν αἆρα. Θὰ μπορούσε τώρα νὰ καταλάβῃ καὶ τῶν γερακιῶν τὶς κραυγές...

ΛΕΥΚΗ, λησμονημένη σχεδόν — Εἶναι χαρᾶς κραυγές! Χαρᾶς κραυγές! Νὰ βλέπατε, τί ὥραία καὶ περήφανα πλάσματα. Εἶναι γεμάτα ζωὴ, πλημμυρισμένα ἀπὸ ζωὴ. Εἶναι πᾶντοπλα μὲ ζωὴ. Ἔχουν τὰ χρώματα τοῦ βράχου, οἱ φτε-

ροῦγες μαυριδερές, τὸ σῶμα κοκκινωπό, ἄσπρο τὸ στῆθος, τὸ κεφάλι σταχτί. Τί χαριτωμένο καὶ ἄγριο κεφάλι. Ἀστράφτουν δυὸ μαῦρες κόρες μέσα στὸ στρογγυλὸ καὶ κίτρινο κύκλο. Προχθές, τὴν ὥρα πὺν τὰ κύτταζα νὰ πετοῦν, ἓνας ἀπὸ τοὺς φύλακας ἐτύπησε ἓνα κατάστηθα μὲ τὸ τουφέκι. Ἔπεσε στὰ πόδια μου καὶ τὸ πῆρα. Ἦτον μισοσκοτωμένο καὶ ὅμως ἔκανε νὰ μ' ἀρπάξῃ τὸ χέρι. Τὸ αἷμα ἔτρεχε ἀπὸ τὸ στόμα του καὶ τὸ πνιγε. Λὲς καὶ ἄκουες λυγμοὺς τὴ στιγμή πὺν ἐτάραζε. Ἔσβησαν τὰ μάτια, μαζεύτηκαν τὰ νύχια κ' ἐγείρε στὸ στῆθος τὸ μικρὸ του κεφάλι. Ἀκόμα ἓνας λυγμὸς ματωμένος. Ἦταν ὁ τελευταῖος. Κρατοῦσα τώρα στὰ χεῖριά μου ἓνα κουρέλι... Μιὰ ζωὴ τόσο ἐλεύθερη καὶ τόσο ὀρμητικὴ εἶχε ζήσει μέσα στὸν οὐρανό.

ANNA — Πῶς μιλεῖς γιὰ τὴ ζωὴ, καὶ πῶς μιλεῖς γιὰ τὸ θάνατο, Λευκή! [Διακοπὴ]. Ὁ Ἀλέξανδρος εἶναι στὸν ἐξώστη;

ΛΕΥΚΗ — Ναί.

ANNA — Τί κάνει;

ΛΕΥΚΗ — Κυττάζει ἔξω. [Διακοπὴ].

ANNA — Τί εἶναι αὐτὸ πὺν κρατῶ στὰ χεῖριά μου;

ΛΕΥΚΗ — Ζυγαριά!

ANNA — Ἄ, ζυγαριά! [Ἀγγίζει τοὺς δύο δίσκους]. Ἦταν ἐπάνω στὸ στῆθος τῆς νεκρῆς βασιλοπούλας;

ΛΕΥΚΗ — Ναί, στὸ στῆθος τῆς.

ANNA — Γιὰ νὰ σταθμίξῃ τὶς τύχες. Μὰ δὲν εἶναι σωστή, αἱ; Δὲν εἶναι σωστή. Μοῦ φαίνεται πῶς γέρνει ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος.

ΛΕΥΚΗ — Ναί, λείπει μιὰ ἀπ' τὶς χρυσὲς ταινίες πὺν κρατοῦν τὸ δίσκο.

ANNA — Ἀπὸ πὺν μέρος;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, πλησιάζει — Νά, ἔρχεται ὁ Λεονάρδος.

ΛΕΥΚΗ — Ἀπὸ πὺν;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Ἀπὸ τὴν πηγὴ Περσεΐα.

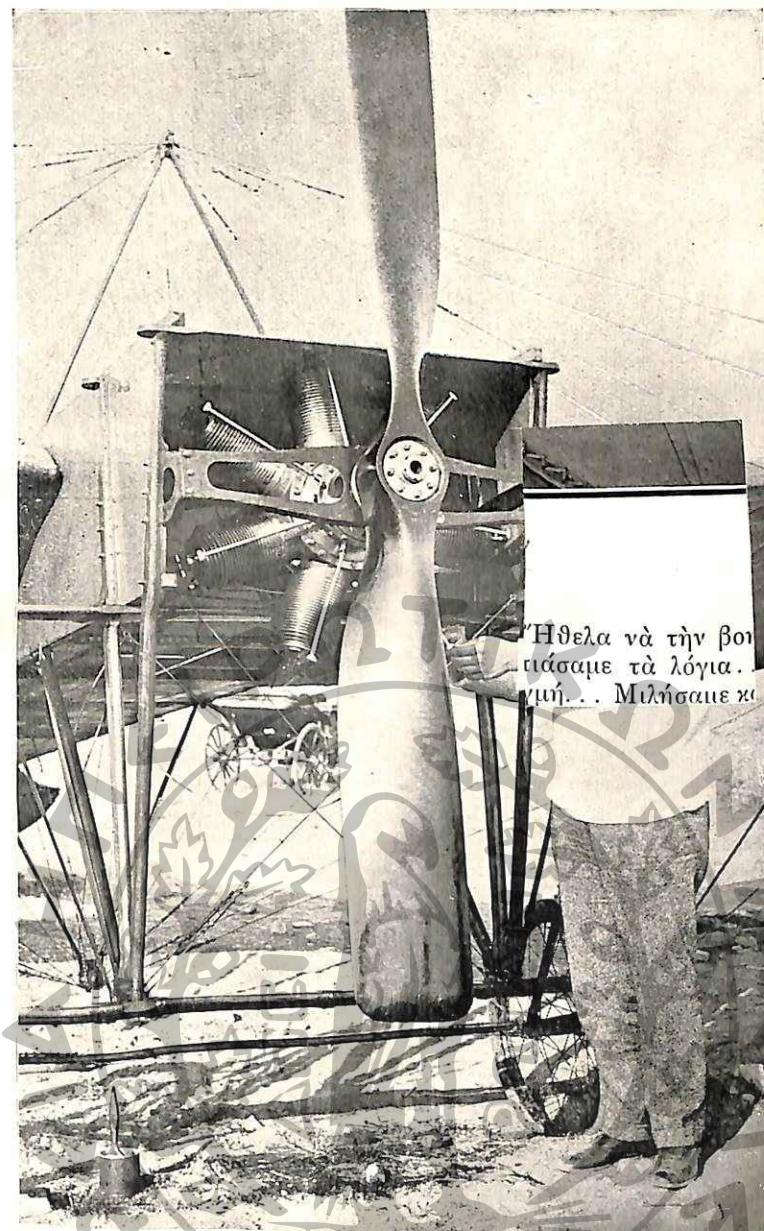
ANNA, ἀκουμπᾷ τὴ ζυγαριά — Θέλεις νὰ πᾶμε στὴν πηγὴ, Λευκή; Θὲς νὰ μὲ οδηγήσῃς; Θὰ καθίσουμε λίγο στὴν πέτρα, κοντὰ στὴν πηγὴ, ν' ἀναπνεύ-

σωμε δυόσμο καὶ μυρτιά. Κάνουν πολὺ καλὸ. ΛΕΥΚΗ — Πηγαίνουμε, Ἄννα. Πιάστε τὸ χέρι μου. [Τῆς δίνει τὸ χέρι].

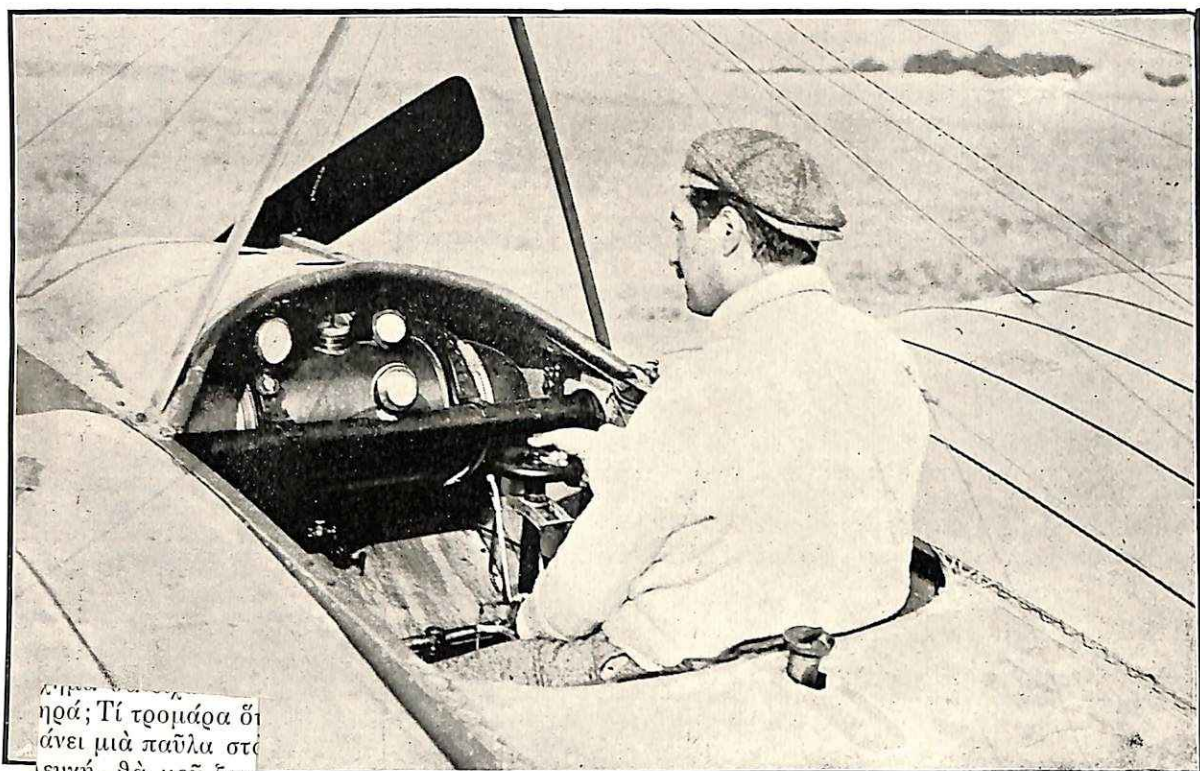
ΣΚΗΝΗ Γ'

Μπαίνει ὁ ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ καὶ κυττάζει ὅλους μὲ βλέμμα φωτεινὸ καὶ ἀνήσυχο. Ἡ ὄψη του δείχνει ἀκατάπαυτη ἀνησυχία καὶ πάλι ἐσωτερικὴ.

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ — Ἄ, ἐδῶ εἴσθε, Ἄννα... [Πηγαίνει πρὸς τὴν τυφλὴ μὲ κίνημα στοργῆς].

Ὁ κ. Καραμανλᾶκης ἐπιθεωρεῖ τὴν μηχανὴν τοῦ πρὶν πετάξῃ

Ἡ θέσις τοῦ ἀεροπόρου (Καραμανλάκης) εἰς τὸ ἀεροπλάνον του

Ὁ κ. Καραμανλάκης καὶ ὁ μηχανικὸς του κ. Ντουσέ εἰς τὸ ἀεροπλάνον

...ηρά; Τί τρομάρα δὲ
...άνει μιά παῦλα στὴ
...λευκή, θὰ μοῦ ξαν
...ερόντων καὶ τῆς
...όγια της, ὅταν μ
...γάπησε, καὶ ὁ χορ
...ὶν ὑποτάχθηκε στὸν
...νη ἀπὸ ντροπὴ, ἀπὸ τὴν πηγὴ;
...έει: «Υποσχέθηκα, ἀπ' ἐκεῖ ἔρχομαι... Πη
...γαίνω σχεδὸν κάθε μέρα, τὸ ἡλιόγευμα. Τὴν
...ώρα αὐτὴ μυρίζει ἡ μυρτιά δυνατὰ σὰν τὸ λι
...βάνι καὶ φέρνει σὰν νάρκη. Ἀπόψε ἔχει πολὺ
...δυνατὴ μυρωδιά. Λὲς καὶ εἶναι χυμένη ἀπάνω
...στὸ νερό. Ὅταν ἦπια, μοῦ φάνηκε πὼς τὸ νερὸ
...εἶχε τὴ γεῦσι της.

ANNA — Ἀκουσες, Λευκή;
ΔΕΥΚΗ — Θέλετε νὰ πηγαίνουμε; Πιάστε τὸ
χέρι μου.

ANNA, πιάνει τὸ μπράτσο τῆς Λευκῆς — Ἐμεῖς
πηγαίνομε στὴν πηγὴ... Βασίλειψε ὁ ἥλιος, Ἀλέ
ξανδρε;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ἀπὸ τὸ κατῶφλι τοῦ μπαλκονιοῦ —
Ναί, βασίλειψε.

ANNA, — Δὲν εἶναι πειὰ φῶς;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Φέγγει λίγο ἀκόμα.

ANNA — Γι' αὐτὸ κρᾶζουν τὰ γεράκια.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Πάντα ἀργὰ κρᾶζουν, ὥς ποῦ
νὰ βγοῦν τὰ πρῶτα ἄστρα.

ANNA — Πηγαίνομε. [Φεύγει μετὰ τὴ Λευκὴ].

ΣΚΗΝΗ Δ'

Ὁ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ μένει κοντὰ στὸν ἐξώστη, ἀκουμπι
σμένος μετὰ τὴ ράχη σὲ μιὰ παραστάδα, κυττάζοντας
ὀλοένα πρὸς τὴν ἐξοχὴ. Ὁ ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ παρακολου
θεῖ μετὰ μάτια ἕως ἔξω ἀπ' τὸ κατῶφλι τῆς ΔΕΥΚΗΣ
ποῦ ὁδηγεῖ τὴν τυφλή.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Τί εἶναι ἡ φωτιὰ ἐκεῖνη, κάτω,
στὴν κορυφὴ τῆς Λάρισσας; Κύτταξε! δυό, τρεῖς
φωτιές... Καὶ ἄλλη μιὰ ἀκόμα στὸ Λύκωνα.
Βλέπεις; Βλέπεις τὶς κολόνες τοῦ καπνοῦ; Λὲς
καὶ εἶναι ἀκίνητες. Καθόλου δὲ φυσᾷ. Τί ἀτέ
λειωτη γαλήνη! Εἶναι ἀπ' τὶς πιὸ ἔμορφες καὶ
τὶς πιὸ μεγαλοφάνταστες βραδεῖες ποῦ ἔχω ἰδῆ.
[Ὁ ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ πλησιάζει τὸν φίλο του, βάνει τὸ χέρι
στὸν ὦμο του μετὰ ἀδελφικὴν ἀγάπην καὶ μένει σιωπηλός].
Κύτταξε τὸ χρώμα καὶ τὸ περίγραμμα τῶν βου
τῶν πάνω στὸν οὐρανό! Κάθε φορὰ ποῦ τὰ
κυττάζω, τὸ βράδυ, αἰσθάνομαι λατρεία πρὸς
τὴν θεϊότητά τους. Σὲ κανένα μέρος τῆς γῆς
δὲν αἰσθάνεσαι, ὅπως ἐδῶ, αὐτὸ τὸ θεῖκό ποῦ
δίνει ἡ θέα τῶν μακρυνῶν βουνῶν.

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ, μετὰ φωνὴν ταραγμένην — Ἀλήθεια.

Νὰ προσευχηθῇ κανεὶς στὰ παρθενικά αὐτὰ
βουνά.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Τί καθαρά ποῦ φαίνονται,
ἀπόψε! Λὲς καὶ εἶναι ἀπὸ ζαφεῖρι. Μόνον ἡ
Ἀράχνη εἶναι ἀκόμα λίγο κοκκινωπὴ: πάντα
τελευταία σκοτεινιάζει ἡ κορυφὴ της. Μά, οἱ
φωτιές αὐτές; Πληθαίνουν ὀλοένα πάνω καὶ
κάτω στοὺς λόφους, ἕως τὸν κάμπο... Κύτταξε,
κάτω ἀπ' τὴ Λάρισα, ἓνα στεφάνι. Παράδοξο,
πὼς οἱ κολόνες τοῦ καπνοῦ εἶναι τόσο λευκές.
Θαροεῖς πὼς φωτίζονται ἀπὸ κανένα ἄλλο φῶς,
ἀπὸ ἓνα ἀόρατο φεγγάρι. Κ' ἔχουν κάτι τὸ εὐ
λαβικό. Ἴσως νὰ κομίζουν τὶς δεήσεις τῶν
ἀνθρώπων.

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ — Ἴσως. Οἱ ἄνθρωποι κάνουν
δέησι νὰ βρέξῃ, νὰ ξεδιψάσῃ ἡ γῆ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Εἶναι φοβερὴ αὐτὴ ἡ δόξα,
[Διακοπὴ. Ὁ Λεονάρδος ἀπομακρύνεται, κάνει μερικά
βήματα στὸ δωμάτιο ὅπου ἀρχίζει νὰ σκοτεινιάξῃ. Δὲν
ἔμπορεῖ νὰ κρύψῃ τὴν ταραχὴν του. Πλησιάζει τὸ τρα
πέζι ὅπου τὰ λείψανα τῆς Κασάνδρας. Ὁ φίλος του
ἀνήσυχος τὸν παρακολουθεῖ]. Ἀ, κυττάξεις ἂν τὰ
στολίδια τῆς Κασάνδρας εἶναι καλὰ τοποθετη
μένα... Ἡ Λευκὴ τὰ ἔβανε σὲ τάξιν τὴ στιγμὴ

ποῦ ἦρθα νὰ σὲ ζητήσω. Ἦθελα νὰ τὴν βοη
θήσω... μὰ ἔπειτα... ἐπιάσαμε τὰ λόγια...
πέρασε ἡ ὥρα σὰν μιὰ στιγμή... Μιλήσαμε καὶ
γιὰ σένα, Λεονάρδε.

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ, ταραγμένος — Γιὰ μένα;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Γιὰ σένα, γιὰ τὸ μυστικὸ σου...

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ — Τὸ μυστικὸ μου;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, πλησιάζει τὸν φίλο του καὶ τοῦ πιά
νει τὸ χέρι τρυφερά — Τί ἔχεις; Πές μου, τί ἔχεις;
Γιὰτί τρέμεις ἔτσι;

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ — Δὲν ἠξέρω γιατί τρέμω...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Δὲν εἶμαι πειὰ ὁ ἀδελφός σου;
Ἀπὸ μέρα σὲ μέρα περιμένω νὰ μοῦ μιλήσῃς,
νὰ μοῦ φανερώσῃς τὸν πόνο σου... Δὲν ἔχεις
πειὰ ἐμπιστοσύνη σ' ἐμένα; Δὲν εἶμαι πειὰ ὁ
ἐμπιστός φίλος ποῦ ὅλα θὰ τὰ ξέρῃ;

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ, πνίγει τὴν ἀγωνία του — Ναί, Ἀλέ
ξανδρε, εἶσαι πάντα ὁ φίλος μου... Τί δὲν
χρεωστῶ σ' ἐσένα; Τί ἤμουν πρὶν σὲ γνωρίσω,
πρὶν ἐπικοινωνήσω μετὰ τὴν ψυχὴ σου; Τί ἤμουν;
Ὅλα σοῦ τὰ χρεωστῶ: τὴν ἀποκάλυψιν τῆς
ζωῆς... Ἡ φλόγα σου μοῦ δώκε ζωὴ. Ἐδῶσες
ζωὴ σὲ καθεὶ γύρω μου, ποῦ πρὶν ἦταν πεθα

ΘΕΑΤΡΟΝ ΚΥΒΕΛΗΣ — Η ΝΟΡΑ, ΚΥΒΕΛΗ ΑΔΡΙΑΝΟΥ

μένο... Τί θά ήταν για μένα όλο αυτό το χου-
σάφι, αν δεν σε είχα γνωρίσει; Ένα άψυχο
μέταλλο. Έσύ, μονάχα έσύ, με βοήθησες ν' α-
νοίξω τὰ μάτια σ' ένα θησαυρό...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Καί τώρα; Τίποτε δὲ μπορῶ
νὰ κάνω γι' αὐτὸ πού σε τυραννῶ;

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ, σάν νὰ σκέπτεται κάτι ἄλλο — Δὲ
ξέρω τί ἔχω, δὲ ξέρω τί ἔχω... Δὲ ξέρω τί μὲ
κάνει νὰ ὑποφέρω...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Καὶμένε! Δυὸ χρόνια τώρα,
δυὸ δλόκληρα χρόνια, σκάβεις, σκάβεις τὴ δι-

ψασμένη αὐτὴ γῆ, στὴ ρίζα τοῦ γυμνοῦ
αὐτοῦ βουνοῦ, βυθισμένος στὴ γοητεία
τῆς νεκρῆς πολιτείας, ὅπου τὰ τρομε-
ρὰ τῆς φαντάσματα στηλόνονται κάθε
στιγμὴ μπροστά σου μέσα στὴν πύρινη
σκόνη... Πῶς μπόρεσαν νὰ μὴ λυ-
γίσουν τὰ νεῦρα σου πολὺ πρὶν. Δυὸ
χρόνια ἀναπνέεις τὴ φρονικὴ ἀπόπνοια
τῶν τάφων, καὶ ἔζησες μὲ τὴ φρούκη
τῆς πιδ τραγικῆς μοίρας πού κατάπιε
μιὰν ἀνθρώπινη γενεά. Πῶς ἠμπόρεσες
ν' ἀνθῆξῃς; Πῶς δὲ φοβήθηκες μὴν
τρολαθῇς; Μοιάζεις μὲ ἀνθρωπο πού
ἤπιε φαρμάκι. Εἶναι φορὲς πού τὰ
μάτια σου εἶναι μάτια τρελοῦ...

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ — Ναί, ἀλήθεια, φαρ-
μάκι ἔχω πιωμένα...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Γιατί δὲν ἤθελες νὰ
μ' ἀκούσης; Ὅταν μὲ κάλεσες, ὅταν
ἦρθα ἐδῶ, ἦσουν πιά ποτισμένος μὲ
τὸν δλέθριο πυρετό... Ἐνοίωσα τὸν
κίνδυνο... Καὶ ἤθελα νὰ σὲ πάρω μα-
κριὰ ἀπὸ ὅδω. Θυμάσαι; Νὰ περά-
σωμε τὴν ἀνοιξὶ στὴ Ζάκυνθο, στὸ
ἀκρογιάλι, ὅχι πολὺ μακριὰ. Μὰ τώρα
πρέπει νὰ φύγωμε χωρὶς χρονοτριβή.
Νὰ ζήσωμε στὴ θάλασσα, στὰ δάση,
στὴν πρασινάδα... Νὰ κοιμηθῇς πάνω
στὴν πράσινη γῆ, χωμένος στὴ γλῶση,
καὶ ἔτσι νὰ χύσης μέσα σου σιγά-σιγά
καινούρια ζωή...

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ — Ναί, ναί, ἔχεις δίκαιο.
Νὰ φύγωμε... νὰ πᾶμε μακριὰ. Ποῦ;...
Ποῦ;... Κ' ἐκείνη μαζί, ἡ ἀδελφή μου,
ἡ Λευκή... νᾶρθῃ κι' αὐτή... νᾶρθῃ
μαζί κι' αὐτή...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, σκεπτικὸς καὶ δισταζών —
Κ' ἐκείνη νᾶρθῃ... Δὲ νομίζεις πὼς
κι' αὐτὴ εἶναι καταπονεμένη, κι' ἔχει
ἀνάγκη ν' ἀνασάνῃ, νὰ ζήσῃ; Λυπᾶται
γιὰ σένα, κλαίει γιὰ σένα.

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ — Κλαίει; κλαίει;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Φοβᾶται πὼς δὲ τὴν
ἀγαπᾷς πειά, πὼς δὲ τῆς ἔχεις πειὰ τὴ στοργή
πού τῆς εἶχες...

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ, κατάχλωμος καὶ μὲ πόνο — Τὴ
στοργή... πού τῆς εἶχα. Καὶ κλαίει; κλαίει;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, τοῦ πιάνει πάλι τὰ χέρια, μὲ βία
σχεδόν — Μὰ τί ἔχεις λοιπόν; Τί ἔχεις; Γιατί
τρέμεις ἔτσι;

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ, ἀπελπισμένα — Ἀχ! ἂν μποροῦ-
σες νὰ μὲ σώσης!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Εἶναι χρέος μου, καὶ θέλω νὰ
σὲ σώσω, Λεονάρδε.

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ — Δὲν ἠμπορεῖς, δὲν ἠμπορεῖς...
Εἶμαι χαμένος. [Κάνει μερικὰ βήματα στὸ δωμάτιο,
ἀπελπισμένος· πηγαίνει πρὸς τὸν ἐξώστη· ἔπειτα πρὸς
τὴ θύρα καὶ τὴν κλείνει. Ἐπιστρέφει πρὸς τὸν Ἀλέ-
ξανδρο, σάν ἀνθρώπος πού βρίσκεται σὲ στιγμὴ μανίας].
Πῶς νὰ σοῦ πῶ! πῶς νὰ σοῦ πῶ!... Ἀ, εἶναι
φρικτό! φρικτό!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, κατάπληκτος — Λεονάρδε!

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ, πέφτει σ' ἓνα κάθισμα καὶ σφίγγει
τὸ κεφάλι μὲ τὰ χέρια του — Εἶναι φρικτό!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, τοῦ πιάνει πάλι τὰ χέρια καὶ σκύβει
ἀπάνω του — Μίλησε! Μίλησε λοιπόν! Γιατί μὲ
βασανίζεις ἔτσι;

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ — Ναί, θὰ μιλήσω, θὰ σοῦ πῶ...
Μὴ μὲ κυττάζῃς τόσο κοντά, μὴ βαστᾷς τὰ χέ-
ρια μου... Κάθῃσε ἐκεῖ... Περίμενε... Νὰ
σκοτεινιάσῃ περισσότερο... Θὰ σοῦ τὸ πῶ...
Πρέπει νὰ σοῦ τὸ πῶ... ἔσένα... μονάχα
ἔσένα... Εἶναι φρικτό...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, κάθεται λίγο μακριὰ καὶ μιλεῖ μὲ

φωνὴ χαμηλή, ἀνήσυχος — Νὰ πού ἐκάθῃσα...
περιμένω... περιμένω... Εἶσαι στὸ σκοτάδι...
Σχεδὸν δὲ σε βλέπω... Μίλησε!

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ — Πῶς νὰ τὸ πῶ; [Διακοπὴ. Εἶναι
καὶ οἱ δυὸ στὰ σκοτεινά, καὶ μόνον φέγγουν τὰ χρυσὰ
ἀντικείμενα. Ὅταν ὁ Λεονάρδος ἀρχίζει νὰ ξαναμιλή-
ῃ τὴ φωνὴ του εἶναι βραχνή καὶ κομμένη. Ὁ Ἀλέξανδρος
ἀκούει ἀκίνητος, σάν νὰ συστέλλεται ὅλον του τὸ εἶναι
ἀπὸ τὸν πόνο]. Ἀ, τὴ γνωρίζεις, τὴ γνωρίζεις...
Ξέρεις τί ἀγαθό, τί τρυφερό, τί ἀγνὸ πλάσμα
εἶναι... ἡ ἀδελφή μου... Ξέρεις, ξέρεις τί ἦταν
γιὰ μένα μέσα στὰ χρόνια τῆς μοναξιάς καὶ τῆς
ἐργασίας μου... Ἦταν τὸ ἄρωμα τῆς ζωῆς μου.
Ἦταν τὸ ξεκούρασμα καὶ ἡ δροσιά, ὁ σύμβουλος
καὶ ἡ παρηγοριά, καὶ τὸ ὄνειρο, καὶ ἡ ποίησις,
καὶ ὅλα... Τὸ ξέρεις, τὸ ξέρεις. [Διακοπὴ]. Ποιὰν
ἄλλη χαρὰ ἐγνώρισαν τὰ νειᾶτά μου; Ποιὰν
ἄλλη γυναῖκα ἀπάντησα στὸ δρόμο μου; Καμιά.
Ἡ καρδιά μου ἦταν ἀτάραχη... Ἡ ζωὴ μου
ἦταν σάν ἓνα τάμα: ἔζησα μόνο μὲ τὴν ἐμορ-

ΘΕΑΤΡΟΝ ΚΥΒΕΛΗΣ: ΝΟΡΑ, ΚΥΒΕΛΗ ΑΔΡΙΑΝΟΥ

ΧΕΛΜΕΡ, Π. ΛΕΩΝ

φία τῶν ἀγαλαμάτων πού ξέθαψα μέσ' ἀπ' τὸ χῶμα... Ἡ ζωὴ μας, πάντα ἀγνή, ἔμοιαζε μὲ προσευχή, στὴ μοναξιά... Ὡ, ἡ μοναξιά!... Πόσα χρόνια, πόσα χρόνια ἐξήσαμε πλάι-πλάι, ἀδελφὸς καὶ ἀδελφή, μονάχοι, μονάχοι κ' εὐτυχισμένοι, σὰν παιδιά... Ἐτρώγα τοὺς καρπούς πού εἶχαν δαγάσει τὰ ἄσπρα τῆς δόντια καὶ ἔπινα νερὸ μέσ' στὸ μικρὸ τῆς τὸ χερσὶ. [Διακοπή]. Μόνοι! πάντα μόνοι μέσ' στὰ δλόφωτα σπία!... Φαντάσου ἕναν ἄνθρωπο πού χωρὶς νὰ τὸ ξέρῃ, πίνει φαρμάκι, ποτίζεται μὲ φίλτρο, καὶ μολυσμένο πού δηλητηριάζει τὸ αἷμα του, πού τοῦ μολύνει τὴ σκέψη, ἔτσι, ξαφνικά, μέσα στὴν ἡρεμία τῆς ζωῆς του, μέσα στῇ; ψυχῆς του τὴ γαλήνη... Φαντάσου, μιὰ τέτοια ἀπίστευτη ἀπονία!... Μιὰ μέρα τῆς ζωῆς σου συνειδημένη, ὅπως τόσες ἄλλες. Μέρα χειμωνιάτικη, φωτεινὴ, καὶ καθάρια σὰν διαμάντι· ὅλα εἶναι γεμάτα ἀπὸ φῶς. Ὅλα τὰ ξεχωρίζεις ἀπὸ κοντὰ ἢ ἀπὸ μακριά. Γυρίζεις ἀπ' τὴν ἐργασία σου, ἀμέριμνα· τίποτε δὲ βλέπεις παραδόξο, οὔτε στὸν ἑαυτὸ σου οὔτε στὰ πράγματα πού εἶναι γύρω σου· τὸ στήθος σου εἶναι ἥρεμο, ἡ ψυχὴ σου ἥρεμη, ἡ ζωὴ σου τρέχει, ὅπως πάντα, τὸ δρόμο τῆς, ἀπὸ τὰ περασμένα πρὸς τὰ ἐμπρός... Ἐρχεσαι στὸ σπῆτι, πού ὅπως ἐχθές, εἶναι γεμάτο ἀπὸ φῶς καὶ ἡσυχία· ἀνοίγεις μιὰ θύρα· μπαίνεις σὲ μιὰ κἀμαρα... καὶ τὴ βλέπεις, αὐτὴ, αὐτὴ, τὴν ἀγνή σου συντροφίσσα. Τὴ βλέπεις ἀποκοιμισμένη στῆς ἐστίας τῇ ζεστασιά, γυμνὰ τὰ μικρά τῆς πόδια. Τὴν κυττάξεις μὲ χαμόγελο. Καὶ τὴν ἴδια στιγμή, μαζί μὲ τὸ χαμόγελο, μιὰ σκέψη ξαφνικὰ ἄθελα σὲ ἀρπάζει· μιὰ σκέψη τρομαχτικὴ, πού ὅλο τὸ εἶναι σου ἀνατριχίζει μὲ φρίκη... Τοῦ κάκου, τοῦ κάκου! Ἡ σκέψη ἐπιμένει, δυναμώνει, μεγάλη σὰν θεριό, σὲ κἀνει σκλάβο τῆς... Ἄ, εἶναι δυνατόν;... Σὲ κυριεύει, σοῦ ποτίζει τὸ αἷμα, ἀπλώνεται σὲ ὅλες σου τίς αἰσθήσεις. Καὶ εἶσαι θῦμα τῆς, ἄθλιο θῦμα, δειλιασμένο. Καὶ ὅλη ἡ ψυχὴ σου, ἡ ψυχὴ σου ἡ ἀγνή, μολύνεται. Ὅλα μέσα σου μολύνονται. Ἄ, ποῖος νὰ τὸ πιστέψῃ; [Σηκώνεται, ἀκούοντας τὸν Ἀλέξανδρο νὰ τρέμῃ μέσ' στὸ σκοτάδι. Ὅλο του τὸ σῶμα ταράζεται σὰν νὰ τὸ βασανίζει πυρετός. Πάει μερικὰ βήματα πρὸς τὸν ἐξώστη, ἔπειτα ἐπιστρέφει νὰ καθίσῃ. Ὁ Ἀλέξανδρος τὸν κυττάζει μὲ δλάνυχτα μάτια]. Φαντάζεσαι τώρα τὴ ζωὴ μου μέσα στὸ σπῆτι αὐτό, μαζί μ' αὐτὴν καὶ μαζί μὲ τὸ θεριό. Ἐδῶ, στὸ σπῆτι τὸ γεμάτο ἀπὸ φῶς ἢ γεμάτο σκοτάδι, μονάχος ἐγὼ καὶ αὐτὴ μονάχη... Μιὰ πάλι ἀπελπιστικὴ, κρυφὴ, χωρὶς διακοπή, χωρὶς καταφύγιο κανένα, νύχτα καὶ μέρα, κάθε λεπτό καὶ κάθε στιγμή, πού γινότανε πιὸ σκληρὴ ἀκόμα ὅσο περισσότερη

στοργὴ μοῦδειγνε τὸ ἄμοιρο αὐτὸ πλάσμα... Καμιά γιαιτρεία: οὔτε ἡ μανιασμένη σχεδὸν ἐργασία, οὔτε ἡ κούραση πού καὶ ζῶο θὰ καταπονοῦσε, οὔτε ἡ ζάλη πού μοῦδιναν ὁ ἥλιος καὶ ἡ σκόνη, οὔτε ἡ ἀγωνία τῶν εὐρημάτων πού ζητοῦσα, σκάβοντας ἀδιάκοπα. Τίποτα, τίποτα δὲν μπορούσε νὰ δαμάσῃ τὸ φοβερὸ πυρετό, νὰ σταματήσῃ, καὶ λίγες στιγμὲς ἀκόμα, τὴν ἔνοχη μανία. Ὅταν τὴν ἔβλεπα ἀπὸ μακριὰ νὰ πλησιάζῃ, ἔκλεινα τὰ μάτια· καὶ τὰ βλέφαρά μου πάνω στὰ μάτια μου, ἔμοιαζαν μὲ φωτιά πάνω σὲ φωτιά. Καὶ σκεπτόμουν, τὴν ὥρα πού τὸ αἷμα μου βούιζε μέσα στ' αὐτιά μου, μὲ ἀγωνία πού πάντα ἐνόμιζα πὼς ἦταν ἡ τελευταία τῆς ζωῆς μου: Ἀχ, ἂς μπορούσα ἀνοίγοντας τὰ μάτια νὰ τὴν κυττάξω ὅπως τὴν ἐκύτταζα μιὰ φορὰ, νὰ ξαναύρω τὴν ἀγιοσύνη τῆς ἀδελφῆς. Καὶ τίναζα τὴν ἄθλια ψυχὴ μου νὰ τὴ γλυτώσω ἀπ' τὸ κακό, μὲ τὴν ἴδια φρίκη καὶ μὲ τὸν ἴδιο τρελὸ τρόπο πού τινάζομε τὸ φόρεμά μας, νὰ φύγῃ τὸ φίδι πού χώθηκε μέσα. Μάταια, πάντα μάταια! Ἡ περπατησιὰ τῆς, ὅταν μὲ πλησίαζε, πού ἦταν βέβαια ἡ περπατησιὰ τῆς ἡ συνειδημένη, τὴν ἔβλεπα διαφορετικὴ μὲ τὰ δικά μου τὰ μάτια· μὲ τάραιξε σὰν λόγια ἀμφίβολα. Καὶ ὅσο μ' ἔβλεπε ἀνήσυχο καὶ μελαγχολικό, τόσο μοῦδειγνε περισσότερη στοργή. Καὶ ὅταν μ' ἄγγιζαν τὰ ἥρεμα χέρια τῆς, ἔτρεμα ἔως τὰ κόκκαλα, κ' ἐπάγωνά, καὶ σταματοῦσε ἡ καρδιά μου, καὶ τὸ μέτωπό μου ἔλυωνε στὸν ἰδρώτα, καὶ οἱ ρίζες τῶν μαλλιῶν μου ἐνοιωθάν τὴν τρομάρα τοῦ θανάτου... Ἄ, πολὺ σκληρότερη ἀπ' τὸ θάνατο ἦταν γιὰ μένα ἡ σκέψη πὼς μπορούσε νὰ μαντέψῃ τὴν ἀλήθεια, τὴ φοβερὴ ἀλήθεια! [Διακοπή]. Ἡ νύχτα! Ἡ νύχτα! Ἄν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἦταν φοβερό, τὸ σκοτάδι ἦταν πιὸ φοβερὸ ἀκόμα: τὸ σκοτάδι τὸ χλιαρό, τὸ σκοτάδι πού φέρνει τὰ ὀράματα καὶ τὰ παραμιλητά... Ἡ κἀμαρά τῆς ἦταν δίπλα στὴν ἰδική μου. Κάθε βράδυ, πρὶν κοιμηθῇ, ἐρχότανε ὡς τὸ κατῶφλι νὰ τὴ φιλήσω. Κάποτε, ἀπὸ τὸ κρεβάτι τῆς, μοῦ μιλοῦσε ἀκόμα... Τὶς νύχτες, μέσα στὴν ἀνήσυχη ἀγρύπνια μου, προσπαθοῦσα ν' ἀκούσω τὴν κανονικὴ τῆς ἀναπνοή. Ἀδύνατον νὰ κοιμηθῶ! Ἐνοιωθα τὰ βλέφαρά μου νὰ πληγόνουν τὰ μάτια μου καὶ τὰ ματόκλαδα σὰν βελόνες νὰ γγίζουν πάνω σὲ πληγὴ... Καὶ οἱ ὥρες, βαρεῖες, μιὰ-μιὰ ξεψυχοῦσαν. Κ' ἔφθανε ἡ αὐγή, καὶ μὲ τὴν αὐγὴ ἡ νάρκη ὑστερα ἀπὸ τὴν κούραση τῆς ἀγρύπνιας. Καὶ μαζί μὲ τὴ νάρκη τὰ ὄνειρα. Ἄ, τὰ ὄνειρα, τὰ ὄνειρα τὰ μιὰρά, πού δὲν ἡμπορεῖ ἡ ψυχὴ νὰ τὰ διώξῃ! Κάλιο ν' ἀγρυπνᾷς, κάλλιο νὰ βασανίζεσαι πάνω στὸ προσκέ-

φαλο σὰν ἀπάνω σ' ἀγκάθια, κάλλιο ν' ἀγωνίζεσαι καταπονεμένος... Καταλαβαίνεις; Καταλαβαίνεις; Καὶ ἔπειτα, ὅταν ὁ ὕπνος νικήσῃ τὴν ἀγωνία, σὰν βράχος πού πέφτει καὶ συντρίβει, ὅταν τὸ σῶμα τὸ κακομοιριασμένο γίνη ἀλύγιστο καὶ βαρὺ σὰν μολύβι, ὅταν ὅλη ἡ ὑπαρξὴ ζητᾷ τὴν ἡσυχία τοῦ θανάτου, τοῦ θανάτου — καταλαβαίνεις; — τότε ἡ πάλι ἡ ἀπελπισμένη ἐναντίον τῆς ἀνάγκης τῆς φύσεως, μὴν τύχῃ καὶ πέσω ἄθελα, μέσα στὸν ὕπνο, θῦμα στὸ ἀποτρόπαιο τέρας... Ὑπνῶ τρομαγμένος σὰν ἀληθινὰ ἔνοχος, καὶ ἡ σάρκα μου εἶναι μαζωμένη ἀπὸ τὴ φρίκη, καὶ δὲν ἡξέρω ἂν ἦταν ὄνειρο ἢ ἂν νοιώθω ἀκόμα τὴ θέρημ τοῦ ἐγκλήματος, πιὸ καταπονεμένος τώρα, πιὸ ἐλεινὸς τώρα, καὶ μισῶ τὸ φῶς — ἐγὼ πού τρέμω τὸ

σκοτάδι — καὶ σκύβω τὸ κεφάλι καὶ χαμηλόνω τὰ μάτια σὰν τὰ ζῶα...

ΛΕΩΝΑΡΔΟΣ, μὲ φωνὴ πνιγμένη, ἀγνώριστη — Φτάνει! φτάνει! [Σηκώνεται τρέμοντας, ἀνίκανος νὰ υποφέρῃ περισσότερο. Πηγαίνει πρὸς τὸν ἐξώστη. Ἀναπνέει κυττάζοντας τὸν ἑξάστερο οὐρανό].

ΛΕΩΝΑΡΔΟΣ — Ἄ, σὲ πνίγω... Κύτταξε, κύτταξε τὰ ἄστρα. Ἐσὺ ἔχεις τὸ δικαίωμα νὰ τὰ κυττάξῃς!...

ΛΕΩΝΑΡΔΟΣ, πηγαίνει σιγὰ πρὸς αὐτὸν καὶ μὲ χέρι τρεμουλιαστὸ τοῦ πιάνει τὸ κεφάλι — Φτάνει! Φτάνει! [Κάνει μερικὰ βήματα, πηγαίνει πρὸς τὴ θύρα, τὴν ἀνοίγει, κυττάζει στὸ κενὸ καὶ ξανακλείνει. Ἐπειτα ἐπιστρέφει στὸν Λεονάρδο, πού κρύβει τὸ πρόσωπο μέσ' στὰ χέρια του σκυμμένος, καὶ τοῦ πιάνει τὸ κεφάλι. Ξαναπηγαίνει πρὸς τὸ μπαλκόνι. Ὁ Λεονάρδος σηκώνεται καὶ τὸν πλησιάζει. Καὶ οἱ δύο, ἀμίλητοι, πλάι-πλάι, κυττάζουν τὸν κάμπο πού καίουν ἐδῶ κ' ἐκεῖ φωτιές, μέσα στὴ νύχτα τὴν ἥρεμη καὶ καθάρια].

[Μετάφρ. Κ. Μ.]

Γ. ΝΤ' ΑΝΝΟΥΝΙΣΙΟ

[Συνέχεια]

ΑΥΤΑΙΑ

Η Γ Ο Ρ Γ Ο Ν Α

[Ὁ κ. Λεων. Ραζέλος, πού μᾶς ἔδωκε μίαν εὐσηνεϊδῆ-την μεταφράσιν μερικῶν τραγουδιῶν τοῦ Βερανζέρου, ἔγραψεν ἕνα λυρικὸν ἔπος, πού ἡ υπόθεσις του, παρμένη ἀπὸ τὸν κύκλον τῶν ἐθνικῶν μας παραδόσεων, στρέφεται στὸν θρόνον τῆς Γοργόνας καὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Δημοσιεύομεν δύο ἀποσπάσματα, ὅπου διηγεῖται ἡ Γοργόνα].

Ἰδὼντες πέρασαν· μὰ ἐγὼ θαρρῶ πὼς εἶν' ἐμπρός μου ἡ γαληνότερη θωριά τοῦ βασιλιᾶ τοῦ κόσμου. Κάθεται κ' ἀπ' τὸν οὐρανόν, ὅπου τὸ θρόνο σκέπει, τρέμουνε ξανθομέταξα τὰ κρόσσα· κ' ὅλο βλέπει σ' ἀπόμακρους ὀρίζοντες μὲ πυρωμένο βλέμμα, πού λάμπει κάτου ἀπ' τὸ πλατὺ χρυσοπλεγμένο στέμμα. Κ' εἶδα — ἡ χαρὰ μ' ἐφτέρωνε τὴν ὥρα ἐκεῖνη — κ' εἶδα τοὺς μάγους, πού μὲ πράσινη μακροχυτὴ χλαμῦδα στέκον ἐμπρός του σιωπηλοὶ κ' ἀκίνητοι ὡς τὴν ὥρα, πού τέτοια λόγια μίλησαν: — Στὴ μυθικὴ μας χώρα μεγάλοι κ' ἀμετροὶ λαοὶ ἀκούνε τ' ὄνομά σου καὶ σὲ φαντάζονται θεοῦ βλαστάρι. Μὰ στοχάσου πὼς, πρὶν ἀκόμα κινηθῶν τὰ θεῖκά σου χεῖλη νὰ μᾶς ρωτήσῃς, νοιώθουμε μόνοι γιατί ἔχεις στείλει ἀπὸ τὸ Γάγγη τὸν ἱερὸ καὶ χρυσορρόα νάρουμ κ' ἕνα μεγάλο ἀπόκρυφο τοῦ κόσμου νὰ σοῦ εἰποῦμε: θέλεις νὰ μάθῃς ἀπὸ μᾶς τὸ δρόμο, πού πηγαίνει στὴν ἀγνωστὴ ἀκροθάλασσα, ἐκεῖ ὅπου ὁ ἥλιος βγαίνει ἀπ' τὰ παλάτια τῆς Αὐγῆς, γιὰ νὰ διαβῇ σιμά του τὰ γαλανὰ βασίλεια τῶν οὐρανῶν καὶ κάτου μὲς στὸ ἄρμα τ' Ἀπολλώνιο νὰ ὀρμήσῃς μὲ γοργάδα, χαράζοντας μὲ φλογερὰ γράμματα ἀπάνου: Ἑλλάδα! πού νὰ μὴ σβύνονται ποτὲ μ' αἵματα καὶ τυφῶνες καὶ θαμπωμένοι νὰ κοιτοῦν δαβαινώντας οἱ αἰῶνες. Τί θαῦμ' ἀνάκουστο! Μὰ αὐτός, πού τέτοιο θὰ τολμήσῃ, μιὰ νίκη πολυδύγητη τοῦ πρέπει νὰ νικήσῃ. Σὰ γίγαντες τρομακτικοὶ στυλῶνουντ' ἐκεῖ πέρα τὰ δύο περιήψηλα βουνά, πού σχίζουν γύρω του, στίς ἀσπίδες καὶ κάθε τόσο σκύβοντας τὴν πετρωμένη ἀγκάλῃ ἀνοίγουν, κ' ἀφοῦ φιληθῶν σηκώνονται ὄρθια πάλι.

Ἀνάμεσά τους, σὲ μικρὸν ἀνάνθο κάμπο, ἀκόμα ὁ δράκοντας ὁ ἀκοίμητος μὲ τὴ φωτιά στὸ στόμα φυλάει τὸ ἀθάνατο νερό. Δόξα στὸ παλληκάρι, πού, κολυμπώντας στοῦ θεριοῦ τὰ αἵματα, θὲ νὰ πάρῃ τὸ θησαυρό. Εὐτυχία του! Θὰ σκύβῃ ἡ οἰκουμένη στὸ μεγαλεῖο τοῦ ἥρωα, πού ἄλλο δὲ θὰ τοῦ μένῃ παρὰ μιὰν ἀλησμόνητην ἡμέρα ν' ἀντικρύσῃ αὐτήν, πού μὲ ὑπερκόσμιον ἔρωτα θ' ἀγαπήσῃ, καὶ θεῖκα θ' ἀγαπηθῇ...

Ἐάφνω βοὴ σὰν κεῖνη, πού τοῦ χινόπωρου ὁ βοριάς μέσα στὸ δάσος χύνει, τοὺς κλώνους συνταράζοντας, τὰ πλῆθη ἀναστατώνει. Βλέπεις στοῦ κάμπου τὴν ἀρχή; Τί φτερωτὸ ζυγόνει σηκώνοντας τὸν κουρνιαχτό;... Κ' ἔφτασε ἀναμαλλιάρης ὁ φοβερός Βουκέφαλος κ' ὁ ἀστραποβόλος Ἄρης πάνω του καβαλλίκευε. Τὸ χρυσοχάλινο ἄτι στήν κοσμοθάλασσα αὐτῇ, πού ἀναταράχτη, κατὶ θυμῇ φαντάστηκε — φαίνεται — πὼς ἀκόμα ζῇ τὸ φλογόστομο θεριό, πού τώρα πιά στὸ χῶμα ἀκίνητο ἔσσε. Τάλογο στέκει ἀφρισμένο, ἀγνίζει κ' ὀρθε μὲ τὴν καμπυλωτὴ χίτη στηρηγορυρίζει. Μὲ τὰ ρουθούνια κόκκινα καὶ μ' ἀστραπὲς στὸ βλέμμα τὸ φοβερό του ἐχθρὸ ζητᾷ νὰ βοῇ, μυρίζει αἷμα κ' ὀρμαεῖ νὰ πέσῃ ἀκρόατητο καθὼς τὰστροπελέκι στὸ φρενιασμένο ἀλαλητό. Μὰ σιδερένιο στέκει τὸ χέρι Ἐκείνου, πού σφιχτὰ τοὺς χάλινους κρατοῦσε· ἡ περικεφαλαία του ἡ χρυσὴ λαμποκοποῦσε κ' ἀνεμιζότανε ψηλά. Νοιώθω τὴν ἀντρείσυνῃ πού ὡς φτερόνει τὴν καρδιά, λαοί, τὴν ὥρα ἐκεῖνη! Χαῖτε! Νὰ τὸ ἀθάνατο νερό μὲς στὸ λαγῆνι! Κ' ὅσο μὲς στὰ παλάτια τὸν κανεῖς δὲ θὰ τὸ χύνῃ αὐτός θὲ νάναι ἀθάνατος... Ματιά γαλήνια ἀπλόνει κ' ἕνα γλυκὸ χαμόγελο τὰ χεῖλη στεφανώνει κοιτώντας, πού ἐχαιρέταγαν μύριες σπαθιδῶν λεπίδες. Οἱ πολεμάρχοι, τρέχοντας γύρω του, στίς ἀσπίδες χτυποῦσαν τις σάρισσες, ἀμετρητὲς σὰν τὰστρα, κ' ἀνέβαινε ὡς στὰ σύννεφα βοὴ κοσμοχαλάστρα.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΡΑΖΕΛΟΣ

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΣΕΛΙΔΕΣ ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΕΝ ΟΥΓΓΑΡΙΑΙ ΚΑΙ ΑΥΣΤΡΙΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Ο πρῦτανος κ. Σπ. Λάμπρος ἐξέδωκε τὸν «Πρῦτανικὸν Λόγον του», τῆς 12 Φεβρουαρίου 1912. Θέμα ἡ σύμπτυξις καὶ ἀνάπτυξις τῶν μακεδονικῶν ἐλληνικῶν κοινοτήτων εἰς τὴν Οὐγγαρίαν καὶ Αὐστροίαν. Ὁ κ. Λάμπρος ἐξιστορεῖ πῶς ἰδρύθησαν αἱ κοινότητες αὐταί, πῶς προώδευσαν καὶ ἐξυπνέτησαν τὴν νέαν πατρίδα τῶν οἱ καταφεύγοντες ἐκεῖ Ἑλληνομακεδόνες:

«Δεξιοὶ καὶ ἀφοσιωμένοι ἀμειβεῖς, κεκτημένοι ἐξαιρέτα ὑποζύγια, πλοίαρχοι ἐμπειροὶ περὶ τὴν ποταμοπλοίαν, σταθερὰ τιμολόγια τῶν προμηθειῶν (προβιζίων), ἐπιτήδευοι πράκτορες μετὰ συνέσεως καὶ τέχνης ἐπωφελοῦμενοι τὰς ἀδυναμίας καὶ τὰ συμφέροντα τῶν Τούρκων, τῶν Ρωμούνων, τῶν Σέρβων, ἐνίοτε δὲ καὶ τῶν Ρώσων τοποτηρητῶν ἐστήριζον τὸ ἐλληνικὸν ἐμπόριον καὶ προήγον τὴν ἐλληνικὴν πίστιν. Ἡ τιμότης ὠφελεῖ νὰ εἴναι ἡ βάσις τῆς ἐμπορικῆς συναλλαγῆς. Καὶ δὲν λείπουν μὲν περιστάσεις κακοπιστίας, ἐνδοσκομίας δ' ἐν τοῖς ἀρχαίοις τῆς Βουδαπέστης, ὡς καὶ ἐν τοῖς τῆς Βιέννης, καὶ Ἑλλήνας ἡ τὰ ἄλλα θέσμιαι τῆς χώρας παραβαίνοντες ἡ καὶ ἐπὶ δεινότεροις ποτὲ ἐγκλήμασι κατηγορουμένους, οἷα ἡ παραχάραξις νομισμάτων ἄλλ' ὁ ἐπικρατὼν χαρακτήρ εἶνε ὁ τῆς τιμῆς συναλλαγῆς. Αὐτὴν τὴν κοινότητα τῆς Βουδαπέστης ὡς καὶ τὴν τῆς Βιέννης καὶ αὐτὰς τὰς ὁμάδας τῶν σπευδόντων βλέπομεν πρῶτας κατεξανισταμένας ἐναντίον παντὸς δόλου, κυρίως ἐν τῇ ἐμπορίᾳ τοῦ βάμβακος. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἐπώνυμον τὸ τιμιώτατος ἢ ἐντιμώτατος ἐκεῖνο, ὅπερ προσετίθετο ὑπὸ τῶν ξενιτευμένων ἐκείνων Ἑλλήνων εἰς τὸ ὄνομα πραγματείας, δι' οὗ συνήθως ἐδηλοῦτο ὁ ἐμπορὸς, καὶ ἐξηγεῖται εὐκόλως ἡ αἰτία, δι' ἣν ἐν τῇ οὐγγρικῇ αὐτῇ ἡ λέξις ἡ δηλοῦσα τὸν Ἑλληνα, τὸ Götös, κατήντησε νὰ σημαίνει μέχρι καὶ τῆς σήμερον ἐν τῇ οὐγγρικῇ γλώσσῃ τὸν ἐμπορὸν καθ' ὅλον οἰουδήποτε ἔθνους, ὡς εἰ εἰς αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ Ἑλλήνος νὰ προσιδιάζεν ἡ περὶ τὸ ἐμπόριον διατριβὴ καὶ ὡς εἰ ὁ Ἑλλήν νὰ ἦτο ὁ τύπος τοῦ ἐμπόρου. Τοιοῦτους ἀνδρας εὐχαρίστως ἡδύνατο νὰ προστατεύῃ ὁ νόμος ἐν τῇ ξένῃ, ἅτε οὐ μόνον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἐαυτῶν συμφερόντων ἐπωφελὲς καὶ μετὰ σκοπιμότητος ἐργαζομένους, ἀλλὰ καὶ συμπεροφύγοντας τὴν ἐμπορικὴν συναλλαγὴν καὶ τὰς παραγωγὰς δυνάμεις τῆς χώρας ἐκείνης, ἐν ἣ εἶχον πῆξει τὴν φωλεὰν αὐτῶν ἀπ' ἐνὸς μὲν ὅπως ἐκφύγωνσι τὴν ἐν τῇ γενετείρᾳ κακοδαμονίαν, ἀπ' ἑτέρου δὲ ὅπως ἀποκομίσωσι νόμιμα κέρδη χάριν ἐαυτῶν καὶ τῶν οἰκείων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ χάριν τῆς ἰδέας τῆς θρησκείας καὶ τῆς πατριδος. Ἐγεννῶντο οὕτω δεσμοὶ ἀλληλεγγύης πρὸς τὴν ξενίζουσαν αὐτοὺς χώραν, ἣν οἱ πλείστοι, χωρὶς νὰ λησμονῶσι τὰς υποχρεώσεις πρὸς τὴν μακρινὴν καὶ δουλεύουσαν γῆν τῶν πατέρων, συνείθισαν νὰ θεωρῶσιν οἰοεὶ νέαν πατρίδα. Οἱ Μακεδόνες πάροικοι ὑπελάμβανον οὐ μόνον συμφέρον, ἀλλὰ καὶ καθήκον αὐτῶν νὰ στηρίζωσι κινδυνεύουσας τὰς πόλεις ἐν αἷς ὧκουν, καὶ βλέπομεν αὐτοὺς ἐν μὲν τῇ Βουδαπέστῃ παρέχοντας εἰσφορὰς χρηματικὰς χάριν τῶν πολεμικῶν ἀναγκῶν ἢ τῆς θεραπείας ἀσθενῶν στρατιωτῶν, ἐν δὲ τῇ Βιέννῃ προσφέροντας καὶ αὐτὰ τὰ δέματα βάμβακος τῶν ἰδίων ἀποθηκῶν χάριν ὁδοφραγμάτων ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν τῆς θετῆς πατριδος».

Ἡ σπουδαιότης καὶ πολυπληθεστάτη ἑλλην. κοινότης ἦτον ἡ τῆς Βουδαπέστης. Ἐρχονται κατόπιν αἱ

τῆς Τεργέστης καὶ Βιέννης. Διὰ τὴν κοινότητα τῆς δευτέρας ὁ κ. Λάμπρος λέγει:

«Αἱ ἀρχαὶ τῆς ἐλληνικῆς ταύτης παροικίας καταβιβάζονται συνήθως εἰς τὸν δέκατον ὀγδοὺν αἰῶνα, εἰς αὐτοὺς δηλαδὴ ἐκείνους τοὺς χρόνους, καθ' οὓς εἶδομεν ἤδη ἀρχομένην καὶ τῶν ἐν Οὐγγαρίᾳ ἐλληνικῶν παροικιῶν τὴν σύμπτυξιν. Ἀλλ' ἂν εἴναι ἀξία πίστεως ἡ μαρτυρία ἀναφορὰς τινος τῶν Ἑλλήνων παροίκων τῆς Βιέννης, ἀπευθυνομένης τῷ 1814 πρὸς τὸν Ἑλλήνων προστάτην τῶν Ἑλλήνων Ἰωάννην Μαυρογέννην, πρεσβυτὴν τῆς Πύλης παρὰ τῷ Αὐτοκράτορι τῆς Αὐστρίας Φραγκίσκῳ Β', καὶ ἀποκειμένης ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ ἐν Βιέννῃ ἐλληνικοῦ ναοῦ τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, αἱ πρῶται ἐγκαταστάσεις Ἑλλήνων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ εἶχον γείνει πρὸ διακοσίων ἡδὴ περὶ τοῦ ἐτῶν, ἥτοι κατὰ τὰς πρῶτας δεκαετηρίδας τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος. Ἀντιστρατεύομενοι ἐν τῇ ἀναφορᾷ ἐκείνῃ οἱ Ἑλληνες πρὸς ὕβριστικὸν καὶ συκοφαντικὸν λιβέλλον, δημοσιευθέντα ἐν τῇ ἐφημερίδῃ τῶν χρόνων ἐκείνων «Wanderer», ἀνακεφαλαιῶσαι τὴν ἄμυναν αὐτῶν εἰς τὰς λέξεις ταύτας. «Μετερχόμεθα ἐνταῦθα ἐμπόριον καὶ οὐχὶ τοκογλυφίαν, ἔχομεν σχέσεις πρὸς τελευτεῖα, ἀποθήκας, τεχνίτας, ἐργοστάσια, ἀμειβεῖς, ἀγροφύρους, ὁδοιποροῦμεν διὰ λεωφόρων, γερνῶν καὶ διωρύνων, διαβιόντες αὐταρκέστατα διὰ τῶν ἡμετέρων ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων, δὲν εἶναι δ' ἔργον ἡμῶν ἡ τοκογλυφία».

Καὶ ἡ σύνοψις αὐτῆς τῆς ἀμύνει τῶν μελῶν τῆς ἐλληνικῆς ἀδελφότητος Βιέννης καὶ ἡ κατ' αὐτῶν ἐξ ἐβραϊκῶν ἀντιζήλων κυκλῶν ἐκτοξευθεῖσα κατηγορία ἐκείνη, δεικνύουσι τὴν δύναμιν ἢ τὸν πλοῦτον Ἑλλήνων ἐμπόρων ἢ τραπεζιτῶν τῆς πόλεως. Ἐξ ἀφανῶν τὸ πρῶτον ἀφορμηθέντες ἀρχὸν, ἐκράτουν τῆς ἀγορᾶς τῆς Βιέννης ὡς ἐμποροὶ τῶν ἐκ τῆς ἐλληνικῆς Ἀνατολῆς εἰδὼν καὶ αὐτοῦ τοῦ χρηματιστηρίου διὰ τῆς μεγάλης τραπέζης Σίνα. Ἐκορυφώθη δὲ μάλιστα ἡ δύναμις αὐτῶν ἀρχομένου τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος καὶ μέχρι τῆς τετάρτης αὐτοῦ δεκάδος, ὅτε ἡ αὔξησις τῶν μέσων τῆς παγκοσμίου συγκοινωνίας, ἡ προστάσις καὶ ἐπικράτης τῶν Ἰουδαίων βιομηχάνων, ἐμπόρων καὶ τραπεζιτῶν καὶ ἄλλαι ποικίλαι ἀφορμαὶ ἐπήνεγκον τὴν ὑπερενδοκίμησιν τῶν Ἑλλήνων καὶ τὸν περιορισμὸν καὶ τὴν βαθμιαίαν ἐκπτώσιν τῆς ἐλληνικῆς κοινότητος».

Καὶ ἀφοῦ ὁ κ. Λάμπρος ἐξεκινῶσιν τὴν ζοὴν, τὴν κίνησιν, τὴν δύναμιν τοῦ ἑλλήν. ἐμπορίου τῆς Βιέννης τῶν χρόνων ἐκείνων, μᾶς δίδει καὶ εἰκόνα τῆς πνευματικῆς καταστάσεως τῆς κοινότητος καὶ τῶν μεγάλων ἐκδουλεύσεων, ποὺ προσέφεραν εἰς ὅλον τὸ γένος:

«Σελίδες ὅλαι τοῦ πνευματικοῦ βίου τοῦ ἔθνους κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους καὶ ὀνόματα ἅτινα συνείδησε νὰ προσφέρῃ μετὰ σεβασμοῦ ὁ παρακολουθῶν τὰ τῆς ἐλληνικῆς παιδείας ἐν ταῖς πικραῖς ἡμέραις τῆς τουρκοκρατίας, συνδέονται μετὰ τῆς Βιέννης. Ἀνεῖν αὐτῆς δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ὁ βίος καὶ ἡ συγγραφικὴ δράσις τοῦ Δαρβάρεως, τοῦ Κωνσταντίνου Κούμα, τοῦ Νεοφύτου Δούκα, τοῦ Ἀνθίμου Γαζή, τοῦ Κωνσταντίνου Σταγειρίτου, τοῦ Στεφάνου Κομητῆ, τοῦ Σιατιστέως Θωμᾶ Δημητρίου, τοῦ ἐκ Κοζάνης ἱερέως Χαρισίου Δημητρίου Μεγδάνου, τῶν ἀδελφῶν Κοπετανάκη. Ἡ ἐλληνικὴ βιβλιογραφία τῶν ἡμερῶν ἐκείνων πλουτίζεται διὰ δυσαιριθμῶν βιβλίων ἐκτετυπωμένων ἑλλή-

ΘΕΑΤΡΟΝ ΜΑΡΙΚΑΣ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ — ΣΥΡΑΝΟ, Μ. ΜΥΡΑΤ — ΡΟΣΑΝΗ, ΜΑΡΙΚΑ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ

νιστὶ ἐν Βιέννῃ. Εἰς αὐτὴν συρροέουσιν ἐκ Μακεδονίας, ἐκ Θεσσαλονίκης, ἐξ Ἡπείρου καὶ ἀλλοτρίων τοῦ δεδουλωμένου ἐλληνισμοῦ οἱ ἐφιέμενοι ἀνωτέρας παιδείας, οἱ θέλοντες νὰ φωτίσωσιν ἑαυτοὺς ἵνα ὑψώσωσι τὸ δουλεῖον ἔθνος. Ἐν αὐτῇ πρέπει ν' ἀναζητήσωμεν τὰς πρῶτας ἀρχὰς τῆς ἐλληνικῆς δημοσιογραφίας, τὰς «Εἰδήσεις διὰ τὰ ἀνατολικά μέρη» τὰς ἐκδιδομένας ὑπὸ τοῦ Εὐφρονίου Ποποβίτς, τὸν «Ἑλληνικὸν Τηλέγραφον» τοῦ Δημητρίου Ἀλεξανδρίδου, τὴν «Καλλιόπην», τὸν «Λόγιον Ἑρμῆν». Ἐν Βιέννῃ ἐξεδίδετο καὶ πρὸ τῶν φύλλων τούτων ἔτι ἀπὸ τοῦ 1791 ἡ πρώτη ἐλληνικὴ ἐφημερίς, ἡ ἐκτυπωμένη ἐν τῷ ἑλληνικῷ

τυπογραφεῖῳ τοῦ Μαρκίδου Παύλου, ἥς ἡ παρουσία καὶ τὰ φιλελεύθερα φρονήματα, διαδίδουσιν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς τὰ διαδάγματα τῆς γαλλικῆς ἐπανάστασεως, κατέστησαν αὐτὴν τέλος ἀντικείμενον διωγμοῦ τῆς Πύλης. Ἡ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως διπλωματικὴ ἀλληλογραφία τοῦ παρὰ τῇ Πύλῃ πρέσβεως τῆς Αὐστρίας βαρόνου Rathkeal, ἡ ἀποκειμένη ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ ἐν Βιέννῃ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, ποὶ ἔδωκαν ἀφορμὰς νὰ παρακολουθῶ μετὰ συγκινήσεως τὰς φράσεις τοῦ ἀπηνόου τούτου διωγμοῦ καὶ τὴν εἰς τὴν ἰδέαν τῆς μελλούσης ἐθνικῆς παλιγγενεσίας πίστιν τῶν καταδιωκομένων ἐκδοτῶν τῆς πρώτης ἐλληνικῆς ἐφημερίδος».

XX

Ναί, ήταν τρελλός, ήταν τρελλός. Βέβαια ήταν τρελλός, επειδή η Σάρα του πρόσφερε καφέ, γάλα, τσάι, του πρόσφερε μπίρα, του πρόσφερε χίλια πράγματα και όμως εκείνος σηκώθηκε απ' το τραπέζι, ενώ μόλις είχε καθίσει, χωρίς ν' αγγίξει τίποτα. Διὰ μιᾶς είχε συλλογισθῇ πὼς ήταν ἀκριβῶς ἡ ὥρα πού ἡ Μάρθα πήγαινε μετ' αὐτῆς στὴν ἀγορά· ἴσως νὰ εἶχε ἐπιστρέψει· ἄχ, τί εὐτυχία ἂν τὴν ξανάβλεπε σήμερα, ἴσια ἴσια σήμερα. Ἀνεβαίνει στὴν κάμαρά του καὶ πάει ἴσια στὸ παράθυρο.

Βλέπει ὅλη τὴν ἀγορά, μὰ τὴ Μάρθα δὲν τὴν βλέπει. Περιμένει μισὴ ὥρα, μία ὥρα, κυτᾶζει, παρατηρεῖ παντοῦ, μὰ τίποτα. Τότε ὅλη του ἡ προσοχὴ συγκεντρώνεται σὲ μιὰ σκινητὴ ἔμπρὸς στὴν σκάλα τοῦ ταχυδρομείου: γύρω γύρω εἶναι μαζεμένοι ἄνθρωποι καὶ στὴ μέση τοῦ δρόμου ἀπάνω στὸ χῶμα καὶ τὶς πέτρες βλέπει τὸν Μινούττα πὺ πηδᾷ καὶ χορεύει· δὲν φορεῖ σακκάκι, καὶ τὰ παπούτσια τᾶχει βγάλει· χοροπηδᾷ κι' ὅλο σκουπίζει τὸν ἰδρώτα του κι' ἐπειτα ὅταν τέλειωσε τὸν χορό, μαζεῦει ἀπ' τὸν κόσμο πεντάρες. Ἔτσι, ὁ Μινούττας εἶχε ἀρχίσει πάλι τὴν παλιά του δουλειά, εἶχε ἀρχίσει πάλι νὰ χορεύῃ.

Ὁ Νάγκελ περιμένει ὥς πού νὰ τελειώσῃ καὶ νὰ φύγῃ ὁ κόσμος, ἐπειτα ἔστειλε κάποιον νὰ πῇ τοῦ Μινούττα νᾶρθῃ. Κι' ὁ Μινούττας ἔρχεται ταπεινὸς σὰν πάντα, μετ' τὸ κεφάλι σκυμμένο καὶ τὰ μάτια κάτω.

— Ἔχω ἓνα γράμμα γιὰ σένα, τοῦ λέγει ὁ Νάγκελ. Καὶ τοῦ δίνει τὸ γράμμα, τοῦ τὸ βάζει ὁ ἴδιος μέσ' τὴν τσέπη του βαθειά κι' ἐξακολουθεῖ: Μ' ἔβαλες σὲ μεγάλη στενοχωρία, φίλε μου, μετ' ἡλᾶσες, μοῦκανες μιὰ πονηριά, καὶ τὴν θαυμάζω αὐτὴν σου τὴν πονηριά ἂν καὶ μ' ἔκανε καὶ θύμωσα πολύ. Ἐχεις τώρα καιρὸ; Θυμᾶσαι μιὰ φορὰ πὺ σου εἶπα πὼς ἔχω νὰ σοῦ δώσω μιὰ ἐξήγησι; Λοιπὸν, θέλω τώρα νὰ σοῦ δώσω αὐτὴν τὴν ἐξήγησι, γιατί νομίζω πὼς ἦρθε τώρα ἡ ὥρα. Μὰ πρὶν, θέλω νὰ σὲ ρωτήσω: ἄκουσες νὰ μιλοῦν γιὰ μένα στὴν πόλι καὶ νὰ λέν πὼς εἶμαι τρελλός; Ἐννοία σου ὅμως, δὲν εἶμαι τρελλός; ἄλλως τε καὶ μόνος σου τὸ βλέπεις, δὲν εἶναι ἀλήθεια; Βέβαια παραδέχομαι κι' ἐγὼ πὼς τὸν τελευταῖο καιρὸ ἤμουν

λίγο σαστισμένος· μοῦτυχαν ἓνα σωρὸ πράγματα πὺ δὲν ἦταν καθόλου εὐχάριστα· ἡ τύχη μου ἔτσι τὸ ἤθελε· μὰ τώρα εἶμαι πάλι ἐντελὼς καλὰ, δὲν ἔχω τίποτα. Λοιπὸν, αὐτὸ σὲ παρακαλῶ νὰ τῷ σου... Ἄρα γε ἄδικα θὰ σὲ παρακαλέσω νὰ πῇς κάτι;

Ὁ Μινούττας δὲν ἤθελε νὰ πῇ τίποτα.

— Τὸ ἤξερα ἀπὸ πρὶν... Λοιπὸν, Γκρέγκαρδ, εἶμαι ὅλος δυσπιστία γιὰ σένα. Καταλαβαίνεις βέβαια αὐτὸ πὺ ἐννοῶ· μοῦκανες μιὰ τέτοια κατεργαριά, πὺ δὲν ἔχω πιά σκοπὸ νὰ κρύψω τὸ θυμὸ μου· θέλησες, σ' ἓνα πολὺ σοβαρὸ πρᾶμα, νὰ μετ' ἡλᾶσες, ἀπὸ καλοσύνη βέβαια, μὰ ὅμως θέλησες νὰ μετ' ἡλᾶσες. Αὐτὴ τὴ μικρὴ μπουτίλια ἐδῶ τὴν εἶχες στὰ χέρια σου;

Ὁ Μινούττας κυτᾶζει τὴ μπουτίλιτσα μὰ δὲν ἀπαντᾷ.

— Ἦτον φαρμάκι μέσα· ἐπειτα κάποιος τὴν ἄδειασε καὶ τὴν γέμισε ὥς στὴ μέση μετ' νερό· σήμερα τὴ νύχτα εἶχε μόνον νερὸ μέσα.

Ὁ Μινούττας ἀκόμα δὲν μιλᾷ.

— Δὲν θέλω νὰ πῶ πὼς ὅποιος τῷκανε, ἔκανε κάτι κακό. Ἐκεῖνος πὺ τῷκανε, τῷκανε μόνον ἀπὸ καλοσύνη, γιὰ νὰ προλάβῃ κανένα κακό. Τὸ ξέρω πὼς ἐσὺ εἶσαι πὺ τῷκανες.

Σιγῇ.

— Ἔ;

— Ναί, λέγει ὁ Μινούττας ἐπὶ τέλους.

— Ναί, καὶ νὰ ἰδῇ κανεῖς τὸ πρᾶμα μετ' τὰ δικά σου μάτια ἔκανες βέβαια καλὰ, μὰ νὰ τὸ ἰδῇ μετ' τὰ δικά μου μάτια, ἀλλάζει. Γιατί τῷκανες;

— Σκέφθηκα πὼς ἴσως θέλατε...

Σιγῇ.

— Βλέπεις τὸ λοιπὸν! Ὅμως ἔσφαλες, Γκρέγκαρδ, ἡ καλή σου ἡ καρδιά σ' ἔκανε κι' ἔσφαλες. Δὲν εἶπα ἐκείνη τὴ βραδυὰ καθαρά πὼς δὲν θὰ εἶχα τὸ θάρρος νὰ τῷπαιρνα ἐγὼ τὸ φαρμάκι;

— Ναί, μὰ καὶ ὅμως φοβήθηκα πὼς ἴσως νὰ τὸ ἀποφασίζατε ποτέ. Καὶ βλέπετε τώρα πὺ τὸ ἀποφασίσατε;

— Ἐγὼ τὸ ἀποφάσισα νὰ πάρω τὸ φαρμάκι; Καλέ, τί λές; Χί, χί, γελάστηκες μόνος σου, κύριε. Βέβαια ἐγὼ τὴν ἄδειασα τὴν μπουτίλια αὐτὴ τὴ νύχτα, μὰ κυτᾶζε καλὰ: δὲν τὸ δοκίμασα ἐγὼ τὸ περιεχόμενο.

Ὁ Μινούττας τὸν κυτᾶζει μετ' ἀπορία.

— Βλέπεις πὺ τὴν ἔπαθες; Πάει ὁ ἄνθρω-

πος τὴ νύχτα περίπατο, πάει κάτω στὴν προκυμιά κι' ἐκεῖ βλέπει μιὰ γάτα πὺ τρέχει καὶ σέρνεται καὶ κουλουριάζεται ἀπ' τοὺς φοβεροὺς πόνους. Στέκεται νὰ ἰδῇ τί συμβαίνει· τῆς γάτας κατὶ τῆς μπῆκε στὸν λαιμό, κανένα κόκκαλο ψαριοῦ· καὶ βήχει καὶ στριφογυρίζει καὶ δὲν μπορεῖ νὰ τὸ βγάλῃ, οὔτε πρὸς τὰ μέσα, οὔτε πρὸς τὰ ἔξω· μ' ἀπ' τὸν λαιμὸ τῆς τρέχει αἷμα. Καλὰ λοιπὸν ἐπὶ τέλους κατορθώνει νὰ τὴν πιᾷ τὴ γάτα στὰ χέρια του καὶ προσπαθεῖ νὰ ἰδῇ ἂν βγαίνει τὸ κόκκαλο. Μὰ ἡ γάτα ἀπ' τοὺς πόνους δὲν μένει ἡσυχῇ, στριφογυρίζει, βγάζει τὰ νύχια τῆς καὶ μιὰ, δύο, τρεῖς στὴν τρέλλα τῆς καταξοσκίζει τοῦ ἀνθρώπου τὸ μάγουλο, ὅπως βλέπεις ἐδῶ τὸ μάγουλό μου πὺ εἶναι πληγωμένο. Λοιπὸν ἡ γάτα πάει νὰ πνιγῇ καὶ ἀπ' τὸν λαιμὸ τῆς τρέχει ὅλο αἷμα. Τί νὰ τῆς κἀνῇ κανεῖς; Ἐκεῖ χτυπᾷ καὶ τὸ ρολοῖ τῆς ἐκκλησίας κανεῖς; Ἔωρα, καὶ βέβαια εἶναι πολὺ ἄργα γιὰ νὰ δύο ἡ ὥρα, καὶ βέβαια εἶναι πολὺ ἀργὰ γιὰ νὰ τρέξῃ πονθενὰ νὰ ζητήσῃ βοήθεια. Τότε ἔξαφνα θυμᾶται πὼς ἔχει στὴν τσέπη του ἓνα σωτήριον μέσον, τὸ μπουτίλι μετ' τὸ φαρμάκι· θέλει νὰ σώσῃ τὸ καμμένο τὸ ζῶ ἀπ' τὰ βασάνά του καὶ τοῦ τὸ ἀδειάζει μέσ' τὸν λαιμό. Ἡ γάτα νομίζει τοῦ τὸ ἀδειάζει μέσ' τὸν λαιμὸ καὶ τρομερὸ πὺ τῆς πὼς εἶναι κατὶ φοβερὸ καὶ τρομερὸ πὺ τῆς πὼς εἶναι μέσ' τὸν λαιμὸ τῆς, κυτᾶζει μιὰ στιγμὴ χύνουν μέσ' τὸν λαιμὸ τῆς, ἐπειτα μ' ἓναν πῆδο δρῶν μ' ἀγριεμένα μάτια, ἐπειτα μ' ἓναν πῆδο δρῶν καὶ τρέχει καὶ σέρνεται ἀπάνω στὴν προκυμιά. Λοιπὸν, τί συμβαίνει; Μέσ' τὸ μπουτίλι εἶναι μόνον νερὸ καὶ τὸ νερὸ βέβαια δὲν σκοτώνει, μόνον τὴν τυράννησε περισσότερο τὴ γάτα, κι' ἡ γάτα τὴν τυράννησε περισσότερο τὸν λαιμὸ σέρνεται καὶ βήχει μετ' τὸ κόκκαλο στὸν λαιμὸ σέρνεται καὶ βήχει καὶ στάζει αἷμα καὶ πάει κάθε στιγμὴ νὰ πνιγῇ· καὶ ἐπὶ τέλους θὰ πνιγῇ μόνη τῆς σὲ καμιά γωνιά ἀπὸ ἀσφυξία.

Μὰ ὅτι ἔγινε, ἔγινε ἀπὸ καλὸ σκοπὸ, λέγει ὁ Μινούττας.

Βέβαια· ἐσὺ ποτέ δὲν κάνεις τίποτα πὺ νὰ μὴν εἶναι καλὸ· κι' αὐτὴ ἡ κατεργαριά πὺ κανες μετ' τὸ φαρμάκι, γιὰ σένα εἶναι πρᾶμα φυσικὸ καὶ καλὸ. Μὰ π.χ. τώρα πὺ χόρευες κάτω στὴν ἀγορά. Ἐγὼ ἤμουν ἐδῶ στὸ παράθυρο καὶ κυτᾶζα· δὲν σοῦ κάνω παρατήρησι πὺ χόρευες, ἀπλῶς σὲ ρωτῶ: Γιατί εἶχες βγάλει τὰ παπούτσια σου; τώρα φορεῖς παπούτσια, λοιπὸν γιατί τὰ εἶχες βγάλει ὅταν χόρευες;

— Γιὰ νὰ μὴ τὰ χαλάσω.

— Ἀκριβῶς αὐτὸ πὺ περιμένα νὰ μοῦ πῇς! ἤξερα τί θὰ μοῦ ἀπαντήσῃς, γι' αὐτὸ σὲ ρώτησα. Εἶσαι ὁ πὺ ἀνεπίληπτος ἄνθρωπος σ' ὅλη τὴν πόλι. Ὅλα ἀπάνω σου εἶναι καλὰ καὶ ἅγια, τὴν πόλι. Ὅλα ἀπάνω σου εἶναι καλὰ καὶ ἅγια, δὲν ἔχεις κανένα ἐλάττωμα, καμμία κηλίδα. Θέλω νὰ σοῦ πῶ νὰ σὲ δοκιμάσω, νὰ σὲ διαλῃσα μιὰ φορὰ νὰ σὲ δοκιμάσω, νὰ σὲ διαφείρω μετ' χρήματα, γιὰ νὰ πῇς πὼς εἶσαι

πατέρας ἐνὸς ξένου παιδιοῦ· ἂν καὶ εἶσαι φτωχὸς καὶ μπορούσες πολὺ καλὰ νὰ τᾶχῃς ἀνάγκη αὐτὰ τὰ χρήματα, ὅμως ἀμέσως ἀρνήθηκες τὴν πρότασί μου. Ἀγανάκτησες μόνον μετ' τὴν ἰδέα πὼς μπορεῖ κανεῖς νὰ σοῦ προτείνῃ τέτοιο ἄσχημο πρᾶμα. Κ' ἔτσι δὲν κατάρθωσα τίποτα ἂν καὶ σοῦ πρόσφερα διακόσιες κορόνες. Ἄν ἤξερα τότε ὅτι ξέρω τώρα, βέβαια δὲν θὰ σοῦ ἔκανα τέτοια μεγάλη προσβολή· δὲν ἤξερα ἀκόμα τότε τί ἄνθρωπος εἶσαι, ἐνῶ τώρα ξέρω. Ἄς εἶναι τώρα! Μὰ ἐκεῖνο πὺ λέγαμε πρὶν... νὰ βγάλῃς τὰ παπούτσια σου καὶ νὰ χορεύῃς ξυπόλυτος, χωρίς νὰ λογαριάζῃς τὸν πόνο καὶ χωρίς νὰ τὸν δείχνῃς στοὺς ἀνθρώπους, χωρίς νὰ παραπονιέσαι— αὐτὸ εἶναι ἀκριβῶς ὥραϊο σημάδι τοῦ χαρακτήρος σου. Δὲν παραπονιέσαι, δὲν λές: Κυτᾶζτε, βγάζω τὰ παπούτσια μου γιὰ νὰ μὴ τὰ χαλάσω, εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ τὰ βγάλω γιατί εἶμαι τόσο φτωχός! Ὅχι· ἐσὺ κάθε πρᾶμα τὸ κάνεις σιωπηλός. Ἐσὺ τῷχεις ἀρχὴ ἀπαράβατη ποτὲ νὰ μὴ ζητήσῃς τίποτα ἀπὸ κανέναν. Πάντα κατορθώνεις ἐκεῖνο πὺ θέλεις, μὰ τὸ στόμα σου ποτὲ δὲν τὸ ἀνοίγεις. Εἶσαι ἐντελὼς ἀνεπίληπτος καὶ ἀπέναντι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ ἀπέναντι τοῦ ἑαυτοῦ σου, μέσ' τὴ συνείδησί σου. Λοιπὸν, ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὸ τὸ ὥραϊο σου χαρακτηριστικόν... μὴν ἀνυπομονῇς, σιγὰ σιγὰ θὰ φτάσω στὴν ἐξήγησι πὺ σοῦ ὑποσχέθηκα... Εἶπες μιὰ φορὰ κάτι γιὰ τὴ Μάρθα Γούδε, κάτι πὺ πολλές φορὲς τὸ σκέφθηκα τί νὰ ἐννοοῦσες· εἶπες πὼς ἐπὶ τέλους δὲν εἶναι καὶ πολὺ δύσκολο νὰ κατορθώσῃ κανεῖς κάτι μαζί της, πὼς τοῦλάχιστον ἐσὺ κάτι κατάφερες...

— Ὅχι, μά...

— Ναί, ναί, τὸ θυμοῦμαι πολὺ καλὰ. Ἦταν τὴ βραδυὰ πὺ καθόμαστε ἐδῶ οἱ δύο μαζί καὶ πίναμε, δηλαδή: ἐγὼ πίνα κι' ἐσὺ μ' ἐκῆ-ταξες. Τότε εἶπες πὼς ἡ Μάρθα— ἔτσι τὴν εἶπες, Μάρθα— καὶ μοῦ εἶπες ἀκόμα πὼς ἐκείνη πάντα Ἰωάννη σὲ λέγει· ἐ; δὲν εἶναι ἀλήθεια; δὲν σὲ λέγει πάντα Ἰωάννη; Βλέπεις, τὸ θυμοῦμαι πὺ μοῦ τὸ διηγήθηκες κι' αὐτό. Τὸ λοιπὸν, εἶπες τότε πὼς ἡ Μάρθα σοῦ ἐπέτρυνε κι' ἓνα σωρὸ πράγματα...

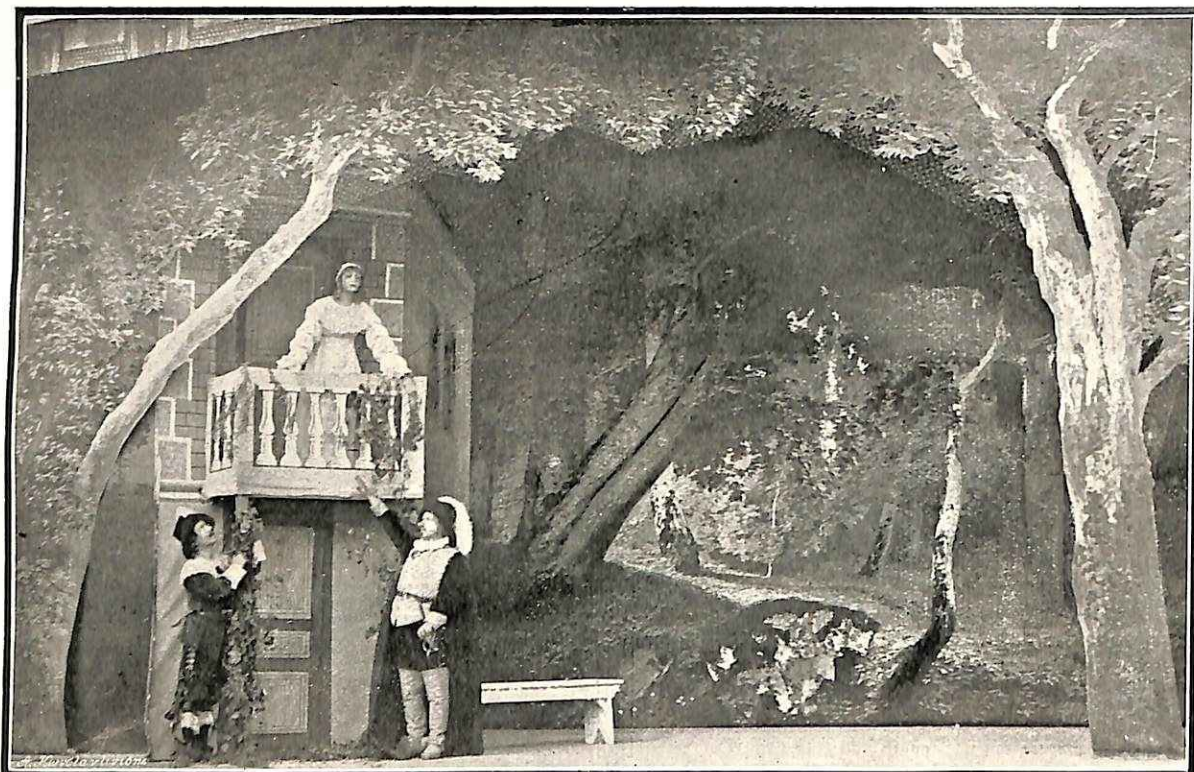
Ὁ Μινούττας πετιέται, εἶναι κατακόκκινος καὶ τὸν διακόπτει:

— Αὐτὸ δὲν τὸ εἶπα ποτέ! Ποτέ δὲν τὸ εἶπα!

— Δὲν τὸ εἶπες; Μπᾶ; Ἀλήθεια δὲν τὸ εἶπες;

Κι' ἂν φωνάξω τώρα τὴν Σάρα καὶ τῆς πῶ νὰ μαρτυρήσῃ τί ἄκουσε πὺ λέγαμε ἐκεῖνο τὸ βράδυ, πὺ ἐστέκετο στὴν πλαϊνὴ κάμαρα κι' ἄκουε ἀπ' τὴν πόρτα; Βλέπεις λοιπὸν, τώρα μετ' τὴν ἀρνήσί σου ὅλα τ' ἀναποδογυρίζεις. Θὰ ἤθελα κι' ἄλλα νὰ σὲ ρωτήσω γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα,

* Ἡ ἀρχὴ εἰς τὸ τεῦχος τῆς 31 Μαΐου 1911.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΜΑΡΙΚΑΣ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ: ΣΥΡΑΝΟ ΝΤΕ ΜΠΕΡΖΕΡΑΚ, ΠΡΑΞΙΣ Γ' — Συρανό, Μ. Μυράτ — Ροζάνη, Μαρίκα Κοτοπούλη — Χριστιανός, Ν. Παπαγεωργίου

μ' ενδιαφέρει πολύ και πολλές φορές τὸ συλλογίστηκα· μὰ ἂν ἐπιμένῃς πὼς δὲν εἶπες, τότε καλὰ! — Ἄλλως τε σὲ παρακαλῶ κάθισε, μὴ ἐτοιμάζεσαι νὰ φύγῃς σὰν τὴν ἄλλη φορὰ ἔπειτα, κ' ἡ πόρτα εἶναι κλειδωμένη, τὴν κλείδωσα ἐγώ.

Ὁ Νάγκελ ἀνῆλθε ἕνα τσιγάρο· ἔπειτα διὰ μιᾶς εἶπε πάλι:

— Μπα, γιὰ τὸνομα τοῦ Θεοῦ! — Θεέ μου, πὼς ἔκανα αὐτὸ τὸ λάθος! Κύριε Γκρέγκααρδ, ἀλήθεια σοῦ ζητῶ συγγνώμη. Εἶναι ὅπως λὲς ἐσύ, ναί, δὲν τὸ εἶπες. Ξέχασέ το, φίλε μου· ἄλλος τὸ εἶπε, δὲν τὸ εἶπες ἐσύ· τώρα τὸ θυμοῦμαι, εἶναι μερικὲς ἑβδομάδες πού τὸ ἄκουσα. Μὰ πὼς μπόρεσα νὰ πιστέψω καὶ γιὰ μιὰ στιγμή πὼς θὰ μπορούσες ἐσὺ νὰ ἐκθέσῃς ποτὲ ἔτσι μιὰ κυρία — καὶ πρὸ πάντων πὼς θὰ μπορούσες ποτὲ νὰ ἐκθέσῃς ἔτσι τὸν ἑαυτό σου — μὲ τέτοιο τρόπο! Δὲν καταλαβαίνω πὼς δὲν τὸ σκέφθηκα· βέβαια πρέπει νὰ εἶμαι ἀρκετὰ τρελλός... Ἄλλως τε, γιὰ ἄκου: ἀναγνωρίζω πὼς ἔκανα λάθος καὶ σοῦ ζητῶ ἀμέσως συγγνώμη, λοιπὸν δὲν εἶμαι ἀλήθεια τρελλός, ἔ; Ἄν τυχαίῃ τώρα

καὶ μιλῶ λίγο ἀκατάστατα, λίγο ἀσυνάρτητα, νὰ μὴ νομίζῃς πὼς τὸ κάνω ἐπίτηδες· μὴ πᾶς καὶ νομίσῃς πὼς τὸ κάνω τάχα γιὰ νὰ σὲ καταφέρω κ' ἐσένα νὰ πῇς τίποτα πράγματα χωρὶς νὰ τὸ θέλῃς. Ἐπειτα ἐσὺ δὲν λὲς οὔτε μιὰ λέξι, λοιπὸν θὰ ἦτον ἐντελὼς ἀδύνατο. Ἐγὼ τώρα πού μιλῶ ἔτσι παρὰ ξένα κι' ἀπερίσκεπτα, εἶναι ἐπειδὴ αὐτὴ τὴ στιγμή αἰσθάνομαι ἔτσι· αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος. Συχώρησέ με πού βγαίνω ἔτσι ἀπὸ τὸ θέμα· μήπως ἀνυπομονεῖς καὶ βιάζεσαι ν' ἀκούσῃς τὴν ἐξήγησί μου;

Ὁ Μινούττας δὲν μιλᾷ. Ὁ Νάγκελ σηκώνεται κι' ἀρχίζει νὰ περπατᾷ ταραγμένος ἀπάνω κάτω. Διὰ μιᾶς σταματᾷ καὶ σὰν κουρασμένος καὶ βαρεμένος ἀπὸ ὅλα λέγει:

— Οὐφ, τώρα ἀλήθεια βαρέθηκα πιά νὰ μιλῶ μαζί σου, ἐπὶ τέλους θὰ σ' τὴν πῶ ὅλη τὴν ἀλήθεια. Ναί, ἐπίτηδες ἔκανα πὼς μιλῶ σαστισμένα, ἐπίτηδες, γιὰ νὰ σὲ καταφέρω κ' ἐσένα νὰ μοῦ πῇς τίποτα δικὰ σου κρυφά. Ἐκανα ὅτι μπόρεσα γιὰ νὰ σὲ καταφέρω, μὰ τίποτα δὲν ὠφελεῖ καὶ ἐπὶ τέλους βαρέθηκα πιά. Τὸ λοιπόν,

νὰ σοῦ πῶ τώρα τὴν ἐξήγησι πού σοῦ χρεωστῶ, Γκρέγκααρδ! Ἔχω τὴν ἰδέα, εἶμαι βέβαιος πὼς εἶσαι ἕνας κατεργάρος. Κατεργάρος! τὸ ἄκους;

Ὁ Μινούττας ἀρχισε νὰ τρέμῃ, τὰ μάτια του κύταζαν φοβισμένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ· ὁ Νάγκελ ἐξακολούθησε:

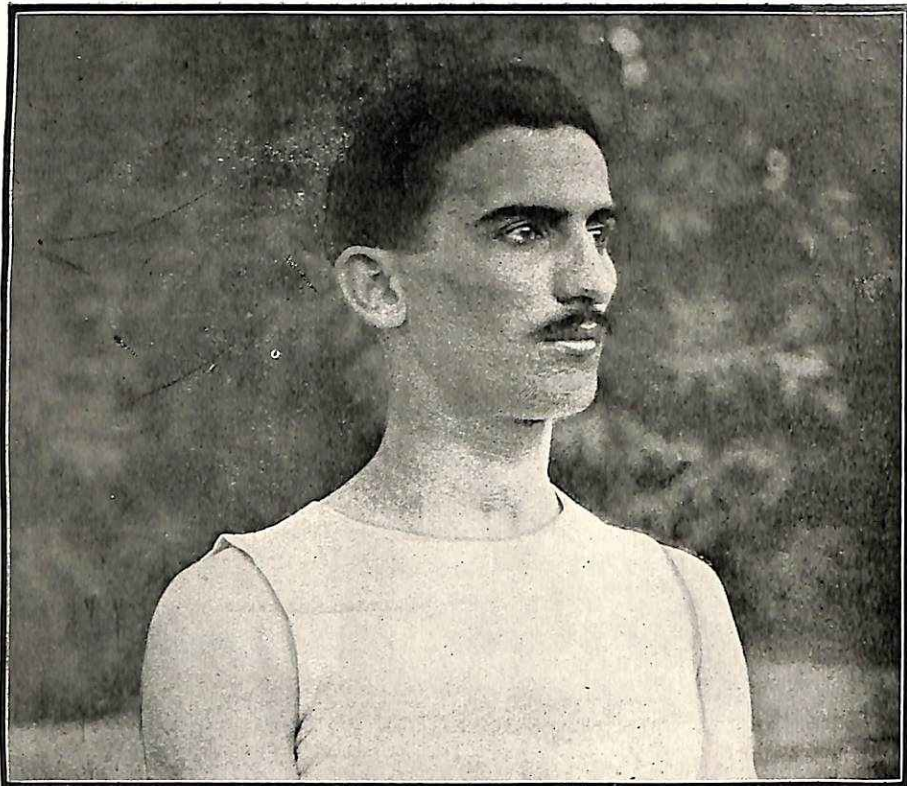
— Μιὰ λέξι δὲν λὲς, δὲν προδίδεσαι. Τίποτα δὲν μπορῶ νὰ σὲ καταφέρω νὰ πῇς. Ἡ βουβανία σου εἶναι σπάνιο πράγμα· σὲ θαυμάζω καὶ μ' ἐνδιαφέρεις πάρα

πολύ. Θυμᾶσαι τότε πού καθόμουν καὶ σοῦ μιλοῦσα μιὰ ὁλόκληρη βραδυνὰ καὶ σὲ κύταξα προσεκτικὰ καὶ σοῦ εἶπα γιατί ταράζεσαι πού σὲ κυτᾶζω; Ὅλο προσπαθοῦσα νὰ καταλάβω τί ἄνθρωπος εἶσαι· ὅλο τὸν καιρὸ σὲ εἶχα στὸ μάτι, μὰ τίποτα δὲν μπόρεσα νὰ κατορθώσω, ἐπειδὴ καθὼς σοῦ εἶπα εἶσαι ἀνεπίληπτος ἄνθρωπος· ὁμως οὔτε μιὰ στιγμή δὲν ἀμφέβαλα πὼς εἶσαι ἕνας μιτριμπάντης καὶ πὼς κρύβεσαι τόσο καλὰ πού κανένας δὲν σὲ καταλαβαίνει. Δὲν ἔχω καμιὰ ἀπόδειξι ἐναντίον σου, δυστυχῶς δὲν ἔχω· λοιπὸν μπόρεῖς νὰ εἶσαι βέβαιος πὼς τίποτα ἀπ' ὅλα αὐτὰ δὲν θὰ γίνῃ γνωστό. Μὰ ἐσὺ μπόρεῖς νὰ καταλάβῃς πὼς ἐγὼ εἶμαι τόσο βέβαιος γι' αὐτὰ πού λέω, ἐνῶ δὲν ἔχω καθόλου ἀποδείξεις; Βλέπεις, αὐτὸ δὲν μπόρεῖς νὰ τὸ καταλάβῃς. Καὶ ὁμως ἔχεις ἕναν ἰδιαιτέρο τρόπο νὰ γέρονῃς τὸ κεφάλι ὅταν κάνωμε καμιὰ κουβέντα, ἔχεις κάτι μάτια μὲ μιὰ ἔκφρασι, μάτια πού γυαλίζουν ἴσια ἴσια ὅταν λὲς κάτι ὠρισμένες λέξεις, ἢ ὅταν τύχῃ καὶ μιλήσωμε γιὰ κανένα ὠρισμένο πράγμα· ἔπειτα ἔχεις καὶ μιὰ φωνὴ μὲ ἕνα εἶδος βουητό, ἄχ, αὐτὴ ἡ φωνή! Ἐπὶ τέλους, νά,

αἰσθάνομαι πὼς σὲ ἀντιπαθῶ ὁλόκληρο, αἰσθάνομαι ἕνα κακὸ στὸν ἀέρα γύρω μου ὅταν πλησιάζεις· ἡ ψυχὴ μου ἀρχίζει καὶ τρέμει ἀπὸ αὐτὸ τὸ κακὸ. Αὐτὸ δὲν τὸ καταλαβαίνεις ἐσύ. Οὔτε ἐγὼ δὲν τὸ καταλαβαίνω, μὰ ἔτσι εἶναι. Μὰ τὸν Θεό, καὶ τώρα ἀκόμα αὐτὴ τὴ στιγμή αἰσθάνομαι πὼς ἔχω δίκαιο καὶ πὼς βρίσκομαι στὰ σωστά ἔχνη, μὰ δὲν μπορῶ νὰ σὲ πιάσω γιατί δὲν ἔχω ἀποδείξεις. Τὴν τελευταία φορὰ πού

ΣΥΡΑΝΟ: ... Σ' αὐτὰ τὰ χεῖλη του, πού ἡ Ροζάνη γέρονει, φιλεῖ τὰ λόγια πού ἐγὼ προτύτερα τῆς εἶπα.

Ο Έλλην ολυμπιονίκης εις τούς αγώνας της Στοκχόλμης κ. Κ. Τσικλητήρας

ήσουν ἐδῶ σὲ ρώτησα πὺν ἦσουν τίς 6 Ἰουνίου — θὲς νὰ ξέρης γιατί σ' τὸ ρώτησα αὐτό; Λοιπόν, 6 Ἰουνίου εἶναι ἡμέρα πὺν πέθανε ὁ Κάρολσεν, καὶ ὡς τότε ἦμουν βέβαιος πὺς ἐσὺ τὸν εἶχες σκοτώσει.

Ὁ Μινούττας ξαναλέει σὰν νὰ πέφτη ἀπ' τὰ σύννεφα: Πὺς ἐγὼ τὸν εἶχα σκοτώσει! κ' ἔπειτα μένει βουβός.

— Ναί, ὡς τώρα τὸ νόμιζα, εἶχα αὐτὴ τὴν ὑποψία: τόσο πολὺ ἦμουν βέβαιος πὺς εἶσαι ἓνας παληάνθρωπος πρώτης τάξεως. Τώρα δὲν τὸ νομίζω πιά: ὁμολογῶ πὺς γελάστηκα καὶ σοῦ ζητῶ συγγνώμη. Δὲν ξέρω ἂν θὰ μὲ πιστέψης πὺν σ' τὸ λέω, μὰ ἀλήθεια εἶμαι πάρα πολὺ λυπημένος πὺν σοῦκανα αὐτὸ τὸ ἄδικο: πολλὲς φορὲς πὺν κάθομαι ἔτσι μόνος τὸ βράδυ, κρυφὰ σοῦ ζητοῦσα συγγνώμη. Μὰ κ' ἂν γελάστηκα σ' αὐτὸ τὸ πρᾶμα, δηλ. γιὰ τὴν ὑπόθεσι τοῦ Κάρολσεν, ὅμως εἶμαι πάλι βέβαιος πὺς εἶσαι ἓνας σιχαμένος ὑποκριτής. Ὁ Θεὸς νὰ μὲ συγχωρέσῃ, μὰ ἀλήθεια εἶσαι! Τὸ νοιώθω μέσα

μου ἔτσι πὺν κάθομαι ἐδῶ καὶ σὲ κοιτάζω καὶ μὰ τὴν ἀγιοσύνη τοῦ Θεοῦ εἶσαι τέτοιος πὺν σοῦ λέγω! Καὶ γιατί εἶμαι τόσο βέβαιος; Γιὰ κύτα: ἀμέσως στὴν ἀρχὴ δὲν εἶχα κανέναν λόγο νὰ πιστέψω τίποτα κακὸ γιὰ σένα: ὅ,τι εἶπες κ' ὅ,τι ἔκανες ἦταν πάντα καλὸ καὶ δίκαιο κ' εὐγενικό. Ὁνειρεύτηκα μάλιστα καὶ κάτι πολὺ ὠραῖο γιὰ σένα: πὺς ἦσουν ἔξω μακριὰ σ' ἓναν βάτο κ' ἐγὼ σ' ἐβασάνιζα φοβερά, κ' ὅμως ἐσὺ δὲν παραπονιόσουν, μ' εὐχαριστοῦσες, ἔπεφτες κατὰ γῆς καὶ μ' εὐχαριστοῦσες πὺν δὲν σ' ἐβασάνιζα περισσότερο καὶ δὲν σοῦκανα περισσότερο κακὸ. Αὐτὸ ὄνειρεύτηκα γιὰ σένα καὶ εἶναι πολὺ ὠραῖο. Καὶ δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος στὴν πόλιν πὺν νὰ σὲ νομίζῃ ἄξιο νὰ κάνῃς κάτι κακὸ: ὅλοι ἔχουν καλὴ ἰδέα γιὰ σένα, ὅλοι σὲ συμπαθοῦν, τόσο καλὰ ξέρεις καὶ κρύβεσαι. Ὅμως μπρὸς στὴν δική μου ψυχὴ στέκεσαι σὰν ἓνας ἄγγελος τοῦ Θεοῦ ψεύτικος καὶ βρώμικος, πάντα μ' ἓναν καλὸ λόγο γιὰ ὅλους καὶ μιὰ καλὴ πράξι γιὰ κάθε μέρα.

[Ἀκολουθεῖ]

[Μεταφρ. Τ.]

ΚΝΟΥΤ ΧΑΜΣΟΥΝ

Ο ΘΡΥΛΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΦΤΑ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙΑ

... Χθὲς περὶ τὴν δωδεκάτην νυκτερινὴν ὥραν ἄγνωστοὶ διέρρηξαν τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου, καὶ ἀφῆρσαν ὅλα τὰ πολυτίμα πράγματα, ἐν οἷς τὰ ἱερὰ ἄμφια καὶ τ' ἅγια σκεῦη! Κατόπιν τούτου οἱ ἱερόσυλοι, ἀφοῦ ἀπεγύμνωσαν τὰ πάντα, ἀνεχώρησαν, λαβόντες ἄγνωστον διεῦθυνσιν... *

(Οἱ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ)

I

Ὁ Ἐσταυρωμένος ἀνασηκώθη ἀπὸ τὸ κόνισμά Του καὶ κατέβη ὁλόρθος. Τοῦ λέει: — Ἀκολουθήσε με...

— Κι' ὁ ἄλλος, πεσμένος χάμου, σὰν κάτου ἀπὸ τὸ βάρος φοριτῆς συντριβῆς, σύρθηκε στὰ γόνατα κ' ἀκολούθησε τὸν Ἐσταυρωμένον, ὡς τὸ ἱερόν, ὥσαμε τὰ πόδια τῆς Ἁγίας Τράπεζας.

Ἐνα σκοτάδι πηχτὸ κρεμότουν ἀπ' τὸν ψηλὸ σκοταδιασμένο θόλο — σὰν φοβέρα. Οἱ κολόνες φωτίζανε γλωμὲς μέσ' τὰ θάμνη, κ' οἱ κορφές τους χανόντινε μέσ' τὴν ἀπάνου σκοτεινιά. Καὶ μοναχὰ οἱ χρωματιστὲς καντῆλες φέγγανε σὰν πολλὰ ἄστρα, σκόρπιες μέσ' τὸ χάος τοῦ ναοῦ. Καὶ τὰ πρόσωπα τῶν Ἁγίων, πρᾶα ἢ τρομερά, μέσ' ἀπ' τὸν ἀσημένιο φωτοστέφανο, χαμογελοῦσαν ἢ σοῦρωναν τὰ φρύδια στὸ ἀνόσιο πέρασμά του... Μὰ ἐκεῖνος τίποτα δὲν εἶδε, μοναχὰ ἓνα δέος ἦτανε μέσα του, καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν σὰν σὲ μεγάλον πυρετό.

Καὶ σὰν ἐφτάσανε στὴν Ἁγία Τράπεζα, ὁ Ἐσταυρωμένος τοῦγενεψε νὰ σηκωθῇ, καὶ τὰ μάτια Του ἦτανε γιομάτα δάκρυα...

— Ἔτσι λοιπόν; Ἡρθε νὰ μὲ κλέψης. Ἐμένα, πὺν πέθανα γιὰ νὰ σοῦ πλύνω τὸ κρῖμα καὶ νὰ λυτρώσω τὸ κορμὶ σου ἀπ' τὴ βαρειά κατάρα; Ἐμένα, πὺν γιομάτος καλωσύνης κ' Ἀγάπη, πέθανα γιὰ τὴν Ἀγάπῃ τῇ δικῇ σου; κ' ἀπ' τὴν Ἀγάπῃ τῇ δικῇ μου;... Ἐμένα, πὺν κατάπια τὰ δάκρυά Μου γιὰ νὰ μὴν ξέρουνε τὸν πόνο μου, κ' ἦπια τὸ ξῦδι, περασμένος μὲ τὰ πέντε τὰ καρφιά; Γιατί νὰν τὸ κάνῃς αὐτό, ἐσὺ, πὺν ἦσουν ἢ μοναχὴ χαρὰ κ' ἢ περηφάνεια Μου; Γιατί νὰν τὸ κάνῃς — καὶ νὰ μὲ πικράνης...

Κι' ὁ ἄλλος, ὅσο πήγαινε καὶ γινόταν πιὸ μικρός, κάτου ἀπ' τὰ Θεῖα Λόγια, σὰν σκουλήκι πὺν μαζώνεται... Καὶ τὰ δάκρυα τρέχανε ποτάμι ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ Ἐσταυρωμένου.

— Γιατί νὰν τὸ κάνῃς αὐτό; Τί κακὸ σοῦ εἶχα κανωμένο Ἐγώ;...

Καὶ σίμωσε κοντύτερά του, καὶ τὰ μαλλιά τοῦ χαίδεψε, μὰ ὁ ἄλλος φοβήθη πὺς θὰ τότε χτυπήσῃ καὶ σωριάσῃ χάμου, μὲ τὰ χεῖλια στὸ μάρμαρο, κ' ὅλο βαθεῖοι λυγμοὶ ταράζουν τὸ κορμὶ του.

— Σήκω ἀπάνου καὶ μὴ φοβάσαι! Εἴμ' ὁ Θεός σου καὶ σοῦ μιλάω... Θέλω νὰ σὲ ἰδῶ

στὰ μάτια, νὰ μάθω τὴν καρδιά σου. Σήκω ἀπάνου. Μὴ φοβάσαι...

Καὶ μειλίχιος, πρᾶος, μητρικὰ πέρασε τὸ χέρι Του μέσ' ἀπ' τὰ μαλλιά τοῦ σωριασμένου χάμου, καὶ τὸ κεφάλι του ἀνασήκωσε καὶ κάρφωσε τὴν ἡμεράδα τῶν ματιῶν Του στὴν τρεμούλα τῶν ματιῶν του.

Καὶ θέλησε νὰ τότε καλοπιάσῃ, καὶ τὴ φωνὴ Του ἔκανε σὰ μουσικὴ καὶ σὰ νανούρισμα μικροῦ παιδιοῦ στὴν κούνια:

— Ἐλα, σκούπισε τὰ δάκρυά σου — καὶ μίλησέ μοι. Πές μου τί σ' ἔσπρωξε ὥστε νὰ δειχτῇς τέτοιος, ποιά ὁδὸν ἢ ποιά ἀνάγκη... Θέλω νὰ κυττάξω μέσ' τὴν ψυχὴ σου σὰν μέσ' σὲ καθαρὸ κρυστάλλι.

Κι' ὁ ἄλλος πήρε θάρρος ἀπ' τὴν ἡμεράδα τῶν ματιῶν Του, καὶ σκύφτοντας τὸ χλωμὸ κεφάλι, μίλησε κ' ἡ φωνὴ του ἦτανε μακρινὴ σὰν ἐρχόμενη ἀπὸ τὰ βῦθη τῶν αἰώνων ἀπ' ὅλα τὰ κρῖματα κ' ἀπ' ὅλες τίς ἁμαρτίες πὺν ἐγίνηκαν μέσ' τὰ βῦθη τῶν αἰώνων...

Καὶ τὰ κλάματα κυλοῦσαν βροχὴ στὰ μαρμαμένα μάγουλα:

— Ἀποκρίνομαι στὸ Θεό μου καὶ τοῦ λέω τὴν ἀλήθεια, καὶ τὴ ψυχὴ μου γυμνὴ Τοῦ δείχνω νὰ μὲ κρίνῃ...

Ἀγάπησα!

Ἐλεγα πὺς ἦταν ὁ ἄγγελός μου, ἢ ἀνέλπιστή μου σωτηρία, τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸ μου. Τῆς ἔδοσα ὅλα πὺν εἶχεν ἡ καρδιά μου, τὸ αἷμα μου καὶ τὴν ἀθωότητά μου, καὶ τὴ λευκότητά τοῦ ὀνειρῶν μου. Καὶ τῆς προσκίνησα μέσ' τὸ χῶμα ἐγώ, καὶ Θεὰ τῆς λάτρευσα, καὶ τὸ φιλή της ὑψώσα μέσ' τ' ἅγια τῶν ἁγίων.

Ἐδεῖρα τὴ μάννα μου, ἐρήμωσα τὸ σπιτικό μου, τὸν ἀδερφὸ μου ἀποστράφηκα γιὰ δαύτην καὶ τὸ μικροῦλι τ' ἀδερφάκι μου, πὺν τ' ἀγαποῦσα τόσο, τ' ἀποπῆρα ἔτσι, πὺν θολώσαν τὰ ματάκια τοῦ ἀπ' τὰ δάκρυα... Πούλησα τὰ κτήματά μου γὰ ἓνα κομμάτι ψωμί: τὴν περιουσίαν τῶν ἀδελφῶν μου στὰ χαρτιά τὴν ἐπαῖξα ὅλη, καὶ τὴν ἔχασα, καὶ τοὺς ἄφησα στοὺς πέντε δρόμους, νὰ ζητιανέψουν τὴ ζωὴ τους...

Κ' ὕστερα μ' ἔσυρε ἀπὸ πίσω της, σὰν ἀπ' τὸ σκοινί, ἀφέντρα, κυρὰ μου, αὐτοκρατορίσσα! Μοῦ ποδοκύλησε τὰ σπλάχνα ὡς ὅπου νὰ μοῦ εἰπῇ ἓνα «σ' ἀγαπῶ», καὶ σὰν τὸ εἶπε — ὁ οὐρανὸς μπόρει νὰ μὲ φθονήσῃ...

Σίδερα στὰ χεῖρά μου εἶχε βάνει — καὶ φιμώσῃ εἶχε τὰ χεῖλή μου. Ἦτανε κυρὰ τῆς πνοῆς μου — καὶ μ' ἔσερνε μέσ' τὰ σκοκιάκια.

Μοῦ λέει:

«Θέλω νὰ σφάξης τ' ἄρνι τοῦ γείτονα».

Κ' ἐγὼ πῆγα κρυφὰ κ' ἐσφάξα τὸ μοναχὸ
τ' ἄρνι τοῦ φτωχοῦ τοῦ γείτονα...

Μοῦ λέει:

«Θέλω νὰ μοῦ φέρνης κάθε πρωτὶ ἓνα μάτσο
τριαντάφυλλα».

Κ' ἐγὼ πῆγα κ' ἐκλεψα ἓνα μάτσο τριαν-
τάφυλλα ἀπ' τὸ πανέρι τοῦ φτωχοῦ τοῦ κορι-
τσοῦ...

Κ' ἔτσι ἀπὸ κρίμα σὲ κρίμα μ' ἔκανε νὰ πε-
ράσω ἓνα ἓνα, καὶ νὰ κατεβῶ τὰ σκαλοπάτια
τοῦ Κακοῦ: τὸ μυαλό μου ἦτανε στὰ χέρια της
μιὰ μηχανὴ ὁλέθρου.

Κ' ἦρθεν ἡ μέρα ἡ φορικτὴ ὁποῦ μοῦ λέει:
«Θέλω ἓνα βραχιόλι, μὲ τὰ ἑφτὰ μαργαριτά-
ρια τοῦ Χριστοῦ...».

Κ' ἐγὼ σὰν τὴν ἄκουσα νὰ λέη τέτοια λό-
για, ἔκλεισα τ' αὐτιά μου μὲ τὰ δύο μου χέρια
κι' ἄλλο δὲν ἤθελα ν' ἀκούσω κ' ἐσηκώθηκα,
κ' ἔπεσα στὰ πόδια της, καὶ τὴν ὥρκισα στὴν
ἀγάπη μας τέτοιο πρᾶμα νὰ μὴ μοῦ ζητήη
ἑμένα. Τὰ πόδια τῆς φιλοῦσα.

Μὰ ἐκείνης τῆς εἶχε καρφωθεί στὸ νοῦ τὸ
πονηρό. Κι' ἀφοῦ εἶδε πῶς μὲ τὴ βία δὲν κάνει
τίποτα, μ' ἔπιασε μὲ τὸ καλὸ!

Μέσ' τὰ χάρδια της μὲ τύλιξε, σὰν ὄχεντρα,
καὶ μοῦ φαρμάκωσε τὰ σωτικά.

Μοῦ ἦπτε τὰ δάκρυα μὲ τὰ χεῖλια—καὶ ἡ
ψυχὴ μοῦ λύγησε στὰ δύο, σὰν καλάμι.

Καὶ σὰν μὲ ὑπὸταξε στὸ θέλημά της, μοῦ ὑπό-
βαλε τὸ πῶς καὶ τὸ πότε.

«Ὡ ἐκκλησία κλείνει σὰν βασιλέψη ὁ ἥλιος.
Ἐσὺ θὰ μπῆς ἀπὸ νωρίς, μ' ἓνα ψαλλίδι, καὶ
θὰ κρυφτῆς πίσω ἀπ' τὸ τελευταῖο στασίδι,
κοντὰ στὴν Ὁραία Πύλη. Ὁ καντηλανάφτης
θὰ περάσῃ πλάι σου, μὰ δὲ θὰ σὲ ἰδῇ. Ἐσὺ νὰ
βαστῇς τὴν πνοή σου. Καὶ σὰν πέσῃ ἡ νύχτα ἡ
βαθεία, καὶ δὲν ἀκοῦς ὅξω τίποτα, μὴτε ἀνθρώ-
πινη περπατησά, μὴτε ἀμάξι νὰ διαβαίνει, θὰ
πᾶς ἴσα τοῦ Χριστοῦ τὸ κόνισμα—καὶ μὲ τὸ
ψαλλίδι (ἀκοῦς;) θὰ βγάλῃς τὰ ἑφτὰ χοντρά
μαργαριτάρια ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ Χριστοῦ. Κ' ὕ-
στερα θὰ φύγῃς ἀπ' τὴν πίσω πόρτα ποὺ ἡ
κλειδωνιά της μόλις βασιέται στὸ σπρώξιμο,
κ' εὐτὺς θὰ πέσῃ, καὶ θάρῃς, κ' ἐγὼ θὰ σὲ
περιμένω, αὐπνὴ ὥσαμε τὴ χαραυγὴ».

Αὐτὰ μοῦ εἶπε ἡ Στρίγγλα. Αὐτὰ μοῦ εἶπε, ἡ
Σκύλλα, καὶ μὲ πῆρε στὸ λαϊμό της...

Καὶ σὰν βασιλέψεν ὁ ἥλιος, κρύφτηκα μ' ἓνα
ψαλλίδι πίσω ἀπ' τὸ τελευταῖο στασίδι, σιμὰ
στὴν Ὁραία Πύλη. Κι' ὁ καντηλανάφτης πέ-
ρασε πλάι μου καὶ δὲ μὲ εἶδε—καθὼς ἐκεῖνὴ
τῶπε. Καὶ ἴσ' ἔπεσε ἡ νύχτα ἡ βαθεία...».

Ἐδῶ—ἓνας ὁλολυγμὸς τόνε σώριασε πάλι
ἀσάλευτο στὸ μάρμαρο.

Μὰ ὁ Ἐσταυρωμένος τοῦγενψε φιλικὰ καὶ τὰ
μάτια Του γιομίσανε λαμπράδες. Καὶ μὲ τὸ χέρι
τὸ ξερβὶ ἔβγανε ἀπ' τὰ μάτια Του τὰ ἑφτὰ
μαργαριτάρια—καὶ μὲ τὸ χέρι τὸ δεξιὸ τὰ βί-
σταξε στὴν ἀπαλάμη.

Κ' ὕστερα—Αὐτὸς μπροστὰ κι' ὁ ἄλλος πίσω
—τραβήξαν κ' οἱ δύο μέσ' τὴν ἐκκλησιά.

Πῆρε τὸ χρυσὸ τὸ δισκοπότηρο, καὶ τ' ἄμφια
τὰ κενημένα, καὶ τ' ἀσημένια κουταλάκια τῆς
Μετᾶληψης.

Τὸν Ἄγιο Δίσκο, καὶ τὴ Λόγχη, καὶ τὸ Μυ-
ροδοχεῖο, καὶ τὸ Θυματήρι.

Πῆρε τὸ μεγάλο ῥομπίνι ἀπ' τὰ στήθη τῆς
Παναγίας, καὶ τὰ ζαφειρένια μάτια Τῆς.

Πῆρε τὴ Μίτρα, τὴν Ποιμαντικὴ Ράβδο καὶ
τὸ Μανδύα.

Πῆρε τὰ μανουάλια τὰ χρυσοσκαλισμένα, καὶ
τὰ δικηροτρύκηρα καὶ τὰ ἐγκόλπια, καὶ τὰ χίλια
τάματα ποὺ κρεμόντουσαν γύρω στοὺς Ἅγιους,
καὶ γύνωνσεν ὅλους τοὺς Ἅγιους, —κ' οἱ Ἅγιοι
δὲν εἶπαν τίποτα.

Κι' ὅ,τι χρυσαφικό, κι' ὅ,τι πετράδι, ὅ,τι ἀση-
μικό, τίποτα μέσ' τὸ ναὸ δὲν ἄφησε. Τὰ χέρια
Του φέγγανε ἀπ' τὸ θησαυρό.

Καὶ πῆγαιναν ἔτσι—Αὐτὸς μπροστὰ κι' ὁ
ἄλλος πίσω—οἱ δύο σὰν σκιές, καὶ σὰν ἔφτασαν
στὴν πίσω πόρτα, τοῦ λέει ὁ Ἐσταυρωμένος:

—Νά...

Κ' ἐπειδὴς ὁ ἄλλος δὲν καταλάβαινε, ὁ Ἐσταυ-
ρωμένος τοῦ τᾶβανε στὰ χέρια, καὶ τοῦ λέει:

—Δικά σου...

Κ' ἐπειδὴ ἐκεῖνος τὸν ἐκύτταε σὰν νὰ μὴν
πίστευε τὰ μάτια του, πάλι τοῦ λέει:

—Δικά σου—στὰ δίνει ὁ Χριστός.

Καὶ κεῖνος τὰ πῆρε—καὶ τότες, δίχως νὰν τὸ
καταλάβῃ, βρέθηκε ἔξω ἀπ' τὸ ναὸ, μπροστὰ
σ' ἓνα ἔρμο σταυροδρόμι.

Καὶ κάθησε γάμου σὰν ὄνειροπαρμένος.

Κ' ὕστερα τᾶβανε στὰ πόδια, σὰν κλέφτης,
μέσ' ἀπ' τὰ θαμπὰ σοκάκια.

II

Καὶ τὸ πρωτὶ ποὺ μπήκανε στὴν ἐκκλησιά καὶ
βρῆκαν τὸ ἱερὸ ρημαγμένο, τὰ κ' ἐπὶ σκόρπια
καὶ συντριμμένες τῆς καντῆλες, μαζώχτηκε ὁ κό-
σμος ὅλος, καὶ σταυροκοπιόουν, κ' ἐγίνε θοῆνος
πέρα ὡς πέρα, στὴν πολιτεία. Καὶ σταλθῆκανε
παντοῦ μηνύματα.

Ὅμως κανεῖς δὲν ἐδυνότουν νὰ εἰπῇ, γιατί
τὰ μάτια τοῦ Χριστοῦ φέγγανε τώρα, χυμένα,
πιότερο, παρὰ ὁποῦ ἦταν μέσα τους καὶ τὰ
ἑφτὰ μαργαριτάρια.

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

ΤΟ ΔΕΚΔΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Σπασμοὶ

Αἱ πρὸ ἡμερῶν διασταυρωθεῖσαι σφαῖραι ἐμπρὸς εἰς
τὸ ταχυδρομικὸν μέγαρον, δὲν ἐφόρουν μόνον τὸ
ἀτυγὲς παιδάκι, ποὺ ἡ Μοῖρα του τὸ ἔφερεν εἰς τὸ
αὐτοσχέδιον αὐτὸ πεδῖον τῆς μάχης. Μᾶς ἐπρόδωκαν
καὶ ἓνα φοβερὸν μυστικόν. Γνωρίζετε ποῖον εἶναι τὸ
μυστικὸν αὐτό; Ὅτι ὑπάρχουν χαρτοπαίγνια εἰς τὰς
Ἀθήνας!... Φαίνεται, ὅτι κανεῖς ἕως τώρα δὲν ἐγνώ-
ριζε τὴν ὑπαρξίν των. Διότι ἂν τὴν ἐγνώριζε, δὲν θὰ
ὑπῆρχε λόγος νὰ γίνεται ὁ φοβερός αὐτὸς θόρυβος εἰς
τὰς ἐφημερίδας, νὰ ζητοῦνται ἐσπευσμένως συνεντευ-
ξεις ἀπὸ τοὺς ὑπουργοὺς καὶ νὰ ὑψώνονται φωναὶ ἐξ
ὅλων τῶν σημείων, ὡς ν' ἀνεκαλύφθη χθὲς ὁ Ἄσος
Καρρῶ.

Θὰ μοῦ πῆτε: Ὁ φόνος, τὸ αἱματοκύλισμα, ἡ φρίκη!
Ἔστω! Ἀλλὰ τὸ αἷμα χύνεται κρουνήδον καθημερι-
νῶς καὶ δὲν τὸ χύνουν ἀποκλειστικῶς οἱ χαρτοπαίγναι.
Μίαν φορὰν τὸν χρόνον βάθουν καὶ αὐτοὶ τὸν πόρτον
τους, διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν μὲ τὸν σχετικὸν ὄρον. Ἀλλὰ
εἶναι λόγος αὐτὸς νὰ μᾶς πιάσουν ἐξαφνικὸι σπασμοί;
Καὶ τὸ χαρτοπαίγνιον λοιπὸν ἀρχίζει νὰ γίνεται ἐπι-
κίνδυνον μόνον ἀπὸ τὴν στιγμὴν ποὺ πυροβολεῖ; Καὶ
ἂν οἱ διευθυνταί, οἱ πελάται καὶ οἱ ἀβανταδόροι τῶν
χαρτοπαίγνιων ὀρκισθῶν νὰ μὴ χύσουν πλέον αἷμα
εἰς τὴν ζωὴν του, αἱ λέσхай θὰ μεταβληθῶν εἰς ναοὺς;
Καὶ θὰ κάμνωμεν τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, ὅταν περ-
νοῦμεν ἀπέξω;

Αὐτὰ εἶναι τὰ περίεργα πράγματα τῆς Ἑλλάδος. Οἱ
σπασμοί! Ἡ ματαιότερα δηλαδὴ καὶ κομικώτερα ἐνέ-
ργεια τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Διότι καὶ ὁ σπασμὸς
εἶναι ἐνέργεια καὶ μεγάλη ἐνέργεια. Ποῖος τὸ ἀρνεί-
ται; Ὁ καταλαμβαίνόμενος ἀπὸ σπασμοὺς ἔχει τὴν
συναίσθησιν, ὅτι ἐνεργεῖ μὲ τὸν ὑψιστον βαθμὸν τῆς
δραστηριότητός του. Καὶ ἐνεργεῖ πραγματικῶς. Κατα-
βάλλει δυνάμεις, καίει ἀνδρακα, ἐκκενώνει ὅλα τὰ ἀπο-
ταμειύματα τῆς νευρικῆς του δυνάμεως. Μὲ τὸσον βαθ-
μὸν ἐνεργείας θὰ ἠμποροῦσε νὰ σύρῃ μόνος του μίαν
ἀμάξαν ἀπὸ τὴν Ὁμόνοϊαν ἕως τὰ Πατήσια. Ἀλλὰ τί
κάμνει συνήθως; Ποῖον ἔργον ἀποδίδει; Τίποτε! Βα-
σανίζει μόνον τὸν ἀέρα γύρω του μὲ τὰς κινήσεις του.

Σπασμοὺς λοιπὸν διαθέτουμεν οἱ Ἕλληνες κάθε τρεῖς
καὶ λίγο, διὰ νὰ κάμωμεν ἓνα βῆμα ἐμπρός. Καὶ, φυ-
σικὰ, κάμνωμεν τρία ὀπίσω. Μία ἀρτίστα ἐφοβήσεν τὴν
δημοσίαν αἰδῶ; Πόλεμος ἀμέσως ἐναντίον ὅλων τῶν
γυναικῶν. Αἱ γυναῖκες ὅμως μένουν, διότι δὲν ἠμπορεῖ
νὰ γίνῃ διαφυετικά. Ἐνα ἄσπεμον ἔργον ἐπὶδησεν
εἰς τὴν σκηνήν; Δογοκρισία ἀμέσως εἰς τὸ θέατρον καὶ
μὲ τὸν προχειρότερον τρόπον, ὥστε νὰ μὴν ἠμπορῇ νὰ
παυχθῇ οὔτε ἡ «Ἀμαρτωλὼν Σωτηρία», πρὶν περάσουν
τρεῖς μῆνες ἀπὸ τῆς τοιχοκollήσεως τοῦ προγράμμα-
τος. Ἐνας χαρτοπαίκτης διέπραξε φόνον; Κλείσιμον
αὐτοστιγμὴ ὅλων τῶν χαρτοπαίγνιων. Καὶ οὕτω
καθεξῆς!

Δὲν πρόκειται νὰ προστατεύω καμμίαν διαφθοράν
καὶ καμμίαν κοινωνικὴν πληγὴν. Θέλω νὰ προστατεύω

ἐξ ἐναντίας ὅλα τὰ ὥρατα καὶ ἠθικὰ πράγματα. Ἀλλὰ
πῶς νὰ κάμω; Ὁ κύριος ἀποδῶ ἐπιμένει νὰ πίνη καὶ
νὰ μεθῇ καὶ ἀφοῦ μεθῇ νὰ μαχαιρώνῃ. Θὰ ἤθελα
παραπολὺ νὰ καταργήσω τὸ οἰνόπνευμα καὶ νὰ ἴου-
χάσω ἅπαξ διὰ παντός. Ἀλλὰ καταργεῖται τὸ οἰνό-
πνευμα; Ὁ κύριος ἀποκεῖ παρακαπνίζει καὶ τοῦ ἐρ-
χονται ζαλάδες καὶ πέφτει καταμωσὴς τοῦ δρόμου ἀπὸ
πληκτος. Θέλω νὰ προστατεύσω ὅλους τοὺς συμπολί-
τας μου ἀπὸ τὴν φορικτὴν αὐτὴν δηλητηρίασιν. Ἐπι-
θυμῶ ἐγκαρδίως νὰ σκεπάσω μὲ πῦρ καὶ θεῖον ὅλας
τὰς καπνοφυτείας τοῦ κόσμου. Ἀλλὰ θὰ τὸ κατορθώσω
ποτέ; Τὸ παιδί μου ἔχει χάσει τὰ μυαλά του μὲ τῆς
γυναῖκες καὶ μοῦ ἐγινεν ὠχρὸν ὡς σουδάριον. Μοῦ
ἐρχεται λοιπὸν ἡ ἐπιθυμία νὰ εἴξω εἰς τὴν θάλασσαν
τῆς δεκαφτά μὲ τὴν Κυρά-Φροσύνην. Ἀλλὰ εἶναι δυ-
νατόν;.. Μὲ πιάουν λοιπὸν σπασμοὶ καὶ ἀρχίζω νὰ
φωναίξω: Κάτω τὸ οἰνόπνευμα, κάτω ὁ καπνός, κάτω
οἱ γυναῖκες, κάτω τὸ χαρτοπαίγνιον. Ὅλα αὐτὰ ὅμως
μένουν εἰς τὴν θέσιν τους κ' ἐγὼ μένω μὲ τοὺς σπα-
σμούς μου καὶ μὲ τὴν ἐξιδιασμένην μου ὑπόληψιν πρὸς
ὅλας τὰς ὥραιάς καὶ κοινωφελεῖς ιδέας.

Σᾶς ὀρκίζομαι, ὅτι θὰ ἦμουν πολὺ εὐχαριστημένος
νὰ ἐξαλειφθῇ ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς ἡ Χαρτοπαί-
ξια. Ἀλλὰ ἡ ἀριλόγη ἔχει ἐπὶ κεφαλὰς κ' ἐγὼ δὲν
εἶμαι ὁ Ἡρακλῆς! Δὲν βλέπω δὲ τὸν Ἡρακλῆ, ποὺ
χρειάζεται, ὅχι μόνον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ οὔτε εἰς
τὴν ὑψηλὴν ἀκόμη. Θὰ κοιτάξω λοιπὸν νὰ τὰ κατα-
φέρω, ὅπως ἠμπορῶ καλύτερα. Θὰ σκεφθῶ. Θὰ ἰδῶ
τί κάμνουν οἱ ἄλλοι, καὶ θὰ ἐνεργήσω. Ἀλλὰ ἐδῶ κα-
νεῖς δὲν σκέπτεται διὰ τίποτε. Καὶ ὅταν σκέπτεται,
σκέπτεται ὅπως εἶπεν ὁ ἀρθογράφος τῆς «Ν. Ἡμέρας»,
μὲ τὴν ἀρέλειαν τοῦ πρωτογενούς, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον
δι' ἓνα τόπον ἀποτελεῖ πληγὴν, ποὺ δὲν εἶναι ἡ μικρο-
τέρα ἀπὸ τὰς ἄλλας. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι οἱ σπασμοί!

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Χρίστου Βαρλέντη: «Μπουκετάκι» — Ἀθήνα 1912

ΕἶΝΑ πολὺ σύντομο ποιητικὸν βιβλιαράκι. Ὅλοι οἱ
στίχοι του μόλις φθάνουν σὶν ἀριθμὸν 128. Μὰ
ὑποθέτω, ὅτι δὲν ὑπάρχει κ' ἀπόλυτη ἀνάγκη νὰ εἶναι
μεγάλος ὁ ἀριθμὸς τῶν στίχων γιὰ νὰ ἔχουν καὶ ἀξίαν.
Τὸ «Μπουκετάκι» τοῦ κ. Βαρλέντη δίνει ἴσως περισ-
σότερο ἀφορμὴν ν' ἀναθυμῇ κανεῖς, ὅτι ὁ ποιητὴς
αὐτὸς ἐργάζεται ἀδόρυβα καὶ συστηματικὰ γιὰ νὰ
κάμῃ ὅ,τι μπορεῖ καλύτερον πάντα τὴν ἐργασίαν του
τὴν χαρακτηρίζει μιὰ συγκινητικὴ προσπάθεια πρὸς
τελειοποίησιν, μιὰ φανατικὴ—μπορεῖ νὰ εἰπῇ κανεῖς—
πίστις στὴ γλωσσικὴν ἰδέαν. Κι' αὐτὸ δὲν εἶναι μικρό.
Ὁ κ. Βαρλέντης ἔχει κ' ἓνα ἄλλο καλόν: ὅτι δὲν παρα-
γνωρίζει τὴν πραγματικὴν του δύναμιν, κ' ἔτσι δὲν ζητεῖ
νὰ δημιουργήσῃ ψεύτικα γράφει ἐκεῖνο, ποὺ αἰσθάνε-
ται κ' ὅπως τὸ αἰσθάνεται. Ἰσως γιὰ τοῦτο καὶ ὁ
κ. Βαρλέντης τοῦ ἔχει τόσο ἀπεριόριστον ἐκτίμησιν. Στὸ
«Μπουκετάκι» ὁ κ. Βαρλέντης μᾶς δίνει μερικoὺς στί-
χους καλοδουλεμένους, ἐπάνω στὴν μορφὴν τοῦ δημο-
τικοῦ τραγουδιοῦ εἶναι ὅμως καὶ ἄλλοι, ποὺ θυμίζουν

παραπολύ τὸν Σολωμόν. Ὅπωςδήποτε οἱ καινούριοι αὐτοὶ σίγῃ τοῦ κ. Βαρλέντη εἶναι ἀπὸ τοὺς καλύτερους τοῦ καὶ ἴσως καλύτεροι ἀπὸ πολλῶν ἄλλων ποιητῶν, πού τοὺς προσέχουμε περισσότερο.

Μαζί μὲ τὸ «Μπουκετάκι» ὁ κ. Βαρλέντης ἐδημοσίευσε καὶ ἕνα ἄλλο βιβλίον: «Ζῦπνα Ρωμιέ». Εἶναι μιὰ σειρά ἀπὸ ἄρθρα, πού τὰ περισσότερα πρωτοδημοσιεύθηκαν στὸν «Νουμά», ἐπάνω στὸν ἀγῶνα γιὰ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα. Δὲν λέγουν τίποτε ξεχωριστὸ τὰ ἄρθρα αὐτά, πάντα ὅμως δείχνουν ἀκόμη μιὰ φορά τὴν ἀφροσύνην τοῦ στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν γλωσσικὴν ιδέαν.

Χάρτης τῆς Κύπρου, ὑπὸ Ἡρ. Χατζηγεώργη — Ἐν Λεμεσῷ Κύπρου

Ο χάρτης αὐτὸς τυπώθηκε πρόπερσι. Μπῆκεν ὅμως ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα εἰς κυκλοφορίαν τώρα, πού τὸ κυπριακὸν ζήτημα κινεῖ τὴν προσοχὴν ὧν μας καὶ γιὰ τοῦτο δίκαιον εἶναι νὰ τονισθῇ μὲ δυὸ λόγια ἡ ἀξία του. Ὁ χάρτης αὐτὸς γράφηκεν ἐπάνω στὸν τριγωνομετρικὸν πού ἐξέδωσαν ὁ λόρδος Κίτσεναρ στὰ 1882. Στὴν ἐλληνικὴν ἔκδοσιν — πού τυπώθηκε σὺν Λονδίνον — ὁ κ. Χατζηγεώργης ἐπρόσθεσε καὶ τὰ σχεδιαγράμματα ὧν τῶν ἀμαξωτῶν δρόμων καὶ τῶν σιδηροδρόμων, πού ἔγιναν ἀπὸ τὸ 1882 καὶ ἐδῶθε. Τὰ ὀνόματα τῶν χωριῶν καὶ τοποθεσιῶν εἶναι γραμμένα καθὼς προφέρονται ἀπὸ τὸν λαὸν καὶ ὅπως τὰ ἔχει τὸ «τοπωνυμικὸν τῆς Κύπρου» τοῦ κ. Σ. Μενάρδου, καὶ αὐτὸ δίνει ξεχωριστὴν ἀξίαν εἰς τὸν χάρτην. Αἱ πληροφορίαι, πού πρέπει νὰ ἔχῃ κάθε ἀληθινὰ ἐπιστημονικὸς χάρτης εἶναι πλούσιαι καὶ ὅλαι μὲ πολλὴν προσοχὴν βαλμένα. Μιὰ ἀπὸ τίς ὅχι λιγώτερο σπουδαῖες πληροφορίες εἶναι τὸ βάλεσιμὸν τῶν ἀρχαίων ὀνομάτων τῶν χωριῶν καὶ τῶν τοποθεσιῶν κοντὰ στίς καινούριες ὀνομασίες. Μελετώντας κανεὶς προσεκτικὰ τὸν χάρτην αὐτόν, μπορεῖ νὰ ἔχῃ σωστὴν ιδέαν τῆς ἱστορίας, τῆς προόδου καὶ τῆς τοποθεσίας τῆς Κύπρου. Καὶ ὑποθέτω ὅτι ἀρκοῦν αὐτά γιὰ νὰ κάμουν ἕνα χάρτην τέλειον σὺν τοῦ εἶδος του.

ΗΛ. Π. Β.

ΘΕΑΤΡΟΝ

Θέατρον Κυβέλης: «Θεατρίνα», «Τὸ Τσακάλι», «Πιερότος», Θεατρικὰ ἔργα εἰς πρᾶξιν, ὑπὸ Πλάτωνος Ροδοκανάκη

Ἡ πρώτη ὡς θεατρικοῦ συγγραφῆς ἐμφάνισις τοῦ κ. Πλάτωνος Ροδοκανάκη δὲν διέψευσε τὰς φιλολογικὰς προσδοκίας πού ἐδικαιούτο νὰ ἐμπνέῃ ὁ εἶρων μᾶλλον ἢ σατυρικὸς συγγραφεὺς τοῦ «De Profundis», ὁ αἰσθηματικὸς καὶ εὐφράντατος συγγραφεὺς τοῦ «Φλογισμένου Ράσου», παρέσχε δὲ ἐπαρκεῖς ἐλπίδας περὶ τῆς μελλούσης θεατρικῆς ἀριότητός του.

Ἡ «Θεατρίνα» τοῦ εἶνε ἡ θεατρίνα μητέρα, εἰς καποῖαν βέβαια μαρτυρικὴν θεατρικὴν περιόδειαν ἐν ὧρα χειμῶνος, ἡ ὁποία εἶνε ἀναγκασμένη νὰ παραστήσῃ ἐνῶ τὸ παιδί της κινδυνεύει. Ἀνήσυχος καὶ πολυώδυνος, κοινωλόμενος μέσα σ' ἕνα παλαιοεπανωφόρι εἰς τὰ παρασκήνια, — ἡ σκηνὴ παριστᾷ ἀκριβῶς αὐτὰ καὶ μέρος τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου ἐπὶ θεάτρου, — εἰς μάτην παρακαλεῖ καποῖαν συνάδελφόν της νὰ τὴν ἀντικαταστήσῃ. Ἀφ' ἑτέρου ὁ διασώζων ἐπιμένει οἱ λιμώτοντες καὶ ὀιγοῦντες ἡθοποιοὶ ἱκετεύουν καὶ ἐκλιπάρουν. Ἡ mater dolorosa ἀπερχεται εἰς τὸ καμαρίνι της καὶ ἰδοὺ μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται ἀπὸ αὐτὸ καὶ ἐμφανίζεται εἰς τὴν σκηνὴν κοιτάζουσα αἰφνης ζωηρόν, χαρωπὸν καὶ φιλοπαίγμον. Ἀλλ' ἐνῶ ἤδη ἐξελισσεται τὸ μέρος της εἰς γέλια, εἰς φαιδρὰ ἀναφωνήματα καὶ

εἰς σκιρτήματα, ἀκούει ἀπὸ τὰ παρασκήνια ὅτι τὸ παιδί της ἐξεψύχησεν. Εὐρίσκειται πλησίον θύρας πού φέρει εἰς τὰ παρασκήνια, καὶ ἐκεῖ, ἐναλλάξ καὶ ἐκ περιτροπῆς καθ' ὅσον στρέφει τὴν ὄψιν πρὸς αὐτὰ ἡ πρὸς τοὺς ὑποθετικὸς θεατὰς της, ἐκδηλοῦται ἀπὸ αὐτὴν ἡ πλέον εὐτράπελος ζωηρότης καὶ ἡ σπαρακτικώτερα ἀγωνία, ἀπολήγουσα εἰς τὴν ὀξυτέραν ὁδὸν τὴν ὁποῖαν τέλος ἀμβλύνει καὶ δὲν ἀμβλύνει ἡ παραφροσύνη. . .

Τὸ «Τσακάλι» εἶνε ἐν ἐν μέσῃ κοινωνίᾳ ἀγορμαῖον πλάσμα, γυνὴ ἡ ὁποία δὲν ἐνυμφεύθη, ἡ ὁποία δὲν ἔχρησεν οὕτως οὔτε τὴν νεότητά, οὔτε τὴν ὥραιότητά της καὶ ἡ ὁποία ἐπάλαισεν ὡμῶς καὶ ἀγρίως κατὰ τοῦ ἀρπακτικοῦ περιβάλλοντος μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ σώσῃ τὰ χρήματά της ἡ ὁποία, δυνατὴ τὴν ψυχὴν καὶ τοὺς μυῶνας, ἐννοεῖ «νὰ τὰ βάλῃ» μὲ τὸν Θεὸν καὶ μὲ τοὺς ἀνθρώπους, τώρα πού αἰφνης ὑποπεύεται ὅτι καποῖος καλλιτέχνης ἐνοικιαστής της θέλει νὰ ξελογιάσῃ τὴν θετὴν της κόρην. Ἡ ἐπιθεσις ἐναντίον τούτου, — ἐπιθεσις εἰς λόγους πού ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἀπειλεῖ ἡ ἀνασκουμπωμένη γυνὴ νὰ γίνουν καὶ ἔργα, — ἀποτελεῖ τὸ ὅλον ἔργον. Πρόκειται ὅμως περὶ παρεξηγήσεως ὁ καλλιτέχνης ὅχι μὲ τὴν θετὴν κόρην ἀλλὰ μὲ καποῖον ὑποπτον «μοντέλο» εἶχε συνέντευξιν. Τοῦθ' ὅπερ δὲν τὸν ἀποπλύνει εἰς τὰ μάτια τοῦ «Τσακαλιού», τὸ ὁποῖον, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ εἶνε καὶ «δράκων ἀρετῆς», δι' ὃ καὶ ἀποπέμπεται κακὴν κακῶς ἀπὸ τὸ διαμέρισμα πού εἶχεν ἐνοικίασιν.

Ὁ «Πιερότος» εἶνε ὁ νεαρὸς φιλέορτος σύζυγος ὁ ὁποῖος, κωλυμένης τῆς συζύγου του, μεταβαίνει μόνος εἰς χορὸν μεταμφιεσμένων καὶ ὁ ὁποῖος ἐκεῖ, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἐννοεῖται, φλερτάρει ὑπερακοντίζων καὶ αὐτὸν τὸν καλοῦμενον ἀμερικανικὸν τρόπον τοῦ φλερτ μὲ τὴν τόσῃ ἀντιπαθητικὴν πενθεράν του. Τὴν στιγμὴν πού ἀνακαλύπτει τὸ πάθημά του, καταφθάνει ἡ ζηλότυπος σύζυγος. Προσποιεῖται τότε εἰς αὐτὴν ὅτι ἡ συνάντησις μετὰ τῆς πενθερᾶς εἶνε τέχνασμα πρὸς γελοιοποίησιν τῆς δὴθεν ἀδικαιολογήτου ζηλοτυπίας της, καὶ ἀντὶ νὰ δεχθῇ ἐπιτιμῆσεις καὶ τιμωρίαν, ἐπιβάλλει ὄρους καὶ εἰς τὰς δύο νὰ ἐπιστρέψουν καὶ αἱ δύο εἰς τὴν οἰκίαν, νὰ παραμείνῃ αὐτὸς χορεύων καὶ εὐδυνῶν. . .

Εἶνε ἀληθές ὅτι οὔτε ἡ «Θεατρίνα», οὔτε ὁ «Πιερότος» διακρίνονται ἐπὶ ἀπολύτῳ πρωτοτυπίᾳ ἐπινοίας καὶ ὅτι ἀφ' ἑτέρου δὲν προσεγγίζει πολὺ εἰς τὴν ζωὴν ὁ προὑποθέτων τόσον ἄκαμπτον τὴν συνάδελφον πρὸ τῶν παρακλήσεων τῆς ἀνυχτοῦς μητρός ἀλλ' εἶνε οὐχ ἥττον ἀληθές ὅτι ὁ «Πιερότος» ἔφερε καὶ ὅτι ἡ «Θεατρίνα» συνεκίνησεν. Ὅσον ἀφορᾷ μάλιστα τὸν πρῶτον, δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀντιπαρέλθῃ ἀπαρτήρητον κατὰ τὸ ἐντελὲς ἰδιόρρυθμον εἰς τὸν διάλογον, τὸ εὐφράνταστον, τὸ ὡσάν ὑπόπτερον, ὁσαύτως καὶ δροσερόν καὶ φιλοπαίγμον, τὸ εὐτραπέλως εἰρωνοικόν, τὸ εὐφράνταστον, τὸ ὡσάν ὑπόπτερον, ὁσαύτως καὶ δὲν εἶνε τὰ σημεῖα εἰς τὰ ὁποῖα θὰ ἤθελον τὸν διάλογον αὐτὸν λεπτότερον, προσεκτικώτερον.

Ἡ ἰδιορρυθμία αὐτῇ, ὅσον ἄλλως τε καὶ ἡ καποῖα ἀπροσεξία, ἦτο ἀκόμη ἐναργεστέρα εἰς τὸ τόσῳ ἰδιοτύπως χαρακτηριστικὸν «Τσακάλι». Προφανῶς εὐρίσκειται τις πρὸ ὅλως ἰδιαζούσης ἀτομικότητος, ὅχι μόνον ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἡρωίδα, ἀλλὰ καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὸν συγγραφέα. Πλὴν ὅμως πόσον ἀπιθάνως παρατείνεται ἡ παρεξήγησις ἐπὶ τῆς ὁποίας καὶ στηρίζεται, πόσον δὲ παραμελήθη ἡ δράσις. Πόση οὕτω περισσότητα φιλολογικότης ἡ θεατρικότης!

Ἡ κυρία Κυβέλη Ἀδριανοῦ καὶ εἰς τοὺς τρεῖς τόσῳ διαφόρους ὁλόους ὑπῆρξεν ἀξία τῶν εἰλικρινεστέρων ἐπεινῶν. Εἰς τοὺς μέχρι τῆς ἐσπέρας ἐκείνης ὁλόους τῆς ἐνυπνίου ἤδη τ' ἀντίστοιχα στοιχεῖα τοῦ τῆς

«Θεατρίνας» ἀλλὰ διὰ πρώτην φοράν παρέστη ὡς «Τσακάλι» τόσῳ ἰδιοτύπως καὶ τόσῳ χαρακτηριστικῶς ἔντονος, ἐνεργός, δρῶσα καὶ ἐαυτὴν ἐξωτερικεύουσα ὡς ἀφ' ἑτέρου κατώρθωσε νὰ προσδόσῃ εἰς τὸν «Πιερότον» ὅλον ἐκεῖνο τὸ κατὰ χάριν καὶ παιγνιώδες, ἰδίως τὸ ὥχρον, ἀόριστον, τὸ οἶνει ἀύστατον, τὸ ὁποῖον ἔχει ἀπὸ τὴν μοῖραν τοῦ ὁ αἰώνιος αὐτὸς φίλος τῆς Σελήνης, — δι' ὅλου τοῦ ὁλόου — ὅλην τὴν λεπτότητα, τὴν ὁποῖαν ἀπὸ ὑπερβάλλον νεανικὸν σφριγὸς δὲν ἐτήρησε παντοῦ ὁ συγγραφεὺς.

ΧΡ. ΘΕΜ. ΔΑΡΑΛΕΞΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ — ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Εἰς τὴν «*Ἀνατολὴν*» (15 Ἰουνίου) τῆς Ἀλεξανδρείας δημοσιεύεται ἕνα δημοτικὸν τραγούδι τῆς Κερκύρας μὲ τὸν τίτλον «Ἡ ὄρφανούλα νύφη» ἀπὸ τὴν ἀνέκδοτον συλλογὴν τοῦ κ. Ζάνου Χαρίσι. «Ἡ ὄρφανούλα νύφη» εἶναι παραλλαγή τοῦ γνωστοτάτου δημοτικοῦ τραγουδιοῦ, πού συνήθως φέρει τὸν τίτλον «Ἡ κακὴ πεθερὰ» καὶ πού εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ δραματικώτερα δημοτυγμήματα τῆς δημοτικῆς μουσικῆς. Ἡ παραλλαγή αὐτὴ εἶναι ἀξιοσημείωτος διὰ τὴν ὑπαρξιν μερικῶν στίχων, πού δὲν ἀπαντῶνται εἰς τὰς ἄλλας γνωστοτέρας παραλλαγὰς, καὶ διὰ τὸν γλωσσικὸν πλοῦτον. Τὸ ἀναδημοσιεύομεν:

Πῶνα ψηλότατο βουνό, τὸ Λίθο καὶ τὸ Κίθο,
μὰ μέρα κατεβάζανε μιὰν ὄρφανούλα νύφη.
ἡ πεθερὰ καβαλαριά καὶ ἡ νύφη πεζοδόμα.
Στὸ σπῖτι ὅπου φτάσανε καὶ κάτσανε στὴν τάβλα
ὅλο τὸ συμπεθερικὸ ἔτρωε κατσίκια καὶ περδικία,
καὶ ἡ νύφη ἡ βαριόμοιρος τριῶν φρειδιῶν κεφαλές,
τοῦ ἀστρίτα καὶ τοῦ ὄχεντρα καὶ τῆς μονομερίδας.
Πρώτη χαφιὰ καὶ δεύτερη ἡ νύφη φαρμακώθη.
— Δὸς μου, μαννίτσα πεθερὰ, νερό γιὰ τὴν ψυχὴ σου,
πού ἔστηπε τὸ στόμα μου ἀπ' τὸ πολὺ φαρμάκι.
— Σῦρε ἐκεῖ στὸν πεθερὸ καὶ ἂν ἔχῃ σοὺ τὸ δίνει.
— Δὸς μου, πατέρα πεθερὲ, νερό γιὰ τὴν ψυχὴ σου,
πού ἔστηπε τὸ στόμα μου ἀπ' τὸ πολὺ φαρμάκι.
— Σῦρε εἰς τὴν συγγένισσα καὶ ἂν ἔχῃ σοὺ τὸ δίνει.
— Δὸς μου, κυρὰ συγγένισσα νερό γιὰ τὴν ψυχὴ σου,
πού ἔστηπε τὸ στόμα μου ἀπ' τὸ πολὺ φαρμάκι.
— Σῦρε σὺν αἰτεράκι σου καὶ ἂν ἔχῃ σοὺ τὸ δίνει.
— Δὸς μου χρυσὸ αἰτεράκι μου νερό γιὰ τὴν ψυχὴ σου,
πού ἔστηπε τὸ στόμα μου ἀπ' τὸ πολὺ φαρμάκι.
Χρυσὸ σικλάκι ἄσχωσε στὴ βρύση κατεβαίνει.
Κι' ὅσο νὰ πᾶ καὶ ὅσο νὰρθῇ τὴ βρύση κατεβαίνει.
Χρυσὸ μαχαίρι ἔβγαλε ἀπ' ἀργυρὸ φηκάρι
στοὺς οὐρανούς τ' ἀπέλυσε, μὲς στὴν καρδιά τὸ σφάει.
Ἐκεῖ πού χώσανε τὴ νεῖα ἔβγηκε καλαμῖνας.
Ἐκεῖ πού χώσανε τὸ νεῖο ἔβγηκε κυπαρίσσι.
Ἀντικαταῖε ὁ κάλαμος φιλεῖ τὸ κυπαρίσσι.
Κ' ἕνα πουλὶ τοὺς ἔλεγε καὶ ἕνα πουλὶ τοὺς λέει:
— Γιὰ ἰδὲς τὰ βαριοροῖζικα, τὰ βαριοροῖζικα
πού ὅπως φιλιῶνταν ζωντανὰ φιλιῶντ' ἀποθαμένα.

Εἰς τὴν «*Χαρὰν*» (30 Ἰουνίου) τῆς Μιτυλήνης, ὁ κ. Ἀθ. Χ. Μπούτουρας εἰς μιαν σύντομον μελέτην του μὲ τὸν τίτλον «Περὶ τῆς χρησιμότητος τῶν μελετῶν ἐπὶ τῆς γλώσσης καὶ τῶν ἄλλων παραδόσεων τοῦ λαοῦ» ὑποστηρίζει, ὅτι ἡ μελέτη τῶν κυρίων ὀνομάτων, πού μεταχειρίζεται σήμερα ὁ λαός, ἡμπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὁδηγὸς διὰ νὰ εὐρωμεν ποῖαν θέσιν κατέχει εἰς τὴν συνείδησιν αὐτοῦ ἕκαστον τμήμα τῆς μεγάλης ἱστορικῆς του παραδόσεως. Τὰ δύο μεγάλα ἱστορικὰ γεγονότα, πού ἀνέτρεψαν ἐκ θεμελίων τὰς

κοινωνικὰς συνθήκας τοῦ βίου τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους, ἦτοι ἡ κοσμοκρατορία τῆς Ρώμης καὶ ἡ παντοκρατορία τοῦ χριστιανισμοῦ διήρσαν τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος εἰς «δύο μεγάλα τμήματα, εἰς τὸ Ἀρχαῖον μετὰ τοῦ Ἑλληνιστικοῦ ἢ Μεταγενεστέρου καὶ εἰς τὸ Βυζαντιανὸν μετὰ τοῦ Νεοελληνικοῦ. Τὸ δεύτερον διακρίνεται δύο κυρίως οὐσιωδέστεροι χαρακτῆρες. Πρῶτον ἡ ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας θεμελιώσεως τῆς πολιτείας καὶ τῆς κοινωνίας καὶ δεύτερον ἡ ἐν μείζονι μέτρῳ ἐπικαινωμία μετὰ τῶν ξένων λαῶν. Ὁ βίος οὗτος εἶναι ἡ ἀληθὴς οὐσιαστικὴ καὶ ἐξωτερικὴ ἱστορικὴ παράδοσις τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος, εἶναι οἶνει ὁ κρικός, δι' οὗ αὐτὴ δύναται νὰ συνδεθῇ μετὰ τῆς Ἀρχαίας, οὗ ἄνευ πάσα ἀπόπειρα συνδέσεως ἀπεδείχθη ἀνωφελὴς καὶ ὡς ἀλματικὴ ἐδημιούργησε κενὰ δυσαναπλήρωτα ἐν τῇ Κοινῇ συνειδήσει. Ἡ ἀλήθεια αὕτη πιστοῦται ὑπὸ τῶν ἐμπύτων διαθέσεων τοῦ λαοῦ καὶ ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῶν κυρίων ὀνομάτων».

Τὰ ἀρχαῖα ὀνόματα — ἐκτὸς τοῦ Ἀλεξανδρος καὶ μερικῶν ἄλλων πού διεδόθησαν εἰς τὸν λαὸν μὲ τὰς ἄνευ μεσολαβήσεως παραδόσεις — κατέχουν μικρὰν θέσιν εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ σημερινοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, διότι ἡ διάσωσις αὐτῶν εἶναι ἀπορροια μόνον τῆς ἀλματικῆς συνδέσεως τοῦ νεωτέρου βίου μὲ τὸν ἀρχαῖον. Τὰ πλείστα τῶν χρησιμοποιουμένων ἀπὸ τοὺς νεωτέρους Ἑλληνας ὀνομάτων ἀπορρέουν ἀπὸ τὴν Ἑκκλησίαν καὶ εἶναι ὀνόματα ἁγίων, πού ἀντικατέστησαν εἰς τὰς διασυνθέσεις ἀρχαίας παραδόσεις τοὺς Θεοὺς καὶ τοὺς ἥρωας. Ἀλλὴ πηγὴ ὀνομάτων διὰ τοὺς νεωτέρους — ὅπως ἦτο καὶ διὰ τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας — εἶναι αἱ παρομοιώσεις πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἀντικείμενα. Ὑστερον τὰ διάφορα ἡθικά καὶ σωματικὰ προτερήματα, αἱ διαθέσεις, αἱ εὐχαὶ καὶ τὰ τοιαῦτα συνετέλεσαν εἰς δημιουργίαν πολλῶν ὀνομάτων κοινοτάτων εἰς τὸν λαόν. Καὶ ἐκ τούτου καταφαίνεται ὅτι ἡ αὐτὴ γόνιμος φαντασία καὶ τὸ ἴδιον εὐστοργον πνεῦμα ὑπάρχει εἰς τὸν νεώτερον ὅπως καὶ εἰς τὸν ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν λαόν.

Εἰς τὴν «*Μουσικὴν*» (τεύχος Ἰουλίου) τῆς Κωνσταντινουπόλεως δημοσιεύεται μὲ τὸν τίτλον «Ἡ Ἔορτῃ τῶν Αὐλῶν ἐν Βιθυνίᾳ» σύντομος περιγραφὴ ὠραίου καὶ ποιητικοῦ ἐθίμου τῆς πόλεως Ὀρτάκιοι (Βιθυνίας). Κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀναλήψεως οἱ παῖδες «μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, ἐφοδιαζόμενοι καὶ διὰ χρηματικῶν δώρων τῶν γονέων αὐτῶν, ἡ καὶ τὰς ἐτήσιος αὐτῶν οἰκονομίας διαδέχοντες, καθ' ὁμίλους μεταβαίνουν εἰς τὴν πλησιόχωρον κομποπόλιν Κεῖβε, ὅπου γίνεται τακτικῶς μεγάλη ἐμπορικὴ πανήγυρις. Ἐν τῇ ἐμπορικῇ ταύτῃ ἀγορᾷ τῆς Κεῖβης ὑπάρχει ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν ἡμέραν ταύτην καὶ τμήμα ἀγορᾶς αἰλοποιῶν καὶ αἰλοπωλῶν. Οἱ παιδικοὶ λοιπὸν ὅμιλοι, πολιορκῶντες τὸ τμήμα τοῦτο, ἀγοράζουσι μετὰ δοκιμασίαν τοὺς αὐλοὺς τῆς ἀρεσκείας τῶν. . .

Περὶ τὴν ἐσπέραν ὅλη ἡ χώρα ἀνιχνεῖ ἀπὸ τοὺς μελωδικούς αὐτῶν ἤχους, οὕτως ὥστε ξένος τις, πρῶτην φοράν ἐρχόμενος ἐνταῦθα, νὰ νομίσῃ ὅτι ἐν ἐκείνῃ αὐτῇ συνοικίᾳ τελεῖται καὶ μιὰ παιδικὴ συναυλία. . . Σημειώτεον ὅτι οἱ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀναλήψεως ἀγοραζόμενοι αὐλοὶ κοινῶς θεωροῦνται ὡς ἱεροί, διότι μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν καὶ ἐν ταύτῃ ὑπὸ τῆς παραδόσεως ἡμέρα γίνεται ἡ ἀγορὰ αὐτῶν. Ὁ ἄνευ ἐκκλησιάζματος μεταβαίνων εἰς τὴν ἀγορὰν θεωρεῖται τοῦτο αὐτὸ ἀσεβὲς πρὸς τὴν ἱερὰν μορφοῦσιν. Ὁ πρὸς τὴν θρησκείαν συνδυασμὸς καὶ ἡ θρησκευτικὴ ἐν γένει ἀντίληψις τῆς ἑορτῆς ταύτης παρέχει ἡμῖν τὸ ἐνδόσιμον νὰ εἰκάζωμεν περὶ τῆς

πρώτης ἀρχῆς καὶ γενέσεως αὐτῆς. Ἡ ἑλληνικὴ δὲ μυθολογία εὐτυχῶς ἀρκούντως ἱκανοποιεῖ τὰς εἰκασίας ἡμῶν. Ἡ *Κεῖβε*, ἐν ἣ γίνεται ἡ ἀγορὰ τῶν αὐλῶν, τὸ ἀρχαῖον *Κύβα* ὀνομαζομένη, κοινῶς λέγεται ὅτι ὀνομάσθη οὕτω ἀπὸ τὴν Κυβέλην, ἡ ὁποία ἐτύγγανεν ἰδιαίτερας λατρείας ἐν τῇ συνορευούσῃ τῇ Βιθυνίᾳ *Φρυγίᾳ*, τῇ κατ' ἐξοχὴν πατρίδι τῶν *φρυγικῶν αὐλῶν* τῆς ἀρχαιοῦτος. . . Κατὰ τὴν αὐτὴν μυθολογίαν ἡ *Πεύκη* καὶ ἡ *ἐλάτη* ἦσαν τὰ εἰς τὴν θεὰν ἀφιερωμένα δένδρα, ἡ μὲν, διότι ἐκ τοῦ ξύλου τούτου οἱ ἱερεῖς αὐτῆς κατεσκευάζον τοὺς *ἱεροὺς αὐλοὺς*, ἡ δὲ πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ Ἄττος, ὃν αὐτὴ εἰς τὸ δέντρον τοῦτο μετεμόρφωσε».

Ἰσως ἡ ὑπόθεσις τοῦ συγγραφέως, ὅτι τὸ ἀνωτέρω ἔθιμον εἶναι λείψανον ἀρχαίας θρησκευτικῆς ἢ μουσικῆς ἐορτῆς, νὰ μὴ ἀπέχῃ καὶ πολὺ ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν, ἀφοῦ καὶ ἄλλοι χριστιανικαὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ἐορταῖ δὲν εἶναι ἢ αὐταὶ αἱ παλαιόταται ἐορταὶ με ἀνεπαίσθητον σχεδὸν τροποποιήσιν.

Εἰς τέσσαρα συνεχῇ φύλλα τῆς ἐφημερίδος *«Νέα Ἡμέρα»* ἐδημοσιεύθη μία ἀνέκδοτος καὶ σχεδὸν ἐντελὴς ἀγνωστος ἐπιστολὴ τοῦ Α. Κοραῖ. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, πού φέρει χρονολογίαν 23 Σεπτεμβρίου 1774 καὶ ἀπευθύνεται ἀπὸ τὴν Ὁλλανδίαν πρὸς τοὺς Μανουὴλ Πετροκόκκινον καὶ Ἀντώνιον Πατερὰκιν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ Χιὸν, δίδει πληροφορίας ἱκανὰς διὰ τὴν ζῶν καὶ τὴν ἐμπορικὴν δρᾶσιν τοῦ Κοραῖ εἰς τὴν Ὁλλανδίαν, τὸν πρῶτον σταθμὸν τῆς εἰς Εὐρώπην ἀποδημίας του. Αἱ μόναι πληροφορίες πού εἶχονεν ἕως τώρα διὰ τὴν περίοδον αὐτὴν τῆς ζωῆς τοῦ Κοραῖ ἦσαν αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Σταματίου Πέτρου, πού ἐδημοσιεύθησαν καὶ εἰς τὰ *«Παναθηναία»* (ἀριθ. 273 — 274), καὶ εἰς τὰς ὁποίας ὁ Στ. Πέτρον ἐξωγράφει τὸν Κοραῖ καὶ ὡς ἄνθρωπον καὶ ὡς ἔμπορον μετὰ τὰ χειρότερα χρώματα. Ἡ δημοσιευθεῖσα ὁμῶς εἰς τὴν *«Νέα Ἡμέρα»* ἐπιστολὴ ἀνασχευάζει ὅλας αὐτάς τὰς κατηγορίας καὶ ἐξηγεῖ διὰ ποῖον λόγον ὁ Στ. Πέτρον ἐγράψεν εἰς τὸν αὐθέντην του τόσας ἀνακριθείας διὰ τὸν Κοραῖ, ὑπὸ τὸν ὁποῖον ἐτάχθη νὰ ὑπηρετῇ.

Τὸ πρωτόγραφον τῆς ἐπιστολῆς ταύτης κατέχει ὁ ἐκ Λήμνου κ. Ἄντ. Ἰ. Ἀντωνιάδης καὶ ἡ δημοσίευσίς αὐτοῦ ὀφείλεται εἰς τὸν κ. Θ. Βολίδην, τὸν διευθυντὴν τοῦ τμήματος τῶν χειρογράφων εἰς τὴν Ἐθν. Βιβλιοθήκην. Ἡ *«Νέα Ἡμέρα»* ἀνγγεῖλεν ὅτι μετὰ τὸ κείμενον τῆς ἐπιστολῆς θὰ ἐδημοσίευσεν καὶ τὰς ἐπ' αὐτῆς παρατηρήσεις τοῦ κ. Βολίδη. Μέχρι σήμερον ὁμῶς δὲν ἔγινε τοιοῦτο τι. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, ἐνῶ ἀποτελεῖ μοναδικὴν συμβολὴν εἰς τὴν βιογραφίαν τοῦ Κοραῖ, εἶναι καὶ γλωσσικὸν μνημεῖον σπουδαιότατον.

Αἱ ἀρχαὶ ἀπεφάσισαν νὰ προστατεύσουν τὴν ἡθικὴν διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς διδασκαλίας τῶν ἀνηθικῶν ἔργων εἰς τὸ θέατρον. Πρὸς τοῦτο ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν ἀπεφάσισε καὶ διώρισεν ἐπιτροπὴν ἀπὸ τὸν κ. Νομάρχην, τὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀστυνομίας καὶ δύο τμηματάρχας ὑπουργείων, ἡ ὁποία νὰ παρακολουθῇ τὰ παιζόμενα ἔργα — εἰς πᾶσαν πρώτην παράστασιν τῶν — καὶ ν' ἀποφαίνεται ἂν εἶναι ἀνῆθικα ἢ ὄχι. Τὸ ὑπουργικὸν αὐτὸ μέτρον καὶ ἡ τοιαύτη συγκροτήσις τῆς ἐπιτροπῆς ἔδωκαν ἀφορμὴν νὰ γραφῶν ἀρετὰ ἄρθρα κατακρίνοντα τὰ γινόμενα. Ἐν ἐξαιρητικὸν διὰ τὴν ἀγρίως χαριτωμένην εἰρωνείαν καὶ τὴν ἀλήθειάν του ἄρθρον μετὰ τὸν τίτλον *«Λόγιος»* ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Ζ. Παπαντωνίου εἰς τὸ *«Ἐμπρός»* (10 Ἰουλίου).

«Λόγιον εἰς τὴν Ἑλλάδα ὀνομαζόμενον τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος λείπει ἀπὸ κάθε ἐργασίαν ὅπου θὰ ἦτο ἀπαραιτήτος. Ποῖος λείπει ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν πρὸς σύνταξιν σχολικοῦ προγράμματος; Ποῖος λείπει ἀπὸ τὴν κριτικὴν ἐπιτροπὴν τῶν βιβλίων; Ποῖος λείπει ἀπὸ τὴν κριτικὴν ἐπιτροπὴν τῶν δραματολογίων; Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγιος. Ἐάν ἐξ ἄλλου θέλωμεν νὰ εὕρωμεν ποῖος ἐν Ἑλλάδι δὲν ἔχει τὸ ἐπάγγελμα τῶν γραμματέων, ἀλλὰ ἔχει ὁποιοδήποτε ἄλλο, τὸ ἐμπόριον τῶν ἀλιπύστων γάδων, τὴν ὀργάνωσιν τοῦ στρατοῦ ἢ τὴν ἐργολαβίαν τῶν κηδεῶν, τότε θὰ τὸν ζητήσωμεν εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν, εἰς τὰ συγγράματα, εἰς τὸ θέατρον. Καὶ θὰ τὸν εὕρωμεν ἐκεῖ, οὐδαμοῦ δὲ ἄλλου. Εἶναι πιθανὸν ὁ καφετζῆς νὰ λείπῃ ἀπὸ τὸ καφενεῖον του καὶ ὁ συνταγματάρχης ἀπὸ τὸν στρατὸν του, οὐδέποτε ὁμῶς ἀπὸ τὴν κριτικὴν ἐπιτροπὴν τῶν διδασκτικῶν βιβλίων ἢ ἀπὸ τὴν ἄλλην τῶν θεατρικῶν ἔργων. Ὅπως ἂ ἀπολυτοῖ μοναρχίαι τῶν ἀγρίων εἶναι ἀδύνατον νὰ φαντασθῶν, ὅτι ὁ Σουλτάνος δὲν εἶνε ὁ ἀρχηγὸς τῆς θρησκείας καὶ τοῦ κυνῆγιου καὶ τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς ἀτμοσφαίρας, εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπίσης ἀδύνατον νὰ χαρακτηρισθῇ λόγιος ἄνθρωπος μὴ ἔχων ἐξουσίαν. Μεταξὺ τοῦ Λεοπόλδου καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ σφραγιστοῦ χάρτου ὁ δεύτερος, καθ' ὃ ἀνήκων εἰς τὸ ντοβλέτι, θὰ εἶναι κατ' ἀνάγκην ὁ λόγιος. . . Ἡ λογιότης οὐδέποτε ἀπεχωρίσθη ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν ἔννοιαν τοῦ καπετανάτου. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὴν μόνην βιβλιοθήκην, μετὰ τὴν ὁποίαν ἕνας πατριώτης ἠθέλησε νὰ κάμῃ καλὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὴν πλουσίαν βιβλιοθήκην Μαρασλῆ ἔγειναν δεκτοὶ ὡς συγγραφεῖς ἀποκλειστικῶς οἱ ἔχοντες δημοσίαν θέσεις. Ὅταν δὲ οἱ Ἕλληνες ἤκουον ποιήματα τοῦ Κλέωνος Ραγκαβῆ, ἠσθάνοντο ῥίγος συγκινήσεως εἰς τὴν ιδέαν ὅτι ὁ ποιητὴς ἦτο πρέσβυς. . . Διὰ τοὺς λόγους τούτους καὶ δι' ἄλλους τόσους θὰ ἦτο πρωτοφανὲς νὰ συγκροτηθῇ κριτικὴ ἐπιτροπὴ τῶν ἔργων τῶν θεάτρων καὶ νὰ ὑπάρχῃ πρᾶγματι μεταξὺ αὐτῆς ἕνας λόγιος. Θὰ τὸν ἐρωτούσαμεν τί θέλει ἐκεῖ».

Εἰς τὴν *«Ἐστία»* (17 Ἰουλίου) ὁ κ. Ν. Καρβούνης γράφει διὰ τὴν ὁμιλίαν πού ἔκαμεν ὁ ἀραβομαθὴς Ἄγγλος κ. Κλουτὼν Σκόλλαρδ διὰ τὰ ἐρωτικά τραγούδια τῆς Ἀνατολῆς καὶ διὰ τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ ἰδίου μεταφράσιν εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ἐρωτικῶν τραγουδιῶν τῆς Συρίας. Μεταφράζει δὲ καὶ ἐν ἀπὸ τὰ χαρὰ κτηριστικώτερα διὰ τὴν ἀπλότητα καὶ τὸ πάθος τῶν Συριακῶν τραγουδιῶν:

Τὸ βράδυ - βράδυ ὡς ἔφτασε βαρὺς καὶ ἀποσταμένος
ὁ Ἀβδοῦλ Κεδιρ στὴν τέντα του, γυρίζει ἀπ' τὸ κα-
[τῶφλι
καὶ πρὸς τὰ οὐράνια ὑψώνοντας μέτωπον κουρασμένο,
τέτοια ἀνακράζει στὸν Ἀλλάχ: «τὸ θεῖο τὸ βάλας-
[μὸ σου

μέσ' στὴν καρδιά μου, ἀφέντη μου, ἀπόψε μὴ σταλάξῃς,
μὰ τὴν καρδοῦλα μύρωσε μετὰ τῆς χαρᾶς τὰ μῦρα
τῆς ὁμορφῆς, πού ἀπὸ μακριὰ γλυκὰ με κρυφοβλέπει
σὺν τρέχῳ μετὰ τοὺς σύντροφους στὴ μάχη καβαλλάρης
κι' ὅλο προσμένει ἡ δύστυχη καὶ καρτερεῖ καὶ τρέμει. . .
Ἐκεῖνη φύλαγε, ὦ Ἀλλάχ, στὴ σκέπη σου ἀπὸ κάτω».
Κ' ἐγὼ πού τὸν ἀγροῖζισα μέσ' στὰ κλαδιά κρυμμένη,
μέσα στὰ στήθη μου ἔνοιωσα νὰ λαχταρᾷ ἡ καρδιά μου
σ' ὁλόγλυκον ἀντίλαλο στοῦ Ἀβδοῦλ - Κεδιρ τὰ λόγια.

Τὰ τραγούδια αὐτὰ τῆς Συρίας εἶναι λαϊκά. Κανεῖς δὲν γνωρίζει τὸν ποιητὴν τῶν».

Εἰς τὴν *«Ἀλήθειαν»* τῆς Κύπρου (15 Ἰουνίου) ἐδημοσίευσεν ὑπὸ τὸν τίτλον *«Ἄμμος καὶ Νερό»* μελέτη ὑπὸ τύπον ἄρθρου περὶ τῆς σημερινῆς διαλέκτου

τῶν Κυπρίων. Ὁ συγγραφεὺς κ. Ι. Χρ. Τορνάρης λαμβάνει ἀφορμὴν ἀπὸ τὸν συνεργάτην τῶν *«Times»*, ὁ ὁποῖος γράφον περὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος, ἀνέφερε καὶ περὶ τῆς Κυπριακῆς διαλέκτου ὅτι μοιάζει κάπως μετὰ τὴν ἑλληνικὴν, πρᾶγμα πού ἔκαμε — σὺν νάλεγε — τοὺς νησιώτας νὰ νομίσουν ἑαυτοὺς Ἕλληνας ἐνῶ δὲν εἶναι παρὰ Λεβαντίνοι! Ὁ κ. Τορνάρης ὑποστηρίζει τὴν κατάταξιν τῆς Κυπριακῆς «μεταξὺ τῶν ὀλίγων ἐκείνων, αἵτινες ἀποχωρισθεῖσαι ἀπὸ τὰς ἄλλας ἑλληνικὰς διετηρήθησαν λανθάνουσαι (Χατζιδ. ΜΝΕ, Τόμ. Α', σ. 389) καὶ τὴν ὁμοιότητα αὐτῆς πρὸς τὴν Τσακωνικὴν καὶ Ποντικὴν κατὰ τοῦτο, ὅτι αὐταὶ μὲν σφύζουσιν ἀρχαιοτάτα στοιχεῖα τῆς παλαιοτάτης διαλεκτικῆς τῶν μορφῆς ἐφ' ὅσον ἐπ' αὐτῶν ἡ Κοινὴ ἢ οὐδαμῶς ἢ ἐπ' ἐλάχιστον ἐπέδρασεν, ἡ δὲ Κυπριακὴ πλεῖστα παλαιὰ στοιχεῖα τῆς πρώτης μορφῆς τῆς Κοινῆς». Διότι ὁ γράφας θεωρεῖ τὴν Κυπριακὴν ὡς τὸν πρῶτον νεοδιαλεκτικὸν κλάδον τῆς Κοινῆς, φρονεῖ δὲ ὅτι διὰ πολλοὺς λόγους ἑκατοντάδες λέξεων καὶ τύπων τῆς παλαιοτάτης μορφῆς τῆς Κοινῆς μὴ ἀπαντῶσας ἐν τῇ καθόλου Νεοελληνικῇ σφύζει ἡ σημερινὴ τῶν Κυπρίων διάλεκτος ἐν πολλοῖς μάλιστα καὶ τοιαύτας αἵτινες, καίτοι ἀρχαιοτάται, δὲν σφύζονται οὐδ' ἐν αὐτοῖς τοῖς μνημείοις τῶν ἀρχαίων ἀλλ' ἀποτελοῦσι πολυτιμώτατον ἀλλ' ἀθησαύριστον ἀκόμη θησαυρὸν τῆς καθόλου Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Ὡς πρὸς τὴν ξενικὴν ἐπὶ τῆς Κυπριακῆς διαλέκτου ἐπίδρασιν νομίζει, ὅτι αὕτη εἶναι πολὺ μικροτέρα τῆς ὑποτιθεμένης. Πλὴν δὲ τῶν γνωμῶν τοῦ Κρουμβάχερ, τὰς ὁποίας ἐπικαλεῖται, ἐκφράζει καὶ ἰδίαν γνώμην περὶ τῶν διαφορῶν ξενισμῶν, ὧν βρῖθουσιν αἱ Ἀσίαι καὶ οἱ Κύπριοι χρονογράφοι τοῦ μεσαίωνα καὶ τοὺς ὁποίους ξενισμοὺς θεωρεῖ ὡς λανθάνουσιν τάξιν μὴ ἐπιζήσασαν τῆς Φραγκικῆς κυριαρχίας, πλὴν ἐκείνων τῶν ξενικῶν λέξεων αἵτινες καὶ σήμερον εἶναι ἐν χρήσει παρὰ τῷ λαῷ.

Παραθέτων δὲ τὸ ὥραϊον λόγιον τοῦ Κυπρίου χρονογράφου Μαχαιρᾶ «ὅτι τὸ *νερόν* πάγει καὶ ὁ *ἄμμος* μιν *νίσκει*, τοῦτέστιν οἱ ξένοι θέλουν πάγειν καὶ οἱ τοπικοὶ θέλουν μένειν», καταλήγει μετὰ τὴν ἐξῆς πρὸς τὸν Ἀρμωστὴν τῆς Κύπρου ἀποστροφὴν «Ἐξοχώτατε, θὰ θελήσετε ἀρὰ γε νὰ καταλάβητε, τί δὲν φαίνεται τώρα, τί θὰ δειχθῇ αὐριον, ὅτι σημαίνουν αἱ δύο αὐταὶ λέξεις ἈΜΜΟΣ καὶ ΝΕΡΟ»;

ΑἰΖΟΥΝ νὰ διαβασθῶν:

«Αἰ Μοῦσαι» (15 Ἰουλίου) Ζάκυνθος: Ἀνακάλυψις χειρὸς Ἀγίου Διονυσίου, ὑπὸ Δημ. Π. Πασχάλη.

«Νέα Σιών» (Μάτιος - Ἰούνιος) Ἱεροσόλυμα: Ἡ ἐκκλησιαστικὴ νομοθεσία τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α', ὑπὸ Ἀμύλκα Ἀλιβιζάτου. — Παλλάδιος ἐπίσκοπος Ἑλενουπόλεως καὶ ἡ Λαυσιακὴ Ἱστορία, ὑπὸ Ἰωάννου Φωκυλίδου.

«Ὁ Νουμᾶς» (7 τοῦ Ἀλωνάρι): Ὁ ποιητὴς καὶ ὁ κριτικὸς (συνέχεια), ὑπὸ Κ. Παλαμᾶ. — Νέκρα καὶ Ζωὴ, ὑπὸ Α. Τρανου. — Στὸν Paul Fort, ποίημα. Μ. Μαλακάση.

«Τὰ Νέα Γεωπονικά» (τεῦχος Ἰουνίου): Πῶς θὰ εὐτυχίσουν οἱ γεωργοὶ μας, ὑπὸ Σπ. Χασιώτη. — Περί τῆς ἐγγείου ἰδιοκτησίας ἐν Θεσσαλίᾳ, ὑπὸ Γ. Μουρίκη.

«Χαραυγὴ» (30 Ἰουνίου) Μυτιλήνη: Τὸ ἔργο τοῦ Μαξίμ Γόρκυ, ὑπὸ Ν. Καστρινοῦ. — Ἄλλα κουνάρια διήγημα ὑπὸ Δημ. Βουτυρά.

«Ἀλκυὼν» (τεῦχος 5ον, Ἰούλιος): Ἡ κατὰ θάλασσαν ἄμυνα τῆς Ἑλλάδος, (συνέχεια), ὑπὸ Ν. Μπότση. Περί ἀσυρμάτου τηλεγράφου, ὑπὸ Α. Γονατᾶ, ὑποπλοιάρχου Β. Ν.

«Νεότης»: Νέον φιλολογικὸν περιοδικόν, πού ἐκδίδεται εἰς τὴν Σμύρνην κάθε μῆνα. (Τεῦχος τὸν Ἰουνίου). Ὁ Γέρος τοῦ Λυκαβηττοῦ (κριτικὴ γὰρ τὸν Παπαδιάντη), ὑπὸ Μ. Α. — Ἐνα γράμμα τοῦ Βηλαρά. — Ποιήματα τοῦ W. Witman, μεταφράσεις Ν. Καρβούνη.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΛΑΜΠΕΤΗΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΜΕΓΑΛΗ ἀπώλεια διὰ τὴν ἐπιστήμην ὁ θάνατος τοῦ μαθηματικοῦ, ἀστρονόμου καὶ φιλοσόφου Ἑρρίκου Πουανκαρέ. Ἦτον ἴσως μετὰ τὸν Μπερτελό ὁ γνωστότερος εἰς ὅλον τὸν κόσμον Γάλλος ἐπιστήμων. Τὰ καθάρως μαθηματικὰ βιβλία του εὐρίσκονται εἰς χεῖρας ὅλων τῶν σπουδαστῶν, ἐνῶ τὰ φιλοσοφικά του συγγράμματα, τὰ ὁποῖα ἀνοίγουν νέους δρόμους διὰ τὴν ἀντίληψιν τῆς ἐπιστήμης, ἔχουν καταστή ἀληθινὸν ἐντρυφήμα παντὸς ἀσχολουμένου εἰς φιλοσοφικὰς μελέτας. Ὡς μαθηματικὸν πολλοὶ τὸν κρίνουν ἀνώτερον καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀρχιμήδους καὶ τοῦ Εὐκλείδου. Ὁ Πουανκαρέ ἐγεννήθη τὸ 1854, ἀπὸ πατέρα ἱατρὸν

ΕΡΡΙΚΟΣ ΠΟΥΑΝΚΑΡΕ

σπουδαστὸν καὶ θεῖον τοῦ νῦν πρωθυπουργοῦ τῆς Γαλλίας. Τὸ 1873 εἰσηλθὲν εἰς τὴν Πολυτεχνικὴν Σχολὴν ὁπότεν ἐξῆλθε μετὰ ἐξαιρετικῆς σπουδᾶς, ἀγαδείνεις διδάκτωρ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ μεταταλλεσιολόγος μηχανικός. Ἐδίδαξεν εἰς τὴν Σορβόννην Γενικὴν Φυσικὴν καὶ κατὰ τὸ 1886 ἐξελέγη μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἑπιστημῶν εἰς τὸ τμήμα τῆς Γεωμετρίας. Τὴν 28 Ἰανουαρίου 1909 εἰσηλθὲν εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν ὡς μέλος αὐτῆς, διαδεχθεὶς τὸν ποιητὴν Σουλὺ Προυδὸν.

Τὰ συγγράμματά του, μαθηματικὰ καὶ φιλοσοφικά, εἶναι πολυάριθμα. Ἐκ τῶν μαθηματικῶν σπουδαιότερον θεωρεῖται τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον *«Ὀφθαλμὸς Μηχανικὴ»*. Εἰς αὐτὸ ὁ Πουανκαρέ ἀπετύπωσεν ὅλην τὴν πρωτοτυπίαν τῆς βαθεῖας του σκέψεως. Εἰς τὴν οὐρανίαν μηχανικὴν ὁ ἀποθανὼν ἐπιστήμων ἐτελειοποίησε τὰς μεθόδους, τὰς ὁποίας πρὸ ἐξηκονταετίας ἔφερον εἰς φῶς ὁ Λαπλάς. Ἐπλάσε μάλιστα, ἡμπορεῖ νὰ εἴπῃ κανεῖς,

νέον σύνολον μεθόδων διά τόν ύπολογισμόν τῆς κινήσεως τῶν οὐρανίων σωμάτων κατά τρόπον ἀσφαλέστερον καί ἀπείρως γενικώτερον τὸν χαρακτήρα. Διότι ὅλαι αἱ ἐργασίαι τοῦ Πουανκαρέ εἰς τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς καθαρᾶς ἐπιστήμης ἔχουν ἓνα κοινὸν χαρακτήρα: τὸν τῆς γενικεύσεως. Αἱ σπουδαὶ καὶ μελέται του ἐπὶ παντὸς μεγάλου ζητήματος τῆς μαθηματικῆς, τῆς φυσικῆς, τῆς μηχανικῆς, τῆς ἀστρονομίας, ὡδήγησαν αὐτὸν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν φιλοσοφίαν, τῆς ὁποίας ἡ πληρεστέρα ἐκδήλωσις εἶναι τὰ τρία συγγράματά του: «Ἐπιστήμη καὶ Μέθοδος», «Ἡ Ἐπιστήμη καὶ ἡ Ὑπόθεσις», «Ἡ Ἀξία τῆς Ἐπιστήμης». Ταῦτα δὲ κατέστησαν τὸν Πουανκαρέ γνωστότατον καὶ εἰς τὸ πολὺ κοινὸν κυρίως ὡς φιλόσοφον. Καὶ ὅμως ὁ μέγας αὐτὸς ἐπιστήμων δὲν ἐπίστευεν εἰς τὴν ἀπόλυτον δύναμιν τῆς ἐπιστήμης. Οἱ νόμοι τῆς ἐπιστήμης οἱ ὅποιοι σήμερον θεωροῦνται ὡς ἡ ἔκφρασις τῆς ἀπολύτου ἀληθείας, δὲν εἶναι, κατ' αὐτόν, τίποτε ἄλλο παρὰ ἐφαρμογὰ τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ ἐπὶ τῶν πραγμάτων, εἶναι πιθανὰ ἐξηγήσεις τῶν πραγμάτων οἱ δὲ νόμοι αὐτοὶ θὰ ἰσχύουν μέχρις οὗτο ἔξυρεθῶν νέαι ἐξηγήσεις τῶν πραγμάτων πιθανώτεραι. Τὸ ἀγνωστον δὲν θὰ παύσῃ ὑπάρχον διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ἐνεκα τούτου τὸ μόνον ἀξίον διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν πρᾶγμα εἶναι ἡ πλήρης ἀνακάλυψις τῆς ἀληθείας.

Ο Βέλγος ποιητὴς Αἰμύλιος Βεράρεν ἐξέδωκε νέον τόμον ποιημάτων μετὰ τὸν τίτλον «Les Blés Mouvants», ποὺ θαυμάζονται διὰ τὴν σοφίαν των καὶ τὴν διαυγείαν των. Ὁ ποιητὴς ποὺ ἄλλοτε μετὰ φωνὴν ἀληθινὰ νέαν ἐψάλε τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἀσχημίαν τῶν θορυβωδῶν πόλεων, τὴν δύναμιν καὶ τὸν κρότον τῶν μηχανῶν, σήμερον φαίνεται μετὰ ψυχὴν, ποὺ κατελήφθη ἀπὸ τὸν πόδον τῆς γαλήνης καὶ τῆς ἡσυχίας. Ἐνῶ τὰ προσηγορικὰ ποιήματά του ἦσαν γεμάτα μυστήριον καὶ θόρυβον, τὰ νέα του τοιαῦτα εἶναι ὅλο φῶς καὶ γαλήνη. Τὸ μεγαλεῖον μέρους τοῦ τελευταίου βιβλίου τοῦ Βεράρεν εἶναι σειρά ἀγροτικῶν διαλόγων, θαυμασίων διὰ τὴν ἀπλότητά των.

Ο Πῶλ Φόρ, ποὺ ἀνεκρῦχθη ὕστερ' ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ Λ. Ντιέρξ πρίγκιψ τῶν Γάλλων ποιητῶν, ἐδημοσίευσεν νέον ποιητικὸν τόμον: τὴν XIV^α σειράν των «Ballades Françaises», εἰς τὴν ὁποίαν συμπεριέλαβε τὰ ποιήματά του «Vivre en Dieu», τὴν «Γέννησιν τῆς Ἀνοξέως» καὶ ἄλλα. Εἰς τὸ βιβλίον αὐτὸ τοῦ Φόρ καθὼς καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα του ὑπάρχει τὸ μυστικὸν τῆς αἰωνίας νεότητος. Ὁ Φόρ ἄλλως τε λέγει κάπου: «Τὸ νὰ γηράσκωμεν εἶναι ἀνάτητον».

Η ἀδελφὴ τοῦ Νίτσε, ἡ Κα Φέρστερ-Νίτσε, ἐγραψε πρὸς χρῆσιν τοῦ μεγάλου κοινοῦ δίτομον συνοπτικὴν διήγησιν τοῦ βίου τοῦ φιλοσόφου. Τὸ ἔργον διαιρεῖται εἰς δύο μέρη: τὸ πρῶτον φέρει τίτλον: «ὁ Νίτσε νέος» καὶ τὸ δεύτερον «ὁ ἐφημέριος Νίτσε». Ἐξεδόθη ἤδη ὁ πρῶτος τόμος: περιλαμβάνει τὴν βιογραφίαν τῶν Νίτσε μέχρι τῆς παραστάσεως τοῦ «Δαχτυλιδίου τῶν Νίτσε» εἰς τὸ Μπαυρόντ: ἡ παράστασις αὕτη ἐπέφερε τὴν μεγάλην κρίσιν εἰς τὴν σκέψιν τοῦ φιλοσόφου. Ἡ μέχρι τῆς ἐποχῆς αὐτῆς ζωὴ τοῦ νέου Νίτσε—συμφώνως μετὰ τὴν ἀφήγησιν τῆς ἀδελφῆς του—ἠμποροῦσε νὰ ὀνομασθῇ «ὁ Νίτσε εὐτυχής», διότι ἡ ὑπαρξίς του ἔως τότε εἶδε τὴν εἰκόνα τῆς τελείας εὐτυχίας.

Εἰς τὴν μικρὰν ἐπαρχικὴν πόλιν τῆς Γερμανίας Λάουχτεν, ἡ ὁποία κατὰ παράδοξον τύχην κατέχει θέατρον, ποὺ ἐκτίσθη ἄλλοτε ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ

Γκαίτε, ἐδιδάχθη διὰ πρώτην φορὰν τὸ δράμα τοῦ Γεράρδου Χάουπμαν «ἡ Φυγὴ τοῦ Γαβριὴλ Σίλλιγκ». Τὸ δράμα αὐτὸ ἐπρόκειτο νὰ διδασκῇ πρὸ ἑξ ἑτῶν εἰς τὸ Βερολῖνον: οἱ ῥόλοι εἶχαν διανεμηθῇ, αἱ δοκιμαὶ ἐγίνοντο τακτικά, ὅτε ὁ Χάουπμαν ἀπὸ κάποιον ἀνεξήγητον ἐνδοιασμόν ἀπεφάσισε καὶ τὸ ἀπέσυρε. Ἐλέχθη τότε, ὅτι ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου θὰ ἔθιγε πολὺ αὐτὸν τὸν ἴδιον συγγραφέα καὶ διὰ τοῦτο δὲν συνήνεσε νὰ τὸ παρουσιάσῃ πρὸ τοῦ κοινοῦ. Τὸ δράμα ἐκτυλίσσειται εἰς κύκλον καλλιτεχνῶν, τοῦ ὁποίου ὁ ζωγράφος Γαβριὴλ Σίλλιγκ εἶναι τὸ κύριον πρόσωπον. Ἀλλεπάλληλοι αἰσθηματικαὶ συγκρούσεις, συνηθισμέναι ἄλλως τε, προκαλοῦν δράμα ἐντελὲς ἐσωτερικόν, ποὺ ἡ καταστροφή του δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλη παρὰ ἡ ἀποκτονία. Ὁ ἥρωας, ποὺ ἔχει νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τοῦ ἔρωτος δύο γυναικῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία τὸν προσηλόνει εἰς τὰς φροντίδας τῆς καθημερινῆς ζωῆς ἐνῶ ἡ ἄλλη θέλει νὰ τὸν σύρῃ πρὸς τὸ «ἰδανικόν», δὲν βλέπει ἄλλην λύσιν παρὰ τὴν φυγὴν... εἰς τὸν θάνατον. Τὸ ἐνστικτον τῆς συντηρήσεως εἰς αὐτὸν δὲν εἶναι ἀρκετὰ ἰσχυρὸν διὰ νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ κτηνώδες μέσον νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην. Τὸ ἔργον—καίτοι εἶναι ὅλον κουραστικὰ ἐξηγήσεις μεταξὺ τριῶν προσώπων—δὲν παρήγαγεν ἐπὶ τοῦ ἐκλεκτοῦ κοινοῦ ποῦ τὸ ἤκουσε τὴν στενοχωρίαν, τὴν ὁποίαν ἐφοβεῖτο ὁ Χάουπμαν, διότι ὅλοι οἱ κριτικοὶ τὸν συμβουλεύουν νὰ ἐμπιστευθῇ τέλος τὴν «Φυγὴν τοῦ Γαβριὴλ Σίλλιγκ» εἰς ἓν τῶν μεγάλων θεάτρων τῆς Γερμανίας.

Αἱ Ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες ἡσχολήθησαν πολὺ μετὰ τὸ ἔργον τοῦ ἀποθανόντος πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἰς ἡλικίαν 68 ἐτῶν Σκώτου ποιητοῦ καὶ φιλόλογου Ἀντρου Λάγκ. Ὁ Λάγκ ἦτο βαθὺς μελετητὴς καὶ ἐρμηνευτὴς τοῦ κάλλους τῆς ἀρχαίας φιλολογίας: τὰ πρῶτα του ἔργα τὰ ἐνεπνεύσθη ἀπὸ αὐτὴν: «Ἡ Ἑλένη τῆς Τροίας», ἡ ποιητικὴ μετάφρασις τοῦ Ὀμήρου, «Ἡδὴ καὶ μῦθοι», «Χλὴ τοῦ Παρθενίου», μετάφρασις τοῦ Θεοκρίτου, «Ὁ Ὀμηρος καὶ ἡ ἐποχὴ του» κλπ. Ὁ Λάγκ ἦτο συγγραφεὺς γονιμώτατος. Ἐκτὸς τῶν ἀπειραριθμίων βιβλίων του φιλολογικῶν, ἱστορικῶν, λογογραφικῶν, ἐδημοσίευσεν ἐπὶ μακρὰν σειράν ἐτῶν εἰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ μελέτας καὶ ἄρθρα ἐπὶ ζητημάτων κοινωνικῶν, ἱστορικῶν καὶ ἄλλων. Ὅλα σχεδὸν τὰ ἔργα του τὰ διακρίνει ἡ δροσερότης, ἓνα χιούμορ Ἀγγλο-ελληνικόν. Ὀμηριστὴς διάσημος ἦτο καὶ ποιητὴς ἀρχαιοπρεπής. Ἐνα ποιήματά του, «Τὸ Τραγοῦδι τοῦ Τόξου τοῦ Εὐρύτου» μετεφράσθη ἀπὸ τὸν κ. Ν. Καρβούνην εἰς τὴν «Ἑστίαν». Τὸ ἀναδημοσιεύομεν:

Σιγανὰ καὶ λυπημένη
ἡ σάϊτα τραγοῦδεῖ
τὸ τρισδύναμο δοξάρι
καὶ τὴ βοερὴ χορδὴ.

«Στείλετέ μας—κλαῖν τὰ βέλη
στὴ βουβὴ τους ἐρημίᾳ—
νὰ χορτάσωμε τὴν πείνα
μὲς στ' ἀνθρώπινα κορμιά.

«Χαρωπὰ γοργοπετάμε
μὲς στῆς μάχης τῆ γιορτῆ
ὅπως σμίγουν στοὺ πολέμου
τὸ ξεφάντωμα οἱ ἀητοί...»

Σιγανὰ καὶ λυπημένη
ἡ σάϊτα τραγοῦδεῖ
τὸ τρισδύναμο δοξάρι
καὶ τὴ βοερὴ χορδὴ.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1—31 Ἰουλίου

ΗΡΕΜΙΑ καὶ γαλήνη εἰς τὴν ἐσωτερικὴν πολιτικὴν μας ζωὴν. Οἱ περισσότεροι τῶν Ὑπουργῶν εὐρίσκονται εἰς ταξίδια ἀναφυγῆς, ἀφοῦ κατήρτισαν τὴν νομοθετικὴν ἐργασίαν των, ποὺ θὰ ὑποβάλουν εἰς τὴν Βουλὴν, ἅμα ἀρχίσῃ τὰς συνεδριάσεις τῆς. Μερικαὶ κυβερνητικαὶ ἐνέργειαι, ὡς ὁ διορισμὸς τῶν νέων καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ἡ παραγγελία τοῦ νέου θωρηκτοῦ, ἡ καταδίωξις τῆς χαρτοπαιξίας καὶ τὸ κλείσιμον τῶν διαφορῶν χαρτοπαικτικῶν εἰς ὅλον τὸ Κράτος, ἔδωκαν ἀφορμὴν πρὸς συζητήσεις, αἱ ὁποῖαι ὅμως δὲν ἠμποροῦν νὰ ἔχουν μέσα των τόνον χαρακτηριστικὸν τοῦ σημείου ἐκείνου τῆς πολιτικῆς μας ζωῆς, ποὺ τὸ ὀνομάζομεν πολιτικὴν κατάστασιν. Ὅλαι αὗται αἱ συζητήσεις, αἱ διαπνεόμεναι ἀπὸ πνεῦμα φιλικὸν ἢ ἐχθρικὸν πρὸς τὴν κυβερνήσιν, δὲν ἠμποροῦν νὰ ὀνομασθῶν καθαρῶς πολιτικαὶ συζητήσεις.

Γεγονὸς καθ'αὐτὸ πολιτικῆς φύσεως εἶναι ἡ συνέντευξις, ποὺ ἔλαβε συντάκτης τοῦ «Ν. Ἐλευθέρου Τύπου» τῆς Βιέννης μετὰ τὸν πρῶτον ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης κ. Ν. Δημητράκοπουλον. Αἱ σκέψεις, τὰς ὁποίας ἀνέπτυξεν ὁ κ. Δημητράκοπουλος εἰς τὴν συνέντευξιν αὐτὴν περὶ τοῦ ἔργου τῆς Κυβερνήσεως, εἶναι ἀξίαι πολλῆς μελέτης καὶ καθορίζουν μερικὰ πράγματα, ποὺ βέβαια θ' ἀπασχολήσουν πολὺ τὴν Βουλὴν κατὰ τὴν προσεχῇ σύνοδόν τῆς. Ὁ κ. Δημητράκοπουλος εὐρίσκει ὅτι τὸ κυβερνητικὸν ἔργον, ποὺ θὰ ἠμποροῦσε νὰ ὀνομασθῇ πραγματικῶς νέον, μένει ἀκόμη ἀνεφάρμοστον καὶ συνεπὶς ἡ λεγομένη ἀνόρθωσις δὲν ἐπετέλεσεν ἀκόμη ἐκεῖνο, ποὺ ἐδικαιούτο κανεῖς νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτῆς. Ὅσον καὶ ἂν φαίνεται αὐστηρὰ ἡ κρίσις αὕτη, δὲν ἠμπορεῖ κάθε ἀμερόληπτος ἐξεταστής τῆς παρὰ νὰ διδῇ εἰς τὸ βάθος τῆς τῆς ἀλήθειαν. Ἰδιαίτερος δὲ ὁ κ. Δημητράκοπουλος ἐκφράζει ἀπορίαν διὰ τὴν οικονομικὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως. «Ποῖα ὕπηρεξεν ἡ πολιτικὴ τοῦ σημερινοῦ ὑπουργείου των Ὀικονομικῶν;» ἐρωτᾷ. Καὶ ἀποκρίνεται ὁ ἴδιος. «Ὁ νόμος τῶν σπειρομένων γαιῶν. Ἀλλ' ὁ νόμος αὐτός, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐπαναφέρει ἀπλῶς προϋπάρχον ἤδη φόρολογίαν, ἐκτὸς αὐτοῦ, διατελεῖ ἀκόμη καὶ ἀνεφάρμοστος». Εἶναι πολὺ θλιβερὰ ἀλήθεια οἱ λόγοι αὗτοι τοῦ κ. πρῶτου Ὑπουργοῦ. Ὅλη ἡ οικονομικὴ πολιτικὴ τῆς Κυβερνήσεως ἐκπροσωπεῖται μετὰ ἓνα νόμον ἀνεφάρμοστον. Ἐδόθησαν γεναῖαι ὑποσχέσεις διὰ νέαν οικονομικὴν πολιτικὴν, ἀλλ' ἔως τώρα αἱ ὑποσχέσεις δὲν ἔδειξαν καὶ κανὲν σημεῖον δυνατῆς πραγματοποιήσεως των εἰς προσεχῆς μέλλον.

Βεβαίως ἀπαρχὴ νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς, ποὺ ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀνακούφισιν τοῦ λαοῦ, εἶναι ἡ κατάργησις τῶν διαπυλίων τελῶν ἢ ὅπως εἶναι ἡ κοινότερα ὀνομασία των, τοῦ δημοτικοῦ φόρου. Ἀλλὰ καταργεῖται πραγματικῶς ὁ φόρος οὗτος; Κατ' ὄνομα ναί, κατ' οὐσίαν ὅμως ὅχι, διότι θ' ἀντικατασταθῇ δι' ἄλλης ἀμέσου φορολογίας. Οὐδὲ εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ ἄλλως. Διὰ νὰ λειτουργήσουν οἱ δημόιοι καὶ αἱ κοινότητες πρέπει νὰ ἔχουν πόρους: ὁ δὲ κυριώτερος πόρος αὐτῶν εἶναι τὰ διαπύλια. Τὸ Κράτος δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀναλάβῃ τὰ ἑξοδὰ των καὶ ἔνεκα τούτου θὰ τοὺς ἀποδώσῃ δι' ἄλλης ὁδοῦ, ὅτι τοὺς ἀφαιρεῖ. Ἡ τοιαύτη

δὲ μέθοδος δὲν εἶναι βεβαίως ἐκεῖνη, ποὺ θὰ ἠμποροῦσε νὰ καταστήσῃ πιστευτὸν, ὅτι ἀληθῶς ἐχαράχθη νέα οἰκονομικὴ πολιτικὴ.

Ἡ Κυβέρνησις εὐτυχῶς ἔχει νὰ παρουσιάσῃ καὶ ἐργασίαν, ποὺ νὰ ἐμπνέῃ τὴν πεποίθησιν, ὅτι τὸ ἀνορθωτικὸν πρόγραμμά τῆς εἰς πολλὰ κύρια σημεῖα του δὲν θὰ μείνῃ ἀπραγματοποίητον. Ἀπὸ ὅσα ἐγνώσθησαν ἔως τώρα διὰ τὴν ἐτοιμασθεῖσαν νομοθετικὴν ἐργασίαν, ποὺ θὰ τὴν ὑποβάλῃ εἰς τὴν προσεχῇ Βουλὴν, γεννᾶται ἡ βεβαίωσις ὅτι πολλὰί πληγαὶ πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς φύσεως θὰ ἐπουλωθῶν. Ἡ παρασκευασθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν νομοθετικὴ ἐργασία, εἰς τὴν ὁποίαν περιλαμβάνεται καὶ ἡ λήψις μέτρων διὰ τὴν παρεμπόδισιν τῆς μεταναστεύσεως, καθὼς καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης—εἰς τὴν ὁποίαν τὴν πρώτην θέσιν κατέχει τὸ νομοσχέδιον περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας—εἶναι ἐργασία, ποὺ μαρτυρεῖ, ὅτι γίνεται ἀρχὴ ἐφαρμογῆς προγράμματος διὰ νέαν ἐσωτερικὴν πολιτικὴν, δυναμένην νὰ ἐξασφαλίσῃ κάπως τὴν βελτίωσιν ὅχι μόνον τῆς πολιτικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς κοινωνικῆς μας ζωῆς. Καὶ αὐτὸ βεβαίως δὲν θὰ εἶναι μικρὸν κατόρθωμα.

ΤΡΙΦΙΛΟΣ

ΤΑ ΥΠΕΡ ΚΑΙ ΚΑΤΑ

ΟΡΙΣΜΕΝΩΣ ἡ προστασία τῆς ἠθικῆς—τουλάχιστον στοὺς θεάτρων—εἶναι πολὺ δύσκολο πρᾶγμα. Θὰ τὸ ἐνόησαν βέβαια αὐτοὶ καὶ ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ ὁ κ. Νομάρχης καὶ ὁ κ. διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας, ποὺ ἠθέλησαν νὰ προστατεύσουν τὴν ἠθικὴν μετὰ τὴν καταδίωξιν τῶν ἀνηθικῶν θεατρικῶν ἔργων. Ποτὲ ἡ ἠθικὴ δὲν ἐκινδύνευσε περισσότερο, ὅσο στὴν περίστασιν αὐτὴν, ἐπειδὴ κάθε δημοσία συζήτησις γιὰ τὴν ἠθικὴν εἶναι πρᾶγμα πολὺ ἐπικίνδυνον γι' αὐτήν. Ἡ ἠθικὴ δὲν ἀντέχει στοὺς πειρασμούς, ποὺ φυσικὰ θὰ γεννηθῶν ἀπὸ τὸν καθορισμὸν τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀνηθικότητος ἐνὸς ἔργου. Ἀλλὰ ὑποθέτομεν ὅτι κάθε συζήτησις τώρα περιτεύει καὶ μόνον τὴν ἠθικὴν ἠμπορεῖ νὰ βλάψῃ, ἀφοῦ αἱ ἀρχαὶ κατάλαβαν τὸ λάθος τους καὶ κατήργησαν τὴν ἐπιτροπὴν, ποὺ στοὺς ἀναμεταξύ εἶχε παραιτηθῇ μετὰ τὸ νὰ μὴν ἠμπορῇ νὰ τὰ βγάλῃ πέρα. Ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ὅμως μετὰ μίαν τοῦ διαταγὴν ἀπηγόρευσε νὰ παίζωνται στοὺς ἐξῆς εἴκοσι περίπου ἔργα, ποὺ ἐχαρκτηρίσθησαν ὡς ἀνῆθικα. Τὸ μέτρον εἶναι ἴσως λίγο αὐταρχικόν, ὅχι ὅμως καὶ ἄσφορον.

Ὁ κ. Νομάρχης Ἀττικοβοιωτίας ὀνειρεῖται πολλὰ πρᾶγματα. Πέρσαι εἶπεν ἄφθονα γιὰ τὴν ἰδρυσιν τοπικῶν ἀγορῶν καὶ ἀγοραὶ δὲν ἔγιναν ἀκόμη. Ἐφ' ἑτοῦς ἐπρωτοστάτησε διὰ τὴν προστασίαν τῆς ἠθικῆς καὶ ὁ ζήλος του ὁ πολὺς ἐπέφερε τὴν παραίτησιν τῆς «Ἐπιτροπῆς τῆς ἠθικῆς». Τοῦ ἀπομένει τώρα νὰ κάμῃ τὴν πρωτεύουσάν ἓνα εἶδος ἀνθοφόρου κανίστρου μετὰ τὴν πραγματοποιήσιν τῆς ιδέας του ν' ἀνθοστολισθῶν ὅλα τὰ μπαλκόνια. Ἡ ιδέα, ἀλήθεια, εἶναι ποιητικὴ καὶ γὰρ τοῦτο θ' ἀπομείνῃ καὶ αὕτη σὰν ὄνειρο. Καὶ πρέπει νὰ μείνῃ, γιὰ νὰ μὴ χάσῃ τίποτε ἀπὸ τὴν ποιητι-

κόττητά της. Ἐπειδὴ ἄς φαντασθούμε γιὰ μιὰ στιγμή ὅλα αὐτὰ τὰ ἀνθοστολισμένα μπαλκόνια σχεπασμένα ἀπὸ ἓνα τρομερὸ σύννεφο σκόνης, — τῆς γνώριμης μας αὐτῆς σκόνης — τὰ δυστυχισμένα τὰ ἀνθη! τί θέαμα θὰ παρουσιάσουν. Τὴν εὐωδίαν τῶν λουλουδιῶν συγκιμένην μετ' τὴν δυσωδίαν τῶν δρόμων μας. Καὶ τελευταῖα ἄς μὴ λησμονοῦμε τὴν μανίαν τῶν Ἀθηναίων νὰ ποτίζουν τὰ λουλούδια τῶν μπαλκονίων τους σὲ ὅποιον-δήποτε ὥραν τῆς ἡμέρας. Εἴμαστε ἄρᾳ γε ὅλοι τόσο ἀξιοὶ διαρκοῦς... καταβρέγματος;

ΕΠΑΝΩΡΘΗΣΑΝ αἱ κεναὶ πανεπιστημιακαὶ ἔδραι καὶ τὰ ὀνόματα τῶν νέων καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου μόλις ἐγνώσθησαν ἔδωκαν ἀφορμὴν δι' ἀτελεστήτους συζητήσεις ἐπὶ τῆς ἐπιτυχίας ἢ μὴ τῆς ἐκλογῆς. Κανεὶς ἀπολύτως δὲν ἔμεινε εὐχαριστημένος. Ὑποθέτομεν ὅτι καὶ ἡ ἰδίᾳ ἡ Κυβέρνησις δὲν ἐνθουσιάσθηκε καθόλου ἀπὸ τὴν ἐκλογὴν τῆς περὶ τὰ πρόσωπα, ἀφοῦ εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν ἐιργάσθησαν τόσο πολὺ τὰ παρασκήνια. Τὸ Πανεπιστήμιον δὲν ἔπαυσε νὰ πληρώνῃ ἀμαρτίας ἰδικὰς του καὶ τῆς κομματικῆς πολιτικῆς. Τόσο τὸ χειρότερον, πρὸ πάντων δι' ἐκείνους ποὺ δὲν εἶχαν τὴν δύναμιν νὰ θέσουν τέλος εἰς τὴν ἱστορίαν αὐτὴν τῶν διορισμῶν τῶν Πανεπιστημιακῶν καθηγητῶν μετ' τὴν ἱκανοποίησιν τῆς ἀληθινῆς ἀξίας καὶ τὴν προστασίαν τῆς ἐπιστήμης. Ὁ κ. Θρ. Πετμεζᾶς διορίσθη καθηγητῆς τοῦ Ἑμπορικῶν Δικαίου ὁ κ. Γ. Σωτηριάδης τῆς Γεν. Ἱστορίας καὶ ὁ κ. Α. Ἀδαμαντίου τῆς Βυζαντινῆς Ἱστορίας καὶ Τέχνης. Εἰς τοὺς τρεῖς αὐτοὺς πλέον ἡ ἐπιτυχιστάτους διορισμοὺς ἡμπορεῖ νὰ προστεθῇ καὶ κανένας τέταρτος ἢ καὶ πέμπτος. Ἀλλὰ τί μ' αὐτό;

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Γράμματα — Τέχνη — Ἐπιστήμη

Ἡ Ἐταιρεία τῶν Ἑλλήνων δραματικῶν συγγραφέων προεκήρυξε διαγωνισμόν πρὸς συγγραφήν μονοπράκτου δράματος. Βραβεῖα τρία: α' δρ. 300, β' δρ. 200 καὶ γ' δρ. 100.

Ὁ «Σύνδεσμος τῶν Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν» ἔδωκε τὴν 15 Ἰουλίου εἰς τὴν θέσιν Πύργου τῆς Κηφισιάς τὸ ἐτήσιον γεῦμα του, εἰς τὸ ὁποῖον παρεκάθησαν τὰ μέλη τοῦ Συνδέσμου καὶ ὅλῳ προσκεκλημένοι. Τοῦ γεύματος προήδρευεν ὁ ζωγράφος κ. Γ. Ἰακωβίδης, πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου.

Ἀπὸ τῆς 8 Ἰουλίου ἤρχισεν ἡ ἐκδοσις εἰς τὰς Ἀθήνας τῆς ἐφημερίδος «Νέα Ἡμέρα», ἡ ὁποία ἐξεδίδετο εἰς τὴν Τεργέστην ἐπὶ 49 ἔτη.

Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἐπρόσφερε 1000 δρ. εἰς τὸν Σύνδεσμον τῶν Ἑλλήνων Καλλιτεχνῶν.

Εἰς τοὺς ζωγράφους κ.κ. Ἰωαννίδην καὶ Ἀσπρογέ-ρακαν ἀνετέθη ἡ ἀντιγραφή τῶν ἐγγράμων στηλῶν τῶν Παγασῶν.

Εἰς τὸ θέατρον τῆς Ἀδὸς Μαρίκας Κοτοπούλη ἐπαίχθη τὸ περίφημον ἔργον τοῦ κ. Ἐδμ. Ροστάν «Συρανὸ ντὲ Μπερζεράκ», κατὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ κ. Γ. Στρατήγη.

Εἰς τὸ ἴδιον θέατρον ἐτοιμάζεται καὶ ὁ Ἀετιδεὺς τοῦ κ. Ροστάν.

Διάφορα

Σύμφωνα μετ' τὸν νέον νόμον περὶ Κοινοτήτων, ἀπὸ ὅλους τοὺς δήμους τοῦ Κράτους ἀπομένουν ὡς δήμοι καὶ ὑπὸ τὸν νέον καθιστῶν αἱ ἐξῆς πόλεις μετὰ τῶν

προσηρημένων εἰς αὐτὰς χωρίων καὶ συνοικισμῶν: Ἀθήναι, Πειραιεύς, Λαύριον, Πάτραι, Πύργος, Καλά-μαι, Τρίπολις, Σπάρτη, Ναύπλιον, Λαμία, Μεσολόγγι, Ἄρτα, Λάρισα, Βόλος, Τρίκαλα, Χαλκίς, Ἐρμού-πολις, Ἀργοστόλι, Κέρκυρα καὶ Ζάκυνθος.

Παρηγγέλθη τὸ νέον θωρηκτὸν εἰς τὰ ναυπηγεῖα Βούλκαν καὶ ἤδη συντάσσεται πρὸς ὑπογραφὴν τὸ σχετικὸν συμβόλαιον. Τὰ γενικὰ στοιχεῖα τοῦ νέου θωρηκτοῦ εἶναι τὰ ἑξῆς. Διαστάσεις: Μήκος 142 μ., πλά-τος 22 μ. καὶ κοῖλον 12.10 μ. Ἐκτόπισμα 12 χιλ. τόν-νων. Ταχύτης 21.5 κόμβοι καθ' ὥραν. Δύναμις μηχανῆς 23 χιλ. ἵππων. Ἀτμοστρόβιλοι Κούτ-Βούλκαν εἰς 2 ἄξονας. Ὀπλισμός: 6 πυροβόλα τῶν 356 χιλιοστ. καὶ τρεῖς πύργοι κατὰ τὸ διάμηκες, 8 πυροβόλα τῶν 152 χιλιοστ. ἐντὸς τοῦ πυροβολείου, 8 πυροβόλα τῶν 76 ἐπὶ τῶν ὑπερστέγων, τρεῖς τορπιλλοβλητικοὶ σωλῆ-νες τῶν 53 ἑκατοστ. Θωρηκτὴ ζώνη τῆς ἰσάλου, πά-χους 0.228 μ. εἰς τὰ ἄκρα, πρῶταν 0.102 καὶ πρῶτην 0.080. Θωράκισις τῶν ἐξάλων ἀπὸ τῆς ζώνης μέχρι τοῦ ἄνω καταστρώματος, ἐκτεινομένη ἀπὸ τοῦ πρυ-μναίου μέχρι τοῦ πωροῦ, πάχους 0.152 ἐγκαρσίον διατηρημάτων. Θώραξ συστήματος Κρουτ ἐκκληρω-μένος, κατασκευῆς χαλυβουργίας Μπαϊτλεμ. Τιμὴ 27.871.200 φρ.

Κατὰ τὸν Σεπτέμβριον θὰ συνέλθῃ εἰς Γενεύην παι-δαγωγικὸν συνέδριον, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ λάβῃ μέρος καὶ ἡ Ἑλλάς.

Εἰς τὸν ναυπηγικὸν οἶκον Βούλκαν κατεβλήθησαν δρ. 2.666.351.25, ὡς πρώτη δόσις διὰ τὰ κατασκευα-ζόμενα δύο νέα ἀντιτορπιλικὰ, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἐν ὀνομασίᾳ «Νέα Γενεά» καὶ τὸ ἄλλο «Κεραυνός».

Διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν πολεμικῶν δυνάμεων τῆς χώρας ἀπεφασίσθη ἡ ἐπισκευὴ τῶν τριῶν παλαιῶν θωρηκτῶν.

Ἦρχισαν εἰς τὸ πλῆσιον τῶν Ἀθηνῶν χωρίον Κάτω Λιδόσια ἐργασίαι διὰ τὴν ἀνέγερσιν ἀεροδρομίου.

Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν κατήρτισε νομο-σχέδιον, διὰ τὴν ὀριστικὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τῆς ὑδρεύσεως τῶν Ἀθηνῶν.

Συνεκοροτήθη ἐπιτροπή, ἡ ὁποία θὰ συντάξῃ κατα-στατικόν, ὅπως ὁ Ζωολογικὸς κήπος ὑπαχθῇ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας καὶ χρησιμεύσῃ διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν.

Ἀπεφασίσθη νὰ ἐγκατασταθῇ ἀτμοπλοικὴ συγκοι-νωνία ἀπὸ Τσαγγεζι Θεσσαλίας μέχρι Θεσσαλονίκης μέχρις ὅτου πραγματοποιηθῇ ἡ ἐνωσις τῶν Ἑλληνο-τουρκικῶν σιδηροδρόμων.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Σεπτεμβρίου θὰ συνέλθῃ εἰς Βό-λον Γεωργικὸν Συνέδριον, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ παρα-σταθῇ καὶ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας.

Ἡ ἐφετερινὴ ἐσοδεία τῶν σιτηρῶν Θεσσαλίας προ-βλέπεται κατὰ 30% ἂνωτέρα τῆς περυσινῆς.

Κατ' ἐπίσημον στατιστικὴν τὸ ἔμπορικὸν ναυτικὸν τῆς Ἑλλάδος περιελάμβανε κατὰ τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1912 ἀτμόπλοια 337 χωρητικότητος 384.446 τόννων.

Ἡ Ἑλληνικὴ Γεωργικὴ Ἐταιρεία ἀπεφάσισε τὴν ὀργάνωσιν ἐτησίων Πανθεσσαλικῶν Γεωργικῶν ἐκθέ-σεων πρὸς βράβευσιν τῶν καλλιτέρων γεωργικῶν καὶ κτηνοτροφικῶν προϊόντων τῆς Θεσσαλίας. Ἡ πρώτη ἐκθεσις θὰ διοργανωθῇ εἰς τὴν Λάρισσαν τὴν 24 Σεπτεμβρίου ἔ. ἔ. με διάρκειαν πενθήμερον καὶ μετὰ διάφορα χρηματικὰ βραβεῖα.

Ἡ Ἀαϊκὴ Τράπεζα κατὰ τὴν Ἀ' ἑξαμηνίαν τοῦ 1912 ἔδωκε μέρισμα δρ. 3.50, ἥτοι 7%. Τὰ κέρδη τῆς ἑξα-μηνίας ἀνῆλθον εἰς δρ. 434.000. Τῆς ἀντιστοίχου ἑξα-μηνίας τοῦ 1911 εἶχον ἀνέλθει εἰς δρ. 374.000. Τὸ ὑπόλοιπον τῶν καταθέσεων εἰς δρ. 9.200.000 ἔναντι δρ. 6.600.000 τῆς τελευταίας ἑξαμηνίας.

Ὁ στόλος ὑπὸ τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν τοῦ ναυάρχου Τῶφφελ ἐκτελεῖ τὰ νέα ναυτικά γυμνάσια τακτικῆς καὶ στρατηγικῆς, ποὺ θὰ διαρκέσουν ἐπὶ τρεῖς μῆνας. Ὁρμητήρια κατὰ τὸν μῆνα Αὐγούστου θὰ εἶναι αἱ Σπέτσαι, τὸ Ναύπλιον καὶ ἡ Τήνος, κατὰ δὲ τοὺς ἄλλους τὸ Ἀργοστόλιον καὶ τελικῶς ὁ Πόρος, ὅπου θὰ γίνοντο γυμνάσια πυρῶν εἰς εὐρυτάτην κλίμακα.

Τὴν πρωΐαν τῆς 17 Ἰουλίου ὁ ἀεροπόρος κ. Καρα-μανλάκης ἔκαμε μίαν θαυμασίαν πτήσιν ὑπὲρ τὴν πό-λιν τῶν Ἀθηνῶν ἀνελθὼν εἰς ὕψος 2.140 μέτρ. ὑπερ-ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ μετὰ διάρκειαν πτήσεως 50'.

Κατὰ τὴν ὑποβληθεῖσαν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπὸ τοῦ ἐν Σικάγῳ προξένου τῆς Ἑλλά-δος κ. Σουλποπούλου ἐκθεσὶν ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας διαμενόντων Ἑλλήνων μετανα-στῶν ἐκ τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος ἀνέρχεται εἰς 150.000 περίπου. Τῶν δὲ ἐκ τῆς Τουρκίας καὶ ἄλλων χωρῶν μεταναστευσάντων Ἑλλήνων εἰς 47.000 περίπου.

Οἱ διορισθέντες εἰς τὸ Πανεπιστήμιον νέοι καθηγη-ταὶ εἶναι οἱ ἑξῆς: Θ. Βορρέας τῆς Φιλοσοφίας, Γ. Ἐξαρχόπουλος τῆς Παιδαγωγικῆς, Γ. Σωτηριάδης τῆς Γεν. Ἱστορίας, Ἀδ. Ἀδαμαντίου τῆς Βυζαντινῆς Τέχνης καὶ Ἀρχαιολογίας, Θρ. Πετμεζᾶς τοῦ Ἑμπορ. Δικαίου, Μ. Καρασάρας τῆς Νευρολογίας, Χ. Μαλανδρι-νὸς τῆς Παιδιατρικῆς, Σπ. Λιβιεράτος τῆς Παθολογι-κῆς Κλινικῆς, Κ. Μελισσινὸς τῆς Παθολογίας, Γ. Γεωργιάδης τῆς Ἱατροδικαστικῆς καὶ Τοξικολογίας, Κ. Λοῦρος τῆς Μαιευτικῆς καὶ Γυναικολογίας, Γ. Ἀθα-νασιάδης τῆς Φυσικῆς καὶ Γ. Ματθαίουπουλος τῆς Ὁργανικῆς Χημείας.

Ἀθλητικά

Εἰς τοὺς διεθνεῖς ἀγῶνας τῆς Στοκχόλμης, ποὺ ἔγι-ναν τὸν περασμένον μῆνα ἡ Ἑλλάς κατήγαγε μίαν πρῶτην νίκην εἰς τὸ ἄλμα μήκους ἄνευ φορᾶς μετ' τὸν ἀγωνιστὴν κ. Κ. Τσιγκλητῆραν καὶ μίαν τρίτην νίκην εἰς τὸ ἄλμα εἰς ὕψος ἄνευ φορᾶς μετ' τὸν ἴδιον ἀγωνι-στήν. Ὁ κ. Τσιγκλητῆρας ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν Στοκ-χόλμην ἔλαβε μέρος καὶ εἰς τοὺς διεθνεῖς ἀγῶνας τοῦ Βερολίνου, ὅπου ἀνεδείχθη πρῶτος νικητὴς εἰς τὰ ἴδια ἀγωνίσματα, ἐπίσης καὶ εἰς τὸ Ἀμβούργον. Εἰς τὸν Ὀλυμπιονίκην αὐτὸν κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν του εἰς Ἀθήνας ἔγινεν ἐνθουσιώδης ὑποδοχὴ καὶ ἐπίσημος, εἰς τὴν ὁποίαν ὅμως ὄλαι αἱ ἀρχαὶ παρῆσαν δι' ἀντιπροσώπων τῶν, ἐκτὸς τοῦ Νομάρχου κ. Δασίου. Ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως προσεφέρθη εἰς τὸν κ. Τσιγκλητῆραν μικρὸν ἀγαλμα «Νίκης» καὶ ἐκ με-ρους τοῦ Δήμου Ἀθηναίων μικρὸν ἀγαλμα τῆς Ἀθη-νάς. Ὁ Πανελλήνιος Γυμναστικὸς Σύλλογος, τοῦ ὁποῦ με-λὸς ἀποτελεῖ ὁ Ὀλυμπιονίκης, προσέφερεν εἰς αὐτόν, ὡς ἀναμνηστικὸν δῶρον, χρυσοῦν ὥρολόγιον, στεφά-νους δὲ ὁ σύλλογος «Διαγόρας» καὶ ὁ «Πανιώνιος Γυμναστικὸς Σύλλογος».

Τὴν 8 καὶ 9 Ἰουλίου ἔγιναν εἰς τὸ Ν. Φάληρον οἱ ἐτήσιοι ναυτικοὶ ἀγῶνες, ποὺ διοργανώνει ὁ Ναυτι-κὸς Ὀμίλος. Ἐλαβον μέρος ὁ Ὀμίλος Ἑρετῶν Πει-ραιῶς, ὁ Πανελλήνιος Γυμναστικὸς Σύλλογος, ὁ Ἑθνι-κὸς Γυμναστικὸς Σύλλογος, ὁ Ὀμίλος Φιλάθλων Πει-

ραιῶς καὶ ὁ Ναυτικὸς Ὀμίλος Φαλήρου. Εἰς τὸ ἀγώ-νισμα «κολύμβησις 100 μ.» ἡ νικητὴς ἀνεδείχθη ὁ κ. Χαράλαμπος τοῦ Ο. Φ. Π. Εἰς τὴν κωπηλασίαν 3.000 μ. ἡ νικητρία ἡ λέμβος τοῦ θωρηκτοῦ «Υδρα». Τῶν 2.000 μ. ἡ λέμβος τοῦ Προγυμναστηρίου Πόρου. Εἰς τὴν κολύμβησιν 800 μ. ἡ ὁμάς τοῦ Πανελλ. Γυμν. Συλ. Εἰς τὴν ἱστοπλοῖαν ἡ λέμβος «Πολύ-φριμος» τοῦ κ. Ν. Πατσουλίνη. Εἰς τὴν κολύμβησιν 400 μ. νικητὴς ὁ κ. Χαράλαμπος. Εἰς τὴν κατάδυσιν ὁ κ. Π. Παυλίδης τοῦ Ἑθν. Γυμν. Συλλ. Εἰς τὸ ἀγώ-νισμα τετρακώπων λέμβων νικητρία ἡ λέμβος τοῦ Ναυτ. Ὀμίλου μετὰ πηδαλιούχον τὸν κ. Φερράλην.

Τὴν 14 καὶ 15 Ἰουλίου εἰς τὸ Πασαλιμάνι Πειραιῶς ἔγιναν οἱ ἐτήσιοι ναυτικοὶ ἀγῶνες τοῦ Ὀμίλου τῶν Ἑρετῶν. Εἰς τὴν κολύμβησιν 1603 μέτρ. ἡ νικητὴς ὁ κ. Ν. Κονταξάκης τοῦ Πανελ. Γυμν. Συλλ. Εἰς τὸ ἀγώ-νισμα ταχύτητος τετρακώπων φαλαινίδων νικητρία ἡ φαλαινὶς τοῦ Ὀμίλου τῶν Ἑρετῶν μετὰ ἑρέτας τοὺς κ. κ. Φίλωνα, Βελονᾶν, Ἀρξουδᾶν καὶ Δέδε καὶ πη-δαλιούχον τὸν κ. Ὁθ. Ναϊδην. Εἰς τὴν κολύμβησιν ταχύτητος ἐπὶ 400 μέτρ. ἡ νικητὴς ὁ κ. Κονταξάκης τοῦ Π. Γ. Σ. Εἰς τὴν κολύμβησιν 60 μ. ἡ νικητὴς ὁ κ. Φίλων τοῦ Ὀμ. Ἑρ. Τῶν 100 μ. οἱ κ. κ. Μενεξῆς τοῦ Ὀμ. Ἑρ. καὶ Φιλάρετος τοῦ Π. Γ. Σ. Εἰς τὸ Οὐώ-τερ πόλο νικητρία ἀνεδείχθη ἡ ὁμάς τοῦ Πανελ. Γυμ. Συλ. μετὰ ἀγωνιστάς τοὺς κ. κ. Τζιερᾶκην, Μεροκούρη, Δαμασκητόν, Φιλάρετον, Α. Πάλλην, Π. Πάλλην καὶ Γ. Βραχηνόν, μετὰ τέσσαρα τέτταρα ἑναντίον δύο, τὰ ὁποῖα ἐσημείωσεν ἡ δευτέρα ὁμάς τοῦ Ὀμ. Ἑρ.

Τὴν 18 Ἰουλίου εἰς τὸ ποδηλατοδρόμιον τοῦ Φαλή-ρου ἔγιναν ἀγῶνες ποδοσφαιρίσεως μετὰ τὴν ὁμάδον Ἀγγλῶν ἀξιωματικῶν, ὑπαξιωματικῶν καὶ ναυτῶν (11 τὸν ἀριθμὸν) ἀπὸ τὰ πληρώματα τῶν ὁρμουμένων εἰς τὸ Ν. Φάληρον Ἀγγλικῶν πολεμικῶν καὶ ὁμάδος τοῦ Ποδοσφαιρικοῦ Ὀμίλου. Τὸ ἀγώνισμα διήρκεσε μίαν ὥραν καὶ νικηταὶ ἀνεδείχθησαν οἱ Ἀγγλοὶ μετὰ τέτταρα ὁκτώ ἑναντι δύο.

Θάνατοι

Τὴν 3 Ἰουλίου ἀπέθανεν ὁ ἀρχαῖος διπλωματικὸς ὑπάλληλος Ν. Γεννάδης. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Κρήτης τοῦ 1897, ὅταν ἐστάλη ἐκεῖ ὁ Ἑλλήν. στρατὸς τῆς κατοχῆς, ὁ Γεννάδης ἦτο Γεν. Προξένος τῆς Ἑλ-λάδος καὶ διὰ τοῦτο κατοπινὸν κατ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς παρέμεινε πλησίον τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ στρα-τοῦ, ὡς πολιτικὸς ἀντιπρόσωπος τοῦ Βασιλέως. Ὑστε-ρον διορίσθη Διπλωματικὸς Προξένος εἰς τὸ Κάϊρον, ὅπου ἐξυπηρέτησε τὰ Ἑλληνικὰ συμφέροντα μετὰ πολ-λὴν ἐπιτυχίαν. Ἐφ' ὧς τὸ παράσημον τοῦ Ταξιάρχου καὶ διάφορα ξένα παράσημα.

Τὴν 8 Ἰουλίου ἀπέθανεν ὁ Γιαννοῦκος Μαυρομιχά-λης ποὺ εἰς παλαιότερα χρόνια ἐσοκράτησεν ἀφθονον τὴν εὐφροσύνην καὶ τὸ σατυρικὸν τοῦ πνεύματος. Ἐχορημά-τισε Διμήρχος Καλαμῶν, κατοπινὸν βουλευτὴς καὶ ὕστε-ρον νομάρχης. Ὡς βουλευτὴς ἀφῆκεν ἐποχὴν μέσα εἰς τὴν Βουλὴν ὅχι διὰ τοὺς λόγους του, ἀλλὰ διὰ τὰς εὐ-φροσύνας διακοπὰς του, τὰς γεμάτας δημοτικότητας αὐτοῦ. Ἦτο δόκιμος στιχουργός, ἔργα του ὅμως δὲν ἐτυπώθησαν ποτέ. Ἀλησιμότητος μένει ἡ παρωδία ποὺ ἔκαμε τῶν στίχων τοῦ Ἀχ. Παράσχου:

Ἦξευρε δὲν τὸ ἀγνοεῖ, γνωρίζει πάσα Φρόνη
ὅτι ἐκεῖνη ἡ γραμμὴ, ὅτ' ἡ γραμμὴ ἐκεῖνη, ...

Τοὺς στίχους αὐτοὺς ὁ Γ. Μαυρομιχάλης τοὺς παρῶ-δισεν ὡς ἑξῆς:

Ἦγουν, τουτέστι, δηλαδή, ἐν ἄλλοις λόγοις, ἦτοι ἢ Ἀφροδίτη εἶσαι σύ, ἐσὺ εἶσαι ἡ Ἀφροδίτη!...

Ένας από τους παλαιότερους και τους πλέον χαρακτηριστικούς παλαιούς τύπους του θεάτρου και της φιλολογίας ο Κωνστ. Πέρβελης απέθανε την 23 Ιουλίου. Ήτον ήθοποιός, δραματικός συγγραφέας και μυθιστοριογράφος. Και εις τα τρία αυτά είδη, εις τα όποια επεδόθη με πάθος δέν ευδοκίμησε καθόλου. Τά δράματά του τά επαιζεν ο ίδιος, αλλά δέν έπετύχανον. Καί τά μυθιστορήματά του δέν τά ήγάπησε τό κοινόν. Τά πλέον γνωστά έργα του είνε τό δραματικόν ειδύλλιον «ή Γιαννούλα» και τό τρίτομον μυθιστόρημά του «Ράκη και Σάφωθρον». Ως ήθοποιός περιήλθε με τόν θιάσόν του όλον σχεδόν τόν έξω της Ελλάδος Έλληνισμόν. Απέθανε με τήν πικρίαν της άποτυχίας.

Είς τήν Σμύρνην απέθανε τήν 24 Ιουλίου ο εις τήν πόλιν αὐτήν Γεν. Πρόξενος της Ελλάδος Αρμάνδος Ποτέν, ένας από τους πλέον ικανούς διπλωματικούς υπαλλήλους της Ελλάδος. Έφερε τόν άνώτερον Ταξίαρχον και 10 άλλα ξένα παράσημα.

Παρασημοφορία

Προήχθη εις τόν Χρυσούν Σταυρόν τών ίπποτών του Β. Τάγματος του Σωτήρος ο κ. Κ. Βαρατάσης, Νομάρχης Κερκύρας. Άπενεμήθη ο Αργυρούς Σταυρός του Σωτήρος εις τούς κ. κ. Σ. Λαμπιδάν, πλωτάρχην, Κ. Μαλάμον, ύποπλοίαρχον, Ν. Αλβάναν α' Δημορχικόν Πάρεδρον Κερκύρας, Δ. Γεωργιάδην, Δήμαρχον Σκιάθου και Ι. Κουμουτζήν.

Είς τόν Διευθυντήν της Λαϊκής Τραπέζης κ. Διον. Λοβέρδον ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων άπένειμε τό παράσημον του Παναγίου Τάφου.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Τά κατά τήν πρυτανείαν Κυπαρίσσου Στεφάνου 1908-1909. Αθήναι, τυπ. Π. Δ. Σακελλαρίου.

Έπιστημονική Έπετηρίς Έθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Η'. Μέρος Α'. Πρυτανεία Σπ. Λάμπρου. Αθήναι, τυπ. Π. Δ. Σακελλαρίου.

Τό έν Ελλάδα κρατούν κοινοβουλευτικόν δίκαιον, υπό Ηλία Δ. Ζέγγελι. Έκδοσις Β' επί τη βάσει του άναθεωρηθέντος και μεταρρυθμισθέντος Συντάγματος κατά τό 1911 και του νέου Κανονισμού της Βουλής της 24 Οκτωβρίου 1911. Αθήναι δρ. 12, φρ. 15.

Φυλλίς, 15ήμερος φιλολογική επιθεώρησις. Διευθυντής Βασ. Ε. Παπαευθυμίου, έτος Α' άρ. 1.

Σελίδες εκ της ιστορίας του έν Ούγγαρία και Αδστρία Μακεδονικού Έλληνισμού. Σπυρ. Λάμπρου, λόγος πρυτανικός. Αθήναι, τυπ. Π. Δ. Σακελλαρίου.

Mémoire de l'Union des Iles de l'Archipel, remis aux Gouvernements des Grandes Puissances. Alexandrie.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Μ. Καλλιόποιν. Είναι μεταφρασμένον εις τά «Παναθήναια». Καί ο Δόριαν Γκρεϋ έχει μεταφρασθή εις τό «Νέον Άστυ». — Ε. Α. Κ. Κ/ποιν. Όλη ή σειρά τών «Παναθηναίων» με τό τρέχον έτος έως 30 7/βρίου στοιχίζει 300 φρ. Μένουν πολύ όλίγαι σειραι. Δέν ήμ-

πορούμεν νά κάμωμεν καμίαν έκπτώσιν. — Β. Βόλον. Η Πινακοθήκη Αθηνών έλέχθη ότι άνοίγει τό φθινόπωρον. Θα φροντίσωμεν νά σάς στείλωμεν άκριβέστερας πληροφορίας. — Ε. Ε. Πάτρας. Διά τόν υιόν του Θεοδοκοπούλου γράφει και ο Barrès εις τό βιβλίον του «Greco ou le Secret de Tolède» που έξεδόθη πρό όλίγων μηνών. Τό φημισμένο πορτραίτο της κόρης του έχει δημοσιευθή εις τά «Παναθήναια». — Γ. Σ. Αθήνας. Με τέτοιαν περίπου βάσιν έχει γραφή ένα ώραιον διήγημα ρωσσικόν, που σκοπεύομεν νά τό δημοσιεύσωμεν πολύ γλήγορα. — Χ. Αθήνας. Του Νίτσε μεταφραστής είναι ο κ. Henri Albert.

Κατά τούς θερινούς μήνας, Ιούλιον, Ιούλιον, Αύγουστον, Σεπτέμβριον, τά «Παναθήναια» εκδίδονται εις τό τέλος του μηνός εις τεύχη διπλά.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

Ακρόπολις και Μουσεία Ακροπόλεως άνοικτά από τήν άνατολήν έως τήν δύσιν του ήλιου.

Αρχαιολογικόν Μουσείον 8 π. μ. έως 1 μ. μ.

Γεωλογικόν και Παλαιοντολογικόν Μουσείον Ακαδημίας 9 — 12 έκτός της Κυριακής.

Ακαδημία Τετάρτη και Σάββατον 9 — 12.

Νομισματικόν Μουσείον (έντός της Ακαδημίας) Τετάρτη και Σάββατον 9 — 12.

Είς τήν Ακαδημίαν επιτρέπεται ή είσοδος και τάς άλλας ήμέρας, εις τούς ξένους.

Ζωολογικόν Μουσείον (όδος Ακαδημίας όπισθεν Πανεπιστημίου) Τετάρτη και Σάββατον 9 — 12.

Έθνολογικόν Μουσείον (έντός του Πολυτεχνείου) κάθε ήμέραν 9 — 12.

Έθνική Βιβλιοθήκη Ιούλιον και Αύγουστον 8 — 12.

Ανακτορικός Κήπος Τετάρτη και Παρασκευή από τάς 3 μ. μ.

Θησεϊον άνοικτόν πάντοτε.

Υπουργεία Στρατιωτικών, Ναυτικών, Έθν. Οικονομίας, Έσωτερικών, Εκκλησιαστικών: διά τούς ιδιώ- 11 — 12. Έξωτερικών και Δικαιοσύνης 8 — 12. Οί κ. Υπουργοί δέχονται 11 — 12. Οικονομικών 10 1/2 — 12.

Δημόσια γραφεΐα και Τράπεζαι κλειστά μ. μ.

Καπνοπωλείον άδελφών Πέρση οδός Σταδίου 19.

Κουρείον Ν. Γιαννοπούλου Σταδίου 61.

Κολώνια του ιδίου.

Χημικόν Μικροβιολογικόν εργαστήριον Αναλύσεων Α. Φωκά Όφθαλματρείου 12.

Μυροπωλείον Μπαχαρία οδός Σταδίου 31.

Ξενοδοχείον Πριγκίπισσα Σοφία, Πανεπιστημίου 44.

Εΐδη άνδρικά Άδελφοί Χρυσικόπουλοι Σταδίου 39.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΔΡ. 60.000.000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Διεύθυνσις τηλεγραφική
«Αθηναϊκή»

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ:

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ: Έν Πειραιεί, Πάτραις, Σύρω, Καλάμαις, Τριπόλει, Βόλω, Λαρίσση, Άργεινίω και Καρδίτση.

ΕΝ ΚΡΗΤΗ: Έν Χανίοις, Ηρακλείω και Ρεθύμνω.

ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ: Έν Κων/πόλει (Υ/μα έν Γαλατᾷ μετά Πρακτορείου έν Σταμπούλ), Άμισφ, Τραπεζοϋντι, Κερασσοϋντι, Σμύρνη, Χίω, Μερσίνη, Αδάνοις, Ταρσῶ, Θεσσαλονίκη, Σέρραις, Καβάλλα, Σάνθη και Ιωαννίνους.

ΕΝ ΑΙΓΥΠΤῶ: Έν Αλεξανδρεία, (μετά παραστήματος έν τῇ συνοικία Midan), Καΐρω, (μετά παραστήματος έν τῇ συνοικία Mousky), Ζαγαζικίω, Μανσούρα, Μιτ-Γκάμρ, Τάντα, και Μπενί - Σουέφ.

ΕΝ ΛΟΝΔΙΝῶ (N° 22 Fenchurch Street), ΕΝ ΑΜΒΟΥΡΙῶ (Domhof, Mönckeberg Strasse 18, ΕΝ ΔΕΜΙΣΣῶ (Κύπρου), έν ΛΙΜΕΝΙ - ΒΑΘΕΟΣ (Σάμου), και έν ΧΑΡΤΟΥΜ (Σουδάν).

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1912

Διαθέσιμα:	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ	
Έν τῷ Ταμείῳ και παρ' έγχωρίοις Τραπεζαίς	Δρ. 18,946,249.42	Δρ. 31,687,666.20
Παρά Τραπεζ. έν Εύρώπη και Σ/ματα έν χαρτοφυλακίῳ	12,741,416.78	
Προεξοφλήσεις και Προκαταβολαι Ε/γραμματίων		25,147,061.38
Ηγγυημένοι λογαριασμοί:		
ἐπὶ ἐνεχρῶν χρεωγράφων	66,515,323.57	149,422,431.03
δι' έμπορ. και άλλων έγγυήσεων	72,231,438.31	
ἐπὶ ὑποθήκῃ ακινήτων	10,675,669.15	
Τρέχοντες λ/σμοί χρεωστικοί		23,570,322.44
Όμολογία Έθνικῶν Δανείων, Διμενικῶν Ταμείων και Άνωνύμων Έταιριῶν		25,649,543.72
Χρεώγραφα και τοκομερίδια		7,695,543.70
Συμμετοχαι εις έπιχειρήσεις		3,384,793.60
Υποκαταστήματα		1,515,569.49
Κτήματα Τραπεζης		5,521,664.03
Έγκαταστάσεις, έπιπλα, χρηματοκιβώτια κτλ.		1,339,515.47
		Δρ. 274,934,111.06

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ	ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ	
Κεφάλαιον Έταιρικόν	Δρ. 60,000,000.—	
Κεφάλαιον τακτικόν Αποθεματικόν	5,676,250.—	
Αποθεματικόν Προνοίας	504,301.95	
Καταθέσεις όψεως	Δρ. 47,036,227.49	
προθεσμίας	52,486,139.28	
πολυτετεις και με προειδοποίησιν	31,781,091.93	148,527,712.43
Ταμειυτήριον	17,224,253.73	
Τρέχοντες λ/σμοί πιστωτικοί		28,676,342.20
Έξωτερικοί λ/σμοί		29,140,212.63
Προσωρινοί λ/σμοί και διάφορα		2,409,291.85
		Δρ. 274,934,111.06

Ο Γενικός Διευθυντής
Ζ. Κ. ΜΑΤΣΑΣ

Ο Γενικός Επιθεωρητής
Φ. Η. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Η Τράπεζα Αθηνών εκτελεί πᾶσαν τραπεζικὴν ἐργασίαν, ἥτοι: Προεξοφλήσεις ἐμπορικῶν γραμματίων καὶ συναλλαγματικῶν, Προκαταβολὰς ἐπὶ χρεωγράφων καὶ ἐμπορευμάτων, Εἰσπράξεις τοκομεριδίων παντὸς εἶδους χρεωγράφων, φορτωτικῶν, συναλλαγματικῶν, γραμματίων ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ, Εκτελεῖ χρηματιστικὰς ἐντολάς, Εκδίδει ἐπιταγὰς, πιστωτικὰς ἐπιστολάς καὶ τηλεγραφικὰς ἐντολάς πληρωμῶν ἐν τε τῷ ἐσωτερικῷ καὶ τῷ ἐξωτερικῷ. Άνοίγει τρέχοντας λ/σμούς ἡγγυημένους, Δέχεται καταθέσεις χρεωγράφων πρὸς φύλαξιν ἀντὶ ἐλαχίστων δικαιωμάτων καὶ ἐνοικιάζει διαμερίσματα χρηματοκιβωτίων διαφόρων διαστάσεων ὑπὸ ὁρους λίαν εὐνοϊκούς διὰ τὸ κοινόν.

Η Τράπεζα Αθηνῶν δέχεται καταθέσεις εἰς τραπεζογραμματία, εἰς χρυσὸν καὶ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ὑπὸ ὁρους λίαν εὐνοϊκούς.

Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις εἶναι ἀποδοτέαι εἰς δ νόμισμα ἐνηργήθησαν, αἱ δὲ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ὁμοίως ἀποδίδονται δι' ἐπιταγῶν (chèques) τῆς Τραπεζῆς ἐπὶ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀνταποκριτῶν τῆς. Οἱ δεδουλευμένοι τόκοι πληρώνονται καθ' ἑξαμηνίαν ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰουλίου ἐκάστου ἐτους. Ταμειυτήριον με ἰδιαιτέραν ὑπηρεσίαν λειτουργεῖ καθ' ἑκάστην.

Μ Ε Γ Α ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟΝ ΚΑΙ ΓΑΛΑΚΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

“ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΒΟΥΣΤΑΣΙΩΝ,,

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΓΕΩΡΓΑΝΤΗ

ΑΘΗΝΑΙ — ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 48 — ΑΘΗΝΑΙ

ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 597

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Γ. ΦΕΞΗ ^{ΕΝ} ΑΘΗΝΑΙΣ

ΝΟΜΙΚΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΚΩΔΙΚΕΣ καταρτισθέντες υπό

Γ. Δουβουνιώτου, δικηγ., ύφηγ. ἐν τῷ Πανεπ.	
Πολιτικὴ Δικονομία (ἐκδόσις Β')	Δρ. 22.—
Ἐμπορικὴ Νομοθεσία (ἐκδόσις Β')	Δρ. 15.—
Διπλωματικὴ καὶ Προξενικὴ Νομοθεσία	Δρ. 7.—
Ἰόνιος Πολιτικὸς Κώδιξ	Δρ. 8.—
Χαρτόσημον	Δρ. 4.—
Ἑλληνικά Συντάγματα	Δρ. 3.50
Διεθν. Ἑλεγχος Δημ. Χρέος, Μονοπώλια	Δρ. 4.—
Φορολογία καπνοῦ	Δρ. 2.—
Ποινικὴ Δικονομία (ἐκδόσις Β')	Δρ. 13.—
Ποινικὸς Νόμος (ἐκδόσις Β')	Δρ. 15.—
Διοικητικὴ Ἐκτέλεσις	Δρ. 4.—
Φορολογία ἐπιτηδευμάτων	Δρ. 2.—
Στρατ. καὶ Ναυτ. Ποινικὴ Νομοθεσία	Δρ. 4.—
Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία	Δρ. 3.—
Δικαστικὸς Ὁργανισμὸς (ἐκδόσις Β')	Δρ. 4.—
Ἑλεγκτικὸν Συνέδριον, Δημόσιον Λογιστικὸν, Συντάξεις	Δρ. 6.—
Δημοτικὴ Νομοθεσία	Δρ. 8.—
Ὁδοποιία, Ὀικοδομ. πόλεων, Δημ. ἔργα	Δρ. 4.—
Τελωνιακὴ Νομοθεσία	Δρ. 3.—
Γενικὸν Εὐρετήριον	Δρ. 3.—
Παράρτημα Α'	Δρ. 4.—
Παράρτημα Β'	Δρ. 4.—
Παράρτημα Γ'	Δρ. 2.—

Τὸ ὅλον Δρ. 189.50

ΣΥΣΤΗΜΑ ΡΩΜΑ-Ι-ΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ὑπὸ Bernard Windscheid κατὰ μετάφρασιν Ἀθανασίου Ἀργυροῦ, δικηγόρου.	Δρ. 60.—
Τόμος Α'. Γενικαὶ Ἀρχαί	Δρ. 14.—
Β'. Ἐμπράγματον Δίκαιον	Δρ. 12.—
Γ'. Ἐνοχικὸν Δίκαιον, μέρος α'	Δρ. 11.—
Δ'. Ἐνοχικὸν Δίκαιον, μέρος β'	Δρ. 12.—
Ε'. Οἰκονομικὸν Δίκαιον	Δρ. 6.—
ΣΤ'. Κληρονομικὸν Δίκαιον	Δρ. 12.—

ΛΕΞΙΚΟΝ ΝΟΜΙΚΗΣ συγγραφὴν ἐπιμελεῖς Θ. Φλογαῖτου, τόμοι 2, σελ. 2,000	Δρ. 30.—
---	----------

ΕΞΑΒΙΒΛΙΟΣ ΑΡΜΕΝΟΠΟΥΛΟΥ ὑπὸ Θεόδωρου Φλογαῖτου	Δρ. 14.—
--	----------

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ κατὰ τὰς παραδόσεις Σεν. Ψαρά, σχ. 8ον, σελ. 920	Δρ. 12.—
---	----------

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΜΕΤΑ ΤΥΠΟΥ ὑπὸ Κωνσταντίνου Μάτσα	Δρ. 12.—
--	----------

ΝΕΟΙ ΠΑΝΑΕΚΤΑΙ, ἥτοι συλλογὴ πᾶσων τῶν μέχρι σήμερον γραφέντων νομικῶν διατρεφῶν, ἐπιμελεῖς Ν. Κουντουριώτου δικηγόρου.	
---	--

Τὸ ὅλον ἔργον τόμοι 11, δεξ. 147.	
-----------------------------------	--

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΠΟΛ. ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΝΟΜΩΝ ὑπὸ Δ. Ποταμιάνου προέδρου Ἐφετῶν. Τόμοι 4, σελ. 3452	Δρ. 40.—
--	----------

ΒΑΣΙΛΙΚΑ. Τὸ γνήσιον κείμενον αὐτῶν μόνον, κατ' ἐπεξεργασίαν τῶν κ. κ. Γ. Δουβουνιώτου καὶ Κ. Δουβουνιώτου. Τόμοι 5	Δρ. 25.—
---	----------

ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΞ Οἰκονομικῶν δίκαιον ὑπὸ Ε. Μακρυγιάννη	Δρ. 10.—
--	----------

ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ὑπὸ Θ.

Φλογαῖτου. Τὸ ὅλον ἔργον	Δρ. 47.50
Τόμ. α'. Πολιτικὴ Δικονομία καὶ Ὁργανισμὸς Δικαστηρίων, σελ. 928	Δρ. 10.—
β'. Ποινικὸς νόμος - Ποιν. δικονομία - Ποιν. διατάξεις	Δρ. 10.—
γ'. Ἐμπορικὸς νόμος - Ἀστικὸς νόμος - Χαρτόσημον	Δρ. 10.—
δ'. Ἐξάβιβλος Ἀρμενοπούλου	Δρ. 14.—
ε'. Ἐπίμετρον τῆς β' ἐκδόσεως περιλαμβάνον τούς νεωτέρους νόμους, Β. Διατάγματα, νομολογίαν κτλ.	Δρ. 3.50

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, γραφένσα ἐκ τῆ βάσει τοῦ συγγράμματος Κ. Ν. Κωστή ὑπὸ τοῦ Π. Πετροννάκου. Τόμοι 3	Δρ. 8.—
--	---------

ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ, γραφένς ὑπὸ Ν. Κουντουριώτου, δικηγόρου.	Δρ. 10.—
---	----------

ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ὑπὸ Lyca Caen καὶ Κ. Renault, καθηγητῶν ἐν τῇ Νομικῇ Σχολῇ τῶν Παρισίων. Μετάφρασις Κουντουριώτου καὶ Σακελλαρίου, δικηγόρων.	
---	--

Τὸ ὅλον ἔργον τόμοι 8	Δρ. 80.—
-----------------------	----------

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ὑπὸ Θ. Φλογαῖτου, σελ. 488	Δρ. 10.—
---	----------

ΕΙΔΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ ΑΣΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ὑπὲρ τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς, ἄλλων Τραπεζῶν, κτλ. ὑπὸ Γ. Κασίμη δικηγ. Δρ. 3.—	
--	--

ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ καὶ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ ὑπὸ Ἐμμ. Μακρυγιάννη	Δρ. 18.—
---	----------

ΛΕΞΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ, περὶ ἔχον σύντομον ἐρμηνείαν ἐκάστου θεσμοῦ, τῶν σχετικῶν τύπων καὶ τῆν σχετικὴν νομολογίαν, ὑπὸ Ν. Κουντουριώτου. Τόμοι 5, σελίδες 4,000, Α — Ω	Δρ. 70.—
--	----------

ΚΩΔΙΞ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ, Μετάφρασις ἐκ τοῦ Corpus Juris Civilis ὑπὸ Παντ. Ταϊσεκλή. Τόμοι 2	Δρ. 30.—
--	----------

ΒΑΣΙΛΙΚΑ, Κατὰ τὴν ἐν Λειψίᾳ ἐκδόσιν τοῦ	
--	--

Σ. Ε. Heimbach καὶ τὸ συμπλήρωμα τοῦ Z. Lingenthal, καὶ τῶν Ε. Ferrini καὶ J. Mercati, οἱ προσετέθησαν αἱ νεαραὶ διατάξεις τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατορῶν αἱ μέχρι τῆς καταλύσεως τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας ἐκδοθεῖσαι, τὰ ἑλλειπόντα κείμενα τῆς Ἰουστινιανέου νομοθεσίας, τὰ κείμενα τοῦ Jus Graecoromanum, ἡ μέχρι τοῦ νῦν σχετικὴ νομολογία τῶν Ἑλληνικῶν δικαστηρίων καὶ πλείστα ἐρμηνευτικὰ σημεῖα, ὑπὸ Ἰωάννου Ζέππου, δικηγόρου. Ἐκδόσις δευτέρα, ἐπιμελημένη καὶ βελτιωμένη (μεγαλύτερα τῆς α' ἐκδόσεως κατὰ 1000 σελίδ.). Τόμοι 5, Σχ. 4ον δεξ. Δρ. 150.—	
---	--

ΣΥΣΤΗΜΑ ΡΩΜΑ-Ι-ΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ὑπὸ Ερμ. Denburg καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου, κατὰ μετάφρασιν Γεωργίου Δουβουνιώτου, ὕφηγ. ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ. Ἐκδόσις δευτέρα ἐπιμελημένη.	
---	--

Τόμος Α'. Γενικαὶ ἀρχαί	Δρ. 12.—
-------------------------	----------

Β'. Ἐμπράγματον Δίκαιον	Δρ. 10.—
-------------------------	----------

Γ'. Ἐνοχικὸν Δίκαιον	Δρ. 14.—
----------------------	----------

Δ'. Οἰκονομικὸν Δίκαιον	Δρ. 4.—
-------------------------	---------

Ε'. Κληρονομικὸν Δίκαιον	Δρ. 10.—
--------------------------	----------

ΤΡΙΧΡΩΜΙΑΙ
ὅμοιοι εὐρωπαϊκῶν, ἐκτελοῦνται μόνον ἐν τῷ τελείῳ ἐπιστημονικῷ ἔργῳ
στηρῶ Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ ἐν δὲ Μεταξὺ 17. Ἀναπαράγωγὴ παντὸς
πολυχρῶμον πίνακος ΕΛΛΙΟΓΡΑΦΙΩΝ, ΥΔΑΤΟΓΡΑΦΙΩΝ κ.τ.λ. Κίσε διὰ περι-
οδικά, συγγράμματα καὶ πολυτελεῖς ἐκδόσεις, ΧΑΛΚΟΓΡΑΦΙΑΙ, ΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΙΑΙ.
3 ἡλεκτροκίνητα μηχανήματα, δὸς Μεταξὺ 17, Ἀθήναι.

300 ΔΡ. ΒΙΒΛΙΑ ἀγοράζετε πληρώνοντες ἀνὰ 15 ΔΡ. ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ